

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΙΑ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄

Συνεδρίαση 12^{ης} Δεκεμβρίου 2018

Ωρα έναρξης: 4.22 μ.μ.

Αρ. 10

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ)

Καλό απόγευμα.

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ τους γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αρχίζουμε σήμερα τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το έτος 2019. Όπως συμφωνήθηκε, σήμερα θα μιλήσουν οι αρχηγοί ή εκπρόσωποι των κομμάτων, ξεκινώντας από το μικρότερο κόμμα. Παρακαλώ επίσης όλους τους ομιλητές να περιοριστούν αυστηρά στον χρόνο που τους έχει δοθεί, όπως άλλωστε είναι η ομόφωνη απόφαση όλων των εν τη Βουλή κομμάτων.

Παρακαλώ τώρα τον αναπληρωτή πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού κ. Μάριο Μαυρίδη να καταθέσει σε συντομία -όχι πάνω από δέκα λεπτά- τα κύρια συμπεράσματα που αναδεικνύονται μέσα από την έκθεση της επιτροπής για τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2019, που έχει ήδη κυκλοφορήσει και βρίσκεται στα χέρια όλων.

Πριν ξεκινήσουμε, αυτά που έχετε πάρει είναι οι τέσσερις τόμοι του Φακέλου της Κύπρου. Δόθηκαν σε όλους τους βουλευτές για τη βιβλιοθήκη σας.

Ο κ. Μαυρίδης έχει τον λόγο.

(Η έκθεση αποσπάσματα της οποίας ανέγνωσε ο αναπληρωτής πρόεδρος της επιτροπής.)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμος του 2018»

Μέλη της επιτροπής:

Αβέρωφ Νεοφύτου, πρόεδρος

Μαρίνος Μουσιούπτας

Μάριος Μαυρίδης

Μαρίνος Σιζόπουλος

Ονούφριος Κουλλά

Γιώργος Λιλλήκας

Στέφανος Στεφάνου

Μιχάλης Γιωργάλλας

Άριστος Δαμιανού

Γιώργος Περδίκης

Αντρέας Καυκαλιάς

Άννα Θεολόγου

Άγγελος Βότσης

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2019, κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύμφωνα με το άρθρο 81 του Συντάγματος και ακολούθως παραπέμφθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς το σώμα. Μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2019 κατατέθηκε επίσης το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) για τα έτη 2019-2021.

Η κατάθεση του υπό συζήτηση προϋπολογισμού έγινε στις 12 Οκτωβρίου 2018, εντός του προβλεπόμενου συνταγματικού πλαισίου, δηλαδή τρεις μήνες πριν από την έναρξη του επόμενου οικονομικού έτους.

Η εξέταση του υπό αναφορά προϋπολογισμού, άρχισε στις 29 Οκτωβρίου 2018 με την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής και δημοσιονομικής κατάστασης από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Χάρη Γεωργιάδη και έληξε στις 29 Νοεμβρίου 2018, με την ολοκλήρωση της παρουσίασης των επιμέρους προϋπολογισμών, καθώς και των στόχων και της πολιτικής όλων των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών.

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 17 συνεδρίες της επιτροπής, ως ακολούθως:

- Δεκαπέντε συνεδρίες για τη συζήτηση των επιμέρους προϋπολογισμών των υπουργείων και ανεξάρτητων υπηρεσιών και ειδικότερα για την ανάλυση των στόχων και της πολιτικής τους.
- Μία συνεδρία, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2018 για σκοπούς εξέτασης και έγκρισης αριθμού τροποποιήσεων¹ στον κρατικό προϋπολογισμό του 2019, οι οποίες κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού, και για σκοπούς έγκρισης του προσχεδίου της έκθεσης της επιτροπής.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής των τελευταίων ετών, προσήλθε ενώπιον της επιτροπής η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 3 Δεκεμβρίου 2018 και κατέθεσε τις θέσεις και εκτιμήσεις της εποπτικής αρχής αναφορικά με τη δημοσιονομική κατάσταση και την ευρύτερη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών την 7^η Δεκεμβρίου 2018² ανέλυσε ενώπιον της ολομέλειας του σώματος τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τη δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους της κυβέρνησης για το έτος 2019, όπως διαγράφονται μέσα από τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Το τελικό πρόγραμμα των συνεδριών για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2019 περιλαμβάνεται στο Μέρος Γ της παρούσας έκθεσης.

Στο πλαίσιο των ειδικότερων διαδικασιών που ακολουθούνται κάθε χρόνο για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής, τηρήθηκαν/κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

- Πλήρη στενογραφημένα πρακτικά για όλες τις συζητήσεις, τα οποία αποστενογραφήθηκαν και βρίσκονται στη διάθεση όλων των βουλευτών.
- Ειδικό παρουσιολόγιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.
- Γραπτά σημειώματα/ομιλίες των υπουργών και των προϊσταμένων των συνταγματικών εξουσιών και υπηρεσιών, καθώς και των ανεξάρτητων υπηρεσιών, με συγκεκριμένα στοιχεία αναφορικά με τις δαπάνες, τους στόχους, την πολιτική και άλλα συναφή στοιχεία, κατ' απαίτηση της επιτροπής.
- Ειδική διαδικασία υποβολής ερωτήσεων, με βάση την οποία όλοι οι βουλευτές έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν γραπτώς ερωτήσεις επί ειδικών κονδυλίων του προϋπολογισμού, οι οποίες διαβιβάζονται αρμοδίως στα αντίστοιχα υπουργεία/υφυπουργεία/υπηρεσίες για κατάθεση γραπτών απαντήσεων.

Κατατέθηκαν επίσης:

- Το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2019-2021, όπως εγκρίθηκε από το

¹ Μέχρι την έναρξη της συζήτησης του υπό αναφορά προϋπολογισμού στις 12 Δεκεμβρίου 2018, είχαν κατατεθεί συνολικά 51 τροποποιήσεις.

² Στοιχεία της ομιλίας του Υπουργού Οικονομικών ενώπιον της ολομέλειας του σώματος δεν έχουν περιληφθεί στην παρούσα έκθεση.

Υπουργικό Συμβούλιο μαζί με τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2019.

- Στρατηγικά σχέδια της Δικαστικής Υπηρεσίας, όλων των υπουργείων (με εξαίρεση το Υπουργείο Άμυνας), του Υφυπουργείου Ναυτιλίας, της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Συντονισμού και Ανάπτυξης και του Γενικού Λογιστηρίου.
- Έκθεση συμμόρφωσης με τις παρατηρήσεις του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για το έτος 2016, δυνάμει του άρθρου 4Α του περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου.
- Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων, δυνάμει του άρθρου 58 του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, στην οποία αναγνωρίζονται και αναλύονται οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι και περιλαμβάνονται μέτρα μετριασμού των εν λόγω κινδύνων.

2. Στοιχεία/Πληροφορίες

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού για το 2019 και του ΜΔΠ για τα έτη 2019-2021, στο Επεξηγηματικό Υπόμνημα και στα Παραρτήματα που συνοδεύουν τον υπό αναφορά προϋπολογισμό, στα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από τον Υπουργό Οικονομικών κατά την έναρξη της συζήτησης³, όπως και στα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους αναλυτικούς πίνακες για τα μεγέθη του προϋπολογισμού και τους μακροοικονομικούς δείκτες, οι οποίοι επίσης κατατέθηκαν μαζί με τον υπό αναφορά προϋπολογισμό.

Η παρούσα έκθεση συνοψίζεται στα ακόλουθα:

Μέρος Α - Ανάλυση του Υπουργού Οικονομικών αναφορικά με την ακολουθούμενη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2019, οι θέσεις της Διοικητού της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και άλλα συναφή ζητήματα.

Μέρος Β - Παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2019.

Μέρος Γ - Πρόγραμμα συνεδριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2019.

Μέρος Δ - Πίνακες οι οποίοι κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και αποτυπώνουν την κρατούσα δημοσιονομική κατάσταση.

Μέρος Ε - Πίνακας συγκεφαλαίωσης οφειλών και δαπανών κατά Κεφάλαιο (Υπουργεία, Συνταγματικές Εξουσίες, Συνταγματικές Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες).

Μέρος ΣΤ - Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2019, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Υπουργός Οικονομικών

α. Οικονομικό πλαίσιο

Ο Υπουργός Οικονομικών αναλύοντας ενώπιον της επιτροπής στις 29 Οκτωβρίου 2018, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2019, κατέθεσε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία καταγράφει για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά θετικό ρυθμό ανάπτυξης. Ειδικότερα, η κυπριακή οικονομία το 2018 καταγράφει θετικές επιδόσεις, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η διατήρηση σταθερής πορείας ανάκαμψης, η βελτίωση στην αγορά εργασίας, η μείωση στην ανεργία, η σταδιακή αύξηση των επενδύσεων, του διαθέσιμου εισοδήματος και της ιδιωτικής κατανάλωσης και η βελτίωση των κοινωνικών δεικτών.
- Στην ανάπτυξη της οικονομίας συμβάλλουν πλέον, πέραν των παραδοσιακών οικονομικών τομέων και νέοι τομείς, όπως ο τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Η θετική πορεία που καταγράφει η οικονομία προβλέπεται να συνεχιστεί και μεσοπρόθεσμα κατά τα έτη 2019-2021, με πρόβλεψη για περαιτέρω βελτίωση των οικονομικών δεικτών.
- Οι καλές επιδόσεις της οικονομίας των τελευταίων ετών είναι αποτέλεσμα της λειτουργίας του κράτους και της οικονομίας εντός των οικονομικών τους δυνατοτήτων, χωρίς την αλόγιστη

³ Επιστολή Υπουργού Οικονομικών προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 9 Οκτωβρίου 2018. Παρουσίαση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Υπουργός Οικονομικών, 29 Οκτωβρίου 2018.

πιστωτική επέκταση και χωρίς τη διενέργεια αλόγιστα ψηλών δημόσιων δαπανών και τη δημιουργία δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

- Σημαντική εξέλιξη, η οποία επιβεβαιώνει τη συνεχιζόμενη σταθερή απόδοση της οικονομίας και το αξιόχρεο της Κύπρου, αποτελεί η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του κράτους από διεθνείς οίκους αξιολόγησης σε επενδυτική βαθμίδα.
- Λαμβανομένων υπόψη και των προβλέψεων για το έτος 2018, η κυπριακή οικονομία για τη δεκαετία 2008-2018 αναμένεται να καταγράψει μεγέθυνση ποσοστού ύψους 4,7%. Ειδικότερα, κατά το πρώτο μισό της εν λόγω περιόδου καταγράφηκε σημαντική μείωση στο μέγεθος της κυπριακής οικονομίας, ενώ κατά το δεύτερο μισό η οικονομία παρουσιάζει ουσιαστική διόρθωση και ανάκαμψη, αντισταθμίζοντας την απώλεια του πρώτου μισού της δεκαετίας. Ωστόσο, προκειμένου να καταστούν αισθητές οι επιπτώσεις της μεγέθυνσης της οικονομίας σε όλους τους πολίτες, απαιτείται η διατήρηση της αναπτυξιακής πορείας της οικονομίας και για τα επόμενα έτη.
- Παρά τις θετικές αποδόσεις της οικονομίας, απαιτείται η συνέχιση της εφαρμογής της βασικής αρχής διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, με την αξιοποίηση οποιωνδήποτε δημοσιονομικών πλεονασμάτων ή υπεραποδόσεων για τη μείωση του δημόσιου χρέους και η εφαρμογή του ευρωπαϊκού κανόνα δαπανών που επιβάλλει συγκράτηση στην αύξηση των δαπανών του προϋπολογισμού, ανεξαρτήτως του μεγέθους του δημοσιονομικού πλεονάσματος, στη βάση των επιδόσεων της οικονομίας μεσοπρόθεσμα.
- Παράλληλα, καταγράφονται οι ενδογενείς και εξωγενείς δυνητικοί κίνδυνοι, οι οποίοι ενδεχομένως να επηρεάσουν την πορεία της κυπριακής οικονομίας.

Βασικότεροι εσωτερικοί δυνητικοί κίνδυνοι αποτελούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τραπεζικός τομέας εξαιτίας του μεγέθους των Μη Εξυτηρετούμενων Χρηματοδοτήσεων (ΜΕΧ), λαμβανομένου υπόψη του συνεχώς μεταβαλλόμενου και πιεστικού ευρωπαϊκού εποπτικού πλαισίου, οι υποχρεώσεις που ενδεχομένως να προκύψουν εις βάρος της Δημοκρατίας από δικαστικές υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων και οποιοδήποτε ενδεχόμενο χαλάρωσης της δημοσιονομικής πολιτικής.

Πέραν των εσωτερικών δυνητικών κινδύνων, το ασταθές οικονομικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ευρωζώνη, οι εξελίξεις σε σχέση με την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και με την ιταλική οικονομία, η διεθνής τάση προστατευτισμού και οι πολιτικές επιβολής κυρώσεων στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου, οι γεωπολιτικές εξελίξεις στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, η οικονομική αστάθεια και εξωτερική πολιτική της Τουρκίας ενδεχομένως να δημιουργήσουν συνθήκες αποσταθεροποίησης της κυπριακής οικονομίας.

- Βασικός στόχος της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης για τα επόμενα έτη αποτελεί η εδραίωση της ανάπτυξης, μέσω της διεύρυνσης της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και η δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης προς όφελος του συνόλου των πολιτών, στόχος ο οποίος κρίνεται εφικτός υπό την προϋπόθεση της διατήρησης της μακροοικονομικής σταθερότητας, της βιώσιμης διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών, της εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, της διατήρησης ευνοϊκού περιβάλλοντος για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας μέσω της συνεχόμενης μεταρρυθμιστικής προσπάθειας.

Σε σχέση με την πορεία των κυριότερων μακροοικονομικών δεικτών, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε τα ακόλουθα:

- Ο **ρυθμός ανάπτυξης** της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2018, με βάση το μακροοικονομικό σενάριο, αναμένεται να κυμανθεί στο 4%⁴ του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με 4,2% του ΑΕΠ για το 2017. Στη βάση της πιο πάνω εκτίμησης, ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας για το 2018 αναμένεται να είναι ψηλότερος από τον μέσο όρο της ευρωπαϊκής οικονομίας, ο οποίος αναμένεται να κυμανθεί στο 2,1% του ΑΕΠ.

Για το 2019 ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας προβλέπεται να κυμανθεί στο 3,8% του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους, ενώ για τα έτη 2020 και 2021 προβλέπεται να κυμανθεί μεταξύ 3%-3,4% του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους.

- Το **πρωτογενές ισοζύγιο** της γενικής κυβέρνησης αναμένεται για το 2018 να είναι θετικό, με εκτίμηση στο 5,4% του ΑΕΠ (€1.120,6 εκατομ. σε απόλυτους όρους, σύμφωνα με τις αναθεωρημένες προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών), σε σύγκριση με 4,3% του ΑΕΠ (€846,8 εκατομ. σε απόλυτους όρους) για το 2017.

⁴ Η πρόβλεψη του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας για το 2018, όπως περιλήφθηκε στο Πρόγραμμα Σταθερότητας 2018-2021 (Απρίλιος 2018) ανερχόταν στο 3,8% του ΑΕΠ.

Για την περίοδο 2019-2021, με βάση τους δημοσιονομικούς στόχους, το πρωτογενές ισοζύγιο προβλέπεται να διατηρηθεί πλεονασματικό. Ειδικότερα, για το 2019 προβλέπεται να κυμανθεί στο 5,6% του ΑΕΠ, ενώ για τα έτη 2020 και 2021 προβλέπεται στο 5,4% και 5,3% του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

- Το **δημοσιονομικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης** αναμένεται για το 2018 να διατηρηθεί πλεονασματικό, ανερχόμενο στο 2,9% του ΑΕΠ (€598,7 εκατομ. σε απόλυτους όρους), σε σύγκριση 1,8% του ΑΕΠ (€344,2 εκατομ. σε απόλυτους όρους) για το 2017. Η βελτίωση που παρατηρείται στο δημοσιονομικό ισοζύγιο αποτελεί αποτέλεσμα της συνετούς δημοσιονομικής πολιτικής και της ισχυρής ανάκαμψης της οικονομίας.

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο για το 2019, με βάση τις αναθεωρημένες μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών, προβλέπεται να βελτιωθεί περαιτέρω και να ανέλθει στο 3,1% του ΑΕΠ, ενώ για τα έτη 2020 και 2021 τέθηκε ως στόχος η επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος ποσοστού ύψους 2,9% και 2,8% του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

Σημειώνεται ότι το δημοσιονομικό ισοζύγιο για το 2019 ενδεχομένως να παρουσιάσει μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη απόδοση, καθότι εντός του εν λόγω έτους αναμένονται οι πρώτες εισπράξεις από την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, οι οποίες δεν συνυπολογίστηκαν στις προβλέψεις για το δημοσιονομικό ισοζύγιο. Συναφώς, για το 2019 αναμένεται μεγαλύτερη ενίσχυση στα ρευστά διαθέσιμα του κράτους και στη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

- Το **δημόσιο χρέος** για το 2018 εκτιμάται να αυξηθεί στο 104,2% του ΑΕΠ, (€21,63 δις σε απόλυτους αριθμούς), σε σύγκριση με 95,7% του ΑΕΠ για το 2017 (€18,7 δις σε απόλυτους αριθμούς). Η εν λόγω αύξηση οφείλεται στην ειδική έκδοση ομολόγων, ύψους €3,19 δις, στην οποία προέβη η κυβέρνηση στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της συναλλαγής πώλησης μέρους των περιουσιακών στοιχείων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας.

Με βάση το βασικό μακροοικονομικό σενάριο και την προβλεπόμενη πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών, εκτιμάται ότι η διακοπή που παρατηρήθηκε στην πτωτική πορεία του δημοσίου χρέους κατά το 2018, δε θα διατηρηθεί στα επόμενα έτη. Ειδικότερα, από το 2019 και εντεύθεν, το δημόσιο χρέος αναμένεται να επανέλθει σε πτωτική πορεία και να μειωθεί κατά το 2019 στο 97,2% του ΑΕΠ (€21,2 δις σε απόλυτους όρους), ενώ για τα έτη 2020 και 2021 προβλέπεται περαιτέρω μείωσή του στο 90,8% του ΑΕΠ (€20,78 δις σε απόλυτους όρους) και 84,6% του ΑΕΠ (€20,34 δις σε απόλυτους όρους), αντίστοιχα.

Σε σχέση με τη **βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους**, σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, το δημόσιο χρέος της Κύπρου κρίνεται βιώσιμο κάτω από όλα τα σενάρια άσκησης ευαισθησίας χρέους, σύμφωνα με την ανάλυση ευαισθησίας για την περίοδο 2018-2021 που διενεργεί το Υπουργείο Οικονομικών, και σε κάθε περίπτωση ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να ακολουθήσει πτωτική πορεία, πρόβλεψη η οποία επιβεβαιώνεται από τις διαδοχικές αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης και ειδικότερα από την πρόσφατη αναβάθμιση σε επενδυτική βαθμίδα.

Σε σχέση με την αγορά εργασίας, τον πληθωρισμό και τους κοινωνικούς δείκτες ο ίδιος αξιωματούχος κατέθεσε τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η **απασχόληση** η οποία συνδέεται άμεσα με την πορεία της πραγματικής οικονομίας και τον ρυθμό ανάπτυξης αυτής παρουσιάζει βελτίωση. Ειδικότερα, για το πρώτο εξάμηνο του έτους 2018 η απασχόληση σημείωσε αύξηση κατά 4,3% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του έτους 2017, ενώ αύξηση σημειώνεται και στις κενές θέσεις εργασίας, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται και στην αύξηση στη ζήτηση για εργατικό δυναμικό.
- Η **ανεργία** διατηρεί πτωτική πορεία και κατά το 2018. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, η ανεργία κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2018 μειώθηκε στο 7,3%, έναντι ποσοστού ανεργίας 10,61% την αντίστοιχη περίοδο του 2017, καταδεικνύοντας τη βελτίωση στην αγορά εργασίας.

Με βάση τα ίδια στοιχεία, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2018 το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας μειώθηκε στο 2,5% σε σχέση με 4,9% την αντίστοιχη περίοδο για το 2017. Μείωση επίσης καταγράφεται και στην νεανική ανεργία, η οποία κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2018 μειώθηκε στο 17,9% σε σχέση με 25,3% την αντίστοιχη περίοδο του 2017.

Για το 2018, η ανεργία εκτιμάται να υπερβεί οριακά το 8%, σε σχέση με 11,1% για το 2017, ενώ για τα έτη 2019-2021 προβλέπεται περαιτέρω μείωσή της στο 7%, 6,3% και 5,5%, αντίστοιχα, στη βάση της πρόβλεψης για σταθερή οικονομική ανάκαμψη την υπό αναφορά περίοδο.

- Η απόδοση των **κοινωνικών δεικτών** αντανάκλα επίσης τη βελτίωση που παρουσιάζει το

οικονομικό περιβάλλον.

Ειδικότερα, ο δείκτης κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού καταγράφει σημαντική βελτίωση από το έτος 2016. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, για το 2017 το ποσοστό του εν λόγω δείκτη μειώθηκε στο 25,2% σε σύγκριση με 27,7% για το 2016, ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση το εν λόγω ποσοστό κυμάνθηκε στο 22,5% για το 2017. Σημαντική βελτίωση καταγράφουν επίσης οι δείκτες που αφορούν την ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος. Για το 2017 ο δείκτης άνισης κατανομής του εισοδήματος (συντελεστής Gini)⁵ μειώθηκε στο 30,8 σε σχέση με το 2016 που ανήλθε στο 32,1. Ο δείκτης κατανομής εισοδήματος S80/S20⁶ κατά το 2017 μειώθηκε οριακά στο 4,6, σε σύγκριση με 4,9 για το 2016.

- Ο **πληθωρισμός** για το 2018, μετά την καταγραφή αρνητικού πληθωρισμού την περίοδο 2014-2017, αναμένεται να είναι θετικός και να ανέλθει στο 1%. Η αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών για το 2018 οφείλεται κυρίως στην αύξηση της μέσης τιμής του αργού πετρελαίου τύπου Μπρεντ και στις συνακόλουθες αυξήσεις των τιμών των εγχώριων ενεργειακών προϊόντων, όπως των καυσίμων και του ηλεκτρισμού.

Για τα έτη 2019, 2020 και 2021 προβλέπεται περαιτέρω άνοδος στο 1,2%, 1,5% και 2%, αντίστοιχα.

β. Στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης

Σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις της κυβέρνησης, ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε ότι αυτές αντικατοπτρίζονται στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2019 και στο ΜΔΠ 2019-2021.

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία οι στρατηγικές επιδιώξεις και προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης, καθώς και το ευρύτερο πλαίσιο της αναπτυξιακής της πολιτικής για την περίοδο 2019-2021 αναλύονται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΣΠΔΠ) 2019-2021⁷.

Ειδικότερα, με βάση το ΣΠΔΠ 2019-2021 κρίνεται απαραίτητη η διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας και η υλοποίηση πρόσθετων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ώστε να επιτευχθεί βελτίωση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και να τεθούν οι βάσεις για αύξηση του δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Απώτερος στόχος της κυβέρνησης είναι η θωράκιση της οικονομίας απέναντι στις προκλήσεις, ώστε να διασφαλιστεί τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα και συνθήκες κοινωνικής συνοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, το Στρατηγικό Σχέδιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2019-2021 περιγράφει τις δράσεις που αναπτύσσονται στη βάση της κοινωνικής πολιτικής και του νέου αναπτυξιακού μοντέλου της κυβέρνησης, ενώ προβλέπει και την προώθηση οριζόντων πολιτικών με στόχο τη διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας της οικονομίας και την προώθηση της ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας.

γ. Κρατικός Προϋπολογισμός 2019 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2019-2021

Ο Υπουργός Οικονομικών παρουσιάζοντας στις 29 Οκτωβρίου 2018 στην επιτροπή τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2019, όπως και το ΜΔΠ 2019-2021 κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Ο προϋπολογισμός για το 2019 και το ΜΔΠ 2019-2021 βασίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές του ΣΠΔΠ 2019-2021, είναι συνυφασμένα με την επίτευξη των τεθέντων από την κυβέρνηση δημοσιονομικών στόχων και προβλέπουν τη δημιουργία δημοσιονομικών πλεονασμάτων κατά την τριετή περίοδο 2019-2021.
- Ειδικότερα, ο προϋπολογισμός για το 2019-
 - προβλέπει τη δημιουργία πλεονάσματος για τρίτο συνεχόμενο έτος,

⁵ **Δείκτης άνισης κατανομής του εισοδήματος (συντελεστής Gini)** - αποτελεί τον δείκτη ανισότητας ή συγκέντρωσης του εισοδήματος. Στην περίπτωση πλήρους ισότητας στην κατανομή των εισοδημάτων, ο συντελεστής Gini είναι 0, ενώ σε περίπτωση συγκέντρωσης των εισοδημάτων σε ένα άτομο, ο συντελεστής Gini ανέρχεται στο 100. Αύξηση στην τιμή του συντελεστή Gini συνεπάγεται αύξηση της ανισότητας.

⁶ **Δείκτης κατανομής εισοδήματος (S80/S20)** - παρουσιάζει την αναλογία του συνόλου του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος που λαμβάνεται από το 20% του πληθυσμού με το υψηλότερο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα ως προς το σύνολο του ανάλογου εισοδήματος που λαμβάνει το 20% του πληθυσμού με το χαμηλότερο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα. Συγκρίνει το μερίδιο του εισοδήματος του 'πλουσιότερου' 20% του πληθυσμού με το 20% του 'φτωχότερου' πληθυσμού.

⁷ Το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2019-2021 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 21 Μαΐου 2018.

- βασίζεται στις επιδόσεις της οικονομίας και είναι προσαρμοσμένος στις τρέχουσες εξελίξεις,
- περιλαμβάνει σημαντικά νέα έργα και πολιτικές, όπως την προώθηση των επενδύσεων στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, έργων υποδομής και μεταρρυθμίσεων οι οποίες προγραμματίζεται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο της λελογισμένης αύξησης των δημοσίων δαπανών,
- προβλέπει, στη βάση των δημοσιονομικών περιθωρίων που δημιουργούνται, την προώθηση φορολογικών ελαφρύνσεων,
- περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις αναγκαίες πιστώσεις για τη λειτουργία του Υφυπουργείου Τουρισμού και του Γραφείου Επιτρόπου Εποπτείας Υγείας, πρόνοιες για την εφαρμογή του ΓεΣΥ και για τη θεσμοθέτηση τεσσάρων θέσεων αξιωματούχων κάτω από το Κεφάλαιο Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο [Επικεφαλής Επιστήμονας (Έρευνα και Καινοτομία), Διευθυντής Γραφείου Τύπου, Αναπληρωτής Κυβερνητικός Εκπρόσωπος και Επίτροπος Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης].

Παρουσιάζοντας τις κυριότερες πτυχές του κρατικού προϋπολογισμού για το 2019, ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Ο προϋπολογισμός για το 2019, προβλέπει **έσοδα** για τη γενική κυβέρνηση ύψους €8.553,2 εκατομ. και για την κεντρική κυβέρνηση (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) ύψους €6.668 εκατομ.. Τα συνολικά έσοδα της κεντρικής κυβέρνησης αντιστοιχούν κατά προσέγγιση στο 30,6% του ΑΕΠ.
Σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα της κεντρικής κυβέρνησης για το 2018, ύψους €6.529 εκατομ., τα προϋπολογιζόμενα έσοδα για το 2019 παρουσιάζουν αύξηση κατά 2,1% περίπου.
- Οι **κυριότερες κατηγορίες κρατικών εσόδων** για το 2019 είναι οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι, οι οποίοι συνολικά προϋπολογίζονται στα €5.631 εκατομ. και αποτελούν το 84% των συνολικών εσόδων, ενώ το 16% των εσόδων, εξαιρουμένων των εισπράξεων από δάνεια, προέρχεται από μη φορολογικά έσοδα (πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις και χορηγίες), τα οποία προϋπολογίζονται στα €1.037 εκατομ.
- Οι συνολικές **δαπάνες** για το 2019 προϋπολογίζονται για τη γενική κυβέρνηση στα €7.914,5 εκατομ. και για την κεντρική κυβέρνηση στα €6.856 εκατομ. Οι συνολικές δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης αντιστοιχούν στο 31,4% του ΑΕΠ, ενώ σε σύγκριση με τις αντίστοιχες δαπάνες για το 2018 οι οποίες ανήλθαν στα €6.552 εκατομ. παρουσιάζουν αύξηση κατά 4,6%.
- Οι **κυριότερες κατηγορίες δαπανών** κατά οικονομική δραστηριότητα του προϋπολογισμού για το 2019, συνοψίζονται στα ακόλουθα-
 - δαπάνες προσωπικού (απολαβές προσωπικού, συντάξεις και φιλοδωρήματα), οι οποίες προϋπολογίζονται αυξημένες κατά 5% σε σχέση με το 2018 και ειδικότερα στα €2.762 εκατομ., σε σύγκριση με €2.630 εκατομ. το προηγούμενο έτος. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην πρόβλεψη για καταβολή της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής και των προσαυξήσεων.
 - Λειτουργικές δαπάνες οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2019 στα €845 εκατομ., σε σύγκριση με €824 εκατομ. το 2018, οι οποίες είναι αυξημένες κατά 2,6%.
 - Μεταβιβαστικές πληρωμές (κοινωνικές παροχές, χορηγίες προς ημικρατικούς οργανισμούς και αρχές τοπικής διοίκησης, συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης), οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2019 στα €2.053 εκατομ., σε σύγκριση με €1.994 εκατομ. το 2018 παρουσιάζοντας αύξηση κατά 3%.
 - Κεφαλαιουχικές δαπάνες (πάγια, έργα υπό κατασκευή, συγχρηματοδοτούμενα έργα) οι οποίες προϋπολογίζονται στα €611 εκατομ., σε σύγκριση με €609 εκατομ. το 2018, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 0,3%.
 - Δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (τόκοι) οι οποίες προϋπολογίζονται στα €585 εκατομ., σε σύγκριση με €495 εκατομ. το 2018, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 18%.
- Σε σχέση με το **ΜΔΠ 2019-2021**, με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία, για τα έτη 2020 και 2021 προβλέπονται έσοδα (εξαιρουμένων χρηματοδοτικών εσόδων) ύψους €6.825,7 εκατομ. και €7.026,6 εκατομ., αντίστοιχα και δαπάνες (εξαιρουμένων αποπληρωμών δανείων) ύψους €7.025,6 εκατομ. και €7.181,2 εκατομ., αντίστοιχα.

2. Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου καταθέτοντας τις θέσεις της εποπτικής αρχής σε σχέση με την πορεία της κυπριακής οικονομίας δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- η κυπριακή οικονομία από το 2015 παρουσιάζει συνεχείς θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, γεγονός το οποίο οφείλεται κυρίως στις επενδύσεις και στην πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης,
- η μεγέθυνση του ΑΕΠ που παρατηρήθηκε κατά το 2018 οφείλεται κατά κύριο λόγο στις επενδύσεις και στην ιδιωτική κατανάλωση, οι οποίες υποστηρίζουν τη δυναμική και την αξιοπιστία της κυπριακής οικονομίας και ενισχύουν τις θετικές προοπτικές της,
- σε συνάρτηση με τις θετικές μακροοικονομικές εξελίξεις, η ανεργία έχει μειωθεί και η απασχόληση καταγράφει θετικές επιδόσεις,
- η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία αντικατοπτρίζεται και στην πρόσφατη αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα από τρεις οίκους αξιολόγησης,
- ο προϋπολογισμός για το 2019 και το ΜΔΠ 2019-2021 υποδεικνύουν τις θετικές προοπτικές της κυπριακής οικονομίας για το μέλλον, με υλοποίηση ισχυρών δημοσιονομικών πλεονασμάτων,
- οι μακροοικονομικές προβλέψεις, στις οποίες βασίζονται οι θετικές δημοσιονομικές εξελίξεις, αξιολογούνται ως ρεαλιστικές τόσο για το 2018 όσο και για τα επόμενα έτη,
- τα δημόσια έσοδα παρουσιάζουν βελτίωση, η οποία οφείλεται στην μεγέθυνση του ΑΕΠ και στην είσπραξη μη επαναλαμβανόμενων εσόδων και ενισχύουν τα αναμενόμενα δημοσιονομικά αποτελέσματα,
- η δημοσιονομική απόδοση της Κύπρου παρουσιάζεται συνετή και αποτελεί απόρροια της εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού σε συνάρτηση με αυξημένα έσοδα τα οποία προκύπτουν και λόγω της επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας,
- το δημόσιο χρέος παραμένει ψηλό, ωστόσο με βάση τον προτεινόμενο προϋπολογισμό αναμένεται να ακολουθήσει πτωτική πορεία, στην οποία αναμένεται να συμβάλουν οι ισχυροί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης και τα ψηλά πρωτογενή πλεονάσματα,
- παρά τη θετική πορεία των δημόσιων οικονομικών και του ΑΕΠ, η διατήρηση των συνετών δημοσιονομικών πολιτικών και η υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη επιβάλλονται, καθότι στηρίζουν το ρυθμό ανάπτυξης και θωρακίζουν την οικονομία από αστάθμητους παράγοντες.

Αναφερόμενη στον τραπεζικό τομέα και στις προκλήσεις που αυτός καλείται να αντιμετωπίσει, η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας κατέθεσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Οι εξελίξεις για το 2018 σε σχέση με τον τραπεζικό τομέα αφορούν κυρίως στην αντιμετώπιση των ΜΕΧ και στην εφαρμογή του νέου Διεθνούς Λογιστικού Πρότυπου IFRS9, στη βάση του οποίου οι τράπεζες πρέπει να δημιουργούν αυξημένες προβλέψεις για το σύνολο του δανειακού τους χαρτοφυλακίου.
- Οι κυριότερες εξελίξεις, για το 2018, σε σχέση με τον τραπεζικό τομέα αφορούν στα ακόλουθα:
 - στην εφαρμογή του προτύπου IFRS9, με σκοπό τη μείωση της χρονικής καθυστέρησης που παρατηρείται στην αναγνώριση ζημιών από τις τράπεζες στα χαρτοφυλάκιά τους, αποφεύγοντας, στο βαθμό που είναι εφικτό, τα αρνητικά αποτελέσματα στα ελλείμματα κεφαλαίων τους,
 - στην προσπάθεια απομόχλευσης των ισολογισμών των τραπεζών μέσω της διαδικασίας πώλησης χαρτοφυλακίων ΜΕΧ, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα του ενεργητικού τους και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών και των καταθετών,
 - στην επίτευξη σημαντικής ενοποίησης του κυπριακού τραπεζικού τομέα, μέσω της απορρόφησης περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας από την Ελληνική Τράπεζα και της συγχώνευσης τραπεζών.
- Παρά την πρόοδο που σημειώνεται στη διαχείριση των ΜΕΧ και τη μείωσή τους στο 30%, το ύψος αυτών παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επίπεδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που κυμαίνονται κατά μέσο όρο στο 3,6%.
- Ανεξαρτήτως της αποσυμφόρησης των ισολογισμών των τραπεζών από ΜΕΧ, αυτά εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα για την πραγματική οικονομία και κίνδυνο για τα νοικοκυριά, καθώς και ανασταλτικό παράγοντα ως προς την ανάληψη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από τον ιδιωτικό τομέα.

- Οι τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και αναμένεται να αντιμετωπίσουν κατά το 2019 τα τραπεζικά ιδρύματα εστιάζονται στα ακόλουθα ζητήματα:
- στο επιχειρηματικό μοντέλο που εφαρμόζουν και ειδικότερα στο μειωμένο εισόδημά τους από επιτόκια, που οφείλεται στα ψηλά επίπεδα MEX και στις προβλέψεις τους, καθώς και στο γενικότερο ζήτημα του πολύ χαμηλού επιπέδου των επιτοκίων,
- στη διαχείριση των MEX και στις απαιτήσεις του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού ως προς τις προβλέψεις που πρέπει να δημιουργούνται, ειδικότερα για τις MEX που παρουσιάζουν καθυστερήσεις στην αποπληρωμή τους για μεγάλο χρονικό διάστημα,
- στις επερχόμενες ρυθμιστικές αλλαγές σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τη διατήρηση κεφαλαίων για απορρόφηση ζημιών στις περιπτώσεις που τα τραπεζικά ιδρύματα αποτυγχάνουν και εντάσσονται σε καθεστώς εξυγίανσης, καθώς και σχετικά με τη διατήρηση προβλέψεων για τις MEX που αναμένεται να δημιουργηθούν μελλοντικά,
- στις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Ελληνική Τράπεζα σε λειτουργικό επίπεδο για την επιτυχή ενσωμάτωση των εργασιών που απορρόφησε από τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα.

Επιπροσθέτως, η ίδια αξιωματούχος κατέθεσε τις απόψεις της επί άλλων ζητημάτων που αφορούν στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, στην πολιτική παραχώρησης υπηκοότητας σε ξένους και στις ενδεχόμενες επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία από την επικείμενη έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Καταληκτικά, η Διοικήτης της Κεντρικής Τράπεζας εξέφρασε την αισιοδοξία της ως προς το μέλλον της κυπριακής οικονομίας, η οποία βασίζεται στην ουσιαστική και μετρήσιμη πρόοδο που καταγράφεται από το 2013 μέχρι σήμερα στον τραπεζικό τομέα, στα δημόσια οικονομικά και στην πραγματική οικονομία και επισήμανε την ετοιμότητα της Κεντρικής Τράπεζας να συμβάλει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, στη διατήρηση τροχιάς βιώσιμης ανάπτυξης, στην επίτευξη πλήρους απασχόλησης και στη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών.

3. Συναφή Ζητήματα

α. Βαθμός υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών (Προϋπολογισμός 2018)

Όπως εξάγεται από τα στοιχεία που κατατίθενται στην επιτροπή επί τακτικής βάσεως από το Γενικό Λογιστήριο σε σχέση με την πορεία υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών της κυβέρνησης (ανά ομάδα δαπανών) και σύμφωνα με την τελευταία ενημέρωση που η επιτροπή είχε για την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2018 μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2018⁸, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Το ποσοστό υλοποίησης κεφαλαιουχικών δαπανών (έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, αγορά γης και κτιρίων, ανεγέρσεις, επεκτάσεις και βελτιώσεις κτιρίων, δρόμοι, έργα υποδομής κ.ά.) για την πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο ανέρχεται στο 37%, σε σύγκριση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2017 ύψους 36%.
- Το ποσοστό υλοποίησης άλλων αναπτυξιακών δαπανών (συντηρήσεις και επιδιορθώσεις, εκπαίδευση προσωπικού/συνέδρια, συμβουλευτικές υπηρεσίες/έρευνες, επιχορηγήσεις, κοινωνικές παροχές κ.ά.) για την ίδια πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο ανέρχεται σε 52%, σε σχέση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2017 ύψους 46%.
- Το ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των αναπτυξιακών δαπανών ανήλθε στο 41% για την αναφορά περίοδο του 2018, έναντι 40% για την ίδια περίοδο του 2017.

β. Συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί του κρατικού προϋπολογισμού του 2018

Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, η Βουλή ψήφισε σε νόμους δύο νομοσχέδια συμπληρωματικών προϋπολογισμών για το έτος 2018, τα οποία κατατέθηκαν εκ μέρους της κυβέρνησης.

Οι υπό αναφορά συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί αναλύονται ως ακολούθως:

- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 1) του 2018 [Αρ. Νόμου 42(II) του 2018], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €25.165.000 για την κάλυψη διαφόρων δαπανών οι οποίες αφορούν παροχές κοινωνικής πρόνοιας (δημιουργία αποθεματικού Ταμείου Αλληλεγγύης), παροχές υγείας, επιδόματα ιατρών ειδικής ιατρικής, ρυθμίσεις θέσεων της Δικαστικής Υπηρεσίας, ρυθμίσεις θέσεων του κυπριακού στρατού, του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη και την καταβολή νέου επιδόματος στα μέλη του Ειδικού Αντιπρομοκρατικού Ουλαμού της αστυνομίας.

⁸ Η κατάθεση των τελικών στοιχείων για το συνολικό βαθμό υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών για το έτος 2018 αναμένεται έπειτα από την ολοκλήρωση του τρέχοντος έτους.

- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμος (Αρ. 2) του 2018 [Αρ. Νόμου 51(II) του 2018], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €295.014.246 για την κάλυψη αναγκών σε κοινωνικές παροχές, παροχές υγείας και παιδείας, αποζημιώσεις στον γεωργικό τομέα, χορηγίες προς ημικρατικούς οργανισμούς και ειδικά ταμεία και σε δαπάνες για την αμυντική θωράκιση.

γ. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού για το 2019

Ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε στη Βουλή συνολικά 48 τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 2019 για σκοπούς ενσωμάτωσής τους στον κυρίως προϋπολογισμό και υποβολής τους προς έγκριση από την ολομέλεια του σώματος.

Όπως σχετικά σημειώνεται, μετά την έγκριση του προϋπολογισμού του 2019 από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεσή του στη Βουλή των Αντιπροσώπων διαπιστώθηκε η μη ενσωμάτωση στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου και του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) 2019-2021 πιστώσεων αναφορικά με κάποιες ρυθμίσεις που αφορούν σε προγενέστερες ή μεταγενέστερες αποφάσεις ή στην ανάγκη διόρθωσης ορισμένων λαθών ή παραλείψεων που εντοπίστηκαν στο μεταξύ.

(Επεξηγήσεις αναφορικά με το περιεχόμενο των προτεινόμενων εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών τροποποιήσεων περιλαμβάνονται στο Μέρος ΣΤ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Ανάλυση του κρατικού προϋπολογισμού του 2019

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2019, όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) για τις οποίες ζητείται έγκριση πληρωμής (μη περιλαμβανομένων των δαπανών που βαρύνουν το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας) ύψους **€5.457.370.805⁹** (αρχικός προϋπολογισμός χωρίς τις τροποποιήσεις που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το Υπουργείο Οικονομικών) και παρουσιάζει **αύξηση** δαπανών κατά 2,79% σε σύγκριση με τις αρχικά προϋπολογισθείσες και εγκριθείσες δαπάνες του προϋπολογισμού του 2018 (μη περιλαμβανομένων των δύο συμπληρωματικών προϋπολογισμών του 2018).

Τα μεγέθη του υπό συζήτηση προϋπολογισμού αναλύονται ειδικότερα ως ακολούθως:

- α. **Το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές) προβλέπεται για το 2019** σε €21.808,4 εκατομ. έναντι €20.760,9 εκατομ. (εκτίμηση) για το 2018 και €19.571 εκατομ. για το 2017.
- β. **Τα συνολικά έσοδα για το 2019** προϋπολογίζονται σε **€6.668.435.492¹⁰** (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών), εκ των οποίων οι κυριότερες κατηγορίες εσόδων περιγράφονται ως ακολούθως:
 - **Άμεσοι φόροι** €2.192.571.020 (24,9% των συνολικών εσόδων) έναντι €2.231.132.000 (αναθεωρημένα) για το 2018 και €2.218.561.429 (πραγματικά) για το 2017.
Με βάση το ΜΔΠ, προϋπολογίζονται για το 2020 και 2021 σε €2.222.971.020 και €2.251.271.020, αντίστοιχα.
 - **Έμμεσοι φόροι** €3.438.482.341 (39,1% των συνολικών εσόδων) έναντι €3.323.915.650 (αναθεωρημένα) για το 2018 και €3.198.680.719 (πραγματικά) για το 2017.
Στα πλαίσια του ΜΔΠ προϋπολογίζονται για το 2020 και 2021 σε €3.595.529.851 και €3.749.241.785, αντίστοιχα.
- γ. **Οι συνολικές δαπάνες που περιλαμβάνονται στον κρατικό προϋπολογισμό του 2019¹¹** (περιλαμβανομένων και των δαπανών που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο όπως και των αποπληρωμών δανείων, οι οποίες δεν χρήζουν έγκρισης από τη Βουλή), προϋπολογίζονται σε €9.054.250.687 (προϋπολογισθείσες) έναντι €7.574.578.477 (προϋπολογισθείσες) για το 2018.
Για τα έτη 2020 και 2021, σύμφωνα με το ΜΔΠ 2019-2021, οι συνολικές δαπάνες προϋπολογίζονται σε €9.406.578.424 και €9.096.771.268, αντίστοιχα.

⁹ **Οι συνολικές δαπάνες** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό του 2019 ανέρχονται σε **€9.054.250.687** και περιλαμβάνουν τις δαπάνες του Πάγιου Ταμείου (**€3.596.879.882**), οι οποίες δεν χρήζουν νομοθετικής έγκρισης. Στον ίδιο προϋπολογισμό προϋπολογίζονται **έσοδα ύψους €8.792.090.522 (περιλαμβανομένων και των χρηματοοικονομικών ροών) έναντι €7.712.348.043 (αρχικά προϋπολογισθέντα για το 2018)**.

¹⁰ Για το σκέλος των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού δεν απαιτείται νομοθετική έγκριση.

¹¹ Ανάλυση των οφειλών και δαπανών ανά κατηγορία δαπάνης και ανά Κεφάλαιο παρατίθεται στο Μέρος Ε της παρούσας έκθεσης.

- δ. Η συγκεφαλαίωση οφειλών και δαπανών κατά κατηγορία δαπάνης¹² στον προϋπολογισμό του 2019 (σε σύγκριση με τα έτη 2017 και 2018), έχει ως ακολούθως:

	2017	2018	2019	
	Πραγματική Δαπάνη €	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	Μεταβολή 2019/2018
Πάγιο Ταμείο	3.163.891.460	2.265.142.617	3.596.879.882	+1.331.737.265 +37,02%
Τακτικές Δαπάνες	4.533.151.580	4.463.515.713	4.597.795.545	+134.279.832 +2,92%
Αναπτυξιακές Δαπάνες	579.627.481	845.920.147	859.575.260	+13.655.113 +1,59%
ΣΥΝΟΛΟ	8.276.670.521	7.574.578.477	9.054.250.687	+1,479,672,210 +19,53%

- ε. **Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους για το 2019** προϋπολογίζονται σε €585,48 εκατομ. έναντι €495,47 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €535,03 εκατομ. για το 2017 (πραγματικές).
Για τα έτη 2020 και 2021 προϋπολογίζονται σε €595,47 εκατομ. και €596,19 εκατομ., αντίστοιχα.
- στ. **Οι δαπάνες προσωπικού για το 2019** προϋπολογίζονται σε €2.762 εκατομ. έναντι €2.630,25 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €2.425,83 εκατομ. για το 2017 (πραγματικές).
Για τα έτη 2020 και 2021, οι δαπάνες αυτές προϋπολογίζονται σε €2.940,15 εκατομ. και €3.032,31 εκατομ., αντίστοιχα.
- ζ. **Οι λειτουργικές δαπάνες για το 2019** προϋπολογίζονται σε €844,81 εκατομ. έναντι €823,75 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €1.030,03 εκατομ. για το 2017 (πραγματικές).
Για τα έτη 2020 και 2021 προϋπολογίζονται σε €840,55 εκατομ. και €928,52 εκατομ., αντίστοιχα.
- η. **Οι δαπάνες για μεταβιβάσεις για το 2019** προϋπολογίζονται σε €2.053,17 εκατομ. έναντι €1.993,54 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €2.023,66 εκατομ. για το 2017 (πραγματικές).
Για τα έτη 2020 και 2021 προϋπολογίζονται σε €2.043,16 εκατομ. και €2.042,15 εκατομ., αντίστοιχα.
Στις εν λόγω δαπάνες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και **οι δαπάνες για κοινωνικές παροχές**, οι οποίες για το 2019 προϋπολογίζονται συνολικά σε €966,152 εκατομ. έναντι €897,9 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €900,58 εκατομ. (πραγματικές) για το 2017.
Για τα έτη 2020 και 2021 προϋπολογίζονται σε €959,28 εκατομ. και €959,35 εκατομ., αντίστοιχα.
- θ. **Οι δαπάνες για έργα υπό κατασκευή για το 2019** προϋπολογίζονται σε €266,62 εκατομ. έναντι €259,9 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €182,56 εκατομ. για το 2017 (πραγματικές).
Για τα έτη 2020 και 2021 προϋπολογίζονται σε €280,5 εκατομ. και €265,57 εκατομ., αντίστοιχα.
- ι. **Οι δαπάνες για δάνεια για το 2019** (έκδοση δανείων, αποπληρωμές δανείων εξωτερικού και εσωτερικού, συνεισφορά στα εξοφλητικά αποθέματα) προϋπολογίζονται σε €2.198,06 εκατομ., έναντι €991,45 εκατομ. για το 2018 (προϋπολογισθείσες) και €1.911,52 εκατομ. (πραγματικές) για το 2017.

¹² Κρατικός προϋπολογισμός 2019, σελ.51.

Για τα έτη 2020 και 2021 προϋπολογίζονται σε €2.380,92 εκατομ. και €1.915,58 εκατομ., αντίστοιχα.

- ια. **Η κατάσταση μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία** που προβλέπονται στον προϋπολογισμό για το 2019 σε σύγκριση με το 2018, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν μέχρι τον Οκτώβριο του 2018, έχουν ως ακολούθως:

Συνοπτική Κατάσταση	2019	2018
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	150	145
Δημόσια Υπηρεσία	15.160	14.941
Δικαστική Υπηρεσία	361	315
Άμυνα	3.223	4.513
Εσωτερική Ασφάλεια	5.630	5.631
Παιδεία	12.320	12.306
Σύνολο	36.844	37.851

Σημειώνεται ότι, στον προϋπολογισμό του 2019 προβλέπεται:

- Η δημιουργία έξι (6) θέσεων αξιωματούχων, που αφορούν στις θέσεις Υφυπουργού Τουρισμού, Επιτρόπου Εποπτείας Υγείας, Επικεφαλής Επιστήμονα, Διευθυντή Γραφείου Τύπου, Αναπληρωτή Κυβερνητικού Εκπροσώπου και Επιτρόπου Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και η κατάργηση μίας (1) θέσης Μέλους στο Εφοριακό Συμβούλιο.
- Η δημιουργία συνολικά εκατόν ογδόντα (180) νέων μόνιμων θέσεων, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, μία θέση γενικού διευθυντή, σαράντα έξι (46) θέσεις στη Δικαστική Υπηρεσία, τριάντα (30) θέσεις στη Νομική Υπηρεσία, τέσσερις (4) θέσεις στο Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας και Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τέσσερις (4) θέσεις στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, τέσσερις (4) θέσεις στο Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, πέντε (5) θέσεις στην Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, επτά θέσεις στο Υφυπουργείο Ναυτιλίας.
- Η κατάργηση εκατό τριάντα εννιά (139) θέσεων στη δημόσια υπηρεσία.
- Περαιτέρω προβλέπεται η στελέχωση του Υφυπουργείου Τουρισμού, με 239 υφιστάμενες θέσεις.

2. Παρατηρήσεις και Σχόλια

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις του Υπουργού Οικονομικών, όπως και της Διοικήτου της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, διαπιστώνει τα ακόλουθα:

- (α) **Σε σχέση με τη δημοσιονομική κατάσταση, την ευρύτερη οικονομική κατάσταση της Κύπρου, όπως και το πλαίσιο επί του οποίου έχει βασιστεί η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2019 –**

- Η κυπριακή οικονομία διατηρεί θετικό ρυθμό ανάπτυξης και κατά το 2018.
- Η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κύπρου από διεθνείς οίκους σε επενδυτική βαθμίδα, η βελτίωση που σημειώνουν οι δημοσιονομικοί δείκτες, καθώς και οι κοινωνικοί δείκτες, σημειώνονται ως θετικές εξελίξεις για την πορεία της κυπριακής οικονομίας.
- Παρά το γεγονός ότι το δημόσιο χρέος κρίνεται βιώσιμο σε όλα τα σενάρια ευαισθησίας, επισημαίνεται η αύξησή του κατά το 2018 η οποία, σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών, οφείλεται στην ολοκλήρωση της συναλλαγής πώλησης μέρους των περιουσιακών στοιχείων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, ενώ παράλληλα τονίζεται η ανάγκη συνέχισης της προσπάθειας μείωσής του σε επίπεδα που δεν ξεπερνούν το 100% του ΑΕΠ.

- Με βάση τα κατατεθέντα από τον Υπουργό Οικονομικών στοιχεία, η δημοσιονομική κατάσταση για τα έτη 2017, 2018 και οι προβλέψεις για το 2019 συνοψίζονται ως ακολούθως:

	2017	2018 (εκτιμ)	2019 (προβλ)
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές)	€19.571 εκ.	€20.760,9 εκ.	€21.808,4 εκ.
Ρυθμός Ανάπτυξης	4,2%	4%	3,8%
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (%ΑΕΠ)	€344,2 εκ 1,8%	€598,7 εκ 2,9%	€640 εκ 3,1%
Δημόσιο Χρέος (%ΑΕΠ)	€18.700 εκ 95,7%	€21.630 εκ 104,2%	€21.200 εκ 97,2%
Πληθωρισμός (ΕνΔΤΚ)	-2%	1%	1,2%
Ανεργία	11,1%	8,5%	7%

- Υπό το φως των πιο πάνω, συμπεραίνονται τα ακόλουθα:
 - Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές παρουσιάζει ανοδική τάση αντικατοπτρίζοντας τη σταδιακή αναπτυξιακή πορεία της κυπριακής οικονομίας.
 - Ο ρυθμός ανάπτυξης για το 2018, είναι μικρότερος σε σχέση με τον ρυθμό ανάπτυξης για το 2017, ωστόσο διατηρείται θετικός υπερβαίνοντας σημαντικά τον μέσο όρο ρυθμού ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας, ο οποίος με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναμένεται να περιοριστεί στο 2,2% του ΑΕΠ και αναμένεται να διατηρηθεί στα ίδια περίπου επίπεδα για το έτος 2019.
 - Το δημοσιονομικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης καταγράφει θετικό πρόσημο και για το έτος 2018, ενώ προβλέπεται περαιτέρω βελτίωσή του το 2019.
 - Το δημόσιο χρέος για το 2018 αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά, παρά τις αρχικές προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών για περιορισμό του σε ποσοστό μικρότερο του 100%. Για τα έτη 2019-2021 προβλέπεται επαναφορά του δημόσιου χρέους σε πτωτική πορεία, τόσο ως ποσοστό του ΑΕΠ όσο και σε απόλυτους όρους.
 - Ο πληθωρισμός αναμένεται, μετά τις αποπληθωριστικές πιέσεις που παρουσίασε για πέντε συνεχή έτη, να καταγράψει θετικό πρόσημο κατά το 2018. Για την τριετία 2019-2021 προβλέπεται σταδιακή αύξησή του, οι οποία υποδηλώνει την προοπτική μεγέθυνσης της οικονομίας.
 - Η ανεργία αναμένεται να μειωθεί σημαντικά το 2018 σε σύγκριση με το 2017, ενώ αναμένεται περαιτέρω μείωση το 2019. Παρά τη μείωσή της, η ανεργία εξακολουθεί να αποκλίνει από το επίπεδο ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναμένεται να μειωθεί στο 6,9%. Παρατηρείται επίσης πτωτική τάση η οποία αναμένεται για το 2019 να προσεγγίσει το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, για το τρίτο τρίμηνο του 2018 ο αριθμός των ανέργων στην Κύπρο μειώθηκε στις 34.728 άτομα, σε σύγκριση με 42.720 άτομα για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017, ενώ η απασχόληση αυξήθηκε στις 407.728 κατά το τρίτο τρίμηνο του 2018, σε σύγκριση με 386.408 άτομα κατά το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017.

Με βάση τα ίδια στοιχεία, η μακροπρόθεσμη ανεργία (ως ποσοστό στο εργατικό δυναμικό) για το τρίτο τρίμηνο του 2018 μειώθηκε στο 2,5%, σε σύγκριση με 4,3% για το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017, ενώ η ανεργία στους νέους κατ' αναλογία πληθυσμού (ηλικίες 15-24) για το τρίτο τρίμηνο του 2018 μειώθηκε στο 6,8%, έναντι 9,1% για την αντίστοιχη περίοδο του 2017.

Συναφώς, στη βάση των πιο πάνω στοιχείων επιβεβαιώνεται η θέση του Υπουργού Οικονομικών για τη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας, ωστόσο επιβάλλεται η συνέχιση της προσπάθειας για περαιτέρω βελτίωση των δεικτών που

σχετίζονται με την αγορά εργασίας, ώστε να προσεγγίσει τις επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας.

- Περαιτέρω, σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία αναφορικά με τους κοινωνικούς δείκτες καταγράφεται:
 - μείωση στο ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στο 25,2% για το 2017, σε σύγκριση με 27,7% το 2016,
 - βελτίωση του συντελεστή Gini ο οποίος μειώθηκε στο 30,8 για το 2017 σε σχέση με 32,1 για το 2016,
 - βελτίωση του δείκτη κατανομής του εισοδήματος S80/S20, ο οποίος μειώθηκε στο 4,6 το 2017 σε σχέση με 4,9 το 2016,

Η βελτίωση που παρουσιάζουν οι εν λόγω δείκτες, αναγνωρίζονται ως θετικές εξελίξεις ως προς την ευημερία των πολιτών. Ωστόσο, επισημαίνεται η ανάγκη λήψης μέτρων για περαιτέρω βελτίωσή τους, ώστε να ανέλθουν στα αντίστοιχα επίπεδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

- ανεξαρτήτως των θετικών εξελίξεων, η κυβέρνηση καλείται για ακόμα μία χρονιά να αντιμετωπίσει προκλήσεις που αφορούν μεταξύ άλλων στην περαιτέρω μείωση της ανεργίας και των ΜΕΧ, τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και της μακροοικονομικής και δημοσιονομικής σταθερότητας, καθώς και της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

(β) Σε σχέση με επιμέρους πρόνοιες του κρατικού προϋπολογισμού του 2019 με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία διαπιστώνεται-

- αύξηση των συνολικών προϋπολογιζόμενων δαπανών και των συνολικών προϋπολογιζόμενων εσόδων,
- αύξηση των συνολικών προϋπολογιζόμενων δαπανών (εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών ροών) για το 2019 κατά 4,6% σε σχέση με το 2018, καθώς και των πρωτογενών δαπανών κατά 3,5%, η οποία σύμφωνα με τον Υπουργό Οικονομικών επιτρέπει την υλοποίηση σημαντικών έργων και προγραμμάτων,
- αύξηση κατά 5% των δαπανών προσωπικού (κεντρική κυβέρνηση), η οποία με βάση τα κατατεθέντα στοιχεία θα προκύψει λόγω της καταβολής της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής και των προσαυξήσεων,
- οριακή αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών (συγχρηματοδοτούμενα έργα και σχέδια, πάγια/επενδύσεις, έργα υπό κατασκευή) κατά 0,3% για το 2019 σε σύγκριση με το 2018,
- αύξηση των κοινωνικών παροχών για το 2019 κατά 7,6% οι οποίες προϋπολογίζονται στα €966,15 εκατομ. σε σύγκριση με €897,9 εκατομ. για το 2018,
- αύξηση στην αποπληρωμή δανείων εξωτερικού κατά 31,7%, οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2019 στα €912,98 εκατομ. σε σύγκριση με €693,31 εκατομ. για το 2018 και στην αποπληρωμή δανείων εσωτερικού κατά 467% οι οποίες προϋπολογίζονται για το 2019 στα €1.213,48 εκατομ. σε σύγκριση με €214,03 εκατομ. για το 2018, γεγονός το οποίο στηρίζει τις προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών για ουσιαστική μείωση του δημόσιου χρέους από το 2019 και εντεύθεν,
- μικρή αύξηση των προϋπολογιζόμενων εσόδων (εξαιρουμένων χρηματοοικονομικών ροών) κατά 2,13%, τα οποία προϋπολογίζονται για το 2019 στα €6.668 εκατομ. σε σύγκριση με τα αναθεωρημένα έσοδα ύψους €6.529 εκατομ για το 2018.

(γ) Σε σχέση με τη γενικότερη πορεία της οικονομίας και τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2019, εκ μέρους των μελών της επιτροπής εκφράστηκαν γενικότερες απόψεις, οι οποίες συνοψίζονται ως ακολούθως:

- **Από την πλειοψηφία των μελών της επιτροπής,** αναγνωρίζεται η βελτίωση που παρουσιάζει η κυπριακή οικονομία για το 2018 και η θετική μεσοπρόθεσμη προοπτική της.
- **Περαιτέρω, από μέλη της επιτροπής** επισημαίνονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:
 - Η ανισομερής κατανομή αφενός του βάρους που επωμίστηκαν οι πολίτες για την επίτευξη της ανάπτυξης της οικονομίας και των δημοσιονομικών πλεονασμάτων και αφετέρου του οφέλους που προκύπτει από την ανάπτυξη.

- Η διατήρηση εκ μέρους της κυβέρνησης ενός οικονομικού μοντέλου, βασιζόμενο σε ευάλωτους οικονομικούς τομείς. Το εν λόγω μοντέλο χρήζει αναθεώρησης, ώστε να ενισχυθούν και να αναπτυχθούν νέοι βιώσιμοι παραγωγικοί τομείς που μπορούν να συμβάλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας,
- η ανάγκη ενίσχυσης των πολιτικών του κράτους για τη στήριξη της ευημερίας των πολιτών και τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσής τους, καθώς και την περαιτέρω στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων,
- η ανάγκη προώθησης αναπτυξιακών έργων ανταποδοτικού χαρακτήρα, καθώς και έργων που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία και στην πράσινη ανάπτυξη,
- οι αποκλίσεις που παρατηρούνται στα επίπεδα των κοινωνικών δεικτών για την Κύπρο σε σχέση με τα αντίστοιχα επίπεδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
- ο μεγάλος αριθμός κυβερνητικών τροποποιήσεων που έχουν κατατεθεί μετά την επίσημη κατάθεση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2019, χωρίς να παρέχονται στην επιτροπή επαρκή χρονικά περιθώρια για ενδελεχή εξέτασή τους, τονίζοντας παράλληλα την ανάγκη για καλύτερο προγραμματισμό εκ μέρους της εκτελεστικής εξουσίας, καθώς και την ανάγκη για μελλοντική αποφυγή αυτής της πρακτικής.

Η επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα έχουν κατατεθεί ενώπιόν της καταλήγει στα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία, με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τον Υπουργό Οικονομικών, συνεχίζει να μεγεθύνεται. Παράλληλα οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές προβλέπονται να είναι θετικές.
- Η μακροοικονομική σταθερότητα, η βιώσιμη ανάπτυξη, ο περιορισμός του δημόσιου χρέους σε βιώσιμα επίπεδα και η ευημερία των πολιτών πρέπει να αποτελούν κύριες προτεραιότητες πολιτικής της κυβέρνησης.
- Η ανάπτυξη νέων οικονομικών τομέων, η συνέχιση της προσπάθειας για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στη σωστή βάση και η ορθολογική και ουσιαστική αποκλιμάκωση των ΜΕΧ θα συμβάλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.
- Οι ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες επηρεασμού της κυπριακής οικονομίας πρέπει να συνεχίσουν να καταγράφονται και να παρακολουθούνται από την κυβέρνηση, καθώς και να προβλεφθούν δράσεις και μέτρα για μετριασμό ενδεχόμενων επιπτώσεών τους.

3. Εισήγηση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Υπό το φως των πιο πάνω εκφρασθεισών θέσεων, η επιτροπή με την παρούσα έκθεσή της υποβάλλει τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος, έχοντας ενσωματωθεί σε αυτόν οι προτεινόμενες από την κυβέρνηση τροποποιήσεις, κατόπιν απόφασης της επιτροπής η οποία λήφθηκε στη συνεδρία της ημερομηνίας 10 Δεκεμβρίου 2018, για σκοπούς λήψης τελικής απόφασης σε σχέση με την έγκριση ή απόρριψη αυτού.

Ταυτόχρονα, επιφυλάσσει το δικαίωμα των μελών της, καθώς και των υπόλοιπων βουλευτών για την υποβολή τροπολογιών στο στάδιο της κατά Κεφάλαιο και ομάδα/υποομάδα δαπανών ψήφισής του σε νόμο.

Σημειώνεται ότι οι τελικές θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών αναμένεται να διατυπωθούν κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στην ολομέλεια του σώματος, ενώ οι επιμέρους παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών πλευρών που εκπροσωπούνται στην επιτροπή, τόσο επί θεμάτων οικονομικής πολιτικής όσο και επί του υπό αναφορά προϋπολογισμού, εκτίθενται αυτούσιες στο Μέρος Β της παρούσας έκθεσης.

Τέλος, η επιτροπή σημειώνει ότι υποβάλλοντας με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για συζήτηση, επιφυλάσσεται ως προς τα τελικά του μεγέθη, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στη βάση περικοπών ειδικών κονδυλίων όπως και της διαμόρφωσης των συνολικών δαπανών, υπό το φως της έγκρισης ή απόρριψης τροποποιήσεων σ' αυτόν, οι οποίες κατατέθηκαν ή ενδέχεται να κατατεθούν εκ μέρους της κυβέρνησης ή/και βουλευτών.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2019

(Οι θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών που περιλαμβάνονται στο παρόν Παράρτημα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή άλλη επεξεργασία.)

- A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού
- B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις
- Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος
- Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ
- Ε. Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών
- ΣΤ. Παρατηρήσεις Αλληλεγγύης
- Z. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων - Συνεργασία Πολιτών
- Η. Παρατηρήσεις της ανεξάρτητης βουλευτού κ. Άννας Θεολόγου
- A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού

Η πλέον σημαντική εξέλιξη στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2019 είναι η επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά. Μέχρι πρότινος, ο όρος «πλεονασματικός προϋπολογισμός» ήταν άγνωστος στα δημόσια οικονομικά της κυβέρνησης. Εδώ και τρία χρόνια όμως, έχει γίνει κανόνας, και ελπίζουμε ότι θα είναι κανόνας και στο μέλλον, διότι η συνετή δημοσιονομική διαχείριση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για μια βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη. Άλλωστε είναι και απαίτηση των διεθνών αγορών προκειμένου να συνεχίσουν να δανείζουν το κράτος.

Σύμφωνα με τον προτεινόμενο προϋπολογισμό για το 2019, τα έσοδα αναμένεται να ανέλθουν στα €8.58 δις, καταγράφοντας αύξηση 3.9% σε σχέση με το 2018. Οι δαπάνες αναμένεται να ανέλθουν στα €7.9 δις, καταγράφοντας αύξηση 3.3%. Ως αποτέλεσμα, το δημοσιονομικό πλεόνασμα αναμένεται να ανέλθει στα €670 εκ. ή 3.1% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Το δημοσιονομικό πλεόνασμα για το 2018 αναμένεται να ανέλθει στα €598 εκ. (2.9% του ΑΕΠ) ενώ για το 2017 το αντίστοιχο ποσό ήταν €344 εκ. (1.8% του ΑΕΠ).

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το 2018, τα έσοδα και οι δαπάνες του κράτους σημείωσαν αύξηση κατά 8.1% και 5% αντίστοιχα. Ουσιαστικά, οι δαπάνες του κράτους αυξάνονται κάθε χρόνο και αυτό είναι κάτι που πρέπει να σημειωθεί, διότι τα έσοδα είναι ελαστικά ενώ η πλειοψηφία των δαπανών ανελαστικές. Είναι καλά γνωστό ότι αυτή την περίοδο η οικονομία αναπτύσσεται με ρυθμούς ψηλότερους από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο και ότι αυτοί οι ρυθμοί ανάπτυξης δεν μπορούν να διατηρηθούν σε βάθος χρόνου. Ενδεχόμενη μείωση στα έσοδα του κράτους μπορεί να ανατρέψει το δημοσιονομικό ισοζύγιο και να δημιουργηθούν και πάλι ελλείμματα. Η μείωση των δαπανών δεν είναι εύκολο εγχείρημα διότι ενέχει πολιτικό κόστος και συνήθως οι κυβερνήσεις δεν είναι διατεθειμένες να το αναλάβουν. Για το λόγο αυτό, η κυβέρνηση οφείλει πάντοτε να είναι φειδωλή στις αυξήσεις δαπανών, και να μην υποκύπτει στα συμφέροντα και τα κατεστημένα. Η κυβέρνηση μπορεί να περιορίσει την αύξηση των δαπανών ή ακόμα και να τις μειώσει με διάφορους τρόπους, όπως η προσφορά υπηρεσιών μέσω ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και μείωση της γραφειοκρατίας με την απλοποίηση ελέγχων και διαδικασιών.

Σε συνδυασμό με την ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, η οποία αυξάνει το ΑΕΠ, το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του, μειώνεται αισθητά κάθε χρόνο. Αξίζει να σημειωθεί ότι αν το κράτος δεν ήταν αναγκασμένο να αγοράσει τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ) του συνεργατισμού, το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ θα ήταν κάτω από το 80%. Όμως, η αγορά των ΜΕΔ του συνεργατισμού, ως επένδυση, αναμένεται να φέρει σημαντικά έσοδα στο κράτος σε βάθος χρόνου. Ουσιαστικά, η κυβέρνηση πλήρωσε €3,5 δις για να αγοράσει ΜΕΔ ύψους €6,3 δις, με εμπράγματα εξασφαλίσεις ύψους €9.2 δις.

Παρά τη συνετή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι το δημόσιο χρέος παραμένει ψηλό και εκτός των ορίων του Συμφώνου Σταθερότητας που δεσμεύει και την Κύπρο. Η κυβέρνηση οφείλει να επικεντρώσει τις προσπάθειες της στη μείωση του δημόσιου χρέους, αποπληρώνοντας μέρος αυτού με το πλεόνασμα που παράγει ο προϋπολογισμός και με την περαιτέρω συγκράτηση των δαπανών. Ας μην λησμονούμε ότι το δημόσιο χρέος είναι χρέος που εμείς δημιουργήσαμε για τη δική μας ευημερία, εις βάρος όμως των παιδιών μας. Αποτελεί χρέος μας έναντι των επόμενων γενεών, να μειώσουμε το δημόσιο χρέος όσο περισσότερο μπορούμε.

Η ανάπτυξη της οικονομίας τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει το ποσοστό ανεργίας στο 7.5% το 2018, σε σχέση με το 16% το 2013. Η πτώση της ανεργίας ήταν ραγδαία και αντικατοπτρίζει την πολύ καλή δουλειά που κάνει η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια. Η ανεργία αναμένεται να υποχωρήσει περισσότερο κατά το 2019 αφού η ανάπτυξη αναμένεται να συνεχιστεί, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των μεγάλων διεθνών οίκων αξιολόγησης.

Οι οίκοι αξιολόγησης έχουν αναβαθμίσει την Κυπριακή οικονομία και έχουν κατατάξει πλέον τα ομόλογα της σε επενδυτική βαθμίδα. Η εξέλιξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για την μελλοντική πορεία της Κυπριακής οικονομίας, για διάφορους λόγους. Πρώτον το επιτόκιο δανεισμού της Δημοκρατίας μειώθηκε κάτω από το 2% και επιτρέπει στην κυβέρνηση να αναχρηματοδοτεί το δημόσιο χρέος που λήγει κάθε χρόνο. Η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (δηλαδή οι τόκοι που πληρώνει η κυβέρνηση κάθε χρόνο) έχει μειωθεί σημαντικά, και αναμένεται να μειωθεί ακόμα περισσότερο. Δεύτερον, οι αναβαθμίσεις των οίκων αξιολόγησης προσδίδουν σταθερότητα και αξιοπιστία στην οικονομία με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν ανάπτυξη και νέες θέσεις εργασίας. Τρίτον, η μείωση του κόστους δανεισμού διαχέεται στο υπόλοιπο τραπεζικό σύστημα με αποτέλεσμα τα επιτόκια δανεισμού να μειωθούν στα χαμηλότερα ιστορικά τους επίπεδα. Σήμερα, τα στεγαστικά επιτόκια για καινούργια και υφιστάμενα δάνεια είναι κάτω από το 2.5% και τα επιχειρηματικά κάτω από το 3.5%. Τα χαμηλά επιτόκια ενθαρρύνουν νέες επενδύσεις στην οικονομία. Τα χαμηλά επιτόκια μειώνουν τις δόσεις των δανείων, προσφέροντας ανακούφιση σε δεκάδες χιλιάδες δανειολήπτες καθιστώντας παράλληλα τα δάνεια εξυπηρετούμενα.

Οι ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης τα τελευταία τρία χρόνια, έχουν ευεργετικά αποτελέσματα για την κοινωνία. Πέρα από τη μείωση της ανεργίας και την αύξηση στην απασχόληση, οι μισθοί άρχισαν να ανεβαίνουν, καθώς η ζήτηση εργατικού δυναμικού είναι πλέον αισθητή σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα στους τομείς του τουρισμού, των κατασκευών, του εμπορίου και της γεωργοκτηνοτροφία.

Η επίτευξη δημοσιονομικών πλεονασμάτων επιτρέπει στην κυβέρνηση να υλοποιεί πράγματα που δεν μπορούσε να κάνει προηγουμένως, όπως η διαχείριση των ΜΕΔ και η προστασία της πρώτης κατοικίας. Με έξυπνες κινήσεις, η κυβέρνηση κατάφερε να διασώσει τις καταθέσεις του συνεργατισμού, που ανέρχονταν σε 9.7 δις ευρώ, αγόρασε τα ΜΕΔ του συνεργατισμού και δημιούργησε το σχέδιο «Εστία». Το σχέδιο «Εστία» έχει διπλό στόχο, να προστατεύσει την πρώτη κατοικία και να ενεργοποιήσει τους δανειολήπτες επιδοτώντας τις δόσεις τους τους κάτω από προϋποθέσεις.

Το δημοσιονομικό πλεόνασμα επιτρέπει επίσης την μείωση φορολογιών, την παροχή φορολογικών κινήτρων/ εκπτώσεων, την αύξηση επιδομάτων και γενικότερα την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων. Αξιοσημείωτη είναι η δυνατότητα που δόθηκε για συμπερίληψη κονδυλίου στον προϋπολογισμό του 2018 ύψους €25εκ. για σταδιακή αποκατάσταση των κουρεμένων καταθετών και των κατόχων αξιογράφων.

Η πολιτεία εισήγαγε προγράμματα κατάρτισης επί πληρωμή, για επαγγέλματα στα οποία οι πτυχιούχοι χρειάζονται ένα χρόνο εξάσκηση για εξασφάλιση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος, όπως για παράδειγμα τους δικηγόρους και επαγγέλματα του ΕΤΕΚ, τα οποία μέχρι πρότινος τύγγαναν εκμετάλλευσης από τους εργοδότες οι οποίοι τους εργοδοτούσαν αμισθί.

Στον φετινό προϋπολογισμό περιλαμβάνεται κονδύλι ύψους €248.5εκ. για παροχή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), κονδύλι το οποίο είναι αυξημένο κατά €10,5εκ από τον περσινό προϋπολογισμό. Αύξηση της τάξεως των €6,1εκ παρουσιάζει επίσης το κονδύλι κοινωνικών παροχών σε άτομα με αναπηρίες με συνολικό προϋπολογισμό €34εκ. σε σύγκριση με €28.5εκ του 2018.

Γίνονται προσπάθειες για ορθή εργασιακή απασχόληση των ληπτών γιατί σκοπός δεν είναι να έχουμε αδρανείς επιδοτούμενους πολίτες, αλλά να μειωθούν οι λήπτες όσο το δυνατό περισσότερο. Σήμερα έχουμε 25.000 λήπτες ΕΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των χαμηλοσυνταξιούχων, των αναπήρων, των παιδιών με αναπηρία και των χαμηλόμισθων.

Επανήλθε μερικώς το επίδομα μάνας (κονδύλι ύψους €3,8εκ.), θεσμοθετήθηκε το επίδομα πατρότητας, δημιουργήθηκε το σχέδιο «προϊκα του μωρού» του οποίου επωφελήθηκαν περίπου 500 οικογένειες το 2018. Θεσμοθετήθηκε επίσης το επίδομα αγωνισθέντων και αιχμαλώτων του 1974 με δαπάνη ύψους €7.1εκ. Προωθήθηκε η σύνταξη χηρείας για τις γυναίκες και γίνονται έρευνες για εφαρμογή ενιαίου κατώτατου μισθού.

Όσον αφορά τον τομέα της υγείας, βρισκόμαστε στην πορεία υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων για την εφαρμογή του ΓΕΣΥ μετά από την ομόφωνη ψήφιση των τριών μεταρρυθμιστικών νομοσχεδίων τον Ιούνιο του 2017 και η αυτονόμηση των κρατικών νοσηλευτηρίων υλοποιείται στα χρονικά πλαίσια που έχουν τεθεί. Ο φετινός προϋπολογισμός είναι ο υψηλότερος που έχει καταθέσει το υπουργείο υγείας από το 2012.

Χαιρετίζουμε τη λήψη βραχυπρόθεσμων μέτρων ως προς την απάμβλυνση των καθημερινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς. Ένα από αυτά είναι η εφαρμογή της διαδικασίας του «κουπονιού» συμπληρωμής η οποία προσφέρεται σε δώδεκα κατηγορίες υπηρεσιών υγείας για την αντιμετώπιση των μακρών λιστών αναμονής. Το υπουργείο υγείας έχει εξασφαλίσει μειωμένα κόστη για την πλειονότητα των υπηρεσιών υγείας που παραπέμπονται στον ιδιωτικό τομέα – π.χ. μείωση περίπου 30% στο κόστος που αφορά το σύνολο των καρδιοχειρουργικών επεμβάσεων και συναφών υπηρεσιών υγείας.

Πέραν αυτού, επιτεύχθηκε μείωση του κόστους για την άμεση αντιμετώπιση πολύ σοβαρών επειγόντων περιστατικών, που δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν από την Κυπριακή Δημοκρατία, με το σχέδιο αποστολής ασθενών στο εξωτερικό. Από τη σύγκριση των δαπανών των προηγούμενων ετών, 2010 – 2017, ενώ αυξήθηκε ο αριθμός των επιδοτούμενων ασθενών, έχει μειωθεί σημαντικά η δαπάνη ανά ασθενή. Συγκεκριμένα, το 2015 ο μέσος όρος δαπάνης ανά ασθενή στο εσωτερικό ήταν περίπου €9.500, το 2017 μειώθηκε περίπου στις €4.700. Αντίστοιχη μείωση παρουσιάζεται και στον μέσο όρο δαπάνης ανά ασθενή στο εξωτερικό.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το επίπεδο υγείας του πληθυσμού στη χώρα μας εξακολουθεί να είναι αρκετά ψηλό και να συγκρίνεται ευνοϊκά με τα αντίστοιχα άλλων αναπτυγμένων χωρών. Βεβαίως, αποτελεί καθολική εκτίμηση το γεγονός ότι, με την επικείμενη μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας της Κύπρου, οι πόροι θα ανακατανεμηθούν προς όφελος της υγείας και του πληθυσμού.

Πρωθούνται μέσω του υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως σημαντικά αναπτυξιακά/ μεταρρυθμιστικά έργα τα οποία ενδυναμώνουν το αίσθημα ασφάλειας και εμπιστοσύνης καθώς και της απονομής δικαιοσύνης, με την ίδρυση νέων δικαστηρίων (Δευτεροβάθμιο, Εμπορικό και Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας) και την αναβάθμιση των υφιστάμενων δικαστηρίων ενισχύοντάς τα με δικαστικό προσωπικό. Έγιναν και γίνονται κτιριακές αναβαθμίσεις καθώς και ανεγέρσεις νέων κτιρίων που θα στεγάσουν τα επαρχιακά δικαστήρια Πάφου, Αμμοχώστου και Λευκωσίας.

Πρωθείται ταυτόχρονα η Ηλεκτρονική δικαιοσύνη (e-justice) η οποία συνεπάγεται με επιτάχυνση των διαδικασιών, μείωση του διοικητικού κόστους και καλύτερη και γρηγορότερη εξυπηρέτηση του κοινού.

Αξιοσημείωτη είναι και η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και η ταυτόχρονη ενίσχυση των Δήμων και Κοινοτήτων μέσα από την προώθηση έργων ύψους €605εκ. στην επόμενη τριετία καθώς και η ενίσχυση των κονδυλίων (συνολικό κονδύλι ύψους €63εκ) που αφορούν τις παροχές για στήριξη των προσφύγων. Επιτεύχθη η αύξηση του επιδόματος ενοικίου για τους πρόσφυγες

Το υπουργείο εξωτερικών βασίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες πολιτικής που αφορούν την αναβάθμιση των σχέσεων της Κύπρου με την μέση ανατολή μέσω της σύστασης μόνιμης γραμματείας 3μερούς σχεδιασμού, την ανατροπή της εικόνας της Κύπρου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο που αφορά μόνο το κυπριακό και την δημιουργία σχέσεων με χώρες της ανατολής.

Πλέον συμβάλλουν όλοι οι τομείς της οικονομίας στην ανάπτυξη, όπως η πανεπιστημιακή εκπαίδευση η οποία παρουσιάζει άνοδο τα τελευταία χρόνια και πλησιάζει το ποσοστό συμβολής της Ναυτιλίας που ανέρχεται στο 7% του ΑΕΠ.

Συμπερασματικά λοιπόν διαφαίνεται ότι υπάρχει συνέπεια λόγων και έργων. Με την ίδια σοβαρότητα χρειάζεται να συνεχίσουμε για να θωρακίσουμε περαιτέρω την οικονομία και να μπορέσουμε μέσα από συνετές πολιτικές να δώσουμε ακόμα περισσότερα στην κοινωνία.

B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Η κοινοβουλευτική ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις κατά τη συζήτηση του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2019 σημειώνει τα πιο κάτω:

1. Η Κυπριακή οικονομία βρίσκεται σε περίοδο ανάκαμψης του συνολικού παραγόμενου προϊόντος (ΑΕΠ), ωστόσο τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας δεν επιμερίζονται προς όφελος του συνόλου της κοινωνίας.
2. Η ανισότητα μεταξύ πλούσιων και φτωχών μετά τη διεύρυνση της τα προηγούμενα χρόνια συντηρείται στα ίδια επίπεδα αφενός λόγω των οικονομικών πολιτικών που ακολουθήθηκαν, αφετέρου λόγω του αναπτυξιακού μοντέλου που υιοθετεί η Κυβέρνηση Αναστασιάδη – Συναγερμού ώστε να δημιουργήσει νέες πηγές εισοδήματος και κερδοφορίας.
3. Το αναπτυξιακό μοντέλο της οικονομίας στρέφεται ολοένα και περισσότερο σε επενδύσεις και δράσεις βραχυπρόθεσμου ορίζοντα (διαβατήρια, ανάπτυξη «πολυτελών κατοικιών», φτηνό τουρισμό). Αυτό το γεγονός αυξάνει την εξάρτηση από το εξωτερικό περιβάλλον και τις διεθνείς εξελίξεις, αφού ο τομέας των υπηρεσιών εξαρτάται από τις οικονομικές εξελίξεις στις οικονομίες των βασικών μας εμπορικών εταίρων. Ως εκ τούτου, το οικονομικό μοντέλο της χώρας είναι ακόμα πιο ευάλωτο. Την ίδια ώρα αυτή η ανάπτυξη δημιουργεί φαινόμενα φούσκας.
4. Σε σχέση με τους εργαζομένους, η αύξηση της παραγωγής μείωσε τον αριθμό των ανέργων, ωστόσο κατά τη διάρκεια της προσαρμογής επήλθε επιδείνωση των συνθηκών απασχόλησης και αντικατάσταση μόνιμων θέσεων εργασίας από ευέλικτες μορφές απασχόλησης, πλείστες εκ των οποίων δεν είναι ρυθμισμένες και είναι χωρίς προστασία και δικαιώματα.
5. Σε σχέση με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό η ραγδαία αύξηση της περιόδου είναι το αποτέλεσμα της μείωσης του συνολικού εισοδήματος για τους εργαζόμενους και της

υποβάθμισης των πολιτικών στήριξης της μέριμνας και της κοινωνικής προστασίας από το Κράτος.

6. Οι αντιλαϊκές κοινωνικό-οικονομικές πολιτικές της κυβέρνησης θα ενταθούν μέσω της προώθησης των ούτω καλούμενων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η νέα φάση του οικονομικού κύκλου μετά το 2016, επιδιώκει τη θεμελίωση νέων θεσμικών – διαρθρωτικών αλλαγών, που δεν κατέστη εφικτό να επιβληθούν την περίοδο του μνημονίου, με στόχο την αποδυνάμωση των εργαζομένων και την ενίσχυση των προοπτικών κερδοφορίας του κεφαλαίου.
7. Σε σχέση με τον κρατικό προϋπολογισμό και τα δημόσια οικονομικά αν και υπάρχουν σημαντικά πλεονάσματα, οι δημόσιες δαπάνες παραμένουν σχετικά αναλλοίωτες με αποτέλεσμα σημαντικά προβλήματα να μην έχουν επιλυθεί.
8. Η Κύπρος είναι η τελευταία χώρα σε δαπάνες υγείας και κοινωνικής προστασίας ενώ η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού παραμένει ασθενική. Την ίδια ώρα, οι αποφάσεις της Κυβέρνησης για την ΣΚΤ έχουν φορτώσει το βάρος στην κοινωνία.
9. Το ιδιωτικό χρέος στην Κύπρο είναι από τα πιο ψηλά παγκοσμίως και μείωση του καθίσταται πολύ δύσκολη εξαιτίας του γεγονότος ότι ένα σημαντικό μέρος των εισοδημάτων των νοικοκυριών δαπανάται για ανάγκες παιδείας και υγείας, οι οποίες έγιναν πιο πιεστικές λόγω της περιστολής του κοινωνικού κράτους.
10. Επιπλέον, η αντίληψη της Κυβέρνησης για την ανάπτυξη συνεχίζει να έχει στο επίκεντρο του την ιδιωτικοποίηση των κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών και το ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου.
11. Στην πλευρά των εσόδων, η φορολογική πολιτική της Κυβέρνησης εξυπηρετεί τα μεγάλα συμφέροντα και παραγνωρίζει το ευρύτερο όφελος της κοινωνίας.
12. Ταυτόχρονα, καταγράφεται η αύξηση της εξάρτησης από την έμμεση φορολογία και μειώνεται το βάρος από την άμεση φορολογία που έχει κοινωνικά πιο δίκαιο χαρακτήρα.
13. Επίσης η φοροδιαφυγή παραμένει σε υψηλά επίπεδα χωρίς να γίνονται ουσιαστικά βήματα καταπολέμησης της με αποτέλεσμα το Κράτος να έχει απώλεια εσόδων που θα μπορούσαν να επενδυθούν στην πραγματική οικονομία.
14. Ένα από τα πιο μεγάλα προβλήματα της Κυπριακής οικονομίας αποτελούν τα Μη – Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ). Η Κυβέρνηση αντί να αντιμετωπίσει έγκαιρα και σφαιρικά το πρόβλημα, αρκέστηκε απλά να διευκολύνει τις τράπεζες για να πωλούν πακέτα δανείων και να προχωρούν σε διαδικασίες εκποίησης κύριας κατοικίας ή/και μικρής επαγγελματικής στέγης, Επομένως, η Κυβέρνηση σταδιακά ξεφορτώνει το πρόβλημα από τις τράπεζες και το φορτώνει στους δανειολήπτες και την κοινωνία ευρύτερα. Δανειολήπτες, οι οποίοι εξαιτίας της οικονομικής κρίσης και της μείωσης των εισοδημάτων των νοικοκυριών δεν μπορούν να εξυπηρετούν τα δάνεια τους. Το «Σχέδιο Εστία» που έχει εξαγγελθεί από την Κυβέρνηση δεν καλύπτει αυτή τη μεγάλη κατηγορία των δανειοληπτών, οι οποίοι μένουν απροστάτευτοι και εκτεθειμένοι.
15. Το πρόβλημα με την στέγαση γίνεται ακόμα πιο οξύ, αφού η Κυβέρνηση δεν έχει διαμορφώσει κανένα πρόγραμμα για να βοηθήσει τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και δεν έχει προωθήσει κανένα πρόγραμμα κοινωνικής στέγασης ή προγράμματα που να καλύπτουν συγκεκριμένα τα νέα ζευγάρια, τις φτωχές οικογένειες και τον προσφυγικό κόσμο.

Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος

Η πορεία της Οικονομίας βρίσκεται σε τροχιά ανάκαμψης και οι περισσότεροι δείκτες παρουσιάζουν σημεία βελτίωσης χωρίς όμως να θεωρούμε ότι υπάρχει αντιπροσωπευτικός αντίκτυπος στην πραγματική οικονομία λόγω της απώλειας των εισοδημάτων των μικρομεσαίων νοικοκυριών συνεπεία της οικονομικής καταστροφής του 2013.

Θεωρούμε σημαντική αλλά και ουσιαστική την συμβολή του Κυπριακού Λαού ο οποίος με πολλές θυσίες συνέβαλε καταλυτικά στην αναστροφή της κάκιστης εικόνας της οικονομίας της Κύπρου. Ακόμα θεωρούμε ότι το Δημοκρατικό Κόμμα, με την υπεύθυνη στάση που έχει τηρήσει όλα αυτά τα χρόνια, έχει συμβάλει στην βελτίωση της οικονομίας.

Όμως στην πραγματικότητα δεν είναι όλα ρόδινα. Ο δείκτης ορίου φτώχειας για τα κυπριακά νοικοκυριά ανέρχεται στο πολύ υψηλό ποσοστό της τάξης του 25,2% όπου είναι εμφανές ότι τα κυπριακά νοικοκυριά έχουν σοβαρές υλικές στερήσεις. Η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις πέντε ευρωπαϊκές χώρες με τη μεγαλύτερη φτωχοποίηση πληθυσμού καθώς πάνω από 200 χιλ. άνθρωποι βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Παράλληλα η Κύπρος βρίσκεται σχεδόν τρεις ποσοστιαίες μονάδες αυξημένο όριο φτώχειας σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου το 2017 το εισοδηματικό όριο της φτώχειας ορίστηκε για:

- Ένα άτομο στις 8,698 χιλιάδες ευρώ ετησίως. (Μηνιαία το εν λόγω άτομο λαμβάνει 669 περίπου ευρώ)
- Νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δυο εξαρτώμενα παιδιά στις : 18,266 χιλιάδες ευρώ ετησίως. (Μηνιαία μια οικογένεια σε αυτήν την κατηγορία λαμβάνει 1,405 περίπου ευρώ)

Σημαντική απόκλιση παρουσιάζει και ο συντελεστής Gini, ο οποίος υπολογίστηκε για το 2017 στο 30,8% παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2016 οπότεν είχε φτάσει στο 32,1%. Είναι ξεκάθαρο ότι στα χρόνια της κρίσης, η κατανομή του εισοδήματος παρουσιάζει σημαντική ανισότητα και θα πρέπει να χαραχτούν πολιτικές για άμεση σμίκρυνση της φαλίδας .

Το Υπουργείο Οικονομικών ως το καθ' ύλην αρμόδιο για την χάραξη και εφαρμογή του προγράμματος της Κυβέρνησης, παρά τα ευνοϊκά δεδομένα που προκύπτουν από τις εκτιμήσεις του, εντούτοις με την ακολουθούμενη πολιτική ,θέτει σημαντικούς τομείς της οικονομίας σε στασιμότητα και δεν φαίνεται να υπάρχει η πολιτική βούληση ώστε να δοθούν κίνητρα και σωστές κατευθυντήριες γραμμές σε τομείς όπως οι Υπηρεσίες, ο Πολυθεματικός Τουρισμός, και το Εξαγωγικό Εμπόριο. Παρά τους θετικούς δείκτες ανάκαμψης η κυπριακή οικονομία είναι ευάλωτη από ενδογενείς και εξωγενείς κινδύνους που είναι δυνατό να εκτροχιάσουν τις δημοσιονομικές εκτιμήσεις της κυβέρνησης.

Ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών βρίσκεται στο στόχαστρο ξένων αξιολογητών οι οποίοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να εμποδίσουν κεφάλαια τρίτων χωρών όπως η Ρωσική Ομοσπονδία ,που διαχρονικά πραγματοποιούν επενδύσεις στην κυπριακή οικονομία. Θα πρέπει το κράτος να θωρακίσει το χρηματοοικονομικό τομέα αφού η πιθανή καθήλωση του είναι δυνατό να επιφέρει πλήγμα στην πραγματική οικονομία.

Ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας για το έτος 2018, με βάση το μακροοικονομικό σενάριο, παραμένει θετικός και αναμένεται να ανέλθει στο 4%¹³ του ΑΕΠ, σε πραγματικούς όρους. Παράλληλα για το 2019 – 2021 ρυθμός ανάπτυξης αναμένεται να κυμανθεί από το 3% μέχρι το 3,8% . Είναι γεγονός ότι οι εκτιμήσεις της κυβέρνησης για τον ρυθμό ανάπτυξης είναι ευοίωνες, παρόλο που οι προβλέψεις θα είναι μειωμένες. Επιπρόσθετα, δεν συνυπολογίζει ότι οι γεωπολιτικές συνθήκες στην περιοχή, είναι ευάλωτες και ειδικότερα όσον αφορά το τουριστικό προϊόν της οικονομίας το οποίο αναμένεται ότι θα εισέλθει σε ένα πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Κρίνεται επιτακτική ανάγκη όπως το τουριστικό μοντέλο της Κύπρου θα πρέπει να εμπλουτιστεί με νέες μορφές τουριστικών ροών προς την Κύπρο. Η πολιτική των ανοικτών αιθέρων δημιουργήσε ανταγωνισμό μεταξύ των ιδιωτικών εταιρειών που είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των τιμών και ταυτόχρονα την αύξηση των αεροπορικών δρομολογίων από διαφορετικούς προορισμούς, εντούτοις το κράτος θα πρέπει να είναι σε θέση να ασκεί αποτελεσματική εποπτεία ώστε το ξαφνικό κλείσιμο εταιρειών να μην δημιουργεί κραδασμούς στην οικονομία του τόπου.

- Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες, όπως πάγια, έργα υπό κατασκευή και συγχρηματοδοτούμενα έργα αναμένεται να αυξηθούν οριακά το 2019 κατά 0,5% και να φθάσουν στα 611 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με 609 εκατ. ευρώ το 2018, το ποσοστό υλοποίησης των δαπανών είναι πολύ χαμηλό αφού υπολογίζεται κοντά στο 36%.

Το ποσοστό υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών διαμορφώθηκε στο 41% το δεκάμηνο του 2018 , παρουσιάζοντας ανεπαίσθητη αύξηση κατά 1% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Σε σχέση με το 2016 έχει μειωθεί κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες.

Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, θεωρούμε ότι βασικός στόχος της κυβερνητικής πολιτικής θα έπρεπε να ήταν στην αύξηση των αναπτυξιακών δαπανών και ο υψηλός βαθμός υλοποίησης τους γεγονός που θα είχε θετικό αντίκτυπο στην πραγματική οικονομία.

Η πρόβλεψη για το Δημόσιο Χρέος για το έτος 2019 έχει διαφοροποιηθεί λόγω των εξελίξεων στην Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα. Η νέα εκτίμηση ε είναι ότι θα βρίσκεται κοντά στο 104% και θεωρούμε ότι είναι αρκετά υψηλό παρά τις ευοίωνες οικονομικές προβλέψεις των επιμέρους δεικτών της οικονομίας. Το δεδομένο αυτό επηρεάζει άμεσα την Πιστοληπτική Ικανότητα της Κυπριακής οικονομίας, με αρνητικό αντίκτυπο στην πρόσβαση σε φτηνό δανεισμό. Η ατομία της κυβέρνησης και της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου να εγκύψει στο μεγάλο πρόβλημα των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, οδήγησε το Δημόσιο Χρέος στα επίπεδα του 2015 όπου η Κύπρος βρισκόταν σε περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής.

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια:

Παράλληλα οφείλουμε να επισημάνουμε για πολλοστή φορά, ότι υψηλός αριθμός των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων είναι ανασταλτικός παράγοντας για την ανάκαμψη ολόκληρου του φάσματος της Οικονομίας.

Ο τραπεζικός τομέας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει έναν από τους ψηλότερους δείκτες στα μη-εξυπηρετούμενα δάνεια στην Ευρώπη ενώ τόσο ο ιδιωτικός τομέας όσο και ο κυβερνητικός διατηρούν μεγάλα χρέη.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, χαιρετίζουμε την υιοθέτηση της πρότασης μας για την δημιουργία Φορέα Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων έτσι ώστε με την απομόχλευση των κόκκινων δανείων και τα νέα δεδομένα στο τραπεζικό σύστημα θα είναι πιο ευέλικτο με θετικές προοπτικές για την ρευστότητα του.

Παράλληλα είμαστε υποχρεωμένοι να υπογραμμίσουμε ότι εάν αυτός ο Φορέας υλοποιείτο εγκαίρως, τα προηγούμενα χρόνια, τότε πολύ μικρότερες θα ήταν οι ανάγκες σε χρηματοδότηση και πολύ αποτελεσματικότερη θα ήταν η λειτουργία του, σε βαθμό που θα επέτρεπε ενδεχομένως πολύ καλύτερη διαχείριση και αντιμετώπιση των προβλημάτων του Συνεργατισμού και των άλλων τραπεζών, λόγω των ΜΕΔ.

Σχέδιο Εστία

Στόχος του σχεδίου Εστία είναι το κράτος να εισέλθει ενεργά στη διαχείριση των ΜΕΔ με εγγυήσεις της πληρωμής μέρους των δανείων. Κάτι που θα επιτρέψει στους δανειολήπτες – μετά την αναδιάρθρωση- να προχωρήσουν σε εξόφληση των δανείων τους. Το ζήτημα βέβαια είναι ότι το κράτος δεν έχει τη δυνατότητα να εγγυηθεί όλα τα δάνεια.

Σημαντικό μέρος των ΜΕΔ αφορά σε δάνεια πρώτης κατοικίας αφού σύμφωνα με στοιχεία τα κόκκινα δάνεια των νοικοκυριών αντιστοιχούσαν στο 55,8% για το πρώτο εξάμηνο του 2018. Όλες οι πτυχές του Σχεδίου Εστία βρίσκονται υπό επεξεργασία από τους αρμόδιους φορείς και θα πρέπει η υλοποίησή του να ξεκινήσει άμεσα χωρίς χρονοτριβές.

Παράλληλα εκτός από τις θέσεις μας οι οποίες εμβολίασαν το πιο πάνω Σχέδιο, ως Δημοκρατικό Κόμμα προτείνουμε την δημιουργία ενός παράλληλου Σχεδίου το οποίο θα επιβραβεύει τους καλοπληρωτές οι οποίοι για ακόμη μια φορά καλούνται να στηρίξουν τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού που θα ενταχθούν στο Σχέδιο Εστία. Είμαστε έτοιμοι να καταθέσουμε τις προτάσεις μας για την επιβράβευση των καλοπληρωτών.

Σε σχέση με την ολιστική προσέγγιση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, θεωρούμε ότι η ύπαρξη τους έχει ως αποτέλεσμα, σημαντική μερίδα των πολιτών, να αδυνατούν να έχουν πρόσβαση σε δανεισμό και ως εκ τούτου βρίσκονται εκτός της παραγωγικής διαδικασίας που έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της αγοραστικής τους δύναμης.

Πληθωρισμός:

Επισημαίνουμε δε, ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της προβλεπόμενης αρνητικής τάσης του πληθωρισμού λόγω της μειωμένης ζήτησης, στον βαθμό που είναι επιτρεπτό από την εκτελεστική εξουσία, αφού η παρατεταμένη αποπληθωριστική τάση, θα επιφέρει περεταίρω στρεβλώσεις στην οικονομία. Παρά το γεγονός ότι το διεθνές οικονομικό περιβάλλον προσβλέπει σε ανοδική τάση λόγω του εμπάργκο πετρελαίου από το Ιράν όσον αφορά τον πληθωρισμό, η πιθανή αύξηση του εισαγόμενου πληθωρισμού θα δημιουργήσει σημαντικό πλήγμα στα εγχώρια νοικοκυριά. Οι μειώσεις των μισθών που δέχτηκαν οι εργαζόμενοι σε ολόκληρο σχεδόν το φάσμα της οικονομίας, δεν συνοδεύτηκαν με τις αντίστοιχες αυξήσεις μέχρι σήμερα..

Κρατικός Δανεισμός :

Η Κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει υπόψη το ενδεχόμενο εκτροχιασμού των οικονομικών της προβλέψεων, αφού ο επιτοκιακός κίνδυνος δανεισμού από τις διεθνείς αγορές, είναι ασύμφορος μέχρι στιγμής, δεδομένου ότι μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να αποπληρώσουμε δάνεια που προκύπτουν από τις μνημονιακές μας υποχρεώσεις όπου δανεισμός ήταν αρκετά πιο χαμηλός.

Ανεργία :

Η ανεργία για το 2018 στο σύνολο των 12 μηνών, εκτιμάται ότι θα βρίσκεται 7,4% , ενώ η ανεργία στους νέους βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο με καθοδική όμως τάση. Σοβαρό πρόβλημα προκύπτει από τους Μακροχρόνια άνεργους αλλά και στις ομάδες πληθυσμού άνω των 50 ετών όπου τα υφιστάμενα κίνητρα/προγράμματα, φαίνεται να μην επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Κρίνουμε όμως θετικό, το γεγονός ότι η ανεργία βρίσκεται σε σταδιακή υποχώρηση, κάτω του 7,5%. Υπάρχουν όμως δομικά προβλήματα που δημιουργήθηκαν μέσα στην κρίση, και θα πρέπει να τύχουν επαναξιολόγησης σε σχέση με την Ανεργία. Παρατηρείται το φαινόμενο, δικαιούχοι του ΕΕΕ να απασχολούνται παράνομα σε διάφορους τομείς , ενισχύοντας την αδήλωτη εργασία.

Τομέας Υγείας :

Παρά τις προσπάθειες του ίδιου του Υπουργού να κατανείμει σωστά με βάση την επιτακτικότητα των αναγκών τις δαπάνες για την Υγεία, εντούτοις ένα τέτοιο εγχείρημα φαντάζει πλέον αδύνατο, ένεκα του γεγονότος ότι το υφιστάμενο σύστημα Υγείας, νοσεί και βρίσκεται στον αναπνευστήρα.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, θεωρούσαμε ότι η έξοδος από το μνημόνιο, θα έδιδε την δυνατότητα στην Κυβέρνηση να αιμοδοτήσει τον Τομέα της Υγείας που είναι το υπέρτατο αγαθό για όλους τους πολίτες. Με λύπη μας παρατηρούμε, η πενιχρή αύξηση των κονδυλίων, αφορούν κατά το πλείστον, δαπάνες του Κρατικού Μισθολογίου.

Παράλληλα καλούμε την εκτελεστική εξουσία, να διαθέσει απαραίτητα πρόσθετα κονδύλια ώστε το σύστημα Υγείας να αντέξει μέχρι την διαδικασία μετάβασης στο ΓΕΣΥ. Πρέπει να δοθούν κίνητρα στο Ιατρικό και Παραϊατρικό προσωπικό για να αποφευχθούν οι περαιτέρω εκροές προς τον ιδιωτικό τομέα. Με βάση τα δεδομένα που υπάρχουν στα δημόσια νοσηλευτήρια, θεωρούμε εφικτή την μερική αναδιάρθρωση στον τρόπο λειτουργίας τους όπου οι κτιριακές υποδομές μπορούν να αξιοποιηθούν πιο παραγωγικά, εξυπηρετώντας τους πολίτες σε διευρυμένα ωράρια και χωρίς να διαταράσσεται η εργατική ειρήνη των υπαλλήλων.

Επαναβεβαιώνουμε τη θέση μας ότι παραμένουμε δεσμευμένοι να προβούμε σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες για υλοποίηση της μεταρρύθμισης στον τομέα της υγείας με την εισαγωγή του ΓΕΣΥ και να πραγματοποιηθεί στα προκαθορισμένα χρονοδιαγράμματα που ως γνωστών έχουν ψηφιστεί το περασμένο έτος.

Τουρισμός :

Ως Δημοκρατικό Κόμμα, πιστεύουμε ότι η αύξηση του τουρισμού και κατ' επέκταση τα έσοδα του κράτους από το τουριστικό τομέα είναι θετική εξέλιξη, αλλά θεωρούμε ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί η νέα ολοκληρωμένη στρατηγική για τον Τουρισμό η οποία έχει παρουσιαστεί το 2017.

Η αύξηση τόσο στις αφίξεις όσο και στα έσοδα του τουρισμού οφείλεται και στους γεωπολιτικούς παράγοντες της περιοχής για αυτό οι προσπάθειες πρέπει να εντατικοποιηθούν. Χρειάζεται ποιοτική αναβάθμιση και σε υποδομές αλλά και στην διευκόλυνση του κλάδου του τουρισμού ώστε να αντλήσουν εύκολη χρηματοδότηση από Ευρωπαϊκούς πόρους.

Μέτρα Κοινωνικής Πολιτικής:

Θεωρούμε ο τομέας των Κοινωνικών Υπηρεσιών, χρήζει σημαντικού εξορθολογισμού παρά τις διορθωτικές πολιτικές που απορρέουν από τις μνημονικές δεσμεύσεις της Κυβέρνησης.

Το Δημοκρατικό Κόμμα εισηγήθηκε μέτρα προς την κυβέρνηση τα οποία υιοθετήθηκαν από την εκτελεστική εξουσία και αναμένουμε την ένταξή τους μέσα στον προϋπολογισμό του 2019..

Πιο συγκεκριμένα τα μέτρα αυτά αφορούν:

- Τη μείωση κατά 4,5 σεντ του φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα.
- Την επιδότηση του πετρελαίου θέρμανσης στις ορεινές περιοχές.
- Την αύξηση κατά €50 το μήνα για τους χαμηλοσυνταξιούχους.
- Το Πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ για τους συνεπείς δανειολήπτες.
- Τη στήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και εργαζομένων λόγω της αύξησης που θα προκύψει στις εισφορές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του ΓΕΣΥ.
- Το Δημοκρατικό Κόμμα κατέθεσε σχετικές προτάσεις νόμου με σκοπό την τροποποίηση της νομοθεσίας που αφορά το Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης. Πιο συγκεκριμένα με την τροποποίηση που προτείνουμε ως Δημοκρατικό Κόμμα, στοχεύουμε στην στήριξη εκείνων που έχουν συνεισφέρει στην ανακεφαλαιοποίηση των δύο συστημικών τραπεζών με ίδιους πόρους. Δηλαδή τους πολίτες που υπέστησαν το κούρεμα των καταθέσεων τους αλλά και τους πολίτες κατόχους αξιογράφων.
- Η πρόσφατη υιοθέτηση της πρότασης μας από το Υπουργικό Συμβούλιο για μείωση του ΦΠΑ από 19% σε 5% που αφορά την αγορά πρώτης κατοικίας, αναμένεται να δώσει σημαντική στήριξη στα νέα ζευγάρια.
- Επισημαίνουμε δε, ότι παραμένει το δυσεπίλυτο πρόβλημα που αφορά τους εγκλωβισμένους αγοραστές για το οποίο η Κυβέρνηση δεν κατάφερε να βρει λύσεις. Από την πλευρά της η Βουλή των Αντιπροσώπων προσπαθεί με νομοθετική ρύθμιση να αποδώσει το κατά το δυνατόν δίκαιη θεραπεία.

Τα πιο πάνω μέτρα έχουν ως στόχο να βοηθήσουν και να στηρίξουν συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών, κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, που τα προηγούμενα χρόνια δέχθηκαν ιδιαίτερα βάρη λόγω της οικονομικής κρίσης που μάστιζε την οικονομία και τον λαό μας.

Διευκρινίζουμε ότι το Δημοκρατικό Κόμμα σε καμία περίπτωση δεν θα προτείνει μέτρα που θα έθεταν σε κίνδυνο την αξιοπιστία της Κυπριακής Οικονομίας η οποία δεν πρέπει να χαθεί αφού κερδήθηκε μέσα από θυσίες και στερήσεις του λαού.

Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ

Αναμφίβολα οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας έχουν παρουσιάσει βελτίωση. Επιβεβαίωση είναι και η αναβάθμιση της οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης σε επενδυτική βαθμίδα. Όμως την ίδια στιγμή είναι σημαντικό να αναλυθεί:

- εάν η βελτίωση είναι ουσιαστική ή επίπλαστη και αποτυπώνει με τρόπο επιστημονικό την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας, και
- εάν η βελτίωση των αριθμών αποτυπώνεται και σε βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού, κυρίως των μικρομεσαίων εισοδημάτων.

Η οικονομία έχει αξία όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους, κυρίως με το βιοτικό-τους επίπεδο και την προστασία-τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν. Την προστασία αυτή την έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα εύάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση που έπληξε την πατρίδα-μας.

Δεν υπάρχει καμία αμφισβήτηση για τη μερική ανάκαμψη της οικονομίας η οποία αποτυπώνεται στη βελτίωση ορισμένων δεικτών, όχι όμως όλων ώστε να δημιουργείται κλίμα σιγουριάς και ασφάλειας. Πολύ δε περισσότερο δεν δικαιολογείται ο ενθουσιασμός που παρατηρείται. Η πραγματική βελτίωση της οικονομίας πρέπει να είναι όχι μόνο ποσοτική αλλά και ποιοτική, να προσδιορίζεται σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η προσέγγισή-της να αφορά το σύνολο των αριθμών που καθορίζουν τους δείκτες της οικονομίας και όχι επιλεκτικά μόνο σε αυτούς που «εξυπηρετούν ή και βολεύουν»

Αναπτυξιακός ή διαχειριστικός ο Προϋπολογισμός του 2019;

Για ακόμα μία χρονιά ο προϋπολογισμός είναι κατά βάση διαχειριστικός και όχι αναπτυξιακός. Στην ουσία οι αναπτυξιακές δαπάνες καλύπτουν το 9,33% του προϋπολογισμού. Με δεδομένο ότι τα προηγούμενα χρόνια η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού κυμάνθηκε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα (60% το 2018, 41% το 2017 και 43% το 2016) γίνεται αντιληπτό ότι με ποσοστό περίπου 9,33% του προϋπολογισμού δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αναπτυξιακός. Πολύ δε περισσότερο όταν για μία ακόμα χρονιά στον κατάλογο των αναπτυξιακών έργων δεν συμπεριλαμβάνονται έργα ανταποδοτικού χαρακτήρα, ώστε το κράτος στο μέλλον να εξασφαλίζει εισοδήματα με τα οποία να μπορεί να χρηματοδοτεί νέα έργα.

Δημοσιονομική κατάσταση

Ο προϋπολογισμός του 2019 ουσιαστικά διαπνέεται από την ίδια φιλοσοφία των προϋπολογισμών των τελευταίων χρόνων και αποσκοπεί στην επίτευξη ποσοτικών στόχων μέσα από την παραπέρα διαχείριση των πάγιων τομέων της οικονομίας (τουριστικός, οικοδομική ανάπτυξη, υπηρεσίες). Τομείς οι οποίοι είναι ιδιαίτερα εύθραυστοι, επηρεάζονται από εξωγενείς και άρα μη ελεγχόμενους παράγοντες. Η απουσία ποιοτικών μέτρων που θα προσδώσουν στην κυπριακή οικονομία μακροοικονομική σταθερότητα είναι εμφανής.

Φορολογική πολιτική

Παρά τη βελτίωση της οικονομίας μέχρι στιγμής δεν υπήρξαν ουσιαστικές φορολογικές ελαφρύνσεις για ανακούφιση των μισθωτών, των χαμηλοσυνταξιούχων και των μικροεπαγγελματιών. Οι όποιες ελαφρύνσεις στην ουσία εξανεμίσθηκαν από την αύξηση της τιμής των καυσίμων, των ενοικίων, των τελών αποχέτευσης, του Φ.Α.Π. που καταβάλλεται στις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης λόγω αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων σε τιμές 2013 και παράλειψης μείωσης των συντελεστών. Υπάρχουν πολίτες οι οποίοι πληρώνουν 20 φορές περισσότερα τέλη σε σχέση με το 2016 κ.ά.. Σε αυτές φυσικά δεν περιλαμβάνεται και η πρόσθετη φορολογία που θα επιβληθεί από το Μάρτιο του 2019 για την εισαγωγή του ΓεΣΥ. Στο νέο προϋπολογισμό και πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό κρατικών εσόδων (5.631.000 ή 84%) θα προέλθει από φορολογίες. Οι έμμεσοι φόροι (3.438.000 ευρώ) εξακολούθησαν συγκριτικά να είναι υψηλότεροι από ότι οι άμεσοι (2.193.000 ευρώ)

Επιπρόσθετα, παρά τις συνεχείς εξαγγελίες όχι μόνο δεν παρατηρήθηκε βελτίωση, αλλά αντίθετα έχει επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο η φοροδιαφυγή. Ακόμα το κράτος δεν κατόρθωσε να προχωρήσει στη λήψη ουσιαστικών μέτρων για την πάταξη της φοροδιαφυγής, αλλά ούτε και στη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών στους πολίτες, ώστε σταδιακά να μειωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των πηλών και των χαμηλών εισοδημάτων. Αντίθετα το οικονομικό χάσμα μεταξύ των εισοδημάτων έχει

διευρυνθεί ακόμα περισσότερο. Η μεσαία τάξη παρουσιάζει ακόμα μεγαλύτερη συρρίκνωση, ώστε η μείωση κατά 2% περίπου του ποσοστού των πολιτών που βρίσκονται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας να εξανεμίζεται.

Δυστυχώς τόσο από τον προϋπολογισμό όσο και στις κατά καιρούς προτάσεις της κυβέρνησης δεν περιλαμβάνονται δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση, ενισχύεται ακριβώς το αντίθετο. Κλασσικό παράδειγμα η παρεμπόδιση έως και στέρξη της δυνατότητας των κατοίκων της υπαίθρου για στεγαστική ανάπτυξη της περιουσίας-τους, τη στιγμή που δίνονται παρεκκλίσεις σε επιχειρηματίες για ανάπτυξη ψηλών κτιρίων στις πόλεις. Δεν διαφωνούμε φυσικά με την ανέγερση ψηλών κτιρίων. Διαφωνούμε με την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη. Η ανάπτυξη θα έπρεπε να είναι οριοθετημένη σε συγκεκριμένες περιοχές, να μην επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον και τους παρακείμενους πολίτες και να διασφαλίζεται η δυνατότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης έκτακτης κατάστασης (φωτιά, σεισμός, εγκληματική ενέργεια) που ενδεχόμενα να προκύψει

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε. η Κύπρος βρίσκεται στην τελευταία θέση όσον αφορά την κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Από την οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζει, ευνοείται μόνο ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, ενώ το 25% περίπου του πληθυσμού βρίσκεται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας. Οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα βρίσκονται καθηλωμένοι στα επίπεδα των πρώτων χρόνων της κρίσης και δεν έχουν παρουσιάσει την ανάλογη αύξηση, ενώ σε πολλές περιπτώσεις οι εργασιακές συμφωνίες παραβιάζονται

Η Ανταγωνιστικότητα της οικονομίας βρίσκεται στην τελευταία θέση από τις 28 χώρες μέλη της Ε.Ε., ενώ η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα βρίσκεται περίπου στο 75% του μ.ο. των χωρών της ευρωζώνης

Έχει τον υψηλότερο ιδιωτικό δανεισμό και το δεύτερο ψηλότερο ποσοστό Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ)

Δημόσιο χρέος (Δ.Χ.):

Οι περσινοί πανηγυρισμοί της κυβέρνησης για μείωση του Δ.Χ. κάτω από το 100% του ΑΕΠ λόγω της αποπληρωμής μέρους του δανείου προς την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ανατράπηκαν. Το 2018 το Δ.Χ. ξεπέρασε και πάλι το 100% του ΑΕΠ και ανήλθε στο 104.2%. Θα υπενθυμίσουμε όμως ότι η κυβέρνηση το παρέλαβε στο 75.5% και το ανέβασε μέχρι και το 107.8% του ΑΕΠ. Όμως το Δ.Χ. δεν είναι μόνο ποσοστό επί του ΑΕΠ, είναι και απόλυτος αριθμός. Συγκεκριμένα το 2012 ήταν 15.350 δις ευρώ 986.550, ενώ σήμερα βρίσκεται στα 22 δις ευρώ

Κοινωνική πολιτική.

Ο κος Υπουργός στην περσινή-του ομιλία αναφέρθηκε και στην πρόβλεψη για σύσταση Ταμείου Προνοίας για τους νεοεισερχόμενους δημοσίους υπαλλήλους. Πρόβλεψη προς την ορθή κατεύθυνση, όμως μέχρι της στιγμής η κυβέρνηση δεν έχει αποκαταστήσει τα μέλη των κουρεμένων Ταμείων Προνοίας που έγινε το 2013 όπως κατ' επανάληψη είχε υποσχεθεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Επιπρόσθετα αναφέρθηκε και στην περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Όμως παρέλειψε να αναφέρει ότι στις αρχές Οκτωβρίου 2017 η κυβέρνηση είχε ζητήσει την κατάργηση του Ταμείου με τη δικαιολογία ότι πια δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό.

Οι Ιδιωτικοποιήσεις μετατράπηκαν σε αποκρατικοποιήσεις με σαφή στροφή και εγκατάλειψη των αρχικών θέσεων της κυβέρνησης μετά την άρνηση της πλειοψηφίας της Βουλής να εγκρίνει σχέδια ιδιωτικοποίησης Δημόσιων Οργανισμών κοινής ωφέλειας.

Ανεργία:

Η κυβέρνηση αναφέρει ότι το 2018 περιορίσθηκε γύρω στο 8.5%. Υπάρχει πτωτική τάση, όμως το ποσοστό αυτό είναι πλασματικό. Σε αυτό δεν περιλαμβάνονται

- Οι 27 και πλέον χιλιάδες συμπατριώτες-μας κατά το πλείστον νέοι επιστήμονες, οι οποίοι είτε παρέμειναν στο εξωτερικό μετά τις σπουδές-τους είτε μετανάστευσαν για σκοπούς εργασίας
- Όσοι απολύθηκαν από τον τραπεζικό, τον Ημικρατικό ή τον ιδιωτικό τομέα και είναι ηλικίας άνω των 55 χρόνων και δεν είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο ανέργων
- Οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος (Ε.Ε.Ε.)
- Οι εποχιακοί άνεργοι της ξενοδοχειακής βιομηχανία λόγω της αναστολής της λειτουργίας-τους κατά την χειμερινή περίοδο

Εάν μάλιστα σε αυτούς προστεθούν και οι υποαπασχολούμενοι τότε η κατάσταση δεν είναι και τόσο θετική όσο παρουσιάζεται

Τραπεζικός τομέας.

Στο τέλος του 2017 και εν όψη του προϋπολογισμού του 2018 η κυβέρνηση υποστήριξε ότι η κεφαλαιουχική επάρκεια του κυπριακού τραπεζικού συστήματος βελτιώθηκε λόγω της ενθάρρυνσης έλευσης ξένων επενδυτών οι οποίοι διέθεσαν τα απαιτούμενα κεφάλαια. Καθυσχυαστικές ήταν και οι δηλώσεις της κυβέρνησης για τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα (ΣΚΤ). Τελικά όμως το μόνο κυπριακό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα κατέληξε και αυτό σε ιδιωτικοποίηση με την πώλησή-του στην Ελληνική Τράπεζα. Ο φορολογούμενος πολίτης κατέβαλε περίπου 1.7 δις ευρώ για να κρατικοποιηθεί η ΣΚΤ το 2013, ενώ υπήρχε η δυνατότητα με το συγκεκριμένο ποσό να αγοραστούν ΜΕΔ πολιτών πρώτης κατοικίας και μικρής επαγγελματικής στέγης για να προστατεύσει από τις εκποιήσεις περιουσιών μερικές χιλιάδες οικογένειες. Την ώρα που γίνεται δημόσια επίκληση ότι *«οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τους κόπους και τις θυσίες των συμπολιτών μας που κράτησαν τη χώρα όρθια»*, δεν έχουμε διαπιστώσει οποιαδήποτε σοβαρή πρωτοβουλία για την έστω μερική

Στήριξη κουρεμένων καταθετών, των εξαπατημένων κατόχων αξιογράφων (αν και υπήρχε μνημονιακός όρος που δεν υλοποιήθηκε), των κουρεμένων ταμείων προνοίας.

Υπουργείο Άμυνας

Οι συνεχιζόμενες πειρατικές ενέργειες της Τουρκίας σε βάρος της Κύπρου και της Ελλάδας, με αφορμή τις έρευνες για την ανεύρεση υδρογονανθράκων στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, επαναφέρουν στο προσκήνιο την ανάγκη ενεργοποίησης και περαιτέρω ενίσχυσης του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού χώρου μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας.

Οι ραγδαίες εξελίξεις που παρατηρούνται στην ευρύτερη περιοχή ης Αν. Μεσογείου επιβάλλουν ενίσχυση και αξιοποίηση του στρατηγικού ρόλου της Κύπρου. Γι' αυτό ως μέλος της Ε.Ε. θα πρέπει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή-της στις μεγάλες πολιτικές της Ένωσης.

Τα έσοδα από την έκτακτη εισφορά για την Άμυνα πρέπει να αξιοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για την περαιτέρω ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων της πατρίδας-μας, με την απόκτηση νέων σύγχρονων και αποτελεσματικών οπλικών συστημάτων. Εάν η κυβέρνηση εξακολουθήσει να αρνείται να υλοποιήσει την παραπάνω πρόταση τότε οφείλει για λόγους αξιοπιστίας είτε να καταργήσει τη συγκεκριμένη φορολογία, είτε να την μετονομάσει.

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Για μία ακόμα χρονιά από το όραμα και τις βασικές επιδιώξεις του υπουργείου απουσιάζει η ουσιαστική και σε βάθος αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος. Η κατάσταση που επικρατεί στις Κεντρικές Φυλακές μπορεί εξωτερικά και για επικοινωνιακούς λόγους να εμφανίζεται «ωραιοποιημένη», όμως στην πραγματικότητα ελάχιστα έχουν γίνει για την πραγματική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των φυλακισμένων, αλλά και τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού

Παρά τις εξαγγελίες δεν έχει ακόμα προχωρήσει η αυτονόμηση της Πυροσβεστικής και η δημιουργία της Ακτοφυλακής

Περαιτέρω δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί το πρόγραμμα ενίσχυσης των προληπτικών μέτρων οδικής ασφάλειας καθώς και του θεσμού των σεμιναρίων οδικής συμπεριφοράς, τα οποία θα καλούνται να παρακολουθήσουν οδηγοί που παρανομούν προς αποφυγή της καταβολής προστίμου.

Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Ελπίζουμε ότι η ίδρυση του Υφυπουργείου Τουρισμού θα οδηγήσει επιτέλους στην ουσιαστική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών που ασχολούνται με τον τουρισμό και την ενίσχυση της ποιοτικής και αποτελεσματικής λειτουργίας τους.

Η ΕΔΕΚ ανησυχεί για τη συνεχιζόμενη καθυστέρηση στην προώθηση ουσιαστικών έργων τουριστικής υποδομής με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι δυνατότητες για ενίσχυση του εξειδικευμένου τουρισμού, όπως συνεδριακού, ναυτικού, αθλητικού, μηχανοκίνητου, ιατρικού.

Είναι ιδιαίτερα ανησυχητική η επανάπαυση που παρατηρείται λόγω της αύξησης του αριθμού των τουριστικών αφίξεων τα τελευταία χρόνια. Όμως στην ουσία θα έπρεπε η προσπάθεια να επικεντρώνεται περισσότερο στην ποιότητα παρά στους αριθμούς καθώς και στο καθαρό τουριστικό συνάλλαγμα που παραμένει στο κράτος, παρά για το ακαθάριστο εισόδημα. Επιπρόσθετα θα πρέπει στο πλαίσιο σχεδιασμού να μειωθεί η έκταση του «All inclusive» στη ξενοδοχειακή βιομηχανία, γιατί πλήττει σοβαρά άλλους τομείς της τουριστικής βιομηχανίας με συνεπακόλουθες οικονομικές απώλειες τόσο στους πολίτες όσο και στο κράτος.

Το συντομότερο πρέπει να λυθεί και το ζήτημα προμήθειας φυσικού αερίου για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για σκοπούς μείωσης του κόστους παραγωγής και προστασίας του περιβάλλοντος

Επιπρόσθετα πρέπει να προχωρήσει η εκπόνηση προγράμματος για την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων για αύξηση του ποσοστού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Μέρος της παραγωγής

να παραχωρείται δωρεάν στους μόνιμους κατοίκους των ημιορεινών και ορεινών περιοχών ως αντισταθμιστικό μέτρο για την κατάργηση του επιδόματος θέρμανσης που παραχωρείτο στο παρελθόν.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Μπορεί η βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ) να αποτελεί βασική προτεραιότητα του υπουργείου. Όμως την ίδια στιγμή πρέπει άμεσα

- να επεξεργασθεί σχέδιο στο πλαίσιο συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, για την αύξηση των κατώτατων συντάξεων σε επίπεδο πάνω από το όριο της φτώχειας.
- να μεριμνήσει στη μείωση του χρόνου που μεσολαβεί από την υποβολή αίτησης μέχρι την εξέταση από το ιατροσυμβούλιο για την παραχώρηση σύνταξης ανικανότητας, και
- η παραχώρηση στους δικαιούχους των επιδομάτων ανεργίας και ασθένειας να γίνεται άμεσα ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ατομικές και οικογενειακές-τους ανάγκες.

Η μεγάλη αύξηση του αριθμού αστέγων συμπατριωτών-μας πρέπει να ενεργοποιήσει τις υπηρεσίες του Υπουργείου για εξεύρεση άμεσων και μεσοπρόθεσμων λύσεων στέγασης

Υπουργείο Εσωτερικών

Το υπουργείο θα πρέπει να προχωρήσει σε σειρά μέτρων ώστε να αποφεύγονται οι χρονοβόρες διαδικασίες για την προώθηση πολεοδομικών έργων, και να προχωρήσει το συντομότερο στην υλοποίηση των εξαγγελιών-του για το ίδιο θέμα.

Το κόστος απόκτησης στέγης κύρια από τα μικρομεσαία εισοδήματα είναι απαγορευτικό. Γι' αυτό θα πρέπει έγκαιρα να προχωρήσει σε δέσμη μέτρων στεγαστικής πολιτικής.

Η ΕΔΕΚ έχει καταθέσει τις προτάσεις-της για αυτό το θέμα, οι οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν

- πλήρης κατάργηση των μεταβιβαστικών τελών σε περίπτωση καταβολής ΦΠΑ
- αύξηση των πολεοδομικών ζωνών, κύρια στην ύπαιθρο
- αύξηση του συντελεστή δόμησης
- αλλαγή της δήλωσης πολιτικής για τα αγροτεμάχια
- παραχώρηση της γης στον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης, ο οποίος αφού αναπτύξει τις οικιστικές μονάδες να τις παραχωρεί σε χαμηλές τιμές, με μακροχρόνια αποπληρωμή και με διαφανείς διαδικασίες σε άπορες δικαιούχες οικογένειες καθώς και ανάπτυξη μονάδων για παραχώρηση με χαμηλό ενοίκιο σε οικογένειες χαμηλού εισοδήματος
- Παραχώρηση ειδικού επιδόματος στα νεαρά ζευγάρια για τη διαμόρφωση του χώρου ανέγερσης κατοικίας σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές

Δεν υπάρχει καμιά πρόβλεψη για την ανέγερση κτηρίων για τη στέγαση κρατικών υπηρεσιών αξιοποιώντας την κρατική γη, ώστε σταδιακά το κράτος να απεξαρτηθεί από την ανάγκη ενοικίασης και συνεχούς μεταστέγασης υπηρεσιών. Στη διάρκεια μιας 5ετίας το κράτος καταβάλλει περίπου 200 εκ. ευρώ σε ενοίκια. Ο καθένας μπορεί να αντιληφθεί ότι με σωστό προγραμματισμό και αποφυγή διασπάθισης χρημάτων πόσα κτήρια θα μπορούσαν να ανεγερθούν και την ίδια στιγμή μακροπρόθεσμα πόση θα ήταν η εξοικονόμηση.

Υπουργείο Εξωτερικών

Λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρή αποστολή που έχει να εκπληρώσει το Υπουργείο Εξωτερικών για την διαφώτιση και τις ευθύνες που δημιουργεί η συμμετοχή-μας στην Ε.Ε., σε διάφορους διεθνείς Οργανισμούς αλλά και η μη επίλυση του κυπριακού, είναι αδιανόητο να έχει τον μικρότερο προϋπολογισμό από όλα τα υπουργεία, ακόμα και από Ημικρατικούς Οργανισμούς.

Η ΕΔΕΚ επαναλαμβάνει για μια ακόμα φορά ότι ο προϋπολογισμός-του είναι απαράδεκτα πενιχρός και θα πρέπει να αυξηθεί δραστικά.

Υπουργείο Υγείας

Ο Τομέας της Δημόσιας Υγείας βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Η μαζική αποχώρηση ιατρικού προσωπικού και οι σοβαρές ελλείψεις σε αναλώσιμα και εξοπλισμό, σε συνάρτηση με την υποχρέωση προσφοράς ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, προκάλεσαν σοβαρά προβλήματα στην προσφερόμενη περίθαλψη και συμβάλουν στην αποδόμησή-του στη συνείδηση των πολιτών.

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ εκφράζει τις ανησυχίες-του για τον τρόπο με τον οποίο επιχειρείται η έναρξη εφαρμογής του ΓεΣΥ. Συγκεκριμένα:

- Κατά παράβαση της σαφούς προϋπόθεσης που τίθεται στο προοίμιο της νομοθεσίας ότι θα πρέπει πριν την εφαρμογή του ΓεΣΥ να προχωρήσει η αυτονόμηση των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων σε Διοικητικό και Επιστημονικό επίπεδο το υπουργείο προωθεί τις δύο διαδικασίες παράλληλα
- Τόσο η διαδικασία διορισμού, όσο και η σύνθεση του Δ.Σ. του ΟΚΥΠΥ προκαλούν εύλογα ερωτήματα και ενισχύουν τις υπόνοιες για εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων
- Από το επικαιροποιημένο νομοσχέδιο για το ΓεΣΥ που ψηφίσθηκε τον περασμένο Ιούνιο, μέχρι σήμερα δεν προχώρησε καμιά μελέτη για τις ανάγκες του Δημόσιου τομέα σε εξοπλισμό και σε κλινικές ώστε να μπορεί να προσφέρει υψηλού επιπέδου ιατρική περίθαλψη σε ολόκληρη την επικράτεια.
- Η διαδικασία αναδιοργάνωσης των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων παραμένει σε εκκρεμότητα και η προοπτική ορθής και αποτελεσματικής αυτονόμησης των νοσηλευτηρίων τίθεται εν αμφιβόλω.

Δεν είναι δυνατόν να μην σημειωθεί ότι σε περίοδο εφαρμογής του ΓεΣΥ οι προβλεπόμενες αναπτυξιακές δαπάνες του υπουργείου για το 2019 είναι μόνο το 5% του προϋπολογισμού.

Το Κ.Σ. ΕΔΕΚ έχει προτείνει την άμεση υιοθέτηση αριθμού μέτρων ώστε να υπάρξει άμβλυση των προβλημάτων και σωστή εφαρμογή του ΓεΣΥ. Δυστυχώς τα μέτρα αυτά δεν υιοθετηθεί με αποτέλεσμα

- Να συνεχίζεται η συμφόρηση ασθενών στα Εξωτερικά Ιατρεία των νοσοκομείων, καθορισμός ημερομηνίας επίσκεψης σε πολλές περιπτώσεις να ξεπερνά τους 4-5 μήνες και η ταλαιπωρία των ασθενών να συνεχίζεται
- Παρά την αγορά υπηρεσιών β' βαθμίας περίθαλψης από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και παρακλινικών εξετάσεων, εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες λίστες αναμονής με αποτέλεσμα λόγω καθυστέρησης εφαρμογής θεραπείας η υγεία των ασθενών να επιβαρύνεται και να παρατηρούνται επιπλοκές η αποκατάσταση των οποίων είναι πλέον χρονοβόρα και δαπανηρή.
- Να καθυστερεί η αναβάθμιση των περιφερειακών νοσοκομείων και των Αγροτικών Κέντρων Υγείας
- Να μην έχει ακόμα ολοκληρωθεί η κοστολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρει ο δημόσιος τομέας με αποτέλεσμα να παρατηρείται απώλεια εσόδων από τις χρεώσεις των ασφαλιστικών εταιρειών, των ευρωπαίων πολιτών καθώς και των πολιτών τρίτων χωρών.

Ευχόμαστε ότι όλα τα παραπάνω δεν θα οδηγήσουν τελικά είτε στην εισαγωγή του πολυασφαλιστικού συστήματος, είτε στην κατάρρευση του δημόσιου τομέα και την αναγκαστική πώλησή-του σε ξένα ιδιωτικά συμφέροντα.

E. Παρατηρήσεις Συμμαχίας Πολιτών

Ο ετήσιος Κρατικός προϋπολογισμός αντικατοπτρίζει την Κυβερνητική πολιτική ως προς το πως και που θα δαπανηθούν τα έσοδα και οι εισπράξεις από τις φορολογίες που το Κράτος επιβαρύνει τους Πολίτες και τις εταιρείες που εδράζονται στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ο προϋπολογισμός του Κράτους δείχνει την κατεύθυνση και την πρόθεση της Κυβέρνησης όσον αφορά τις αναπτυξιακές επενδύσεις αλλά και στην αξία που προσδίδει στην καθημερινότητα και στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων της χώρας μας.

Άποψη μας είναι πως η οικονομική κρίση δεν έχει πλήξει όλους τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας με τον ίδιο τρόπο. Κατά κύριο λόγο η κρίση έχει πλήξει τους Υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα και τους αυτοεργοδοτούμενους οι οποίοι έχουν πληρώσει το κόστος είτε με απώλεια της εργασίας τους είτε με μείωση των εισοδημάτων τους.

Θεωρούμε πως η Πολιτεία με την επιστροφή των αποκοπών στους υπαλλήλους του Δημοσίου έχει ολοκληρώσει την υποχρέωση της και την όποια συζήτηση γύρω από το θέμα. Θα έπρεπε βασική προτεραιότητα της Κυβέρνησης να ήταν τρόποι αποκατάστασης των εισοδημάτων και όσων εργάζονται στον Ιδιωτικό τομέα πράγμα που δυστυχώς ακόμη δεν έγινε.

Δεν έχει ακόμη προβεί σε θεσμοθέτηση Εθνικού Κατώτατου Μισθού που θα κατοχυρώνει τα ελάχιστα εισοδήματα των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα. Είναι γνωστό πως η Συμμαχία Πολιτών έχει καταθέσει Πρόταση Νόμου της οποίας η συζήτηση ξεκίνησε στην Επιτροπή Εργασίας. Η πρόταση κατοχυρώνει ελάχιστα εισοδήματα των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα τα οποία είναι ίσα με τον κατώτατο μισθό στον Δημόσιο Τομέα. Με αυτό τον τρόπο τερματίζεται η ανισότητα μεταξύ των εργαζομένων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Σήμερα η διαφορά των μέσων όρων των μισθών ιδιωτικού και δημοσίου τομέα είναι πέραν των 1000 ευρώ τον μήνα πράγμα που θεωρούμε απαράδεκτο και μη αποδεκτό. Δυστυχώς πέραν από λεκτικές αναφορές δεν έχει μέχρι στιγμής καταγραφεί εμπράκτως η βούληση της Κυβέρνησης προς αυτή την κατεύθυνση.

Η ίδια ανισότητα παρατηρείται και στο ύψος των συντάξεων των εργαζομένων. Δεν μπορούμε να έχουμε εργαζομένους που έχουν συνεισφέρει για 30 και πλέον χρόνια στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και να λαμβάνουν συντάξεις οι οποίες είναι κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως αυτό ορίζεται από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Είναι κοινώς αποδεκτό πως ιδιωτικοί υπάλληλοι και αυτοεργοδοτούμενοι αδικούνται με την σημερινή κατανομή των συντάξεων από το Ταμείο.

Μια άλλη σημαντική διάσταση που αναδείχθηκε μέσα από την κρίση είναι και το πρόβλημα της στέγασης. Η αναστολή της λειτουργίας του Κυπριακού Οργανισμού Ανάπτυξης Γης σε συνάρτηση με την αδυναμία των τραπεζών να δανειοδοτούν αλλά και την μείωση των εισοδημάτων των πολιτών συνέτειναν στην αύξηση των ενοικίων και την δυσκολία στην εξεύρεσης αξιοπρεπούς στέγασης τόσο για τα νεαρά ζευγάρια όσο και για τα μεσαία και χαμηλά εισοδηματικά στρώματα του πληθυσμού. Δυστυχώς το Υπ. Εσωτερικών δεν έχει ακόμη καταθέσει συγκεκριμένη στρατηγική που να επιλύει το πρόβλημα παρ' όλες τις υποσχέσεις που έχουν δοθεί. Έχουμε καταθέσει ολοκληρωμένη Εθνική Στρατηγική Στέγασης στον Υπουργό Εσωτερικών. Θεωρούμε πως το θέμα της στέγασης είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει το κράτος μας το 2019 και δυστυχώς δεν έχουμε λάβει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης το οποίο θα επιλύει το πρόβλημα και δεν θα το διαιωνίζει, ούτε και προβλέπονται θεραπείες στον προϋπολογισμό του 2019.

Το 2018 σηματοδεύτηκε από μια μεγάλη κρίση στην Παιδεία. Δυστυχώς το τέλος αυτή της κρίσης δεν οδήγησε στη βελτίωση του Δημοσίου Σχολείου. Ο διάλογος κατέληξε να περιστρέφεται γύρω από εργασιακά και συνδικαλιστικά θέματα. Ως εκ τούτου η σχολική χρονιά ξεκίνησε με ελλείψεις σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και ειδικότερα στην Ειδική Εκπαίδευση.

Είχαμε αποστείλει επιστολή στον Υπ. Παιδείας με την οποία του καταθέσαμε την ειλικρινή μας πρόθεση να συμβάλουμε σε ένα δημιουργικό διάλογο που η κατάληξη του θα είχε ως στόχο την πραγματική και ποιοτική βελτίωση της εκπαίδευσης και μακριά από μπαλωματικές κινήσεις να σχεδιαστεί και να εφαρμοστεί μια ριζοσπαστική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που στόχο θα είχε την ποιοτική βελτίωση και στήριξη του Δημοσίου Σχολείου. Μέχρι και σήμερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γονείς και τα παιδιά στην ειδική εκπαίδευση είναι τεράστια. Μέσα από τις ατέλειωτες συζητήσεις για τα εργασιακά και τα συνδικαλιστικά αιτήματα των εκπαιδευτικών αλλά και την λογιστική λογική του λεγόμενου εξορθολογισμού από πλευράς της Κυβέρνησης δεν έχει δοθεί η ευκαιρία στο να ξεκινήσει ένας πραγματικός και δομημένος διάλογος για την χάραξη Εθνικής Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης.

Για την Συμμαχία Πολιτών βασικοί άξονες της πολιτικής μας είναι:

- Άμεση εφαρμογή του ΓΕΣΥ όπως έχει συμφωνηθεί με τις νομοθεσίες που έχουν ψηφιστεί και τα χρονοδιαγράμματα που έχουν αποφασιστεί. Η Υγεία για εμάς αποτελεί αγαθό το οποίο θα πρέπει να προσφέρεται απρόσκοπτα και ισότιμα σε όλους τους πολίτες. Για να μπορούμε να παρέχουμε σε όλους αυτό το κοινωνικό αγαθό θα πρέπει ο κάθε ένας από εμάς να συμβάλει αναλόγως των δυνατοτήτων του. Αυτή είναι η φιλοσοφία του ΓΕΣΥ και για αυτό από την πρώτη στιγμή το στηρίξαμε.
- Η Δημόσια Δωρεάν και Ποιοτική Παιδεία αποτελεί βασικό πυλώνα πάνω στον οποίο κτίζεται μια κοινωνία η οποία θέλει να λέγεται ευημερούσα. Θεωρούμε πως η Πατρίδα μας ακόμη βρίσκεται πολύ μακριά από αυτό τον στόχο. Η Κυβέρνηση οφείλει να ξεκινήσει άμεσα ένα δομημένο διάλογο με στόχο την επόμενη χρονιά να καταθέσει ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Μέχρι τότε οφείλει άμεσα να επιλύσει τα λειτουργικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι σχολικές μονάδες.
- Η Στέγαση αποτελεί τον τρίτο βασικό πυλώνα που για εμάς αποτελεί κοινωνικό αγαθό στο οποίο όλοι πρέπει να έχουν δικαίωμα στην πρόσβαση. Το φαινόμενο των αστέγων που για πρώτη φορά παρατηρείται στην Κύπρο αλλά και το γεγονός πως κυρίως νεαρά ζευγάρια δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στην στέγαση αποτελεί μείζον Εθνικό θέμα που θα πρέπει η κυβέρνηση να χαράξει επιτέλους ολοκληρωμένη στρατηγική.
- Τέλος η διασφάλιση αξιοπρεπούς εισοδήματος και αξιοπρεπούς σύνταξης για όλους τους εργαζόμενους και συνταξιούχους αποτελούν για εμάς βασικό άξονα της πολιτικής μας φιλοσοφίας.

Με βάση αυτές τις πραγματικότητες, η Συμμαχία Πολιτών απορρίπτει και τη φιλοσοφία και τη λογική που διέπει τον Προϋπολογισμό που κατέθεσε η Κυβέρνηση. Μόνο με καινοτόμα και ριζοσπαστικά μέτρα ανάπτυξης μπορεί να επέλθει η παραγωγική ανασυγκρότηση, να προστατευθεί η κοινωνική συνοχή και να τερματιστούν οι ανισότητες.

Ως εκ τούτου η Συμμαχία Πολιτών θα καταψηφίσει στο σύνολο του τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2019 που κατέθεσε η Κυβέρνηση και θα υπερψηφίσει μόνο τους Προϋπολογισμούς των Υπουργείων Εξωτερικών, Άμυνας και Υγείας.

ΣΤ. Παρατηρήσεις Αλληλεγγύης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο κρατικός προϋπολογισμός αποτελεί το κατ' εξοχήν το εργαλείο που διαθέτει η πολιτεία για να ασκήσει τη δημοσιονομική της πολιτική και να πετύχει τους αναπτυξιακούς και κοινωνικούς της στόχους.

Η δημοσιονομική πολιτική που άσκησε η Κυβέρνηση από το 2013 και συνεχίζει να ασκεί και με τον προϋπολογισμό του 2019, επηρέασε την κοινωνία, την επιχειρηματικότητα και γενικά την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα στον τόπο μας. Ειδικότερα η αδυναμία του Κράτους να προστατεύσει την επιχειρηματικότητα την περίοδο της κρίσης, είχε ως αποτέλεσμα να εξαφανιστεί μια ολόκληρη μεσαία τάξη και να κλείσουν πολλές μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και να δημιουργηθεί μία οικονομία πολλών ταχυτήτων.

Ακόμα η δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης στόχευσε στον εξορθολογισμό των κοινωνικών παροχών του κράτους και στη θεσμοθέτηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Η εισαγωγή του ΕΕΕ έχει θετικές επιπτώσεις αλλά συνυπάρχει με ελλείψεις και καθυστερήσεις που απαιτούν βελτιώσεις και τομές.

Επιπρόσθετα η κυβερνητική δημοσιονομική πολιτική των τελευταίων ετών στο επίπεδο της στήριξης της οικογένειας και των γεννήσεων έχει αποτύχει παταγωδώς καθότι οι γάμοι μειώθηκαν κατακόρυφα και οι γεννήσεις λιγόστεψαν επικίνδυνα. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι το 1980 σε κάθε συνταξιούχο αντιστοιχούσαν 3 ενεργά εργαζόμενοι, σήμερα σε κάθε συνταξιούχο αντιστοιχεί 1 ενεργά εργαζόμενος. Αν αξιολογήσουμε και τους συναφείς όρους απασχόλησης περιλαμβανομένων των συνταξιοδοτικών σχεδίων δεν θα είναι υπερβολή να λεχθεί ότι στην Κύπρο υφίσταται θεσμοθετημένη ανισότητα.

Η δημοσιονομική εξυγίανση και η οικονομική αναδιάρθρωση απαιτούν την υπέρβαση των κομματικών γραμμών και τη σύγκλιση σε ένα αναγκαίο αναπτυξιακό πρόγραμμα που να μεγεθύνει την πραγματική οικονομία και να δίδει τη δυνατότητα στο κράτος να επεκτείνει την κοινωνική του πολιτική, βελτιώνοντας το βιοτικό επίπεδο ιδίως των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Η Αλληλεγγύη αναγνωρίζει ότι παρά τις ιδιόμορφες συνθήκες που επικρατούν και ακόμα επηρεάζουν αρνητικά την κυπριακή οικονομία, ο προϋπολογισμός του Κράτους για το 2019 καταγράφει μια προσπάθεια ανάκαμψης και επαναφοράς στα προ της κρίσης οικονομικά μεγέθη.

Ακόμα η Αλληλεγγύη σημειώνει ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι έχουν καλυφθεί, οι ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης είναι θετικοί, το δημόσιο χρέος έχει ανέλθει στο 104% του ΑΕΠ αλλά είναι διαχειρίσιμο και αναμένεται να μειωθεί στο 72% του ΑΕΠ έως το 2023, η οικονομία παρουσιάζει πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 4-4,5% του ΑΕΠ μεταξύ 2018-23 και η Κύπρος ανήλθε στη επενδυτική βαθμίδα.

1. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Για την Αλληλεγγύη η κυπριακή οικονομία σταθεροποιήθηκε αλλά δεν έχει ξεπεράσει τις απειλές και τους κινδύνους και βρίσκεται πολύ πιο κάτω από εκεί που ήταν πριν την κρίση. Ακόμα βρίσκεται πιο κάτω και από εκεί που θα μπορούσε να ήταν αν η Κυβέρνηση τολμούσε να κάνει τομές, τολμούσε να εξορθολογήσει σπατάλες και να εξαλείψει καταχρήσεις.

Η Αλληλεγγύη υποδεικνύει ότι παρά τις θετικές ενδείξεις η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να βρίσκεται εκτεθειμένη σε απρόσμενες αναταράξεις που την καθιστούν ευάλωτη στους πιο κάτω κινδύνους:

1. Στο ψηλό ποσοστό μη-εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ).
2. Στον ψηλό δημόσιο και ιδιωτικό δανεισμό.
3. Στην έλλειψη ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
4. Στην εξάρτηση της οικονομίας από πεπερασμένους τομείς παραγωγής
5. Στη μεταρρυθμιστική κόπωση και ανεπάρκεια που παρουσιάζει ο κρατικός μηχανισμός.
6. Στην ανατροπή του εξωτερικού περιβάλλοντος λόγω BREXIT ή Ελλάδας.
7. Στη χαμηλή αποταμιευτική ικανότητα των Κυπρίων.
8. Στην απουσία ενός δίκαιου αποτελεσματικού συνταξιοδοτικού πλαισίου.
9. Στην επέκταση της φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού με εμφάνιση και αστέγων καθότι η Κύπρος κατατάσσεται ανάμεσα στις πέντε ευρωπαϊκές χώρες με τη μεγαλύτερη φτωχοποίηση πληθυσμού.
10. Στην αστάθεια που επικρατεί ακόμα στον τραπεζικό τομέα και στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.
11. Στην ύπαρξη δημοσιονομικών κινδύνων που απορρέουν από την επιχειρούμενη εισαγωγή του Γενικού Συστήματος Υγείας.

12. Στην υπερβολική συγκέντρωση οικονομικής δραστηριότητας στον τομέα των κατασκευών με την ταυτόχρονη ανοικοδόμηση πολλαπλών υπερύψηλων κτιρίων κυρίως στη Λεμεσό.
13. Στην αύξηση των κρατικών δαπανών λόγω απουσίας ενός ικανού μηχανισμού καθορισμού απολαβών και ανέλιξης στο δημόσιο τομέα.

2. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Αλληλεγγύη υπογραμμίζει ότι ο προϋπολογισμός για το 2019 είναι ένας καλός λογιστικά προϋπολογισμός, χωρίς όμως σαφή κοινωνικό ή αναπτυξιακό προσανατολισμό, από τον οποίο λείπουν οι ρηξικέλευθες, ευφάνταστες, επαναστατικές ιδέες και προτάσεις που χρειάζεται σήμερα η Κύπρος. Και σε αυτόν τον προϋπολογισμό αυτό που υπάρχει είναι μια μεγέθυνση των οικονομικών δεικτών βασικά από έσοδα από τον τουρισμό και την έκδοση διαβατηρίων.

Η Αλληλεγγύη εντοπίζει στον Προϋπολογισμό του 2019 τη διάθεση της Κυβέρνησης να επιστρέψει πίσω σε προβληματικές πρακτικές, με χαλάρωση των μέτρων και επαναφορά σε αχρείαστων δαπανών και καταχρηστικών απολαβών που είχαν αποκοπεί από προνομιούχους και όλα αυτά την ώρα που η κατάσταση στην οικονομία εξακολουθεί να είναι ρευστή και οι κίνδυνοι δεν έχουν εκλείψει.

Για την Αλληλεγγύη η εξάρτηση της οικονομίας από αμφιβόλου διάρκειας και ποιότητας σχέδια όπως αυτό των πολιτογραφήσεων ξένων υπηκόων – επενδυτών με παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας, ελλοχεύει πολλούς κινδύνους και αναστέλλει την ανάπτυξη και άλλων πιο αξιόπιστων τομέων της οικονομίας. Ακόμα ο έντονος ρυθμός της οικονομικής δραστηριότητας στηρίζεται κυρίως σε τρέχοντα και προγραμματισμένα έργα ανάπτυξης των πολύ ψηλών κτιρίων και αυτό δημιουργεί μια πολύ επικίνδυνη εξάρτηση.

Επιπλέον η ανεργία, ιδιαίτερος των νέων και μακροχρόνιων ανέργων, παραμένει σε υψηλά επίπεδα και το πρόβλημα μεγαλώνει επικίνδυνα καθότι οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται είναι χαμηλής εισοδηματικής στάθμης που δεν ενδιαφέρει ιδιαίτερα τους πτυχιούχους νέους που ψάχνουν θέσεις εργασίας προστιθέμενης αξίας ακόμα και στο εξωτερικό. Το πρόβλημα της ανεργίας γίνεται ιδιαίτερα οξύ αν σε αυτό προστεθεί το ποσοστό των νέων που υποαπασχολούνται ή ετεροαπασχολούνται σε άλλα αντικείμενα από αυτά των σπουδών τους.

Σύμφωνα με τη Φθινοπωρινή Έκθεση του Δημοσιονομικού Συμβουλίου (Οκτώβριος 2018):

«Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κυπριακή οικονομία αναδεικνύονται επανειλημμένα και από τις σχετικές έρευνες διαφόρων οργανισμών.

Συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με τον τελευταίο πίνακα - Αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ετοιμάζεται κατά τη Διαδικασία Μακροοικονομικών Ανισορροπιών η Κύπρος έχει το μεγαλύτερο αριθμό αρνητικών ενδείξεων, σε 7 από τους 14 δείκτες, για πιθανές ανισορροπίες. Στις εκθέσεις της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχωρεί διαχρονικά σε συστάσεις για μεταρρυθμίσεις που έχουν στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Κυπριακής οικονομίας.

Η Κύπρος, παρά τη βελτίωση που καταγράφηκε τον τελευταίο χρόνο στο δείκτη ανταγωνιστικότητας του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ παραμένει και για το 2017-2018 σε πολύ χαμηλό επίπεδο.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας, «Doing Business Report 2018» η Κύπρος βρίσκεται στην 53η θέση ανάμεσα σε 190 χώρες παγκοσμίως. Όσον αφορά στις χώρες της ΕΕ βρίσκεται ψηλότερα μόνο από την Ελλάδα και τη Μάλτα. Το 2018 η βαθμολογία της Κύπρου επιδεινώθηκε οριακά. Βασικότεροι προβληματικοί δείκτες παραμένουν η καθυστέρηση στην έκδοση αδειών οικοδομής και στην εγγραφή της ιδιοκτησίας, όπως και η πρόσβαση σε πιστωτικές σε διευκολύνσεις.

Όσον αφορά στην διαφθορά, σύμφωνα με τον Οργανισμό Διεθνή Διαφάνεια, το 2017 η Κύπρος είχε οριακή βελτίωση από την 57η στην 55η θέση παγκοσμίως. Η Κύπρος κατατάσσεται στην 21η από τις 31 χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

Όλα τα πιο πάνω καταδεικνύουν την αναγκαιότητα επιτάχυνσης της προσπάθειας για μεταρρυθμίσεις.» καταλήγει στην έκθεση του το Δημοσιονομικό Συμβούλιο.

3. ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Για την Αλληλεγγύη η πραγματική ανάπτυξη, η δημοσιονομική εξυγίανση και η δημοσιονομική σταθερότητα της οικονομίας, απαιτούν τον περιορισμό των κινδύνων, των απειλών και των αρνητικών επιπτώσεων από εξελίξεις που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την κυπριακή οικονομία.

Για να περιοριστούν οι κίνδυνοι, οι απειλές και οι αρνητικές επιπτώσεις η Αλληλεγγύη θεωρεί αναγκαία τα παρακάτω:

1. Να προωθηθούν χωρίς καθυστέρηση και να ολοκληρωθούν με γρήγορους ρυθμούς η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας και η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης.
2. Να θεσμοθετηθεί και να εφαρμοστεί ένας διαφανής μηχανισμός αξιολόγησης των υπαλλήλων του κράτους και της παραγωγικότητάς τους.
3. Να εξορθολογιστεί το κρατικό μισθολόγιο και να καθοριστούν οροφές τόσο στους μισθούς όσο και στις συντάξεις του δημοσίου.
4. Να βελτιωθεί το Σχέδιο Εστία που ενώ η φιλοσοφία του είναι απόλυτα ορθή και αφορά στην ανάγκη στήριξης ευάλωτων δανειοληπτών που δεν μπορούν να είναι αξιόχρεοι, εντούτοις οι πρόνοιες του Σχεδίου έχουν αδυναμίες. Στο σημείο αυτό υιοθετούμε τις υποδείξεις του Δημοσιονομικού Συμβουλίου για το Σχέδιο Εστία που καταγράφονται στη Φθινοπωρινή Έκθεση του Συμβουλίου (Οκτώβριος 2018) και αναφέρουν «τα κριτήρια που καταγράφονται στο Σχέδιο Εστία θα μπορούσαν να ενισχυθούν στη βάση των κριτηρίων που ισχύουν για άλλα σχέδια κοινωνικής στήριξης. Για παράδειγμα, στη συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό των κριτηρίων τόσο της μέγιστης αξίας της πρώτης κατοικίας που θα εμπίπτει στο σχέδιο όπως και του εισοδήματος, ο αριθμός ατόμων του κάθε νοικοκυριού. Όπως φαίνεται από την Πρόταση, νοικοκυριό με έξι άτομα και αξία οικίας 250 χιλ. ευρώ, χωρίς άλλη περιουσία και με συνολικά εισοδήματα 51 χιλ. ευρώ δεν θα μπορεί να συμμετάσχει στο σχέδιο, ενώ νοικοκυριό με ένα άτομο που διαμένει σε οικία 350 χιλ. ευρώ, με επιπρόσθετα καθαρά περιουσιακά στοιχεία 375 χιλ. ευρώ και με εισοδήματα 50 χιλ. ευρώ θα μπορεί να συμμετάσχει. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να εξεταστεί η διαφοροποίηση του βαθμού ενίσχυσης μέσω του Σχεδίου Εστία αναλόγως του διαθέσιμου εισοδήματος του νοικοκυριού μετά την αφαίρεση και των αναγκαίων δαπανών του νοικοκυριού σε συνάρτηση με το ύψος του δανείου».
5. Να λειτουργήσουν με όρους διαφάνειας και με ικανή διοίκηση οι απομένουσες οντότητες του Συνεργατισμού (ΣΕΔΙΠΕΣ και ΚΕΔΙΠΕΣ) ώστε να διαχειριστούν με επάρκεια και παραγωγικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν παραμείνει στο κράτος μετά τη διάλυση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας.
6. Να καταγραφούν, να τυποποιηθούν και να απλοποιηθούν όλες οι διαδικασίες, οι οδηγίες εργασίας και τα σχέδια υπηρεσίας του δημοσίου.
7. Να ξεχωρίσουν οι αρμοδιότητες των Υπουργείων, να συνενωθούν ομοειδείς υπηρεσίες με στόχο οικονομίες κλίμακος.
8. Να ενοποιηθεί και να κωδικοποιηθεί η νομοθεσία, ώστε να εξαλειφθεί η πολυνομία, η κακονομία και η αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων.
9. Να εκσυγχρονιστούν ή να καταργηθούν και να απλοποιηθούν σε εύληπτη μορφή οι εγκύκλιοι του δημοσίου, ώστε αν είναι κατανοητοί οι νόμοι στους απλούς πολίτες αλλά και στους λειτουργούς του κράτους.
10. Να τυποποιηθεί η διαχείριση και ο έλεγχος των μεγάλων κρατικών συμβολαίων για να παταχθεί η διαπλοκή.
11. Να τυποποιηθεί η διαχείριση και ο έλεγχος των υλικών και άλλων προμηθειών του δημοσίου προκειμένου να μειωθούν δραστικά οι άστοχες σπατάλες.
12. Να δημιουργηθεί κουλτούρα στο προσωπικό του δημοσίου τομέα, ώστε να εξυπηρετεί και όχι να ταλαιπωρεί τους πολίτες.
13. Να θεσμοθετηθεί μια αποδεκτή κλίμακα αξιών στον δημόσιο τομέα.
14. Να εμπεδωθεί η αξιοκρατία και η διαφάνεια στους διορισμούς και τις προαγωγές.
15. Να καθιερωθεί η διαφάνεια σε όλους τους τομείς του κράτους και όλες οι αποφάσεις του κράτους σε όλα τα επίπεδα πρέπει να είναι δικαιολογημένες και προσβάσιμες από τον πολίτη.
16. Να θεσμοθετηθεί η ευθύνη των δημόσιων λειτουργών για λανθασμένες ή σκόπιμες αποφάσεις τους, που δημιουργούν κόστος στον Κράτος και τον πολίτη.
17. Να θεσμοθετηθεί η ευθύνη και η λογοδοσία για πολιτικές αποφάσεις και όλοι οι αξιωματούχοι του κράτους να λογοδοτούν και να αξιολογείται το έργο τους.
18. Να επιταχυνθεί η μεταρρύθμιση που προωθείται στον τομέα της δικαιοσύνης, ώστε να επιτευχθεί η λειτουργική αναθεώρηση του δικαστικού συστήματος της Κύπρου και να αποκτήσουμε μηχανισμούς ταχύτερης απονομής δικαιοσύνης.
19. Να προχωρήσει η εφαρμογή του ΓεΣΥ και να τηρηθούν τα χρονοδιαγράμματα και οι στόχοι που έχουν τεθεί.

20. Να ψηφιοποιηθεί η λειτουργία του Κράτους με την εισαγωγή διαδικασιών και συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον δημόσιο τομέα. Επιβάλλεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός της Κύπρου ώστε η κρατική μηχανή να αποκτήσει στελέχη με ψηφιακές δεξιότητες, υπηρεσίες με τεχνολογικές εφαρμογές και τμήματα με κατάλληλο εξοπλισμό για διείσδυση των ψηφιακών τεχνολογιών στην οικονομία και την κοινωνία. Η Κύπρος βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις και συγκεκριμένα στην 22η θέση στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας DESI 2017 μεταξύ των 28 κρατών-μελών της ΕΕ με συνολική βαθμολογία 0,45 και συγκαταλέγεται στην ομάδα των κρατών που παρουσιάζουν μεγάλη ψηφιακή υστέρηση.

4. ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου σε τομείς που έχουν υψηλή προστιθέμενη αξία για την κυπριακή οικονομία, όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία, οι υπηρεσίες, η ενέργεια.

Οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές της Κύπρου την καθιστούν ένα σημαντικό κόμβο μεταφοράς δεδομένων και δορυφορικό σταυροδρόμι, μπορούν να αποτελέσουν τομείς προσέλκυσης επενδύσεων.

Η ναυτιλία μπορεί να προσφέρει ακόμα περισσότερα καθότι η Κύπρος είναι αποδεδειγμένα μια ανερχόμενη ναυτιλιακή δύναμη. Ο κυπριακός στόλος βρίσκεται στα δέκα πρώτα νηολόγια στον κόσμο σε μέγεθος και είναι ο τρίτος μεγαλύτερος στην Ευρώπη. Η πλοιοδιαχειριστική βιομηχανία της Κύπρου είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παγκοσμίως. Η Λεμεσός μάλιστα έχει καταστεί η κεντρική έδρα για μερικές από τις μεγαλύτερες ναυτιλιακές εταιρίες του κόσμου.

Η θάλασσα και το φυσικό δυναμικό της Κύπρου της επιτρέπουν να πρωταγωνιστήσει σε δραστηριότητες όπως οι ιχθυοκαλλιέργειες και ο οικοτουρισμός. Η βελτίωση και η επέκταση των τουριστικών υποδομών πρέπει να συνεχιστεί. Η Κύπρος μπορεί να εμπλουτίσει το τουριστικό της προϊόν και να καταστεί κέντρο ιατρικού, θρησκευτικού, εκπαιδευτικού και συνεδριακού τουρισμού. Σημαντικό ρόλο στην επίλυση των χρόνιων προβλημάτων (εποχικότητα, all inclusive, ποιότητα προϊόντος κ.λπ.) που μαστίζουν τον τομέα του κυπριακού τουρισμού θα παίξει το Υφυπουργείο Τουρισμού.

Η ανάπτυξη νέας τεχνολογίας και σύγχρονων καλλιεργειών στον τομέα της Γεωργίας είναι εφικτή και μπορεί να υλοποιηθεί μέσα από το πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 – 2020. Να τυποποιήσουμε τα κυπριακά αγροτικά προϊόντα και με εξωστρέφεια να τα προωθήσουμε στις ξένες αγορές. Οι πατάτες, το χαλούμι, τα φθαρτά, τα αρωματικά φυτά κ.λπ. μπορούν να κατακτήσουν τις ευρωπαϊκές αγορές και να αποφέρουν σημαντικά έσοδα.

Ο φυσικός πλούτος της Κύπρου με την ύπαρξη πλούσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου και πετρελαίου στην Αποκλειστική Οικονομική της Ζώνη (ΑΟΖ), της επιτρέπουν να καταστεί ένα ασφαλές ενεργειακό κέντρο που θα εξυπηρετεί όλες τις όμορες χώρες.

Το υψηλό ακαδημαϊκό και ιατρικό προσωπικό και οι σύγχρονες εγκαταστάσεις στα πανεπιστήμια και τα ιατρικά μας κέντρα, επιτρέπουν στην Κύπρο να καταστεί τόσο ακαδημαϊκό όσο και ιατρικό κέντρο.

Στην Κύπρο δεν έχουμε βαριά βιομηχανία μπορούμε όμως να αναπτύξουμε δραστηριότητες συναρμολόγησης εξυπηρετώντας τις ανάγκες μεγάλων βιομηχανιών.

Το μεγαλύτερο κεφάλαιο που αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την Κύπρο είναι το ανθρώπινο δυναμικό της.

Τέλος το απόθεμα πολιτισμού της Κύπρου είναι ένα εργαλείο δημιουργίας, ανάπτυξης και διεθνούς παρέμβασης.

5. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Πρώτη βασική συνθήκη για την ανασυγκρότηση την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας είναι η ανασυγκρότηση της λειτουργίας της κρατικής μηχανής με ανασχεδιασμό των διαδικασιών της και επικαιροποίηση των αρμοδιοτήτων σε όλα τα επίπεδα. Το κράτος πληρώνει κάθε χρόνο πέραν των 50 εκατομμυρίων σε μελέτες και εξωτερικούς συμβούλους. Μέρος από αυτή τη δαπάνη μπορεί να διατεθεί σε υπηρεσίες εξωτερικών συμβούλων για σχεδιασμό και ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης σε όλα τα υπουργεία και τους οργανισμούς του δημοσίου στα πρότυπα σύγχρονων μοντέλων κατάλληλων για κρατικές υπηρεσίες και φορείς. Στόχος να μειωθεί το λειτουργικό κόστος της κρατικής μηχανής, να παταχθεί η γραφειοκρατία, να αυξηθεί η παραγωγικότητα, να αναπτυχθεί η ευελιξία και η ταχύτητα και το δημόσιο να γίνει φιλικό και προς τους πολίτες και προς του δημοσίου υπαλλήλους.

Δεύτερη βασική συνθήκη για την ανασυγκρότηση την ανάπτυξη της οικονομίας είναι η πάταξη της φοροαπαλλαγής και της φοροαποφυγής και η επίτευξη φορολογικής ανασυγκρότησης με στόχο ένα δίκαιο, απλό, σταθερό και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα. Απαιτούνται μέτρα έτσι ώστε το Κράτος θα μπορέσει να κλείσει τις διαρροές στα έσοδα του βελτιώνοντας σημαντικά την τόσο αναγκαία εισπρακτική του ικανότητα.

Τρίτη βασική συνθήκη για την ανάπτυξη της οικονομίας είναι η ενίσχυση της οικονομίας της γνώσης, της καινοτομίας και της έρευνας. Η παιδεία είναι το όχημα για την ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης. Σήμερα στον τόπο μας υπάρχουν 8 πανεπιστήμια, 40 ιδιωτικά κολέγια και 4 δημόσιες σχολές ανώτερης εκπαίδευσης. Η Κύπρος διαθέτει ένα πλούσιο επιστημονικό δυναμικό υψηλών προδιαγραφών. Υπάρχει συνεπώς η βάση, που θα μπορούσε να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για μια αλματώδη ανάπτυξη της καινοτομίας, της έρευνας και της οικονομίας της γνώσης. Πρέπει να επενδύσουμε στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη γιατί έτσι μειώνουμε την επιστημονική «ερημοποίηση» της Κύπρου που συντελείται με τη φυγή ή την παραμονή αξιόλογων κυπρίων επιστημόνων στο εξωτερικό.

Καταληκτικά η Αλληλεγγύη θεωρεί ότι η πραγματική ανάπτυξη και ευημερία της κυπριακής κοινωνίας εμπερικλείει την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την αύξηση της ατομικής και συλλογικής ευημερίας και ασφάλειας, την εξάλειψη των ανισοτήτων, την εμπέδωση της αξιοκρατίας, της ισονομίας και της ισοπολιτείας, την παροχή ικανοποιητικής παιδείας, υγείας, την εμπέδωση του σεβασμού προς τον κάθε πολίτη, τους νόμους, τους θεσμούς, το περιβάλλον και ούτω καθ' εξής. Στόχοι που δυστυχώς δεν υλοποιούνται όλοι μέσα από τη δημοσιονομική στόχευση και πολιτική του Κρατικού Προϋπολογισμού του 2019.

Z. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Τα τελευταία χρόνια επιβλήθηκαν αιματηρές θυσίες που προκάλεσαν μόνιμες αναπηρίες στην κοινωνική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον της πατρίδας μας, για να βελτιωθούν οι δείκτες της Κυπριακής οικονομίας, γεγονός που υποτίθεται ότι θα προσέλκυε επενδύσεις που στη συνέχεια θα έφερναν θέσεις εργασίας και ευημερία.

Το καθαρό δημόσιο χρέος της χώρας έχει εκτοξευθεί στο πιο ψηλό σημείο του των τελευταίων 10 ετών, πιο ψηλά ακόμη και από το 2013, φτάνοντας το 112,3% του λόγω της έκδοσης ομολόγων ύψους €2,35 δισεκατομμυρίων στη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα. Παρά ταύτα σημειώνουμε ότι παρουσιάζεται θετικός ρυθμός ανάπτυξης για το 2018 ύψους 4,5% και ότι ο προϋπολογισμός παρουσιάζει και φέτος πρωτογενή πλεονάσματα.

Είναι γεγονός πως τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη κατάσταση απ' ότι ήταν μετά τις καταστροφικές αποφάσεις του Eurogroup και της Κυβέρνησης το 2013. Μετά από τόσες βαριές θυσίες των Κυπρίων πολιτών και μετά από πέντε χρόνια επώδυνης λιτότητας, είναι εν πολλοίς αναμενόμενο αυτό το αποτέλεσμα.

Εντούτοις είναι γενικά αποδεκτό και αυταπόδεικτο ότι η Κυπριακή οικονομία σήμερα, βρίσκεται πολύ μακριά τόσο από εκεί που ήταν κάποτε, όσο και από εκεί που θα έπρεπε και θα μπορούσε να είναι.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας μας έχει αυξηθεί κατά 1 δις ευρώ σε σχέση με το 2012 αφού από €19,5 δις ανέβηκε στα € 20,76 δις το 2018. Το κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας μας έχει μειωθεί ελαφριά κατά 0,5% σε σχέση με πέρυσι αλλά, πιο σημαντικά, έχει μειωθεί κατά 25% από το 2011 (με βάση τα στοιχεία του ΔΝΤ το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Κύπρου ήταν \$32.692,70 το 2011 και σήμερα βρίσκεται στο \$24.548,35. Το 2017 το ΔΝΤ είχε υπολογίσει το κατά κεφαλήν εισόδημα στις €24.740,96). Το δε μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα έπεσε στα €17.219 το 2017 από τις €20.218 του 2012, μια μείωση της τάξης του 34,81%. Το χρηματικό όριο του κινδύνου της φτώχειας έχει υπολογιστεί στις €8.698 για τους μονήρης (μειώθηκε από τις €10.194 του 2012) και βρίσκεται στις €18.266 (μειώθηκε από τις €21,328). Όταν αυξάνεται το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν και μειώνεται το κατά κεφαλή ΑΕΠ, σημαίνει με απλά λόγια ότι αυξάνεται το χάσμα μεταξύ φτωχών και πλουσίων.

Συνολικά το 25,2% του πληθυσμού, δηλαδή 1 στους 4 συμπατριώτες μας, βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Όπως πάντα ο κίνδυνος αυτός βρίσκεται πιο ψηλά ανάμεσα στις γυναίκες (26,2%) σε σχέση με τους άνδρες (24%), καταδεικνύοντας ακόμη μια φορά τη μισθολογική διάκριση που υπάρχει ανάμεσα στα δύο φύλα. Το ποσοστό αυτό εκτοξεύεται στο 27,3% στις γυναίκες άνω των 65 ετών. Το μεν ποσοστό κινδύνου φτώχειας με βάση το χρηματικό όριο του 2008 βρίσκεται στο 28,3%. Αν λάβουμε υπόψη ότι 11,5% του πληθυσμού στερείται τουλάχιστο 4 είδη και υπηρεσίες από τις 9 διαστάσεις της υλικής στέρησης, και ότι 6,6% βρίσκεται σε παρατεταμένο κίνδυνο φτώχειας, η εικόνα είναι ξεκάθαρα τραγική. Παραμένει σε πολύ ψηλά επίπεδα το ποσοστό του πληθυσμού που καθυστερεί στην αποπληρωμή των δόσεων του δανείου της κύριας κατοικίας ή του ενοικίου ή πάγιων λογαριασμών ή δόσεις άλλων δανείων λόγω οικονομικών δυσκολιών αφού αποτελεί το 24,8%. Έχει υπάρξει μείωση σε σχέση με το 31,5% του 2012 όμως το πρόβλημα παραμένει ιδιαίτερα οξύ. Η ανεργία – ιδιαίτέρως των νέων – παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Σημειώνουμε την πτωτική πορεία από το 2012 (36.296 μέσος όρος ανέργων το 2012 – 26.287 μέσος όρος ανέργων 2018), αλλά αν συνυπολογιστεί η αυξημένη ροή μετανάστευσης Κυπρίων και ξένων εργαζομένων, διαφαίνεται πως το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει.

Παρά τα δραστικά μέτρα που αποφάσισε η Κυβέρνηση και η Τρόικα, που περιλάμβαναν το κούρεμα των καταθέσεων του 2013, δεν φαίνεται να έχουν ξεπεραστεί τα προβλήματα του τραπεζικού μας συστήματος. Παρά την υπερψήφηση από την πλειοψηφία της Βουλής πιο αυστηρών νομοθετικών

προνοιών που βοηθούν στην γρηγορότερη εκποίηση ακινήτων, και το ξεπούλημα του Συνεργατισμού, φαίνεται να μην διαφοροποιείται σημαντικά ο κίνδυνος από το τεράστιο ποσοστό των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) αποτελούν την ωρολογιακή βόμβα που απειλεί να τινάξει στον αέρα την Κυπριακή οικονομία. Πέρα από κάποιες ισχνές και ανάξιες αναφοράς κυβερνητικές προσπάθειες (π.χ. πρόγραμμα «ενοίκιο αντί εκποίησης») η Κυβέρνηση από το 2013 είχε αρνηθεί να προωθήσει τη δημιουργία Δημόσιου Φορέα Διαχείρισης των ΜΕΔ, τη μοναδική ίσως λύση για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ, όπως απέδειξε το παράδειγμα άλλων χωρών. Αυτό όμως είναι το μέτρο που αποφάσισε να εφαρμόσει με το ξεπούλημα της Συνεργατικής Τράπεζας, δημιουργώντας την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ), χωρίς όμως να δίνεται η δυνατότητα στις άλλες τράπεζες στην Κύπρο να μεταφέρουν και τα δικά τους ΜΕΔ σε αυτό τον οργανισμό. Αντ' αυτού, έχουμε το ξεπούλημα πακέτων δανείων σε πιστωτικά και μη πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού, με όλα τα προβλήματα που αυτό θα επιφέρει.

Ειδικότερα σημειώνεται ότι η Κύπρος κατέχει την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ότι αφορά το ύψος του ιδιωτικού δανεισμού. Εξακολουθούμε να κατέχουμε τη 2η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο ποσοστό των μη-εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) ακολουθώντας την Ελλάδα που κατέχει την 1η θέση. Συγκεκριμένα, το 2ο εξάμηνο του 2018 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα υπολογίζει ότι 44,7% του ιδιωτικού χρέους ήταν Μη Εξυπηρετούμενο.

Διαπιστώνουμε με ανησυχία ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους δεν προώθησαν δυναμικά και αποτελεσματικά τις έρευνες για τις ευθύνες της διοίκησης των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένου και του Συνεργατισμού, την τιμωρία των υπεύθυνων για την παράνομη παραχώρηση του ΕΛΑ στη Λαϊκή Τράπεζα, την καταδίκη των υπεύθυνων για την πώληση των καταστημάτων των Κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, την οικτρή οικονομική κατάσταση στην οποία βρέθηκε ο Συνεργατισμός και ο συνοπτικός τρόπος ξεπουλήματος της προς την Ελληνική Τράπεζα, την ανάληψη της ευθύνης για τον ανύπαρκτο έλεγχο από την Κεντρική Τράπεζα και την πολιτική ευθύνη για την οικονομική καταστροφή.

Σε ότι αφορά τον κρατικό προϋπολογισμό εντοπίζουμε σπατάλες και μη δικαιολογημένες δαπάνες, αδικαιολόγητα ψηλά επιδόματα αξιωματούχων, εκατοντάδες προαγωγές δημοσίων υπαλλήλων, σκάνδαλα και κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος και προπαντός αστόχευτες και προκλητικές δαπάνες πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων. Η γενική εικόνα είναι ότι όλα όσα περιγράφονται πιο πάνω απορροφούν την όποια αναιμική βελτίωση των δημοσιονομικών.

Εξακολουθεί και σε αυτόν τον προϋπολογισμό να μην δίνεται προτεραιότητα στην ενίσχυση των μέτρων δημογραφικής ανάπτυξης. Εμείς ως Κίνημα Οικολόγων – Συνεργασία Πολιτών θεωρούμε ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της χώρας μας – μιας χώρας που βρίσκεται υπό κατοχή και απειλείται από δημογραφικό Απίλα – είναι ο πληθυσμός της. Εξακολουθούν τα μέτρα οικονομικής στήριξης της τεκνογονίας και της μόρφωσης των παιδιών να υπόκεινται σε υπέρμετρα αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια, στο όνομα της ορθολογιστικής στόχευσης. Θέση μας είναι ότι τα επιδόματα για την οικογένεια και τους φοιτητές δεν είναι στοιχεία κοινωνικής πολιτικής, φιλανθρωπίας ή κοινωνικής μέριμνας, και κακώς περικόπτονται στη βάση ενός δυσνόητου και γεμάτου κενά συστήματος στόχευσης. Η λογική για «στόχευση» εφαρμόζεται δυστυχώς και στα προγράμματα στήριξης των αναπήρων, γεγονός που έχει προκαλέσει τις έντονες διαφωνίες του αναπηρικού κινήματος.

Σημειώνουμε την έλλειψη οράματος στον τομέα του περιβάλλοντος, που να χρηματοδοτείται από πραγματικά, ουσιαστικά κονδύλια τόσο από τον κρατικό προϋπολογισμό όσο και από Ευρωπαϊκά κονδύλια. Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2019 δεν εμπεριέχει ούτε βασικές πρόνοιες για προώθηση της Πράσινης Ανάπτυξης ή έστω για την προσαρμογή στις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στο νησί. Παρά την υποχρέωση μας με βάση την Σύμβαση των Παρισίων να παρουσιάζονται οι οριζόντιες δαπάνες για το περιβάλλον, για την προώθηση της βιώσιμης πράσινης ανάπτυξης, των επενδύσεων για επίτευξη του στόχου για μείωση των συνολικών εκπομπών ρύπων σε εθνικό επίπεδο και των μέτρων για διαχείριση των επιπτώσεων του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής, το Υπουργείο Οικονομικών και Προϋπολογισμού σφυρίζει αδιάφορα. Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος παραμένει πολύ χαμηλός σε σχέση με τις αρμοδιότητές του. Οι συνολικές δαπάνες του Υπουργείου βρίσκονται μόλις στις €238.589.663, με τις τακτικές δαπάνες €188.552.554 να αποτελούν το 79% αυτού του ποσού (αναπτυξιακές μόνο 21% €50.037.109) (839.150). Φαίνεται πως η υπουργική απόφαση για κατάρτιση Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (Αρ. Απόφασης 82.555 της 18/05/2017) είναι κενού περιεχομένου, αφού καλείται το Υπουργείο να την υλοποιήσει στα πλαίσια του ετήσιου προϋπολογισμού του.

Η Κυβέρνηση μέσω του χειρισμού των θεμάτων που αφορούν το ωράριο των γενικών καταστημάτων, δημιούργησε συνθήκες κρίσης με ανυπολόγιστες συνέπειες ακόμα και στα δημόσια οικονομικά αλλά κυρίως, στο θεσμό της οικογένειας. Θα έπρεπε να υπάρχουν μέτρα για εργοδότηση των ανέργων στις μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, ώστε να υποστηριχθούν οι μικρές επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό των υπεραγορών.

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό πρόνοιες που να καλύπτουν ικανοποιητικά το έλλειμμα του ταμείου κοινωνικών ασφαλίσεων της τάξης των 7.5 δις ευρώ, παρά τις σχετικές νομοθεσίες και τις κατά καιρούς δεσμεύσεις της Κυβέρνησης. Μόνο η αποζημίωση του ταμείου κοινωνικών ασφαλίσεων και η υλοποίηση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου (Απόφαση ΥΣ με Αρ. 68.643 και ημερά. 14.4.2009) για «σταδιακή κατάθεση των οφειλών της Κυβέρνησης στο ταμείο», θα επιτρέψει τον εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας, με την εισαγωγή δικαίων μέτρων, όπως η επέκταση της άδειας μητρότητας σε 20 εβδομάδες, η καθιέρωση επαρκούς γονικής άδειας, η εισαγωγή της σύνταξης χρειάς για τους άνδρες κ.ο.κ.

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό εκείνα τα κονδύλια που να υλοποιούν τη συμφωνία των πολιτικών κομμάτων με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της 21ης Ιουλίου 2016 στη βάση της οποίας ψηφίστηκαν ομόφωνα τα νομοσχέδια για το ΓΕΣΥ, με παράλληλη όμως κάλυψη όλων των κενών σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή των δημόσιων νοσοκομείων. Για να λειτουργήσει το ΓΕΣΥ χρειαζόμαστε δυνατά αυτονομημένα νοσοκομεία, γεγονός που συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για την υποδομή, ιδιαίτερα τα επόμενα λίγα χρόνια. Δυστυχώς δεν αντικατοπτρίζεται αυτή η οξεία ανάγκη στον προϋπολογισμό του 2019.

Το κεφάλαιο των μεταρρυθμίσεων που ήταν πάρα πολύ σημαντικό για την εφαρμογή των μνημονιακών μας υποχρεώσεων έχει μείνει μόνο στις διακηρύξεις. Δεν αντανakλώνται ούτε ως προτεραιότητες στον προϋπολογισμό του 2019. Θέματα όπως η Μεταρρύθμιση της Δημόσιας Υπηρεσίας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Παιδείας των Δημόσιων Συγκοινωνιών. Αναγκαία εργαλεία όπως το Ταμείο Υδρογονανθράκων, η ψηφιακή διακυβέρνηση.

Ο προϋπολογισμός δεν αντιστρέφει την κοινωνική οπισθοδρόμηση και την εργασιακή υποχώρηση που ζήσαμε τα τελευταία χρόνια. Κυρίως όμως θέλουμε να τονίσουμε πως, αντίθετα με τις συμβουλές που λαμβάνουμε από Διεθνείς Οργανισμούς και παραδείγματα άλλων χωρών, που εξήλθαν ή αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση, δεν υπάρχουν επαρκείς πρόνοιες στον προϋπολογισμό που να δίνουν την ένδειξη, ή έστω την ελπίδα, ότι θα προκύψει κάποιας μορφής δυναμική που θα αλλάξει ριζικά το υφιστάμενο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο, που μας έφερε σε αυτό το σημείο ευθύς εξαρχής.

Εξακολουθούν οι ιθύνοντες να μιλούν για προσέλκυση ξένων επενδύσεων και καταθέσεων, για πωλήσεις ακινήτων, αδειοδότηση καζίνο, γηπέδων γκολφ και μαρίνων και για ξεπούλημα ημικρατικών οργανισμών, που θα τονώσουν τάχα την ανταγωνιστικότητα, χωρίς να προσπαθεί κανείς να βρει λύση για επανεκκίνηση της οικονομίας μας προς τα εμπρός. Θέλουμε η Κυβέρνηση μέσω του προϋπολογισμού να δώσει νέα ελπίδα και νέα κατεύθυνση. Ο προϋπολογισμός αντανakλά την αδυναμία της Κυβέρνησης να επενδύσει στην επανεκκίνηση της οικονομίας που να βασίζεται εξίσου στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, δηλαδή τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, τη βιοτεχνία, την παραγωγή ενέργειας κ.ο.κ. και όχι μόνο στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και των τραπεζών. Κινητήριος δύναμη δεν μπορούν να είναι αποκλειστικά τα ξένα δεκανίκια και τα δάνεια. Πρέπει να εμπιστευτούμε τις δυνάμεις της Κυπριακής οικονομίας, τις μικρές επιχειρήσεις, τους αυτοεργοδοτούμενους και τους βιοτέχνες, τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους μας και κυρίως τη νεολαία μας.

Ο προϋπολογισμός που έχουμε μπροστά μας δεν μας αφήνει καμία αμφιβολία ότι επιδιώκεται η επαναδημιουργία μιας οικονομίας βασισμένης ανισομερώς στις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα, μιας οικονομίας που θα είναι για πάντα εξαρτημένη από εξωγενείς παράγοντες.

Εμείς θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε την ανάγκη προώθησης ομοίμορφης ανάπτυξης που να περιλαμβάνει όλους τους τομείς της οικονομίας και οπωσδήποτε του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, σε σχέση με τον τριτογενή τομέα μέσω της εφαρμογής νέων οικολογικών και πράσινων πολιτικών, βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, στην πληροφορική και την καινοτομία. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται η οικονομία μας και έπρεπε να αντικατοπτρίζεται στον προϋπολογισμό του 2019, είναι μια *de profundis* – δηλαδή εκ βάθρων – αλλαγή, που να αντικαταστήσει το κερδοσκοπικό σύστημα της αλόγιστης και χωρίς όρια ανάπτυξης – που θα οδηγήσει πάντα τον τόπο σε κρίσεις ύφεσης, σαν αυτή που ζούμε ακόμα – με ένα νέο πράσινο και αειφόρο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης.

H. Παρατηρήσεις της ανεξάρτητης βουλευτού κ. Άννας Θεολόγου

Ο προϋπολογισμός του 2019 παρουσιάστηκε ως ένα προϋπολογισμός που δεν είναι ελλειμματικός γιατί πρέπει να τηρούνται τα συμφωνημένα σημεία του μνημονίου με την Τρόικα και παρουσιάζεται από την κυβέρνηση ως ένας προϋπολογισμός που συνεχίζει το σταθερό ρυθμό ανάπτυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η βιώσιμη πορεία του Κράτους χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συγκυριακές συνθήκες που ευνοούν αυτή την ανάπτυξη. Ωστόσο παρατηρώντας τους δυνητικούς κινδύνους που ελλοχεύουν και τα αρνητικά κοινωνικά φαινόμενα όπως το θέμα της στέγασης και του κοινωνικού αποκλεισμού που πλέον είναι πέρα για πέρα ορατά εν έτη 2018, δεν αντιλαμβανόμαστε που εντοπίζονται οι επικαλούμενες αξίες της σταθερότητας της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης καθώς ο

ίδιος ο προϋπολογισμός δεν ωθεί την οικονομία προς ανάπτυξη και ενδυνάμωση της κατοχύρωσης των συνταγματικά αναφαίρετων ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών της.

Κατά τα λεγόμενα του Υπουργού μας παρουσιάστηκε ένας ισοσκελισμένος προϋπολογισμός, με ένα αμιγές πλεόνασμα το οποίο στηρίζει την ανάπτυξη και την απασχόληση η οποία μέχρι το 2020 θα υφίσταται, καθότι θα φτάσουμε σε σημεία πλήρους απασχόλησης. Ας μην ξεχνάμε ότι η Τρόικα σε τελευταία της επίσκεψη ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής μας ανέφερε ότι οι παράγοντες στους οποίους στηρίζεται η επικαλούμενη ανάπτυξη είναι ανησυχητικοί και το Υπουργείο Οικονομικών από την άλλη ανέφερε ότι δεν έχει κάποια μέτρα καταπολέμησης ενδεχόμενων κινδύνων κατάρρευσης των παραγόντων αυτών. Ας μην εθελουφλούμε και όσον αφορά τις ανελαστικές δαπάνες και τη μεγάλη αύξηση του δημόσιου χρέους. Ποιο είναι το πλάνο για μείωση αυτών των ανελαστικών δαπανών και την επιβάρυνση των κοινωνικών στρωμάτων; Τι θα γίνει με την αύξηση του δημόσιου χρέους και τον αυξημένο πληθωρισμό; Όσον αφορά τους φόρους, στην ουσία η αύξηση των εσόδων από τους έμμεσους φόρους, εκμηδενίζει την μείωση των άμεσων φόρων καθότι τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους αυξάνονται λόγω της πρόβλεψης για αύξηση στην κατανάλωση και υπολογίζεται από την κυβέρνηση ότι θα οδηγηθούμε σε θετικούς ρυθμούς πληθωρισμού.

Ενόψει των ανωτέρω θα αναφερθώ πιο κάτω επιγραμματικά στα βασικά ζητήματα που προκύπτουν κατόπιν μελέτης του εν θέματι Προϋπολογισμού 2019.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Όσον αφορά την κοινωνική πολιτική που ακολουθεί το Κράτος, δεν βλέπω να υπάρχει ένα κοινωνικό όραμα για να μπορούμε να επιτύχουμε το καλύτερο για τον τόπο μας. Η αύξηση του κατώτατου μισθού είναι επιτακτική για να μην μπορεί να υπάρχει συνεχής εκμετάλλευση από τον ιδιωτικό τομέα. Πως πρόκειται να επιτευχθεί ωστόσο κάτι τέτοιο όταν απουσιάζει το κοινωνικό όραμα και πλέον παρατηρούμε συνθήκες φτώχειας και αστέγους; Είναι φανερό ότι δυστυχώς η στεγαστική πολιτική του Κράτους νοσεί και θα πρέπει να ενισχυθεί έτσι ώστε να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά τα φαινόμενα αυτά. Το θέμα των υψηλών ενοικίων οδηγεί στο φαινόμενο των αστέγων καθότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα ψηλά ενοίκια. Γιατί δε μελετούν το ενδεχόμενο να ανεγείρονται χώροι για στέγαση αυτών των ευάλωτων ομάδων παρά να αναλώνουμε χρόνο και χρήμα σε μελέτες; Ενόψει των νέων αυτών φαινομένων θα πρέπει να ενισχυθούν οι κοινωνικοί λειτουργοί και παρατηρητές της γειτονιάς οι οποίοι σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο να το ενημερώνουν για άστεγους.

Περαιτέρω θα πρέπει να απασχολήσει το θέμα ανέγερσης κρατικών γηροκομείων καθότι οι συντάξεις που λαμβάνουν οι πλείστοι ηλικιωμένοι είναι πεινχρές και συνήθως συμπληρώνουν από το μισθό τους τα παιδιά τους καθώς και η ανέγερση κρατικών βρεφονηπιοκομικών σταθμών.

Όσον αφορά το θέμα της ανεργίας, θα ήταν χρήσιμο να υπάρχει σωστή στόχευση με μελέτες και ενημέρωση των μαθητών κατά την λυκειακή τους εκπαίδευση, σε συνεργασία πάντα με το Υπουργείο Παιδείας ως προς τα ποια επαγγέλματα θα τύχουν ζήτησης τα επόμενα χρόνια συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών επαγγελμάτων και επαγγελμάτων σχετικά με τους υδρογονάνθρακες.

Περαιτέρω, η Κυβέρνηση θα πρέπει να συνεχίσει να προωθεί προγράμματα της ΑΝΑΔ και θα πρέπει να υιοθετηθούν κατά την άποψή μας ακόμη περισσότερα προγράμματα που θα μπορούσαν να υποβοηθήσουν περαιτέρω την ενσωμάτωση νέων στον επιχειρηματικό τομέα. Στην προσπάθεια της η κυβέρνηση να διατηρήσει μερικώς ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς παρουσιάζει μειωμένες κοινωνικές παροχές και όχι τις επιθυμητές κοινωνικές παροχές με προβλήματα στην ουσιαστική στόχευση των παροχών, με συνεχιζόμενες ανάγκες επιπλέον συμπληρωματικών προϋπολογισμών κάθε χρόνο. Είναι όμως αυτό το ζητούμενο; Ο κυπριακός πληθυσμός δυστυχώς συνεχίζει να ζει στο όριο και κάτω από το όριο της φτώχειας και θα έπρεπε η κυβέρνηση να παρουσιάσει αυξημένες δαπάνες για κοινωνικές παροχές ούτως ώστε να σταματήσει η διάβρωση του κοινωνικού ιστού και να διατηρηθεί αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο ανάμεσα στα κοινωνικά στρώματα.

ΑΜΥΝΑ

Το κομμάτι της Άμυνας είναι ένα καίριο σημείο για τη χώρα μας, όντας ημικατεχόμενη πατρίδα. Η Άμυνα θα έπρεπε να έχει την αίγλη και τη δύναμη αποτροπής έτσι ώστε να προστατεύει αποτελεσματικά τους πολίτες της. Ωστόσο παρατηρούμε ότι τα ποσά που διατίθενται για αμυντική θωράκιση της πατρίδας μας έχουν εξευτελιστεί και η Εθνική Φρουρά να αποτελεί το ισχυρό εργαλείο της άμυνας μας και όχι να παρατηρούνται τάσεις φυγής των οπλιτών.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Ένα ζήτημα που παρατηρώ είναι η μείωση της αξίας και του κύρους του απολυτηρίου της χώρας μας, που πλέον οι χώρες του εξωτερικού δεν του προσδίδουν τη βαρύτητα που του προσέδιδαν προηγουμένως. Αυτό είναι αποτέλεσμα του ότι οι μαθητές επέλεγαν μαθήματα άσχετα με τη σπουδή που ήθελαν να ακολουθήσουν για να βγάλουν ψηλό γενικό βαθμό. Πλέον έχει επιστρέψει ο θεσμός των κλάδων και θα πρέπει να ενισχυθεί έτσι να προσδοθεί το ανάλογο κύρος στο απολυτήριο και το ανάλογο

επίπεδο μόρφωσης για την κάθε επιδιωκόμενη σπουδή. Όσον αφορά την ασφάλεια των μαθητών, το μέτρο φρούρησης των σχολείων το πρωί μέχρι την έναρξη των μαθημάτων δεν θεωρώ ότι είναι αποτελεσματικό. Θα πρέπει να ενισχυθεί ο θεσμός του παιδονόμου και η φρούρηση να συνεχίζει καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας αλλά και της νύχτας γι' αποτροπή εισόδου στους μη έχοντας εργασία και για αποτροπή ζημιών στους σχολικούς χώρους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Στο θέμα του επιχειρηματικού τομέα, εξακολουθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να σηκώνουν το βάρος της οικονομικής κρίσης οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με κρίσιμα ζητήματα όπως τα καταχρηστικά συμβόλαια στα οποία είναι δέσμιοι και τη διαχείριση του μεγάλου όγκου των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Πολλές επιχειρήσεις ψυχορραγούν ελέω της έκθεσης τους σε υψηλό δανεισμό αλλά παράλληλα και του πολύ ψηλού κόστους που πληρώνουν σε επιτόκια στην βάση αυτών των προβληματικών δανειακών συμβάσεων. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να θίξω το θέμα για τις καταχρηστικές ρήτρες και τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στα καταχρηστικά συμβόλαια των Τραπεζών, με τη Νομική Υπηρεσία να καθυστερεί στην έκδοση σχετικών αποφάσεων και διαταγμάτων χωρίς να υπάρχει κάποια ασπίδα προστασίας για τις επιχειρήσεις σε ένα επικαλούμενο Κράτος Δικαίου, αφήνοντας την κατάσταση να διαιωνίζεται εις βάρος των επιχειρήσεων.

Παρατηρώ περαιτέρω ότι το δημόσιο χρέος της Κύπρου έχει εκτοξευθεί χωρίς να υπάρχουν αποτελεσματικές οικονομικές εφαρμογές πολιτών της κυβέρνησης στην αποπληρωμή του και όχι στην αναχρηματοδότηση του σε βάθος δεκαετιών. Αντιθέτως η Κυπριακή Δημοκρατία, συνεχίζει να ενισχύει τις Τράπεζες με πρόσφατο παράδειγμα την παροχή οικονομικού 'φιλοδωρήματος' δισεκατομμυρίων στην Ελληνική Τράπεζα για να αγοράσει το Συνεργατισμό μετακινώντας το χρέος στα επόμενα χρόνια. Τι θα γίνει όταν θα πρέπει να πληρώσουμε και τη σχετική απόφαση εις βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας για την περιβόητη υπόθεση για το ανυπόστατο κλείσιμο του υποκαταστήματος της FBME; Είμαστε σε θέση να ανταπεξέλθουμε και σε αυτό το οικονομικό πρόστιμο αυξάνοντας δραματικά το δημόσιο χρέος; Είναι ο Κύπριος πολίτης έτοιμος να αναλάβει αυτό το κόστος που θα διαμορφωθεί ή θα είμαστε απλά θεατές ενός πλέον εδραιωμένου κοινωνικού φαινομένου όπως αυτού της φτώχειας; Δυστυχώς με τις τροποποιήσεις των σχετικών Νόμων και τα προτεινόμενα λεγόμενα σχέδια στήριξης των πολιτών εκείνο που παρατηρώ μετά λύπης μου είναι τον εμπαιγμό του Κύπριου πολίτη. Το σχέδιο ΕΣΤΙΑ δεν αποσκοπεί στην αρωγή των ευαίσθητων ομάδων και κοινωνικών ομάδων που δυστυχώς δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στα δάνεια τους λόγω εισοδηματικών δεδομένων και που ούτε με το σχέδιο θα μπορούν διότι τα εισοδήματά τους παραμένουν προβληματικά. Μέσω των τροποποιήσεων του Περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Νόμου το δικαίωμα του πολίτη στη στέγη πλέον καταργείται αφού οι τράπεζες θα προχωρούν με διαδικασίες εξπρές σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς χωρίς να υπάρχει η πρόνοια του κράτους να παρέχει στέγαση στους πολίτες αυτούς που θα βρίσκονται εκτεθειμένοι και αντιμέτωποι με κοινωνικά φαινόμενα. Επιπρόσθετα παρατηρώ ότι σε περιπτώσεις εκκρεμοδικίας παραβιάζονται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα όπως το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη και στη στέγαση προτού τελεσιδικήσει το Δικαστήριο, κάτι που θεωρώ απαράδεκτο και αντισυνταγματικό.

ΥΓΕΙΑ

Η υγεία αποτελεί το ύψιστο και υπέρτατο αγαθό της ζωής και ως εκ τούτου θα έπρεπε να αντικατοπτρίζεται με αυτό τον τρόπο και να κατέχει την πρωτιά στις δαπάνες του Προϋπολογισμού του 2019. Ωστόσο παρατηρούμε μειωμένες δαπάνες και τον Κύπριο πολίτη ο οποίος καταφέρνει να επιβιώσει μετά δυσκολίας σε λίστες αναμονής. Όσον αφορά το ΓΕΣΥ, χαιρετίζω την ψήφιση των νομοσχεδίων για το ΓΕΣΥ, ωστόσο διερωτώμαι κατά πόσο θα μπορέσουν να υλοποιηθούν καθότι παρατηρούμε συμπεριφορές και ασυνεννοησίες που αποτελούν τροχοπέδη στην εφαρμογή του ΓΕΣΥ και έναν άνισο ανταγωνισμό των δημόσιων και ιδιωτικών νοσηλευτηρίων λόγω ελλιπής στελέχωσης τους. Το Υπουργείο θα πρέπει να είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει και να δράσει ανάλογα σε οποιοδήποτε αντιδράσεις από διάφορους παρόχους υγείας για το γενικό καλό. Θα πρέπει περαιτέρω να υπάρξει ένα μελετημένο πρόγραμμα ενημέρωσης του κόσμου ως προς το τι θα ισχύει πλέον με την εφαρμογή του ΓΕΣΥ γιατί θα χρειαστεί χρόνος αλλαγής της νοοτροπίας των πολιτών. Επιπρόσθετα θα πρέπει να ενισχυθούν τα προγράμματα στα σχολεία και οι δράσεις όσον αφορά την παχυσαρκία, χοληστερόλη και διαβήτη, θέματα που ταλανίζουν δυστυχώς τα παιδιά μας σήμερα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Έχοντας μελετήσει εις βάθος τον Προϋπολογισμό του 2019 που τέθηκε ενώπιόν μου, συμπερασματικά καταλήγω ότι η Κυβέρνηση δυστυχώς δεν μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά με σωστά μελετημένα μέτρα σε σημαντικά θέματα της κοινωνίας και της οικονομίας, για να θεσπιστεί μια γερή ποιοτική ανάπτυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αν συνεχίσουμε να εθελουφλούμε και να νεφελοβατούμε προστατεύοντας και ενισχύοντας μια μερίδα πολιτών και τα Τραπεζικά Ιδρύματα δυστυχώς θα έρθουμε αντιμέτωποι με χειρότερες καταστάσεις οικονομικής εξαθλίωσης του Κύπριου πολίτη.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους θα καταψηφίσω το νομοσχέδιο για τον Προϋπολογισμό του 2019 γιατί ακριβώς δεν πετυχαίνει να εκπληρώσει μια αναπτυξιακή πολιτική αντιμετωπίζοντας όλα τα προβλήματα.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2019

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη Υπηρεσία
Δευτέρα 29 Οκτωβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργός Οικονομικών<ul style="list-style-type: none">- Ανάλυση κρατικών εσόδων- Δημοσιονομικοί δείκτες- Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση <p><u>Επιμέρους προϋπολογισμοί:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Οικονομικών• Γενικό Λογιστήριο• Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης <p><i>Υπουργός Οικονομικών:</i> <i>Χάρης Γεωργιάδης</i></p>
Τετάρτη 31^η Οκτωβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none">• Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού <i>Πρόεδρος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού:</i> <i>Λουκία Χριστοδούλου</i>• Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων:</i> <i>Χριστόδουλος Τσέλεπος</i>• Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών <i>Πρόεδρος Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών:</i> <i>Έφη Παπαδοπούλου</i>
Πέμπτη 1^η Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού <i>Υπουργός Ενέργειας, Βιομηχανίας και Τουρισμού:</i> <i>Γιώργος Λακκοτρύπης</i>• Υφυπουργείο Τουρισμού
Δευτέρα 5 Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none">• Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <i>Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού:</i> <i>Κώστας Χαμπιαούρης</i>
Τετάρτη 7 Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none">• Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα <i>Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:</i>

Ημερομηνία
Συζήτησης

Υπουργείο/ανεξάρτητη
Υπηρεσία

Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου

- **Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων**

Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων:

Θεοφάνης Θεοφάνους

- **Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως**

Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:

Μαρία Στυλιανού Λοττίδη

Πέμπτη

8 Νοεμβρίου 2018

- **Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**

Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων:

Ζέτα Αιμιλιανίδου

Δευτέρα

12 Νοεμβρίου 2018

- **Υπουργείο Υγείας**

Υπουργός Υγείας:

Κωνσταντίνος Ιωάννου

- **Επίτροπος Εποπτείας Υγείας**

Τετάρτη

14 Νοεμβρίου 2018

- **Νομική Υπηρεσία**

Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας:

Κώστας Κληρίδης

- **Δικαστική Υπηρεσία**

Πρόεδρος Ανωτάτου Δικαστηρίου:

Μύρων Νικολάτος

- **Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας και Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού**

Επίτροπος Νομοθεσίας και Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού:

Λήδα Κουρσουμπά

Πέμπτη

15 Νοεμβρίου 2018

- **Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως**

Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως:

Ιωνάς Νικολάου

Δευτέρα

19 Νοεμβρίου 2018

- **Υπουργείο Εσωτερικών**

Υπουργός Εσωτερικών:

Κωνσταντίνος Πετρίδης

Τετάρτη

21 Νοεμβρίου 2018

- **Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου**

Έφορος Εσωτερικού Ελέγχου:

Άννα Ζαβού Χριστοφόρου

Ημερομηνία Συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη Υπηρεσία
Πέμπτη 22 Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Ελεγκτική Υπηρεσία <i>Γενικός Ελεγκτής:</i> <i>Οδυσσέας Μιχαηλίδης</i> • Βουλή των Αντιπροσώπων <i>Αναπλ. Γενικός Διευθυντής Βουλής των Αντιπροσώπων:</i> <i>Σωκράτης Σωκράτους</i>
Δευτέρα 26 Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Άμυνας <i>Υπουργός Άμυνας:</i> <i>Σάββας Αγγελίδης</i> • Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος <i>Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος:</i> <i>Κώστας Καδής</i>
Τετάρτη 28 Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Εξωτερικών <i>Υπουργός Εξωτερικών:</i> <i>Νίκος Χριστοδουλίδης</i>
Πέμπτη 29 Νοεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων <i>Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων:</i> <i>Βασιλική Αναστασιάδου</i> • Υφυπουργείο Ναυτιλίας <i>Υφυπουργός Ναυτιλίας:</i> <i>Νατάσα Πηλείδου</i>
Δευτέρα 3 Δεκεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου - Οικονομική κατάσταση και εκτιμήσεις <i>Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου:</i> <i>Χρυστάλλα Γιωρκάτζη</i>
Δευτέρα 10 Δεκεμβρίου 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Έγκριση τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2019 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών • Έγκριση προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής για τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2019.

ΜΕΡΟΣ Δ**ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ****ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	€ εκ.	(Εκτίμηση) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.	(Πρόβλεψη) € εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριον Προϊόν (τρέχουσες τιμές)	18.490,2	19.571,0	20.760,9	21.808,4	22.888,2	24.046,3
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	4,8	4,2	4,0	3,8	3,4	3,0
Ανεργία ΕΕΔ (%)	12,9	11,1	8,5	7,0	6,3	5,5
Πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης) (%)	(3,0)	(2,0)	1,0	1,2	1,5	2,0
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο	59,0	344,2	625,7	638,7	639,8	649,3
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	0,3	1,8	3,0	2,9	2,8	2,7
Πρωτογενές Έλλειμμα/Πλεόνασμα	545,5	846,8	1.112,0	1.196,3	1.213,8	1.239,4
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	3,0	4,3	5,4	5,5	5,3	5,2
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	416,4	498,7	527,2	548,3	570,2	593,1
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	2,3	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Δημόσιο Χρέος	19.417,5	18.724,7	21.630,9	21.203,7	20.784,9	20.339,1
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	105,0	95,7	104,2	97,2	90,8	84,6
Δημόσιο Εξωτερικό Χρέος	15.555,1	15.588,7	16.158,7	16.769,8	17.085,1	17.573,1
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	84,1	79,7	77,8	76,9	74,6	73,1

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ 2016-2021 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1 Πραγματικά Εσοδα 2016	2 Πραγματικά Εσοδα 2017	Μεταβολή 2:1 %	3 Αναθεωρημένα Εσοδα 2018	Μεταβολή 3:2 %	4 Προϋπολ. Εσοδα 2019	Μεταβολή 4:3 %	5 Προϋπολ. Εσοδα 2020	Μεταβολή 5:4 %	6 Προϋπολ. Εσοδα 2021	Μεταβολή 6:5 %
A. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.174.471	2.218.561	2,03	2.231.132	0,57	2.192.571	-1,73	2.222.971	1,39	2.251.271	1,27
1. Φόρος Εισοδήματος- Φυσικά Πρόσωπα	472.381	514.425	8,90	856.500	66,50	856.300	-0,02	894.400	4,45	934.100	4,44
Υπάλληλοι	377.747	413.909	9,57	433.500	4,73	499.500	15,22	516.800	3,46	548.700	6,17
Υπάλληλοι - Υπεράκτιων Εταιρειών	59.899	66.536	11,08	75.000	12,72	0	-100,00	0	0,00	0	0,00
Αυτοεργοδοτούμενοι	34.735	33.980	-2,17	34.000	0,06	27.000	-20,59	37.000	37,04	39.000	5,41
Έκτακτη Εισφορά για την Άμυνα *	0	0	0,00	314.000	0,00	329.800	5,03	340.600	3,27	346.400	1,70
2. Φόρος Εισοδήματος -Νομικά Πρόσωπα	780.472	846.919	8,51	800.005	-5,54	835.000	4,37	865.000	3,59	885.000	2,31
Εταιρικός Φόρος	710.639	783.588	10,27	760.000	-3,01	815.000	7,24	845.000	3,68	865.000	2,37
Εταιρικός Φόρος	361.231	429.716	18,96	760.000	76,86	815.000	7,24	845.000	3,68	865.000	2,37
Εταιρικός Φόρος-Υπεράκτιες Εταιρείες	349.408	353.872	1,28	0	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Άλλα (Φόρος Πιστωτικών Ιδρυμάτων)	69.833	63.331	-9,31	40.005	-36,83	20.000	-50,01	20.000	0,00	20.000	0,00
3. Φόροι Περιουσίας	120.496	124.533	3,35	150.315	20,70	159.270	5,96	164.270	3,14	169.270	3,04
Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών	67.377	109.805	62,97	139.800	27,32	149.735	7,11	154.735	3,34	159.735	3,23
Άλλοι Φόροι Περιουσίας	53.119	14.728	-72,27	10.515	-28,61	9.535	-9,32	9.535	0,00	9.535	0,00
4. Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	75.048	78.100	4,07	82.000	4,99	86.200	5,12	90.500	4,99	95.100	5,08
5. Άλλοι	726.074	654.584	-9,85	342.312	-47,71	255.801	-25,27	208.801	-18,37	167.801	-19,64
Έκτακτη Εισφορά	78.735	13.196	-83,24	500	-96,21	51	-89,80	51	0,00	51	0,00
Αμυντική Εισφορά	306.753	293.411	-4,35	0	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Συνεισφορά Σύνταξης Χήρων και Ορφανών	19.997	19.823	-0,87	20.000	0,89	21.000	5,00	21.000	0,00	21.000	0,00
Συνταξιοδοτική Συνεισφορά	31.274	31.420	0,47	33.000	5,03	32.500	-1,52	32.500	0,00	32.500	0,00
Μειώσεις Απολαβών	259.482	265.251	2,22	255.000	-3,86	180.000	-29,41	137.000	-23,89	94.000	-31,39
Εισφορά για Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη	26.084	26.809	2,78	28.000	4,44	6.000	-78,57	0	-100,00	0	0,00
Συν. Έναντι φιλοδωρ. Εργαζομ. Συμβασ.	3.749	4.674	24,67	5.500	17,67	5.400	-1,82	5.400	0,00	5.400	0,00
Τέλη Απώλησης Νερού	0	0	0,00	312	0,00	850	172,44	850	0,00	850	0,00
Φόρος Καζίνο	0	0	0,00	0	0,00	10.000	0,00	12.000	20,00	14.000	16,67
B. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.832.703	3.198.681	12,92	3.323.916	3,92	3.438.482	3,45	3.595.530	4,57	3.749.242	4,28
Εισαγωγικοί Δασμοί	26.511	27.322	3,06	28.570	4,57	29.420	2,98	31.602	7,42	35.205	11,40
Φόροι Κατανάλωσης	631.623	652.151	3,25	666.769	2,24	691.758	3,75	720.048	4,09	743.084	3,20
Φόρος Προστιθεμένης Αξίας	1.788.886	2.073.656	15,92	2.180.000	5,13	2.249.985	3,21	2.359.985	4,89	2.471.985	4,75
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	74.181	102.385	38,02	94.000	-8,19	98.940	5,26	101.980	3,07	105.020	2,98
Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	29.568	30.447	2,97	28.500	-6,39	29.447	3,32	30.447	3,40	31.447	3,28
Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	138.931	153.415	10,43	165.000	7,55	170.000	3,03	179.000	5,29	188.000	5,03
Τέλη Χαρτοσήμων	33.827	38.189	12,90	40.000	4,74	40.013	0,03	40.013	0,00	40.013	0,00
Άλλοι	109.176	121.116	10,94	121.077	-0,03	128.919	6,48	132.455	2,74	134.488	1,53

	1 Πραγματικά Έσοδα 2016	2 Πραγματικά Έσοδα 2017	Μεταβολή 2:1 %	3 Αναθεωρημένα Έσοδα 2018	Μεταβολή 3:2 %	4 Προϋπολ. Έσοδα 2019	Μεταβολή 4:3 %	5 Προϋπολ. Έσοδα 2020	Μεταβολή 5:4 %	6 Προϋπολ. Έσοδα 2021	Μεταβολή 6:5 %
Γ. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	232.711	230.415	-0,99	269.890	17,13	272.013	0,79	272.786	0,28	275.371	0,95
Δ. ΕΝΟΙΚΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	190.909	301.455	57,91	162.620	-46,05	220.536	35,61	224.856	1,96	226.302	0,64
Ενοίκια και Δικαιώματα	74.876	211.573	182,56	112.702	-46,73	114.723	1,79	119.043	3,77	120.489	1,21
Άλλοι Πρόσοδοι	116.033	89.882	-22,54	49.918	-44,46	105.813	111,97	105.813	0,00	105.813	0,00
Κέρδη Κεντρικής Τράπεζας	92.845	59.395	-36,03	23.700	-60,10	25.000	5,49	25.000	0,00	25.000	0,00
Κρατικό Λαχείο	22.812	30.285	32,76	26.200	-13,49	30.350	15,84	30.350	0,00	30.350	0,00
Ε. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	277.717	280.818	1,12	277.986	-1,01	305.205	9,79	316.923	3,84	329.157	3,86
Επιβαρύνσεις Φόρων και Τελών	50.859	37.055	-27,14	30.040	-18,93	36.330	20,94	36.339	0,02	36.348	0,02
Πρόστιμα και Χρηματικές Ποινές	16.933	19.405	14,60	17.770	-8,43	17.872	0,57	18.243	2,08	18.663	2,30
Εισφορές από τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	37.573	37.523	-0,13	37.980	1,22	39.697	4,52	40.585	2,24	41.361	1,91
Εισφορές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	5.648	7.400	31,02	7.000	-5,41	19.620	180,29	20.599	4,99	21.598	4,85
Άλλες	166.704	179.425	7,63	185.185	3,21	191.674	3,50	201.145	4,94	211.175	4,99
ΣΤ. ΑΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	181.642	179.977	-0,92	116.158	-35,46	79.919	-31,20	79.967	0,06	83.808	4,80
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	136.079	133.734	-1,72	71.732	-46,36	30.834	-57,02	30.859	0,08	30.845	-0,05
Έσοδα Αμυντικής Θωράκισης	38	139	265,79	500	259,71	100	-80,00	100	0,00	100	0,00
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	26.921	25.960	-3,57	28.500	9,78	35.402	24,22	35.702	0,85	39.716	11,24
Πρόσοδοι από Τόκους	16.528	17.433	5,48	13.726	-21,26	11.881	-13,44	11.604	-2,33	11.445	-1,37
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	2.076	2.711	30,59	1.700	-37,29	1.702	0,12	1.702	0,00	1.702	0,00
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ Α	5.890.153	6.409.907	8,82	6.381.702	-0,44	6.508.726	1,99	6.713.033	3,14	6.915.151	3,01
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	1.828.185	1.499.133	-18,00	5.345.626	256,58	2.283.365	-57,29	2.184.826	-4,32	2.094.591	-4,13
Χορηγίες	40.782	78.317	92,04	147.623	88,49	159.710	8,19	112.649	-29,47	111.498	-1,02
Δάνεια	1.787.403	1.420.816	-20,51	5.198.003	265,85	2.123.655	-59,14	2.072.177	-2,42	1.983.093	-4,30
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	7.718.338	7.909.040	2,47	11.727.328	48,28	8.792.091	-25,03	8.897.859	1,20	9.009.742	1,26

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2016-2021 (σε χιλιάδες ευρώ) (ποσοστιαία αναλογία)

	Πραγματικές Δαπάνες 2016	% αναλογία	Πραγματικές Δαπάνες 2017	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2019	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2020	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2021	% αναλογία
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.382.229	32,0	2.425.827	29,3	2.630.249	34,9	2.762.001	30,5	2.940.152	31,3	3.032.312	33,3
α.Σύνολο αποδοχών	1.804.741	24,2	1.836.607	22,2	1.980.498	26,3	2.086.210	23,0	2.236.121	23,8	2.299.161	25,3
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	577.488	7,7	589.220	7,1	649.751	8,6	675.791	7,5	704.031	7,5	733.151	8,1
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	887.908	11,9	1.030.032	12,4	823.754	10,9	844.805	9,3	840.546	8,9	928.515	10,2
Λειτουργικές Δαπάνες	303.949	4,1	340.093	4,1	320.331	4,2	321.213	3,5	317.358	3,4	308.611	3,4
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	61.398	0,8	58.283	0,7	86.784	1,2	93.074	1,0	92.642	1,0	92.827	1,0
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	11.678	0,2	14.792	0,2	17.955	0,2	19.982	0,2	19.333	0,2	17.487	0,2
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	91.699	1,2	67.439	0,8	82.090	1,1	97.390	1,1	96.895	1,0	103.599	1,1
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	9.436	0,1	11.023	0,1	13.331	0,2	36.687	0,4	35.370	0,4	35.389	0,4
Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	152.722	2,0	212.688	2,6	216.314	2,9	216.041	2,4	202.414	2,2	198.430	2,2
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0,0	0	0,0	83.507	1,1	56.801	0,6	73.607	0,8	169.255	1,9
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	257.026	3,4	325.714	3,9	3.442	0,0	3.617	0,0	2.927	0,0	2.917	0,0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.010.564	27,0	2.023.663	24,5	1.993.536	26,4	2.053.173	22,7	2.043.156	21,7	2.042.154	22,4
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	674.942	9,1	801.379	9,7	774.934	10,3	753.758	8,3	751.613	8,0	749.372	8,2
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	198.011	2,7	216.813	2,6	225.441	3,0	234.874	2,6	234.478	2,5	236.504	2,6
Επιχορηγήσεις	140.460	1,9	86.995	1,1	86.967	1,2	89.583	1,0	89.009	0,9	88.143	1,0
Κοινωνικές Παροχές	959.908	12,9	900.583	10,9	897.904	11,9	966.152	10,7	959.275	10,2	959.349	10,5
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	37.243	0,5	17.893	0,2	8.290	0,1	8.806	0,1	8.781	0,1	8.786	0,1
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	53.093	0,7	61.719	0,7	203.825	2,7	205.010	2,3	201.676	2,1	198.474	2,2
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	517.311	6,9	535.031	6,5	495.469	6,6	585.483	6,5	595.468	6,3	596.188	6,6
Εξυπηρέτηση Δημοσίου Χρέους	517.311	6,9	535.031	6,5	495.469	6,6	585.483	6,5	595.468	6,3	596.188	6,6
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	110.875	1,5	106.312	1,3	145.419	1,9	139.096	1,5	124.165	1,3	117.976	1,3
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	177.132	2,4	182.563	2,2	259.897	3,4	266.624	2,9	280.498	3,0	265.569	2,9
8. ΔΑΝΕΙΑ	1.315.870	17,7	1.911.524	23,1	991.451	13,1	2.198.059	24,3	2.380.917	25,3	1.915.583	21,1
Εκδοση Δανείων	41.500	0,6	38.800	0,5	83.100	1,1	71.600	0,8	56.100	0,6	51.100	0,6
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	277.557	3,7	873.246	10,6	693.311	9,2	912.975	10,1	1.415.956	15,1	890.861	9,8
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	994.765	13,3	997.757	12,1	214.031	2,8	1.213.484	13,4	908.861	9,7	973.622	10,7
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	2.048	0,0	1.721	0,0	1.009	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	7.454.982	100,0	8.276.671	100,0	7.543.600	100,0	9.054.251	100,0	9.406.578	100,0	9.096.771	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2016-2021 (σε χιλιάδες ευρώ) (ποσοστιαία μεταβολή)

	1	2	%	3	%	4	%	5	%	6	%
	Πραγματικές Δαπάνες 2016	Πραγματικές Δαπάνες 2017	Μεταβολή 2:1	Προϋπολ. Δαπάνες 2018	Μεταβολή 3:2	Προϋπολ. Δαπάνες 2019	Μεταβολή 4:3	Προϋπολ. Δαπάνες 2020	Μεταβολή 5:4	Προϋπολ. Δαπάνες 2021	Μεταβολή 6:5
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.382.229	2.425.827	1,8	2.630.249	8,4	2.762.001	5,0	2.940.152	6,5	3.032.312	3,1
α.Σύνολο αποδοχών	1.804.741	1.836.607	1,8	1.980.498	7,8	2.086.210	5,3	2.236.121	7,2	2.299.161	2,8
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	577.488	589.220	2,0	649.751	10,3	675.791	4,0	704.031	4,2	733.151	4,1
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	887.908	1.030.032	16,0	823.754	-20,0	844.805	2,6	840.546	-0,5	928.515	10,5
Λειτουργικές Δαπάνες	303.949	340.093	11,9	320.331	-5,8	321.213	0,3	317.358	-1,2	308.611	-2,8
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	61.398	58.283	-5,1	86.784	48,9	93.074	7,2	92.642	-0,5	92.827	0,2
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	11.678	14.792	26,7	17.955	21,4	19.982	11,3	19.333	-3,2	17.487	-9,5
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	91.699	67.439	-26,5	82.090	21,7	97.390	18,6	96.895	-0,5	103.599	6,9
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	9.436	11.023	16,8	13.331	20,9	36.687	175,2	35.370	-3,6	35.389	0,1
Δαπάνες Αμυνας και Αστυνόμευσης	152.722	212.688	39,3	216.314	1,7	216.041	-0,1	202.414	-6,3	198.430	-2,0
Δαπάνες Αμυντικής Θωράκισης	151.578	208.352	37,5	209.501	0,6	208.710	-0,4	195.038	-6,6	191.054	-2,0
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικά	0	0	0,0	83.507	0,0	56.801	-32,0	73.607	29,6	169.255	129,9
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	257.026	325.714	26,7	3.442	-98,9	3.617	5,1	2.927	-19,1	2.917	-0,3
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.010.564	2.023.663	0,7	1.993.536	-1,5	2.053.173	3,0	2.043.156	-0,5	2.042.154	0,0
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	674.942	801.379	18,7	774.934	-3,3	753.758	-2,7	751.613	-0,3	749.372	-0,3
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	198.011	216.813	9,5	225.441	4,0	234.874	4,2	234.478	-0,2	236.504	0,9
Επιχορηγήσεις	140.460	86.995	-38,1	86.967	0,0	89.583	3,0	89.009	-0,6	88.143	-1,0
Κοινωνικές Παροχές	959.908	900.583	-6,2	897.904	-0,3	966.152	7,6	959.275	-0,7	959.349	0,0
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	37.243	17.893	-52,0	8.290	-53,7	8.806	6,2	8.781	-0,3	8.786	0,1
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	53.093	61.719	16,2	203.825	230,2	205.010	0,6	201.676	-1,6	198.474	-1,6
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	517.311	535.031	3,4	495.469	-7,4	585.483	18,2	595.468	1,7	596.188	0,1
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	110.875	106.312	-4,1	145.419	36,8	139.096	-4,3	124.165	-10,7	117.976	-5,0
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	177.132	182.563	3,1	259.897	42,4	266.624	2,6	280.498	5,2	265.569	-5,3
8. ΔΑΝΕΙΑ	1.315.870	1.911.524	45,3	991.451	-48,1	2.198.059	121,7	2.380.917	8,3	1.915.583	-19,5
Εκδοση Δανείων	41.500	38.800	-6,5	83.100	114,2	71.600	-13,8	56.100	-21,6	51.100	-8,9
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	277.557	873.246	214,6	693.311	-20,6	912.975	31,7	1.415.956	55,1	890.861	-37,1
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	994.765	997.757	0,3	214.031	-78,5	1.213.484	467,0	908.861	-25,1	973.622	7,1
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	2.048	1.721	-16,0	1.009	-41,4	0	-100,0	0	0	0	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	7.454.982	8.276.671	11,0	7.543.600	-8,9	9.054.251	20,0	9.406.578	3,9	9.096.771	-3,3

ΜΕΡΟΣ Ε**ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο					
Πάγιο Ταμείο	159.579	166.705	166.601	167.441	168.691
Τακτικές Δαπάνες	6.606.718	5.895.193	6.136.126	6.209.118	6.311.791
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	228.820	5.020	5.020	5.020
Σύνολο	6.766.297	6.290.718	6.307.747	6.381.579	6.485.502
Υπουργικό Συμβούλιο					
Τακτικές Δαπάνες	1.626.909	1.940.627	2.005.037	2.013.778	2.027.503
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	10	10	10	10
Σύνολο	1.626.909	1.940.637	2.005.047	2.013.788	2.027.513
Βουλή των Αντιπροσώπων					
Τακτικές Δαπάνες	22.870.883	24.982.635	25.803.504	25.121.328	26.123.012
Αναπτυξιακές Δαπάνες	381.191	9.064.640	11.864.640	19.564.640	17.764.640
Σύνολο	23.252.074	34.047.275	37.668.144	44.685.968	43.887.652
Δικαστική Εξουσία					
Πάγιο Ταμείο	4.236.838	4.313.099	3.924.895	3.935.249	3.950.735
Τακτικές Δαπάνες	22.425.014	25.565.739	29.929.686	31.844.803	32.054.501
Αναπτυξιακές Δαπάνες	2.334.220	4.484.731	4.124.200	2.775.200	279.210
Σύνολο	28.996.072	34.363.569	37.978.781	38.555.252	36.284.446

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Νομική Υπηρεσία					
Πάγιο Ταμείο	11.603.851	5.665.723	3.665.690	3.666.486	3.667.678
Τακτικές Δαπάνες	20.268.591	14.803.410	16.499.060	18.117.387	18.453.608
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	9.070	11.060	10.060	10.060
Σύνολο	31.872.442	20.478.203	20.175.810	21.793.933	22.131.346
Ελεγκτική Υπηρεσία					
Πάγιο Ταμείο	215.668	221.621	225.239	229.318	234.002
Τακτικές Δαπάνες	4.944.811	5.522.999	5.607.492	6.723.029	6.849.627
Αναπτυξιακές Δαπάνες	3.412	5.450	5.550	5.550	5.550
Σύνολο	5.163.891	5.750.070	5.838.281	6.957.897	7.089.179
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας					
Πάγιο Ταμείο	547.386	546.996	540.684	543.371	547.422
Τακτικές Δαπάνες	318.150	351.609	311.313	292.285	285.825
Σύνολο	865.536	898.605	851.997	835.656	833.247
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας					
Τακτικές Δαπάνες	643.161	680.364	690.010	695.010	695.010
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	20	5.010	5.010	5.010
Σύνολο	643.161	680.384	695.020	700.020	700.020

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως					
Τακτικές Δαπάνες	1.756.667	1.934.211	1.994.494	2.198.936	2.342.060
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	50	50	50	50
Σύνολο	1.756.667	1.934.261	1.994.544	2.198.986	2.342.110
Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού					
Τακτικές Δαπάνες	1.540.284	1.723.257	1.806.000	1.984.040	1.998.155
Αναπτυξιακές Δαπάνες	3.615	7.623	12.090	12.090	12.090
Σύνολο	1.543.900	1.730.880	1.818.090	1.996.130	2.010.245
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα					
Τακτικές Δαπάνες	241.875	306.850	446.839	444.542	447.746
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	70	29.359	80	80
Σύνολο	241.875	306.920	476.198	444.622	447.826
Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων					
Τακτικές Δαπάνες	125.663	115.309	188.366	350.133	361.957
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	70	60	60	60
Σύνολο	125.663	115.379	188.426	350.193	362.017
Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου					
Τακτικές Δαπάνες	1.829.555	2.221.346	2.313.207	2.582.561	2.649.924
Αναπτυξιακές Δαπάνες	20.033	45.460	46.060	46.060	46.060
Σύνολο	1.849.588	2.266.806	2.359.267	2.628.621	2.695.984

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών					
Τακτικές Δαπάνες	439.243	449.770	449.999	456.271	457.297
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	40	20	20	20
Σύνολο	439.243	449.810	450.019	456.291	457.317
Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών					
Τακτικές Δαπάνες	1.888.976	2.096.142	2.133.639	2.235.302	2.309.904
Αναπτυξιακές Δαπάνες	1.525	9.483	30.050	26.650	26.650
Σύνολο	1.890.501	2.105.625	2.163.689	2.261.952	2.336.554
Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων					
Τακτικές Δαπάνες	350.986	343.982	343.978	348.360	350.019
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	30	30	30	30
Σύνολο	350.986	344.012	344.008	348.390	350.049
Ειδικές Ανεξάρτητες Υπηρεσίες					
Τακτικές Δαπάνες	3.811.203	6.000.000	6.500.000	6.500.000	6.500.000
Σύνολο	3.811.203	6.000.000	6.500.000	6.500.000	6.500.000
Γραφείο Επιτρόπου Εποπτείας Υγείας					
Τακτικές Δαπάνες	0	0	230.852	232.940	233.872
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	10	10	10
Σύνολο	0	0	230.862	232.950	233.882

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Υφυπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας					
Τακτικές Δαπάνες	0	10	10	10	10
Σύνολο	0	10	10	10	10
Υφυπουργείο Τουρισμού					
Πάγιο Ταμείο	0	0	82.105	82.105	82.105
Τακτικές Δαπάνες	0	10	47.529.885	47.680.885	47.750.875
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	0	388.000	237.010	167.020
Σύνολο	0	10	47.999.990	48.000.000	48.000.000
Υφυπουργείο Ναυτιλίας					
Πάγιο Ταμείο	0	0	720.000	720.000	720.000
Τακτικές Δαπάνες	0	5.810.921	7.988.312	8.652.683	8.835.736
Αναπτυξιακές Δαπάνες	0	675.060	1.165.060	990.060	1.195.060
Σύνολο	0	6.485.981	9.873.372	10.362.743	10.750.796
Υπουργείο Άμυνας					
Τακτικές Δαπάνες	345.771.356	351.785.336	358.732.990	354.931.990	354.931.990
Αναπτυξιακές Δαπάνες	3.695	68.010	120.010	68.010	68.010
Σύνολο	345.775.051	351.853.346	358.853.000	355.000.000	355.000.000

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος					
Τακτικές Δαπάνες	194.998.955	179.855.240	188.552.554	200.406.737	208.285.180
Αναπτυξιακές Δαπάνες	42.140.589	45.018.777	50.037.109	49.234.595	43.946.402
Σύνολο	237.139.544	224.874.017	238.589.663	249.641.332	252.231.582
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως					
Τακτικές Δαπάνες	250.183.630	277.470.671	284.475.881	304.867.191	308.868.171
Αναπτυξιακές Δαπάνες	7.422.003	18.242.731	14.092.408	15.977.843	15.028.543
Σύνολο	257.605.633	295.713.402	298.568.289	320.845.034	323.896.714
Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού					
Τακτικές Δαπάνες	35.731.785	33.385.638	33.022.787	35.642.182	35.788.330
Αναπτυξιακές Δαπάνες	20.878.112	14.261.023	16.569.700	22.508.250	12.617.240
Σύνολο	56.609.897	47.646.661	49.592.487	58.150.432	48.405.570
Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων					
Πάγιο Ταμείο	153.323	175.000	175.000	175.000	175.000
Τακτικές Δαπάνες	966.211.434	915.924.305	948.748.117	948.650.609	948.250.272
Αναπτυξιακές Δαπάνες	16.063.348	14.048.186	14.727.243	15.711.875	15.556.266
Σύνολο	982.428.105	930.147.491	963.650360	964.537.484	963.981.538

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Υπουργείο Εσωτερικών					
Πάγιο Ταμείο	96.584	1.076.957	5.100.000	5.100.000	5.100.000
Τακτικές Δαπάνες	284.608.682	303.575.602	312.627.399	319.874.984	329.763.319
Αναπτυξιακές Δαπάνες	174.988.825	203.620.044	202.895.242	196.607.625	189.065.088
Σύνολο	459.694.091	508.272.603	520.622.641	521.582.609	523.928.407
Υπουργείο Εξωτερικών					
Τακτικές Δαπάνες	62.451.521	72.092.483	74.160.386	75.059.322	76.401.749
Αναπτυξιακές Δαπάνες	6.215.730	10.295.356	13.350.636	11.826.660	8.965.844
Σύνολο	68.667.251	82.387.839	87.511.022	86.885.982	85.367.593
Υπουργείο Οικονομικών					
Πάγιο Ταμείο	3.144.001.298	2.249.050.496	3.576.856.648	3.818.540.248	3.390.426.488
Τακτικές Δαπάνες	709.174.005	502.568.640	451.907.649	482.089.065	571.800.783
Αναπτυξιακές Δαπάνες	13.372.734	61.093.505	57.577.872	55.505.964	75.390.047
Σύνολο	3.866.548.037	2.812.712.641	4.086.342.169	4.356.135.277	4.037.617.318
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού					
Τακτικές Δαπάνες	815.049.078	863.039.928	900.190.137	932.964.845	955.781.900
Αναπτυξιακές Δαπάνες	206.002.268	176.906.138	178.448.988	175.460.000	178.624.885
Σύνολο	1.021.051.346	1.039.946.066	1.078.639.125	1.108.424.845	1.134.406.785

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ/ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2017 Πραγματική Δαπάνη €	2018 Εγκεκριμένος Προϋπολογισμός €	2019 Προϋπολογισμός €	2020 ΜΔΠ €	2021 ΜΔΠ €
Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων					
Πάγιο Ταμείο	2.800.940	3.421.000	2.823.000	2.833.000	2.833.000
Τακτικές Δαπάνες	202.241.412	230.478.846	234.589.626	241.194.648	242.705.557
Αναπτυξιακές Δαπάνες	54.410.738	47.840.474	47.373.140	45.424.519	54.465.222
Σύνολο	259.453.090	281.740.320	284.785.766	289.452.167	300.003.779
Υπουργείο Υγείας					
Τακτικές Δαπάνες	525.356.853	554.660.953	586.072.057	599.509.531	583.758.809
Αναπτυξιακές Δαπάνες	11.418.559	31.293.126	35.921.293	33.455.429	28.803.770
Σύνολο	536.775.412	585.954.079	621.993.350	632.964.960	612.562.579
Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης					
Τακτικές Δαπάνες	22.137.635	32.342.666	27.683.328	12.460.664	7.459.804
Αναπτυξιακές Δαπάνες	23.689.604	208.418.030	210.609.280	211.294.280	211.304.280
Σύνολο	45.827.239	240.760.696	238.292.608	223.754.944	218.764.084
Γενικό Λογιστήριο					
Πάγιο Ταμείο	75.992	505.020	2.600.020	2.600.020	2.600.020
Τακτικές Δαπάνες	27.546.631	45.591.021	38.124.825	38.742.297	41.943.544
Αναπτυξιακές Δαπάνες	277.289	284.120	166.060	156.060	136.060
Σύνολο	27.899.912	46.380.161	40.890.905	41.498.377	44.679.624

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2019, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σημειώνεται ότι οι τροποποιήσεις με αριθμό 49, 50 και 51 κατατέθηκαν στις 12 Δεκεμβρίου 2018, αφού κυκλοφόρησε η έκθεση της επιτροπής για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2019. Ωστόσο ενσωματώνονται στην παρούσα έκθεση για σκοπούς ενημέρωσης.

Τροποποίηση Αρ. 1

A. Κεφάλαιο: 010100.2 «Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02000 «Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας»

Υποομάδα Δαπανών: 02001 «Μισθοδοσία Αξιωματούχων»: €11.200

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03001 «Οδοιπορικά»: €8.000

Υποομάδα Δαπανών: 03100 «Άλλα Λειτουργικά Έξοδα»: €2.000

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομόνων/Συμβούλων»: €76.206

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €140.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους:

- (α) €8.200, για κάλυψη της μισθοδοσίας του Εκπροσώπου της Ελληνοκυπριακής Κοινότητας στη Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοούμενους. Ο διορισμός του Εκπροσώπου ανανεώθηκε με ετήσιες απολαβές τις €70.600 σε σχέση με €62.400 που ήταν οι ετήσιες απολαβές του προηγούμενου συμβολαίου. Ο διορισμός του αρχίζει από την 1 Ιανουαρίου 2019 και ισχύει μέχρις ότου τερματιστεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
- (β) €227.206 για την Ανάπτυξη των Ορεινών Κοινοτήτων. Συγκεκριμένα οι πιστώσεις θα καλύψουν:
- €3.000, για τη δημιουργία νέας θέσης Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, ο οποίος διορίστηκε στη θέση του Επιτρόπου από 19/11/2018.
 - €76.206 για τέσσερις (4) πρόσθετους Συμβούλους του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ήδη το ένα (1) άτομο εργοδοτείται στο γραφείο του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω.
 - €138.000 για αγορά υπηρεσιών όπου οι:
 - €78.000 αφορούν την αγορά υπηρεσιών τριών (3) εμπειρογνομόνων από το Γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων
 - €60.000 για εκπόνηση εφαρμοστικών μελετών σύμφωνα με σχέδια δράσης της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδου
 - €2.000 για έξοδα φιλοξενίας και
 - €8.000 για έξοδα μετακίνησης προσωπικού (οδοιπορικά).
- (γ) €2.000 για την αγορά υπηρεσιών εμπειρογνώμονα από το Γραφείο της Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων για εκπόνηση μελέτης αναφορικά με το θεσμό του Γραφείου Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων

B. Κεφάλαιο: 010100.2 «Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 03301 «Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων»: €350.000

Ομάδα Δαπανών: 07650 «Αγορά Εξοπλισμού»

Υποομάδα Δαπανών: 07651 «Μηχανολογικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός»: €1.200.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €1.550.000 που αφορούν εγκατάσταση συστημάτων ασφάλειας στο Προεδρικό Μέγαρο με βάση τις υποδείξεις της Εθνικής Αρχής Ασφάλειας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στις πιο πάνω Υποομάδες Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 2

A. Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας είκοσι δύο (22) πρόσθετων θέσεων για σκοπούς κάλυψης των αναγκών των Υπηρεσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων ως εξής:

- δύο (2) θέσεων Ανώτερου Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλ.Α13(ii)), στο εδάφιο 70,
- τριών (3) θέσεων Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Α' (Κλ.Α11(ii)), στο εδάφιο 80,
- μίας (1) θέσης Ανώτερου Λειτουργού Διεθνών Σχέσεων (Κλ. Α13(ii)), στο εδάφιο 110,
- δύο (2) θέσεων Λειτουργού Διεθνών Σχέσεων Α' (Κλ. Α11(ii)), στο εδάφιο 120,
- τριών (3) θέσεων Λειτουργού Διεθνών Σχέσεων (Κλ.Α8, Α10 και Α11), στο εδάφιο 130,
- μίας (1) θέσης Πρώτου Λειτουργού Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων (Κλ. Α14(ii)), στο εδάφιο 140,
- δύο (2) θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων (Κλ. Α13(ii)), στο εδάφιο 150,
- μίας (1) θέσης Λειτουργού Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων Α' (Κλ.Α11(ii)), στο εδάφιο 160, δύο (2) θέσεων Λειτουργού Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων (Κλ.Α8, Α10 και Α11), στο εδάφιο 170
- μίας (1) θέσης Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Α' (Κλ.Α11(ii)), στο εδάφιο 190
- μίας (1) θέσης Πρώτης Στενογράφου Βουλής (Κλ.Α10(i)), στο εδάφιο 210
- μίας (1) θέσης Ανώτερης Στενογράφου Βουλής (Κλ.Α8 και Α9(i)), στο εδάφιο 220
- μίας (1) θέσης Λειτουργού Επικοινωνίας Α' (Κλ.Α11(ii)), στο εδάφιο 260
- μίας (1) θέσης Βοηθού Λειτουργού Διεκπεραίωσης (Κλ.Α4 και Α7(ii)), στο εδάφιο 280

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

B. Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων – Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 03301 «Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων»: €2.088.000

Ομάδα Δαπανών: 03650 «Εκδόσεις και Δημοσιότητα»

Υποομάδα Δαπανών: 03651 «Εκδόσεις Βιβλίων και Εντύπων»: €100.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €2.188.000 που αφορούν:

- €2.088.000 για την ολοκλήρωση της δυτικής επέκτασης του υφιστάμενου κτιρίου της Βουλής και την αποκατάσταση της διατηρητέας οικοδομής στην οδό Ομήρου 38.
- €100.000 για την εκτύπωση 11 τόμων του Φακέλου της Κύπρου.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στις πιο πάνω Υποομάδες Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 3

Κεφάλαιο: 010510.2 «Δικαστική Υπηρεσία – Κοινές Υπηρεσίες – Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02300 «Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό»

Υποομάδα Δαπανών: 02301 «Μισθοδοσία Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού»: €300.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €300.000, για τη δημιουργία δεκαεπτά (17) πρόσθετων θέσεων Αχθοφόρου/Κλητήρα/Εργάτη Αποθήκης, Κλ. Ε5, και μίας καθαρίστριας γραφείου, Κλ. Ε1 για τη Δικαστική Υπηρεσία.

Συγκεκριμένα οι θέσεις θα καλύψουν ανάγκες του:

- Σχεδίου Δράσης για το έργο της μεταρρύθμισης της Δικαστικής Υπηρεσίας,
- Ανωτάτου Δικαστηρίου,

- Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας,
- Επαρχιακού Δικαστηρίου Πάφου.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €300.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 02300 «Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό» του Κεφαλαίου 010510.2 «Δικαστική Υπηρεσία - Κοινές Υπηρεσίες - Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 4

Κεφάλαιο: 010510.2 «Δικαστική Υπηρεσία – Κοινές Υπηρεσίες – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες» Υποομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»: €999.600

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/ Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα» Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €1.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €999.600, για τη διαμόρφωση του κτηρίου «Φιλοξένια» σε Δικαστήρια (Δευτεροβάθμιο Εφετείο και Εμπορικό). Το κόστος της διαμόρφωσης ανέρχεται σε €840.000, πλέον ΦΠΑ, όπως εκτιμήθηκαν από το Τμήμα Δημοσίων Έργων.

Επίσης απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις €1.000.000 που θα καταβληθούν για αμοιβή των εξειδικευμένων συμβούλων στα πλαίσια παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για την ετοιμασία εγγράφων προκήρυξης προσφορών για την ανέγερση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 5

Κεφάλαιο: 010518.2 «Δικαστική Υπηρεσία – Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03000 «Λειτουργικές Δαπάνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03020 «Λειτουργικά Έξοδα Γραφείου»: €200.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €200.000, για την επικείμενη ενοικίαση κτιρίου για στέγαση του Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας.

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου περιλαμβάνονται πιστώσεις ύψους €100.000 οι οποίες όμως δεν αρκούν για την καταβολή του ενοικίου και το κόστος για τις αναγκαίες διαρρυθμίσεις του κτιρίου.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 6

Κεφάλαιο: 020200.2 «Ελεγκτική Υπηρεσία – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις»

Υποομάδα Δαπανών: 03301 «Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων»: €416.500

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €416.500, για την κάλυψη του κόστους διαμόρφωσης πρόσθετων γραφειακών χώρων στον ισόγειο χώρο του κτιρίου της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, σύμφωνα με εκτίμηση του Τμήματος Δημοσίων Έργων, λόγω της πρόσληψης νέου προσωπικού εντός του 2019.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €416.500 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 03300 «Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις» του Κεφαλαίου 020200.2 «Ελεγκτική Υπηρεσία - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 7

Κεφάλαιο: 030400.2 - «Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €36.000

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας τριών (3) πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Γραφείου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) στο εδάφιο 15, για σκοπούς κάλυψης αναγκών που προκύπτουν από την εφαρμογή του νέου Ευρωπαϊκού Κανονισμού για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων ((ΕΕ) 2016/679), καθώς και της επικείμενης ανάθεσης του νέου ρόλου του Επιτρόπου Πληροφοριών.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 της πιο πάνω ρύθμισης που αφορά στο Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Τροποποίηση Αρ. 8

Κεφάλαιο: 032200.2 «Υφυπουργείο Τουρισμού-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για περίληψη των πιο κάτω ρυθμίσεων:

- Τροποποίηση της σημείωσης του εδαφίου 20 που αφορά σε 29 θέσεις Τουριστικού Λειτουργού (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), η οποία διαλαμβάνει τα εξής: «Είκοσι εννέα (29) νέες θέσεις. Οι θέσεις θα σημειωθούν με διπλό σταυρό μετά την πλήρωση πέντε κενών, κατά την ημερομηνία ψήφισης του Ν.123(Ι)/2018». Η τροποποίηση είναι αναγκαία λόγω του ότι η διαδικασία πλήρωσης 5 θέσεων Τουριστικού Λειτουργού (Κλ. Α8, Α10 και Α11), η οποία βρισκόταν σε εξέλιξη κατά την ημερομηνία ψήφισης του περί της ίδρυσης του Υφυπουργείου Τουρισμού, Διορισμού Υφυπουργού Τουρισμού παρά τω Προέδρω και Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2018 (Ν.123(Ι)/2018) έχει ολοκληρωθεί. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω θέσεις θα πρέπει να σημειωθούν με διπλό σταυρό (++) και η σημείωση θα πρέπει να τροποποιηθεί σε «Είκοσι εννέα νέες θέσεις. Ν.123(Ι)/2018».
- Τροποποίηση του αριθμού θέσεων ++ Λειτουργού Επιθεώρησης (Κλ. Α5 (2η βαθμ.), Α7 και Α8(ι)) στο εδάφιο 105, από 7 σε 4, και του αριθμού των θέσεων ++ Λειτουργού Διασφάλισης Ποιότητας (Κλ. Α8, Α10 και Α11) στο εδάφιο 85, από 18 σε 21, λόγω της σημείωσης που υπάρχει στο εδάφιο 105, η οποία διαλαμβάνει ότι «κενούμενες οι θέσεις θα καταργούνται και θα αντικαθίστανται με ισάριθμες θέσεις Λειτουργού Διασφάλισης Ποιότητας (Κλ.Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 85». Η ανάγκη για τροποποίηση παρίσταται δεδομένου ότι, από το Μάρτιο 2018 υπάρχουν 3 κενές θέσεις Λειτουργού Επιθεώρησης (Κλ. Α5 (2η βαθμ.), Α7 και Α8(ι)), οι οποίες θα πρέπει να καταργηθούν και να αντικατασταθούν με 3 θέσεις Λειτουργού Διασφάλισης Ποιότητας (Κλ. Α8, Α10 και Α11), προς υλοποίηση της προαναφερόμενης σημείωσης.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 9

Κεφάλαιο: 120400.2 «Κτηνιατρικές Υπηρεσίες - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

A. Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €200.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για:

- αναβάθμιση και μετονομασία των δέκα έξι (16) θέσεων Κτηνιατρικού Λειτουργού Α΄ Κλίμακα Α11(ii), του εδαφίου 30, σε θέσεις Κτηνιατρικού Λειτουργού Κλίμακες Α9, Α11 και Α12, στο εδάφιο 40.
- αναβάθμιση των σαράντα (40) θέσεων Κτηνιατρικού Λειτουργού, του εδαφίου 40, από τις Κλίμακες Α8, Α10 και Α11 στις Κλίμακες Α9, Α11 και Α12.
- μετονομασία της θέσης Πρώτου Κτηνιατρικού Φαρμακοποιού Κλίμακα Α13(ii), του εδαφίου 120, σε θέση Ανώτερου Κτηνιατρικού Φαρμακοποιού Κλίμακα Α13(ii).
- αναβάθμιση και μετονομασία της θέσης Ανώτερου Κτηνιατρικού Φαρμακοποιού Κλίμακα Α11(ii), του εδαφίου 130, σε θέση Κτηνιατρικού Φαρμακοποιού Κλίμακες Α9, Α11 και Α12, στο εδάφιο 140.
- αναβάθμιση των δέκα (10) θέσεων Κτηνιατρικού Φαρμακοποιού, του εδαφίου 140, από τις Κλίμακες Α8, Α10 και Α11 στις Κλίμακες Α9, Α11 και Α12.

B. Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04080 «Συμβούλια/Επιτροπές/Οργανώσεις»: €100.000

Κάτω από την Υποομάδα αυτή περιλαμβάνονται προτεινόμενες πιστώσεις ύψους €100.000 για να καλύψουν χορηγία σε οργανώσεις για προστασία των ζώων. Οι €75.000 προορίζονται να καλύψουν τη δαπάνη για την εφαρμογή του παγκύπριου Σχεδίου Στείρωσης Γάτων σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 83.077 και ημερομηνία 2/8/2017.

Πέραν των πιο πάνω απαιτείται η περιήληψη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €100.000 για να αυξήσουν τη χορηγία που παραχωρείται σε Οργανώσεις για Προστασία των Ζώων με βάση τα σχετικά κριτήρια επιλεξιμότητας και κατανομής της χορηγίας τα οποία εγκρίνονται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 85.125 ημερομηνίας 20/6/2018.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος καθώς και των πρόσθετων πιστώσεων για αυξημένη χορηγία στις Οργανώσεις για Προστασία των Ζώων.

Τροποποίηση Αρ. 10

Κεφάλαιο: 120600.2 «Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €150.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για δημιουργία πέντε (5) πρόσθετων θέσεων για σκοπούς ενίσχυσης της μόνιμης στελέχωσης του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, ως ακολούθως:

- Δύο (2) θέσεων Ανώτερου Ηλεκτρολόγου/Μηχανολόγου Μηχανικού (Κλ. Α13(ii)) στο εδάφιο 45.
- Μία (1) θέση Ανώτερου Υδρολόγου (Κλ. Α13(ii)) στο εδάφιο 30.
- Μία (1) θέση Ανώτερου Υγειονομικού Μηχανικού (Κλ. Α13(ii)) στο εδάφιο 95.
- Μία (1) θέση Τεχνικού Μηχανικού, 1ης Τάξεως (Κλ. Α9(i)) στο εδάφιο 190,

έναντι κατάργησης τουλάχιστον ισάριθμων κενών θέσεων ωρομισθίων από διάφορα Τμήματα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περιήληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 11

Κεφάλαιο: 121200 «Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για ενοποίηση των δομών θέσεων Κυβερνήτη Σκάφους 2ης Τάξης και Μηχανικού Σκάφους 2ης Τάξης, σε ενιαία δομή θέσεων Μηχανικού / Κυβερνήτη Σκάφους και αναβάθμιση των εν λόγω θέσεων από τις Κλίμακες Α5 (2η βαθμίδα), Α7 και Α8(i) και την Κλίμακα Α9(i), στις Κλίμακες Α8, Α10 και Α11, ως ακολούθως:

- αναβάθμιση και μετονομασία της θέσης Κυβερνήτη Σκάφους 1ης Τάξεως Κλίμακα Α9(i), του εδαφίου 80, σε θέση Μηχανικού/ Κυβερνήτη Σκάφους Κλίμακες Α8, Α10 και Α11, στο εδάφιο 110.
- αναβάθμιση και μετονομασία των δυο (2) θέσεων Κυβερνήτη Σκάφους 2ης Τάξεως Κλίμακες Α5 (2η βαθμ), Α7 και Α8(i), του εδαφίου 90, σε θέσεις Μηχανικού/ Κυβερνήτη Σκάφους Κλίμακες Α8, Α10 και Α11, στο εδάφιο 110.
- αναβάθμιση και μετονομασία της θέσης Μηχανικού Σκάφους 1ης Τάξεως Κλίμακα Α9(i), του εδαφίου 100, σε θέση Μηχανικού/ Κυβερνήτη Σκάφους Κλίμακες Α8, Α10 και Α11, στο εδάφιο 110.
- αναβάθμιση και μετονομασία των δυο (2) θέσεων Μηχανικού Σκάφους 2ης Τάξεως Κλίμακες Α5 (2η βαθμ), Α7 και Α8(i), του εδαφίου 110, σε θέσεις Μηχανικού/ Κυβερνήτη Σκάφους Κλίμακες Α8, Α10 και Α11.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Τροποποίηση Αρ. 12

Κεφάλαιο: 121300.2 «Τμήμα Περιβάλλοντος - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €100.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για δημιουργία τριάντα (30) πρόσθετων θέσεων για σκοπούς ενίσχυσης της μόνιμης στελέχωσης του Τμήματος Περιβάλλοντος, ως ακολούθως:

- 3 θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Περιβάλλοντος (Κλίμακα Α13(ii)) στο εδάφιο 10
- 5 θέσεων Λειτουργού Περιβάλλοντος Α' (Κλίμακα Α11(ii)) στο εδάφιο 20
- 5 θέσεων Λειτουργού Περιβάλλοντος (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) στο εδάφιο 30
- 17 θέσεων Τεχνικών (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)) στο εδάφιο 50,

έναντι κατάργησης τουλάχιστον ισαριθμών κενών θέσεων ωρομισθίων από τα διάφορα Τμήματα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Επιπλέον παρίσταται ανάγκη για διόρθωση της ονομασίας και της μισθολογικής κλίμακας της θέσης Τεχνικού 1ης Τάξεως (Κλ.Α8 και Α9(i)), στο εδάφιο 45, σε θέση Ανώτερου Τεχνικού Κλίμακα Α9(i)).

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 13

Κεφάλαιο: 130500 - «Κρατικό Αρχείο» – Κεντρικά Γραφεία»: €1.049.117

Κεφάλαιο: 130100.2 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: -€547.393

Κεφάλαιο: 130500.2 - «Κρατικό Αρχείο - Κεντρικά Γραφεία Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»: €547.393

- A.** Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 1/11/2018 αποφάσισε να εγκρίνει τη διαφοροποίηση της νομικής υπόστασης του Κρατικού Αρχείου, ώστε αυτό να καταστεί Τμήμα, που θα υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Για το λόγο αυτό, ολόκληρη η Υποδιαίρεση του Κεφαλαίου 130111 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση-Κρατικό Αρχείο» μαζί με τα εδάφια, τις ομάδες και τις υποομάδες καθώς και τις αντίστοιχες πιστώσεις θα πρέπει να μεταφερθεί στο νέο Κεφάλαιο που δημιουργείται 130500 «Κρατικό Αρχείο-Κεντρικά Γραφεία».

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να μεταφερθούν και να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €1.049.117 περιλαμβανομένου και του μισθολογίου για το 2019, €6.155.210 για το 2020 και €6.209.700 για το 2021 στο νέο Κεφάλαιο 1305 «Κρατικό Αρχείο» με αντίστοιχη μείωση των πιστώσεων του Κεφαλαίου 130111 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση-Κρατικό Αρχείο».

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων. 5. Ελέγχων Λειτουργός του νέου Κεφαλαίου 130500 θα είναι ο Έφορος Κρατικού Αρχείου.

- B.** Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για κατάργηση δεκατριών (13) θέσεων, από το Κεφάλαιο 130100 «Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση» με ταυτόχρονη δημιουργία των υπό αναφορά θέσεων στο Νέο Κεφάλαιο 1305 «Κρατικό Αρχείο», ως ακολούθως:

- Μία (1) θέση Εφόρου Κρατικού Αρχείου (Κλ.Α15(i)), κάτω από το εδάφιο 60
- Έξι (6) θέσεις Λειτουργού Κρατικού Αρχείου (Κλ.Α8,Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 70
- Τρεις (3) θέσεις Συντηρητή Εγγράφων (Κλ.Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 80
- Τρεις (3) θέσεις Τεχνικού (Κλ.Α2, Α5 και Α7 (ii)), κάτω από το εδάφιο 110

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη κατάργησης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 δεκατριών (13) θέσεων που αναγράφονται πιο πάνω στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και δημιουργίας τους στο νέο κεφάλαιο 1305 «Κρατικό Αρχείο».

Τροποποίηση Αρ. 14

Κεφάλαιο: 140100.2 «Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για περίληψη των πιο κάτω ρυθμίσεων:

- Δημιουργία 2 πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Βιομηχανικών Εφαρμογών Α' (Κλίμακα Α11(ii)) στο εδάφιο 60, με σκοπό τη σύσταση του Εθνικού Συστήματος Διακυβέρνησης για την Ενέργεια και το Κλίμα.
- Δημιουργία 8 πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Βιομηχανικών Εφαρμογών (Κλίμακα Α8, Α10 και Α11) στο εδάφιο 80, με σκοπό τη σύσταση του Εθνικού Συστήματος Διακυβέρνησης για την Ενέργεια και το Κλίμα.
- Κατάργηση 5 κενών θέσεων Επιθεωρητή Εμπορίου και Βιομηχανίας (Κλίμακα Α2, Α5 και Α7(ii)) στο εδάφιο 280, έναντι της δημιουργίας των 2 πρόσθετων θέσεων Λειτουργού Βιομηχανικών Εφαρμογών Α' (Κλίμακα Α11(ii)) και 8 Λειτουργού Βιομηχανικών Εφαρμογών (Κλίμακα Α8, Α10 και Α11) που αναφέρονται πιο πάνω.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 15

Κεφάλαιο: 150100.2 «Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €135.000

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €165.000

Κεφάλαιο: 150100.3 «Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 07650 «Αγορά Εξοπλισμού»

Υποομάδα Δαπανών: 07651 «Μηχανολογικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός»: €35.700

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης πρόσθετων πιστώσεων ύψους €335.700 λόγω της ανάθεσης του ελέγχου των αιτήσεων και της διεκπεραίωσης των πληρωμών για το Σχέδιο Εστία στο Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Για την υλοποίηση των εν λόγω εργασιών υπάρχει ανάγκη πρόσληψης πέντε (5) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου για εκτέλεση καθηκόντων Λειτουργού (Κλ. Α8), για περίοδο 24 μηνών καθώς και για αγορά υπηρεσιών πέντε (5) φυσικών προσώπων από τις αρχές Δεκεμβρίου 2018 για περίοδο έξι (6) μηνών, με δυνατότητα ανανέωσης για άλλους έξι (6) μήνες. Το κόστος εργοδότησης ετήσια των πέντε εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου θα ανέλθει στις €135.000 και της αγοράς υπηρεσιών στις €165.000 συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

Επιπρόσθετα, για σκοπούς τροποποίησης και προσαρμογής των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων για την εφαρμογή του Σχεδίου, καθώς και της συντήρησής του, θα χρειαστούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €35.700 (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) το χρόνο, για τα επόμενα τρία χρόνια (σύνολο €107.100).

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 16

Κεφάλαιο: 150300.2 «Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών»: €95.200

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης πρόσθετων πιστώσεων ύψους €95.200 για αγορά υπηρεσιών 8 φυσικών προσώπων για τη σύσταση Γραφείου

Ελέγχου Ενστάσεων έτσι ώστε να εξορθολογιστεί η υφιστάμενη διαδικασία. Η αγορά υπηρεσιών θα ισχύει για περίοδο 6 μηνών, από τις αρχές Ιανουαρίου 2019, με δυνατότητα ανανέωσης για μέγιστη περίοδο 12 μηνών. Το κόστος που θα προκύψει ανέρχεται σε €95.200 συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 17

Κεφάλαιο: 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Ερευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών» : €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €500.000, για να καλύψουν την αγορά υπηρεσιών από εξειδικευμένο διεθνή οίκο, για τη βελτίωση του ελέγχου των αιτήσεων για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση επενδυτών.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €1.499.990 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 03580 «Σύμβαση Υπηρεσιών» του Κεφαλαίου 160100.2 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 18

Κεφάλαιο: 160100.3 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»: -€499.990

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 3/7/2018 (αριθμός απόφασης 85.254) αποφάσισε την υλοποίηση του σχεδίου «ΕΣΤΙΑ» σε συνεργασία με τον ΚΟΑΓ και ως εκ τούτου παύει η ανάγκη διατήρησης του άρθρου 04145 «Σχέδιο Προστασίας κύριας Κατοικίας» στη Διοίκηση του Υπουργείου Εσωτερικών.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να μειωθούν οι πιστώσεις του Άρθρου 04145 «Σχέδιο Προστασίας κύριας Κατοικίας» κατά €499.990 και να παραμείνει συμβολική πρόνοια €10 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 04120 «Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού» του Κεφαλαίου 160100.3 «Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες» τόσο για το 2019 όσο και για τα έτη 2020 και 2021.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη μείωσης των πιστώσεων του πιο πάνω Άρθρου στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 19

Κεφάλαιο: 160801.3 «Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως-Επαρχιακό Γραφείο Πολεοδομίας Λευκωσίας-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08830 «Κατασκευαστικά Έργα»

Υποομάδα Δαπανών: 08920 «Άλλα Κατασκευαστικά Έργα»: €1.090.000

Κεφάλαιο: 160803.3 «Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως-Επαρχιακό Γραφείο Πολεοδομίας Αμμοχώστου-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08200 «Δρόμοι»

Υποομάδα Δαπανών: 08380 «Πρωταρχικοί Δρόμοι Δήμων»: €3.399.980

Κεφάλαιο: 160803.3 «Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως-Επαρχιακό Γραφείο Πολεοδομίας Αμμοχώστου-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08830 «Κατασκευαστικά Έργα»

Υποομάδα Δαπανών: 08850 «Πλατείες, Πάρκα και Εξωραϊστικά Σχέδια»: -€4.489.960

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 22/4/2015 (αριθμός απόφασης 78.700) αποφάσισε τα πολεοδομικά έργα που αφορούν τους Δήμους Παραλιμνίου και Αγίας Νάπας θα χρηματοδοτηθούν, σε πρώτη φάση, από εθνικούς πόρους, με μειωμένη οικονομική συνεισφορά των

Τοπικών Αρχών, αντίστοιχη με τη συνεισφορά των τοπικών αρχών για έργα που προωθούνται ως συγχρηματοδοτούμενα.

Ως εκ τούτου τα πιο κάτω έργα που βρίσκονται κάτω τα Άρθρα 08863 «Διαμόρφωση, Ανάπλαση και Πεζοδρομοποίηση Πλατειών και Άλλων Χώρων» και 08894 «Διαμόρφωση Πάρκων» θα περιληφθούν με συμβολική πρόνοια αφού οι πιστώσεις για κάλυψη της κυβερνητικής συνεισφοράς θα παραχωρούνται από τη συγκεντρωτική πρόνοια της ΓΔ ΕΠΣΑ:

- (α) Αναβάθμιση της οδού Τεύκρου Ανθία στην Αγία Νάπα,
- (β) Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης στον πυρήνα Παραλιμνίου,
- (γ) Διαμόρφωση Κεντρικής Πλατείας και Πεζοδρομοποίηση του Πυρήνα Παραλιμνίου και
- (δ) Διαμόρφωση αστικού Πολυλειτουργικού Πάρκου στην Αγία Νάπα,

Ταυτόχρονα οι πιστώσεις των πιο πάνω έργων θα μεταφερθούν στα πιο κάτω έργα των οποίων ο σχεδιασμός έχει προχωρήσει σημαντικά και θεωρούνται ώριμα:

- (α) Βελτίωση της Οδού Σταδίου στο Παραλίμνι,
- (β) Βελτίωση του Δρόμου που συνδέει τη Δερύνεια με τη Σωτήρα,
- (γ) Βελτίωσης της Λεωφόρου Περνέρα στον Πρωταρά,
- (δ) Βελτίωση της Λεωφόρου Κάππαρη στο Παραλίμνι,
- (ε) Σχέδιο Αναζωογόνησης της Παλιάς Λευκωσίας,

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη διαφοροποίησης των προνοιών των υπό αναφορά έργων όπως αυτά περιλήφθηκαν στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021.

Τροποποίηση Αρ. 20

Κεφάλαιο: 160900.3 «Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης-Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08000 «Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων»

Υποομάδα Δαπανών: 08001 «Κυβερνητικά Κτίρια»: €2.915.500

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €2.915.500, λόγω αναθεώρησης της ταμειακής ροής για την ανέγερση νέου κτιρίου για το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης βάσει αναθεωρημένης εκτίμησης του Τμήματος Δημοσίων Έργων.

Για το λόγο αυτό για το 2019 θα πρέπει να περιληφθούν πιστώσεις ύψους €2.915.500 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 08001 «Κυβερνητικά Κτίρια» του Κεφαλαίου 160900.3 «Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης - Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες» ενώ οι πιστώσεις στο ΜΔΠ θα αυξηθούν κατά €1.785.000 το 2020 και θα μειωθούν κατά -€4.081.700 το 2021.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 21

Κεφάλαιο: 161200.2 «Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €200.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €200.000 για κάλυψη της δαπάνης για την εργοδότηση δώδεκα (12) ατόμων για εκτέλεση της συσσωρευμένης εργασίας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 22

Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη:

- όπως οι θέσεις Βοηθού Εφόρου Ασφαλίσεων (Κλίμακα Α13(ii)), με τους κάτοχους τους, μετονομαστούν σε θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιρειών (Κλίμακα Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 90
- δημιουργίας δύο (2) πρόσθετων θέσεων Ανώτερου Λειτουργού Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιρειών (Κλίμακα Α13(ii)), στο εδάφιο 90
- αντικατάστασης της υφιστάμενης σημείωσης στις «Επεξηγήσεις» στο εδάφιο 90 με την ακόλουθη: "Έναντι δύο θέσεων υπηρετούν Βοηθοί Έφοροι Ασφαλίσεων διορισμένοι με την Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 66.826 και ημερ. 6/2/2008".

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στην Υπηρεσία Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιρειών του Υπουργείου Οικονομικών.

Τροποποίηση Αρ. 23

Κεφάλαιο: 180100.3 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03550 «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες / Έρευνες»

Υποομάδα Δαπανών: 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομόνων/Συμβούλων»: €150.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €150.000, για να καλύψουν τη διεξαγωγή έρευνας δέουσας επιμέλειας (due diligence) επί της εταιρείας ΟΠΑΠ (Κύπρου) Λτδ, με σκοπό να αξιολογηθεί η καταλληλότητα της για χορήγηση σε αυτήν άδειας κατά αποκλειστικότητα, ώστε η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας να συνάψει μαζί της Σύμβαση για την οργάνωση, λειτουργία και παροχή ορισμένων τυχερών παιχνιδιών, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Ορισμένων Τυχερών Παιχνιδιών Νόμου του 2018 (Ν.52(Ι)/2018).

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €150.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 03551 «Υπηρεσίες Εμπειρογνομόνων / Συμβούλων» του Κεφαλαίου 180100.3 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 24

Κεφάλαιο: 180400.2 «Τμήμα Φορολογίας- Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για δημιουργία μιας (1) πρόσθετης θέσης Λειτουργού Φορολογίας (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 56, έναντι κατάργησης μιας (1) κενής θέσης Λειτουργού Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 175. Βάσει σχετικής Σημείωσης στον Προϋπολογισμό, οι θέσεις Λειτουργού Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Κλ. Α8, Α10 και Α11) κενούμενες καταργούνται και αντικαθίσταται με ισάριθμες θέσεις Λειτουργού Φορολογίας (Κλ. Α8, Α10 και Α11).

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη υλοποίησης της πιο πάνω ρύθμισης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021, βάσει σχετικής Σημείωσης του Προϋπολογισμού.

Τροποποίηση Αρ. 25

Κεφάλαιο: 180712.2 «Τμήμα Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού - Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας δέκα (10) πρόσθετων θέσεων Τηλεφωνητή Α΄ Κλίμακα Α7(ii) στο εδάφιο 100.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 της πιο πάνω ρύθμισης που αφορά στο Τμήμα Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών.

Τροποποίηση Αρ. 26

Κεφάλαιο: 190200.2 «Γενικό Λογιστήριο - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για δημιουργία τριών (3) νέων θέσεων Πρώτου Επιθεωρητή Λογαριασμών (Κλ. Α12(ii)) κάτω από νέο εδάφιο 70, έναντι κατάργησης ισάριθμων θέσεων Ανώτερου Επιθεωρητή Λογαριασμών (Κλ. Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 100.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο Γενικό Λογιστήριο.

Τροποποίηση Αρ. 27

Κεφάλαιο: 200100.2 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: €700.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη πρόσθετων πιστώσεων ύψους €700.000 για την κάλυψη του κόστους παραχώρησης τριών πρόσθετων ωρών εβδομαδιαία για το Γραμματειακό Προσωπικό στα Δημοτικά Σχολεία, καθώς και τριών ωρών εβδομαδιαία στα Νηπιαγωγεία μέσα στα πλαίσια της μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €700.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 04301 «Παροχές Παιδείας» του Κεφαλαίου 200100.2 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση - Κεντρικά Γραφεία Τακτικές Δαπάνες».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων

Τροποποίηση Αρ. 28

Κεφάλαιο: 200100.2 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού»

Υποομάδα Δαπανών: 04001 «Ημικρατικοί Οργανισμοί»: -€1.000.000

Κεφάλαιο: 200100.3 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού-Κεντρικά Γραφεία- Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: -€500.000

Κεφάλαιο: 200111.3 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού-Τεχνικές Υπηρεσίες-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08000 «Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων»

Υποομάδα Δαπανών: 08040 «Σχολικά Κτίρια»: €3.650.000

Κεφάλαιο: 200220.2 «Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση-Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: -€2.000.000

Κεφάλαιο: 200600.2 «Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03501 «Εκπαίδευση Προσωπικού»: -€25.000

Κεφάλαιο: 200600.3 «Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-Κεντρικά Γραφεία-Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03501 «Εκπαίδευση Προσωπικού»: -€25.000

Κεφάλαιο: 200600.2 «Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03650 «Εκδόσεις και Δημοσιότητα»

Υποομάδα Δαπανών: 03651 «Εκδόσεις Βιβλίων και Εντύπων»: -€100.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης πιστώσεων ύψους €3.650.000 για την υλοποίηση νέων αναπτυξιακών έργων που αφορούν ανεγέρσεις, επεκτάσεις, αντισεισμικές αναβαθμίσεις σχολικών μονάδων και άλλων νέων έργων, που δεν περιλήφθηκαν αρχικά

στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού, αλλά είναι πολύ σημαντικά για την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Οι πρόσθετες πιστώσεις των €3.650.000 θα καταχωρηθούν με αντίστοιχες εξοικονομήσεις από άλλα κονδύλια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού όπως παρουσιάζονται πιο πάνω.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 29

Κεφάλαιο: 200112 «Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση - Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη για αναβάθμιση της μισθοδοτικής Κλίμακας σαράντα δυο (42) θέσεων Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου και δέκα (10) θέσεων Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου Α' κάτω από τα εδάφια 40 και 30, αντίστοιχα, από τις Κλίμακες Α8, Α10 και Α11 και την Κλίμακα Α11(ιι), αντίστοιχα, στις Κλίμακες Α9, Α11 και Α12, και κατ' επέκταση, όλες οι θέσεις (ήτοι 52 συνολικά θέσεις) θα ονομάζονται θέσεις Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου, Κλ. Α9, Α11 και Α12, κάτω από νέο εδάφιο. Η ρύθμιση είναι αντίστοιχη με την αναβάθμιση που έχει συμφωνηθεί για τους Ειδικούς Ψυχολόγους των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, η οποία προωθείται για υλοποίηση στα πλαίσια του Προϋπολογισμού 2019.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των ρυθμίσεων που αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Τροποποίηση Αρ. 30

Κεφάλαιο: 200300.2 «Μέση Εκπαίδευση- Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €338.740

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 24/10/2018 μεταξύ άλλων αποφάσισε να εγκρίνει την αύξηση της οροφής του συνολικού αριθμού μόνιμων και έκτακτων εκπαιδευτικών της Μέσης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού κατά 15 εκπαιδευτικούς για τη σχολική χρονιά 2018-2019.

Στον Προϋπολογισμό του 2019 κάτω από το άρθρο 02106 «Πρόσθετες Βοηθητικές Υπηρεσίες» της Υποομάδας 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων» περιλήφθηκαν πιστώσεις ύψους €5.138.077 για 843,7 έκτακτο προσωπικό. Με την υπό αναφορά απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €338.740 για κάλυψη της μισθοδοσίας των δεκαπέντε πρόσθετων εκπαιδευτικών Μέσης Εκπαίδευσης.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 31

Κεφάλαιο: 200300.2 «Μέση Εκπαίδευση- Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: €146.000

Κεφάλαιο: 200500.2 «Δημοτική Εκπαίδευση- Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04301 «Παροχές Παιδείας»: €426.000

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις 26/9/2018 και ασκώντας τις εξουσίες που παρέχονται σ' αυτό από το άρθρο 17(2) των περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμων του 1999 έως 2014, αποφάσισε να εγκρίνει την πρόσληψη 39 πρόσθετων Σχολικών Βοηθών/Συνοδών για παιδιά με ειδικές ανάγκες στη Δημοτική Εκπαίδευση και 15 πρόσθετων Σχολικών Βοηθών/Συνοδών για παιδιά με ειδικές ανάγκες στη Μέση Γενική Εκπαίδευση και Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, από τον Σεπτέμβριο του 2018.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 πιστώσεων €572.000.

Τροποποίηση Αρ. 32

Κεφάλαιο: 210200.2 «Τμήμα Δημοσίων Έργων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €500.000 για κάλυψη της δαπάνης για την εργοδότηση τριάντα έξι (36) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου (13 Εκτελεστικών Μηχανικών (Κλ. Α9, Α11 και Α12), τριών (3) Αρχιτεκτόνων (Κλ. Α9, Α11 και Α12), δύο (2) Επιμετρητών Ποσοτήτων (Κλ. Α9, Α11 και Α12) και δεκαοκτώ (18) Τεχνικών (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)) έναντι ισάριθμων κενών θέσεων) για υλοποίηση του αναπτυξιακού έργου της κυβέρνησης.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 33

Κεφάλαιο: 210200.3 «Τμήμα Δημοσίων Έργων - Κεντρικά Γραφεία Αναπτυξιακές Δαπάνες

Ομάδα Δαπανών: 08200 «Δρόμοι»

Υποομάδα Δαπανών: 08201 «Υπεραστικοί»: €500.000

Κεφάλαιο: 210206.3 «Τμήμα Δημοσίων Έργων - Επαρχιακό Γραφείο Δημοσίων Έργων Πάφου - Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08200 «Δρόμοι»

Υποομάδα Δαπανών: 08201 «Υπεραστικοί»: -€500.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου υπάρχει ανάγκη για περίληψη πιστώσεων ύψους €500.000 για οριστικοποίηση των μελετών για τον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Παλαιχωρίου όσον αφορά το τμήμα Αναγυιών-Καλού Χωριού (Άρθρο: 08204 «Δρόμος Λευκωσίας-Παλαιχωρίου-Αγρού»).

Ισόποσες εξοικονομήσεις παραχωρούνται από το άρθρο 2102.06.08207.3 «Νέος Δρόμος Πάφου-Πόλης Χρυσοχούς» για το οποίο η πρόνοια ανέρχεται σε €7.980.000.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 34

Κεφάλαιο: 210201.3 «Τμήμα Δημοσίων Έργων - Επαρχιακό Γραφείο Δημοσίων Έργων Λευκωσίας - Αναπτυξιακές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 08200 «Δρόμοι»

Υποομάδα Δαπανών: 08201 «Υπεραστικοί»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου, υπάρχει ανάγκη για περίληψη πιστώσεων ύψους €500.000 για οριστικοποίηση των μελετών για τον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας – Ανθούπολης – Κοκκινότριμιθιάς – Αστρομερίτη – Ευρύχου όσον αφορά το Τμήμα Αστρομερίτη – Ευρύχου (Άρθρο: 08212 – «Δρόμος Λευκωσίας – Ανθούπολης – Κοκκινότριμιθιάς – Αστρομερίτη – Ευρύχου»).

Ισόποσες εξοικονομήσεις παραχωρούνται από το άρθρο 2102.01.08.206.3 «Νέος Περιμετρικός Δρόμος Λευκωσίας» για τον οποίο η πρόνοια ανέρχεται σε €7.650.000.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στα ανάλογα άρθρα.

Τροποποίηση Αρ. 35

Κεφάλαιο: 210900 «Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας - Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο Νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας μιας (1) πρόσθετης θέσης Λειτουργού Επιθεώρησης Πτυχιών και Αδειών Κλίμακα Α9, Α11 και Α12 στο εδάφιο 230.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 της πιο πάνω ρύθμισης που αφορά στο Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων.

Τροποποίηση Αρ. 36

Κεφάλαιο: 210900.2 «Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02200 «Επιδόματα Θέσεως Κρατικών Υπαλλήλων»: €72.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης πιστώσεων ύψους €72.000 για την κάλυψη της αύξησης του επιδόματος ευθύνης του τεχνικού προσωπικού της Μονάδας Ασφάλειας Πτήσεων του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας (Άρθρο 02204 «Επίδομα Ευθύνης» κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 02200 «Επιδόματα Θέσεως Κρατικών Υπαλλήλων» της Ομάδας Δαπανών 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»), από €500 σε €1.000 μηνιαίως, έκαστος.

Το υπό αναφορά επίδομα παραχωρείται, από την 1.1.2018, στους κατόχους των θέσεων Πρώτου Λειτουργού Μονάδας Ασφάλειας Πτήσεων (Κλ. Α14(ii)), Επιθεωρητή Πτητικών Επιχειρήσεων (Κλ. Α13(ii)), Επιθεωρητή Αεροπλοϊμότητας (Κλ. Α13(ii)), Επιθεωρητή Πτυχίων και Αδειών (Κλ. Α13(ii)), Λειτουργού Επιθεώρησης Πτητικών Επιχειρήσεων (Κλ. Α9, Α11 και Α12), Λειτουργού Αεροπλοϊμότητας (Κλ. Α9, Α11 και Α12), και Λειτουργού Επιθεώρησης Πτυχίων και Αδειών (Κλ. Α9, Α11 και Α12). Προορίζεται να αποτελεί κίνητρο για στελέχωση της Μονάδας Ασφάλειας Πτήσεων, δεδομένης της ουσιαστικής διαφοράς στις απολαβές χειριστών και μηχανικών αεροσκαφών μεταξύ του δημόσιου τομέα και των αεροπορικών εταιρειών.

Οι υπό αναφορά μόνιμες θέσεις ανέρχονται στις 12 συνολικά, και οι υπηρετούντες περιορίζονται στους 4.

Η προωθούμενη αύξηση κρίνεται αναγκαία, καθότι το ισχύον επίδομα κρίνεται ανεπαρκές. Η σχετική πρόσθετη ετήσια δαπάνη ανέρχεται στις €72.000 (συνολική ετήσια δαπάνη €144.000).

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 37

Κεφάλαιο: 220100.2 «Υπουργείο Υγείας – Διοίκηση – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης των ακόλουθων ρυθμίσεων που προκύπτουν από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ.82.215 και ημερ.07/03/2017 με την οποία εγκρίθηκε το Πλαίσιο Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης και των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων ΠΑΣΥΔΥ και ΠΑΣΥΝΟ για αναβάθμιση του νοσηλευτικού προσωπικού:

1. Γενικός Νοσηλευτικός Κλάδος

(α) Αναβάθμιση θέσεων:

- Εννέα (9) θέσεις Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού Κλίμακα Α12(ii) στην Κλίμακα Α13(ii) κάτω από το εδάφιο 71.

(β) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:

- Τριάντα έξι (36) θέσεις Βοηθού Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α11(ii)) σε Νοσηλευτικούς Λειτουργούς Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 72.
- Εκατό σαράντα τέσσερις (144) θέσεις Πρώτου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α10(i)), τριακόσιοι τριάντα τρεις (333) θέσεις Ανώτερου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α9(ii)) και χίλιες πεντακόσιες πενήντα μία (1551) θέσεις Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i)) σε Νοσηλευτικούς Λειτουργούς (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 73.

(γ) Μετονομασία θέσεων:

- Μία (1) θέση Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α12(ii)) σε Προϊστάμενο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 50.
- Δύο (2) θέσεις Βοηθού Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α11(ii)) σε Βοηθό Προϊστάμενο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 55.
- Πέντε (5) θέσεις Πρώτου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α10(ii)) σε Πρώτο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 60.
- Δύο (2) θέσεις Ανώτερου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α9(ii)) σε Ανώτερο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 65.

- Τριάντα τέσσερις (34) θέσεις Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακες Α5, 2 η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) σε Νοσηλευτές κάτω από το εδάφιο 70.
- (δ) Δημιουργία θέσεων:
- Μία (1) θέση Προϊστάμενου Νοσηλευτή (Κλίμακα Α12(ii)) κάτω από το εδάφιο 50.
 - Δεκατρείς (13) θέσεις Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 71.
 - Εκατό ογδόντα εννέα (189) θέσεις Νοσηλευτικού Λειτουργού Α΄ (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 72.
- (ε) Κατάργηση θέσεων:
- Δεκαοκτώ (18) θέσεις Πρώτου Νοσηλευτή (Κλίμακα Α10(ii)) κάτω από το εδάφιο 60.
 - Πενήντα πέντε (55) θέσεις Ανώτερου Νοσηλευτή (Κλίμακα Α9(ii)) κάτω από το εδάφιο 65.
 - Διακόσιες εξήντα τρεις (263) θέσεις Νοσηλευτή (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 70.
2. Νοσηλευτικός Κλάδος Ψυχικής Υγείας
- (α) Αναβάθμιση θέσεων:
- Τρεις (3) θέσεις Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού Κλίμακα Α12(ii) στην Κλίμακα Α13(ii) κάτω από το εδάφιο 105.
- (β) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:
- Δύο (2) θέσεις Βοηθού Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α11(ii) σε Νοσηλευτικούς Λειτουργούς Α΄ (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 110.
 - Δώδεκα (12) θέσεις Πρώτου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α10(i)), εβδομήντα δύο (72) θέσεις Ανώτερου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α9(ii)) και εκατό ογδόντα πέντε (185) θέσεις Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i) σε Νοσηλευτικούς Λειτουργούς (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 115.
- (γ) Μετονομασία θέσεων:
- Ο τίτλος θέσης «Προϊστάμενος Νοσηλευτικός Λειτουργός» σε «Προϊστάμενο Νοσηλευτή» κάτω από το εδάφιο 85.
 - Μία (1) θέση Βοηθού Προϊστάμενου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α11(ii) σε Βοηθό Προϊστάμενο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 88.
 - Τρεις (3) θέσεις Πρώτου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α10(ii)) σε Πρώτο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 90.
 - Δύο (2) θέσεις Ανώτερου Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακα Α9(ii)) σε Ανώτερο Νοσηλευτή κάτω από το εδάφιο 95.
 - Πέντε (5) θέσεις Νοσηλευτικού Λειτουργού (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) σε Νοσηλευτές κάτω από το εδάφιο 100.
- (δ) Δημιουργία θέσεων:
- Είκοσι οκτώ (28) θέσεις Νοσηλευτικού Λειτουργού Α΄ (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 110.
- (ε) Κατάργηση θέσεων:
- Δύο (2) θέσεις Βοηθού Προϊστάμενου Νοσηλευτή (Κλίμακα Α11) κάτω από το εδάφιο 88.
 - Μία (1) θέση Πρώτου Νοσηλευτή (Κλίμακα Α10 (ii)) κάτω από το εδάφιο 90.
 - Έξι (6) θέσεις Ανώτερου Νοσηλευτή (Κλίμακα Α9 (ii)) κάτω από το εδάφιο 95.
 - Εκατό δώδεκα (112) θέσεις Νοσηλευτή (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 100.
3. Κλάδος Επισκεπτριών Υγείας

- (α) Αναβάθμιση θέσεων:
- Μία (1) θέση Προϊστάμενης Λειτουργού Επισκεπτριών Υγείας Κλίμακα Α12(ii) στην Κλίμακα Α13(ii) κάτω από το εδάφιο 275.
- (β) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:
- Τρεις (3) θέσεις Βοηθού Προϊστάμενου Επισκεπτριών Υγείας (Κλίμακα Α11(ii)) σε Λειτουργούς Επισκεπτριών Υγείας Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 280.
 - Τέσσερις (4) θέσεις Πρώτου Λειτουργού Επισκεπτριών Υγείας (Κλίμακα Α10(i)), είκοσι πέντε (25) θέσεις Ανώτερου Επισκέπτριες Υγείας (Κλίμακα Α9(ii)) και είκοσι τέσσερις (24) Επισκέπτριες Υγείας (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i) σε Λειτουργούς Επισκεπτριών Υγείας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 285.
- (γ) Μετονομασία θέσεων:
- Ο τίτλος θέσης «Προϊστάμενη Λειτουργός Επισκεπτριών Υγείας» σε «Προϊστάμενη Επισκεπτριών Υγείας» κάτω από το εδάφιο 240.
 - Ο τίτλος θέσης «Πρώτη Λειτουργός Επισκεπτριών Υγείας» σε «Πρώτη Επισκέπτρια Υγείας» κάτω από το εδάφιο 250.
- (δ) Δημιουργία θέσεων:
- Δύο (2) θέσεις Λειτουργού Επισκεπτριών Υγείας Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 280.
- (ε) Κατάργηση θέσεων:
- Δύο (2) θέσεις Πρώτης Επισκέπτριας Υγείας (Κλίμακα Α10 (ii)) κάτω από το εδάφιο 250.
 - Μία (1) θέση Ανώτερης Επισκέπτριας Υγείας (Κλίμακα Α9 (ii)) κάτω από το εδάφιο 260.
 - Μία (1) θέση Επισκέπτριας Υγείας (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 270.

Επιπλέον, δεδομένου ότι από 1/1/2019 η αρμοδιότητα διαχείρισης των κρατικών νοσηλευτηρίων και η απασχόληση του ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού μεταφέρεται στον ΟΚΥΠΥ, εκατόν εβδομήντα πέντε (175) κενές θέσεις Φροντιστή Υγείας (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)) καταργούνται.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περιλήψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των ρυθμίσεων που αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στο Υπουργείο Υγείας - Διοίκηση.

Τροποποίηση Αρ. 38

Κεφάλαιο: 220100.2 «Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία- Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02220 «Άλλα Επιδόματα Κρατικών Υπαλλήλων»: €75.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 παρίσταται ανάγκη δημιουργίας νέου Άρθρου 02226 με την ονομασία «Επίδομα Μελών Ιατροσυμβουλίων» με πρόνοια ύψους €75.000 για τα έτη 2019, 2020 και 2021.

Οι πιστώσεις του νέου Άρθρου 02226 ύψους €75.000 θα καλύψουν τη δαπάνη για τη χρηματική αποζημίωση των ιδιωτών γιατρών που συμμετέχουν τόσο στα Ιατροσυμβούλια των Επιτροπών Ειδικών, όσο και στα Αναθεωρητικά Ιατροσυμβούλια του Υπουργείου Υγείας.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη δημιουργίας του νέου Άρθρου 02226 «Επίδομα Μελών Ιατροσυμβουλίων» κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 02220 «Άλλα Επιδόματα Κρατικών Υπαλλήλων» της Ομάδας Δαπανών 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι» και συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 39

Κεφάλαιο: 220200.2 «Υπουργείο Υγείας – Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περιλήψης των ακόλουθων ρυθμίσεων που προκύπτουν από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ.84.214 και ημερ.24/01/2018 με την οποία εγκρίθηκε το Πλαίσιο Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης και της ΠΑΣΥΔΥ για τα πιο κάτω επαγγέλματα υγείας, με στόχο την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του τομέα της υγείας και της επικείμενης λειτουργίας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας:

1. Κλάδος Φυσιοθεραπευτών
 - (α) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ανώτερου Επιθεωρητή Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακα Α12) σε Ανώτερο Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακα Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 310.
 - Τέσσερις (4) θέσεις Επιθεωρητή Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακα Α10(i)), πέντε (5) θέσεις Ανώτεροι Φυσιοθεραπευτές (Κλίμακα Α9(i)) και τριάντα εννέα (39) θέσεις Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i)) σε Φυσιοθεραπευτές (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 312.
 - (β) Δημιουργία θέσεων:
 - Έξι (6) θέσεις Φυσιοθεραπευτή Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 311
 - (γ) Κατάργηση θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ανώτερου Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακα Α9(i)) κάτω από το εδάφιο 320.
 - Πέντε (5) θέσεις Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 325
 - (δ) Σημείωση με διπλό σταυρό επτά (7) θέσεων Φυσιοθεραπευτή (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 312 έναντι δημιουργίας αντίστοιχων θέσεων στον Προϋπολογισμό του ΟΚΥΠΥ.
2. Κλάδος Ακτινογράφων – Ακτινοθεραπείας
 - (α) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ανώτερου Επιθεωρητή Ακτινογράφου (Κλίμακα Α12) σε Ανώτερο Ακτινογράφο Ακτινοθεραπείας (Κλίμακα Α13(ii)), κάτω από το εδάφιο 356.
 - Μία (1) θέση Επιθεωρητή Ακτινογράφου (Κλίμακα Α10(i)), μία (1) θέσης Ανώτερου Ακτινογράφου (Κλίμακα Α9(i)) και τέσσερις (4) θέσεις Ακτινογράφου (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i)) σε Ακτινογράφους Ακτινοθεραπείας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 358.
 - (β) Δημιουργία θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ακτινογράφου Ακτινοθεραπείας Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 357
 - (γ) Κατάργηση θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ακτινογράφου (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 355.
 - (δ) Σημείωση με διπλό σταυρό 1 θέσης Ακτινογράφου Ακτινοθεραπείας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 358 έναντι δημιουργίας αντίστοιχων θέσεων στον Προϋπολογισμό του ΟΚΥΠΥ.
3. Κλάδος Ακτινογράφων – Ακτινοδιαγνωστικής
 - (α) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ανώτερου Ακτινογράφου (Κλίμακα Α9(i)) και σαράντα οκτώ (48) θέσεις Ακτινογράφου (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i)) σε Ακτινογράφους Ακτινοδιαγνωστικής (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 398
 - (β) Δημιουργία θέσεων:
 - Μία (1) θέση Ανώτερου Ακτινογράφου Ακτινοδιαγνωστικής (Κλίμακα Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 396

- Έξι (6) θέσεις Ακτινογράφου Ακτινοδιαγνωστικής Α' (Κλίμακα Α11(ii)) κάτω από το εδάφιο 397

(γ) Κατάργηση θέσεων:

- Τρεις (3) θέσεις Ανώτερου Ακτινογράφου (Κλίμακες Α9 (i)) κάτω από το εδάφιο 390
- Έντεκα (11) θέσεις Ακτινογράφου (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 395.

Για σκοπούς μεταφοράς κενών θέσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό στον Προϋπολογισμό του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΥ) δεδομένου ότι από 1.1.2019 μεταφέρονται οι αρμοδιότητες διαχείρισης των κρατικών νοσηλευτηρίων στον Οργανισμό, καταργούνται οι ακόλουθες θέσεις:

- 267 Ιατρικού Λειτουργού 1ης (Κλίμακες Α13 και Α15) και 2ας τάξεως (Κλίμακες Α11 και Α13) κάτω από το εδάφιο 50
- 18 Λειτουργού Νοσοκομειακού Εργαστηρίων (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11), κάτω από το εδάφιο 110
- 1 Ιατροφυσικού (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 335
- 2 Τεχνικού Ιατροφυσικού (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8 (i)) κάτω από το εδάφιο 337
- 1 Ορθοπδικού (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7 (ii)) κάτω από το εδάφιο 580
- 1 Λειτουργού Εξωσωματικής Κυκλοφορίας (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 620
- 7 Διασώστη/Πλήρωμα Ασθενοφόρων (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7 (ii)) κάτω από το εδάφιο 660.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των ρυθμίσεων που αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

Τροποποίηση Αρ. 40

Κεφάλαιο: 220200.2 «Υπουργείο Υγείας – Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας – Κεντρικά Γραφεία – Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου, παρίσταται ανάγκη για περίληψη των πιο κάτω ρυθμίσεων, στις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας:

- Δημιουργία μιας (1) νέας θέσης Ανώτερου Διαιτολόγου (Κλ.Α13(ii)), κάτω από νέο εδάφιο
- Δημιουργία μιας (1) πρόσθετης θέσης Διαιτολόγου Α' (Κλ.Α11(ii)) στο εδάφιο 410
- Σημείωση με διπλό σταυρό δυο (2) θέσεων Διαιτολόγου (Κλ.Α8, Α10 και Α11) στο εδάφιο 415

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο Νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Τροποποίηση Αρ. 41

Κεφάλαιο: 220300 «Υπουργείο Υγείας – Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας – Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου, παρίσταται ανάγκη περίληψης των ακόλουθων ρυθμίσεων που προκύπτουν από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ.84.214 και ημερ.24/01/2018 με την οποία εγκρίθηκε το Πλαίσιο Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης και της ΠΑΣΥΔΥ για τα πιο κάτω επαγγέλματα υγείας, με στόχο την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του τομέα της υγείας και της επικείμενης λειτουργίας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας:

(α) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:

- Έξι (6) θέσεις Ειδικού Ψυχολόγου (Κλίμακα Α11(ii)) και 36 θέσεις Ειδικού Ψυχολόγου (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) σε Ειδικούς Ψυχολόγους (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 50.
- Μία (1) θέση Ανώτερου Επιθεωρητή Εργοθεραπείας (Κλίμακα Α12) σε Ανώτερο Εργοθεραπευτή (Κλίμακα Α13(ii)) κάτω από το εδάφιο 130
- Μία (1) θέση Επιθεωρητή Εργοθεραπείας (Κλίμακα Α10(i)), δύο (2) θέσεις Ανώτερου Εργοθεραπευτή (Κλίμακα Α9(i)) και δεκαέξι (16) Εργοθεραπευτές (Κλίμακες Α5, 2η βαθμίδα, Α7 και Α8(i)) σε Εργοθεραπευτή (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) κάτω από το εδάφιο 132

- (β) Δημιουργία θέσεων:
- Τρεις (3) θέσεις Εργοθεραπευτή Α' (Κλίμακα Α11 (ii)) κάτω από το εδάφιο 131
- (γ) Σημείωση με διπλό σταυρό 17 θέσεων Ειδικού Ψυχολόγου (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 50 και 5 θέσεων Εργοθεραπευτή (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) έναντι δημιουργίας αντίστοιχων θέσεων στον Προϋπολογισμό του ΟΚΥΠΥ.

Για σκοπούς μεταφοράς κενών θέσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό στον Προϋπολογισμό του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ) καταργούνται 12 Ιατρικοί Λειτουργοί 1ης (Κλίμακες Α13 και Α15) και 2ας τάξεως (Κλίμακες Α11 και Α13) κάτω από το εδάφιο 20.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των ρυθμίσεων που αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

Τροποποίηση Αρ. 42

Κεφάλαιο: 220400.2 «Οδοντιατρικές Υπηρεσίες - Κεντρικά Γραφεία - Τακτικές Δαπάνες» Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης της ακόλουθης ρύθμισης η οποία προϋπήρχε και εκ παραδρομής δεν περιλήφθηκε στο νομοσχέδιο και αφορά σε ειδική μισθολογική ρύθμιση για προσωπικό που υπηρετούσε κατά την 23η Φεβρουαρίου 2001.

Εδάφιο 30 Άρθρο 14 του παρόντος Νόμου.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 της πιο πάνω ρύθμισης.

Τροποποίηση Αρ. 43

Κεφάλαιο: 220500.2 «Υπουργείο Υγείας–Φαρμακευτικές Υπηρεσίες–Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη περίληψης των ακόλουθων ρυθμίσεων που προκύπτουν από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ.84.214 και ημερ.24/01/2018 με την οποία εγκρίθηκε το Πλαίσιο Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης και της ΠΑΣΥΔΥ για τα διάφορα επαγγέλματα υγείας, με στόχο την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του τομέα της υγείας και της επικείμενης λειτουργίας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, καθώς και της προώθησης της Εθνικής Φαρμακευτικής Αρχής:

- (α) Αναβάθμιση και μετονομασία θέσεων:
- Είκοσι (20) θέσεις Φαρμακοποιού Α' (Κλίμακες Α11(ii)) και εκατό τρεις (103) θέσεις Φαρμακοποιού (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) σε Φαρμακοποιούς (Κλίμακες Α9, Α11 και Α12) κάτω από το εδάφιο 30.
 - 14 θέσεις Τεχνικού Φαρμακείου (Κλίμακες Α1, Α2 και Α5 (ii)) σε Τεχνικούς Φαρμακείου (Κλίμακες Α2, Α5 και Α7(ii)) κάτω από το εδάφιο 40.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των ρυθμίσεων που αναφέρονται πιο πάνω και αφορούν στις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας.

Τροποποίηση Αρ. 44

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του Άρθρου 10 που ρυθμίζει τη μείωση των κλιμάκων εισδοχής για τους νεοπροσληφθέντες υπαλλήλους των υποπαραγράφων (β) και (γ) της επιφύλαξης του άρθρου 10 ως ακολούθως:

- «(β) έκτακτου υπαλλήλου ή με σύμβαση προσωπικού (εκτός της Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας), ο οποίος, είτε προσλήφθηκε πριν την 01.01.2012, είτε προσλήφθηκε μετά την 01.01.2012 και απασχολήθηκε συνολικά για εικοσιτέσσερις μήνες σε μειωμένη κλίμακα εισδοχής, και διορίζεται σε θέση, χωρίς να έχει μεσολαβήσει διακοπή μεταξύ της ημερομηνίας διορισμού και της απασχόλησης σε έκτακτη βάση ή με σύμβαση,
- (γ) έκτακτου υπαλλήλου ή με σύμβαση προσωπικού του οποίου διαφοροποιούνται οι όροι απασχόλησης, χωρίς να έχει μεσολαβήσει διακοπή στην απασχόληση, και, είτε είχε προσληφθεί πριν την 01.01.2012, είτε είχε προσληφθεί μετά την 01.01.2012 και έχει ήδη απασχοληθεί συνολικά για εικοσιτέσσερις μήνες σε μειωμένη κλίμακα εισδοχής.».

Σημειώνεται ότι η υπό αναφορά τροποποίηση δεν διαφοροποιεί τις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζεται η μείωση των κλιμάκων εισδοχής, απλά τις διασαφηνίζει με περισσότερη λεπτομέρεια ώστε να είναι πιο κατανοητές.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο άρθρο 10.

Τροποποίηση Αρ. 45

Άρθρο 16 «Απαγόρευση προσλήψεων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, προσώπων σε τετράμηνη βάση, ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού και οποιασδήποτε άλλης κατηγορίας προσωπικού για κάλυψη έκτακτων και εποχιακών αναγκών».

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου, παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του Άρθρου 16 για αύξηση του ανώτατου ορίου απασχόλησης εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου και περίληψη νέων ρυθμίσεων για απασχόληση εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, ως ακολούθως:

- Βουλή των Αντιπροσώπων – Έξι (6) εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου, Στενογράφοι Βουλής Κλ. Α2(4η βαθμίδα), Α5 και Α7(ii) για σκοπούς ενίσχυσης των Υπηρεσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων.
- Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Διοίκηση: Πέντε (5) εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Κλ.Α8, για τις ανάγκες υλοποίησης του «Σχεδίου Εστία».
- Υπουργείο Εσωτερικών - Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκατάστασης Εκτοπισθέντων: μέχρι και δώδεκα (12) εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου Κλ. Α1, για τις ανάγκες υλοποίησης του Έργου «Διεκπεραίωση Συσσωρευμένων Αιτήσεων Παραχώρησης Στεγαστικής Βοήθειας».
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Εκπαιδευτικές Διευθύνσεις: Ο συνολικός μέγιστος αριθμός των μονίμων και των εκτάκτων εκπαιδευτικών αυξάνεται κατά δέκα πέντε (15) άτομα, ήτοι από 12588 Εκπαιδευτικούς σε 12603.
- Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων - Τμήμα Δημοσίων Έργων: πρόσληψη κατά ανώτατο όριο 36 εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου (13 Εκτελεστικών Μηχανικών (Κλ. Α9, Α11 και Α12), 3 Αρχιτεκτόνων (Κλ. Α9, Α11 και Α12), 2 Επιμετρητών Ποσοτήτων (Κλ. Α9, Α11 και Α12) και 18 Τεχνικών (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)) έναντι ισάριθμων κενών θέσεων).
- Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων - Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας: απασχόληση δέκα πέντε (15) πρόσθετων Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, ήτοι μέχρι 27 άτομα συνολικά.
- Υπουργείο Υγείας-
 - (α) Διοίκηση:
 - i. το συνολικό ανώτατο όριο μειώνεται κατά ένα (1), δεδομένου ότι διαγράφεται σχετική ρύθμιση για αντικατάσταση μίας (1) κενής θέσης Επισκέπτριας Υγείας με θέση Νοσηλευτικού Λειτουργού, ήτοι το όριο ανέρχεται σε 3412 άτομα εκ των οποίων 2993 Νοσηλευτικοί Λειτουργοί.
 - ii. Διαγράφεται η παράγραφος «Νοείται ότι, ο αριθμός των Νοσηλευτικών Λειτουργών θα προσαρμόζεται ανάλογα με τον αριθμό των Φροντιστών (Κλ. Α2, Α5 και Α7(ii)) που θα προσλαμβάνονται είτε σε μόνιμη βάση είτε σε έκτακτη βάση και το άθροισμα των Νοσηλευτικών Λειτουργών και των Φροντιστών δεν θα υπερβαίνει το ανώτατο όριο απασχόλησης των 2993 ατόμων», δεδομένου ότι οι θέσεις Φροντιστή Υγείας καταργούνται.
 - (β) Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας: το συνολικό ανώτατο όριο διορθώνεται ώστε από 1539 να ανέρχεται σε 1534 άτομα.
 - (γ) Διαγράφονται οι ακόλουθες παράγραφοι:

«Νοείται περαιτέρω ότι, στο ανώτατο όριο απασχόλησης Γενικού Νοσηλευτικού Προσωπικού δεν περιλαμβάνονται 11 Νοσηλευτικοί Λειτουργοί, οι οποίοι απασχολούνται στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, με άδεια άνευ απολαβών για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Νοείται έτι περαιτέρω ότι, στο ανώτατο όριο απασχόλησης στις Ιατρικές Υπηρεσίες περιλαμβάνονται 134 άτομα για την κάλυψη των αναγκών της Υπηρεσίας Ασθενοφόρων (μόνιμοι Διασώστες/ Πλήρωμα Ασθενοφόρου/ εργοδοτούμενοι ορισμένου

χρόνου/προσωπικό για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών πάνω σε τετράμηνη βάση κατ' ανώτατο όριο/ ωρομίσθιοι Οδηγοί Ασθενοφόρου Οχήματος).

Νοείται έτι έτι περαιτέρω ότι, από την 1.1.2019 επιτρέπεται η πρόσληψη/απασχόληση εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου για κάλυψη των κενών που προκύπτουν είτε λόγω της ύπαρξης κενών θέσεων είτε αποχώρησης για οποιοδήποτε λόγο υπηρετούντων υπαλλήλων στα Τμήματα του Υπουργείου Υγείας που αναφέρονται στις παραγράφους λ(i) – λ(v) και λ(vii), μόνο στις περιπτώσεις που αφορούν στελέχωση Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας τις οποίες θα διαχειρίζεται το Υπουργείο Υγείας, εντός του εγκεκριμένου ορίου απασχόλησης και νοουμένου ότι έχουν ληφθεί οι αναγκαίες πιστώσεις στον Προϋπολογισμό του 2019.»

- (δ) Προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος: «Νοείται περαιτέρω ότι, προκειμένου για το Υπουργείο Υγείας – Διοίκηση, Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας και Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας επιτρέπεται η πρόσληψη εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου για κάλυψη των κενών που προκύπτουν είτε λόγω της ύπαρξης κενών θέσεων είτε αποχώρησης για οποιοδήποτε λόγο υπηρετούντων υπαλλήλων, μόνο στις περιπτώσεις που αφορούν σε αρμοδιότητες των οποίων η διαχείριση παραμένει στο Υπουργείο Υγείας, εντός του εγκεκριμένου ορίου απασχόλησης.»

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη περίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στο άρθρο 16.

Τροποποίηση Αρ. 46

**Κεφάλαιο: 032200.2 «Υφυπουργείο Τουρισμού-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»
Μισθοδοτικές Κλίμακες**

Στο Παράρτημα Μισθολογικές Κλίμακες προστίθεται η παράγραφος ΣΤ στο οποίο παρουσιάζονται οι μισθολογικές κλίμακες των υπαλλήλων του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) που υπηρετούσαν κατά την 31/12/2018.

Τροποποίηση Αρ. 47

Κεφάλαιο: 180400.2 «Τμήμα Φορολογίας- Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03900 «Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα»

Υποομάδα Δαπανών: 03920 «Επιστροφές Έμμεσων Φόρων»: €500.000

Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 5/12/2018 ενέκρινε το Σχέδιο για παραχώρηση χορηγίας για αγορά οικοπέδου.

Σκοπός του Σχεδίου είναι η εξομάλυνση διάκρισης που ενδεχομένως να προκύπτει μεταξύ ατόμων που θα αγοράζουν την οικία τους από εταιρεία ανάπτυξης γης στην οποία θα περιλαμβάνεται και γη για την οποία ο Φ.Π.Α. έχει επιβληθεί και έχει εκπέσει από την εταιρεία ανάπτυξης και επί της οποίας θα επιβληθεί Φ.Π.Α. κατά την πώληση για ιδιοκατοίκηση αλλά θα μπορεί να επιβληθεί ο συντελεστής 5% με βάση τη σχετική διάταξη στην περί Φ.Π.Α. Νομοθεσία για τα πρώτα 200 τ.μ.

Το Σχέδιο, έχει ως πρόθεση την επιστροφή υπό μορφή χορηγίας του 14% του Φ.Π.Α. που επιβλήθηκε στην αξία της αγοράς γης σε δικαιούχο για την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή πέντε τοις εκατόν (5%) για ανέγερσης κατοικίας.

Το δικαιούχο πρόσωπο, το οποίο θα είναι κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο είναι δικαιούχο να υποβάλει αίτημα για την επιβολή του μειωμένου συντελεστή πέντε τοις εκατόν (5%) στην ανέγερση καινούριας κατοικίας σύμφωνα με την παράγραφο (3) του Πέμπτου Παραρτήματος των περί Φ.Π.Α. Νόμων του 2000 μέχρι 2017 θα υποβάλλει μαζί με την αίτηση για χορηγία, υπεύθυνη δήλωση σε ειδικό έντυπο.

Το κόστος του Σχεδίου υπολογίζεται να ανέλθει στο €0.5 εκ. και θα έχει αναδρομική ισχύ από 2/1/2018.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθούν πιστώσεις ύψους €500.000 κάτω από την Υποομάδα Δαπανών 03920 «Επιστροφές Έμμεσων Φόρων» του Κεφαλαίου 180400.2 «Τμήμα Φορολογίας - Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες» καθώς και τη δημιουργία του άρθρου 03929 «Ειδική Χορηγία για την αγορά/ανέγερση Κατοικίας/Οικοπέδων».

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων.

Τροποποίηση Αρ. 48

Κεφάλαιο: 161400.2 «Υπηρεσία Ασύλου-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Υποομάδα Δαπανών: 02101 «Μισθοδοσία Κρατικών Υπαλλήλων»: €479.672

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €479.672 για κάλυψη της δαπάνης για την εργοδότηση είκοσι ενός (21) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου για τις ανάγκες της Υπηρεσίας Ασύλου, για την περίοδο 2018-2022, ως ακολούθως:

- (α) Δεκατριών (13) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, Επιστημονικούς Λειτουργούς στην Υπηρεσία Ασύλου (Κλ. Α8),
- (β) Οκτώ (8) εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων στην Υπηρεσία Ασύλου (Κλ. Α1).

Επιπρόσθετα θα χρειαστούν πρόσθετες πιστώσεις ύψους €482.148 για το 2020 και €500.445 για το 2021.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω πιστώσεων στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 49

Κεφάλαιο: 180100.2 «Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 04300 «Κοινωνικές Παροχές»

Υποομάδα Δαπανών: 04450 «Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας»: €30.000.000

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου απαιτούνται πρόσθετες πιστώσεις ύψους €30.000.000 για πρόσθετη χρηματοδότηση του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Τα €30.000.000 θα αποτελούν τη δεύτερη συνεισφορά του κράτους προς το Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης.

Ως εκ τούτου, παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιστώσεων ύψους €30.000.000 στην πιο πάνω Υποομάδα Δαπανών.

Τροποποίηση Αρ. 50

Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 03500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Υποομάδα Δαπανών: 03520 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα»

Παρίσταται ανάγκη ανακατανομής κονδυλίου ύψους €450.000 για διάφορα συνέδρια, σεμινάρια και αποστολές στο εξωτερικό (Άρθρο 35531.2 “Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό”), ώστε ποσό ύψους €15.000 να διατεθεί για πραγματοποίηση ταξιδιών από τους τέως και πρώην Προέδρους της Βουλής, νοουμένου ότι ο σκοπός του ταξιδιού θα εγκρίνεται κάθε φορά από τον Πρόεδρο της Βουλής.

Συνακόλουθα, η σελίδα 10 του Επεξηγηματικού Υπομνήματος για τον Προϋπολογισμό του Έτους 2019, τροποποιείται, με την περιλήψη πρόσθετης παραγράφου (γ), ως ακολούθως:

Υποομάδα Δαπανών 03520-Συνέδρια, Σεμινάρια & Άλλα Γεγονότα

Κάτω από την υποομάδα αυτή, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται προτεινόμενες πιστώσεις ύψους €450.000 που προορίζονται να καλύψουν:

- (α) ποσό ύψους €10.000 για κάλυψη των εξόδων του Συνδέσμου πρώην βουλευτών για τη συμμετοχή τους σε συνέδρια του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου πρώην βουλευτών των χωρών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης εκ των οποίων ποσό ύψους €1.800 αφορά την πληρωμή της Συνδρομής του Συνδέσμου προς τον Πανευρωπαϊκό Σύνδεσμο,
- (β) ποσό ύψους €100.000 για επιχορήγηση των κομμάτων για σκοπούς διαφώτισης,
- (γ) ποσό ύψους €15.000 για την πραγματοποίηση ταξιδιών από τον τέως και πρώην Πρόεδρο της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Βουλής θα εγκρίνει τόσο τον σκοπό του ταξιδιού όσο και τη διενέργεια της σχετικής δαπάνης,
- (δ) ποσό ύψους €325.000 για διάφορα συνέδρια, σεμινάρια και αποστολές στο εξωτερικό.

(Άρθρο 03531.2 «Συνέδρια Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό»)

Τροποποίηση Αρ. 51

Κεφάλαιο: 010400.2 «Βουλή των Αντιπροσώπων-Κεντρικά Γραφεία-Τακτικές Δαπάνες»

Ομάδα Δαπανών: 02100 «Κρατικοί Υπάλληλοι»

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμου, παρίσταται ανάγκη δημιουργίας τριών (3) ακόμη νέων θέσεων επιπροσθέτως των είκοσι δύο (22) πρόσθετων θέσεων που προτείνεται να δημιουργηθούν για τις ανάγκες των Υπηρεσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων με την Τροποποίηση Αρ. 2, οι οποίες εκ παραδρομής δεν είχαν περιληφθεί στην αρχική πρόταση η οποία είχε εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 28 Νοεμβρίου 2018, ως ακολούθως:

- (α) μίας (1) θέσης Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Α΄ [Κλίμακα Α11(ii)] στο εδάφιο 80, έναντι κατάργησης μίας (1) θέσης Γραμματέα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (Κλίμακα Α8, Α10 και Α11) στον εισαγωγικό βαθμό με την πλήρωση της προτεινόμενης νέας θέσης,
- (β) μίας (1) θέσης Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Α΄ [Κλίμακα Α11(ii)] στο εδάφιο 190, έναντι κατάργησης μίας (1) θέσης Λειτουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (Κλίμακες Α8, Α10 και Α11) στον εισαγωγικό βαθμό με την πλήρωση της προτεινόμενης νέας θέσης,
- (γ) μίας (1) θέσης Λειτουργού Οικονομικής Διαχείρισης (Κλίμακας Α8, Α10 και Α11) στο εδάφιο 207.

Ως εκ τούτου παρίσταται ανάγκη συμπερίληψης στο νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2019 και του ΜΔΠ 2019-2021 των πιο πάνω ρυθμίσεων που αφορούν στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

ΜΑΡΙΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ:

Με την ευκαιρία αυτή, κύριε Πρόεδρε, να ευχαριστήσω τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών, η οποία έχει εργαστεί πάρα πολύ σκληρά για την ετοιμασία αυτής της έκθεσης, αλλά και για όλη τη διάρκεια που ήμασταν στην επιτροπή τα τελευταία δυόμισι χρόνια και να ευχαριστήσω και τους συνάδελφους στην επιτροπή, οι οποίοι ήταν υποστηρικτικοί στο έργο της επιτροπής, ώστε να καταφέρουμε να φέρουμε εις πέρας αυτό το δύσκολο έργο. Να ευχαριστήσω επίσης όλους τους συναδέλφους οι οποίοι θα ψηφίσουν τον προϋπολογισμό, ακόμα και αυτούς που δε θα τον υπερψηφίσουν στέλλοντας τα δικά τους μηνύματα.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ναι, πράγματι αξίζουν ευχαριστίες στην επιτροπή και θέλω να πιστεύω ότι αποτέλεσμα της καλής δουλειάς θα είναι και τι θα έχουμε ως συναίνεση, όσο μπορούσε να γίνει μέσα από διαβούλευση, ώστε την Παρασκευή θα κριθούμε αν πράγματι θα φτάσουμε στα περσινά επίπεδα, όπου είχαμε μια θαυμάσια τελική συνεδρία και ψηφοφορία, που νομίζω είναι μια πρακτική που πρέπει όλοι να κρατήσουμε.

Καλώ τώρα πρώτα στο βήμα τον πρόεδρο του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου κ. Χρίστο Χρίστου.

Έχετε μέχρι τριάντα λεπτά, κύριε Χρίστου.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Πριν ξεκινήσω -απλά το σημειώνω- περίμενα ότι ιδιαίτερα ο Υπουργός Οικονομικών θα βρισκόταν σήμερα στην αίθουσα, επειδή αναφέρομαι πολλές φορές στον ίδιο. Επέλεξε όμως να απουσιάζει, οπότε φαντάζομαι ότι το κυβερνών κόμμα θα αναλάβει να μεταφέρει το τι ακριβώς θα λεχθεί.

Η σημερινή συζήτηση και η ψηφοφορία η οποία θα ακολουθήσει τις επόμενες μέρες έχει θέμα τον κρατικό προϋπολογισμό για το έτος 2019. Είναι ίσως το σπουδαιότερο νομοσχέδιο της χρονιάς, επειδή ακριβώς καθορίζεται η κυβερνητική πολιτική σε όλα τα ζητήματα. Ως Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο προσπαθούμε να μην εφαρμόζουμε ισοπεδωτική λογική -και μάλιστα επικροτούμε με καλή διάθεση οποιαδήποτε αλλαγή, μικρή ή μεγάλη, γίνεται προς το καλύτερο- όμως δημόσιες τοποθετήσεις που υποτιμούν τη νοημοσύνη μας, τόσο εμάς όσο και του κάθε πολίτη αυτού του τόπου, δεν μπορούν να μείνουν αναπάντητες. Ακούγοντας την ομιλία του Υπουργού Οικονομικών την προηγούμενη Παρασκευή σε αυτή την αίθουσα πληροφορηθήκαμε μεταξύ άλλων πως οι δείκτες της οικονομίας βελτιώνονται, τα προβλήματα ανήκουν στο παρελθόν, η ανεργία μειώθηκε σημαντικά και τα τραπέζια ιδρύματα βρίσκονται σε τροχιά εξυγίανσης. Πραγματικά, μετά από αυτές τις αναφορές προβληματίζομαι έντονα για το τι πάει λάθος. Ή εμείς ζούμε σε άλλο τόπο και δεν μπορούμε να δούμε αυτές τις επιτυχίες ή ο κ. Γεωργιάδης περιέγραψε τα οικονομικά μιας φανταστικής χώρας, η οποία είναι κάτι μεταξύ του εμιράτου του Κατάρ και της μακρινής Σιγκαπούρης.

Δυστυχώς, η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική από την εικόνα που η κυβερνητική πλευρά προσπαθεί να μεταδώσει στον κόσμο. Η πλειοψηφία των συμπολιτών μας όχι μόνο δεν βλέπουν τη βελτίωση των δικών τους οικονομικών, αλλά αντιμετωπίζουν τα ίδια αν όχι και χειρότερα προβλήματα από αυτά που αντιμετώπιζαν τα προηγούμενα χρόνια. Το δημόσιο χρέος υπερβαίνει το 100% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος. Επίσης, κατέχουμε άξια την τρίτη θέση όσον αφορά τις πιο χρεωμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο αναλυτικά, η κατάσταση διαμορφώνεται ως εξής: Στον τραπεζικό τομέα το κλείσιμο της Συνεργατικής Τράπεζας μόλις πριν από λίγους μήνες αποτέλεσε την ταφόπλακα της ρητορικής των τελευταίων ετών για δήθεν οικονομικό θαύμα. Ο φορολογούμενος ήταν πάλι αυτός που κλήθηκε να σώσει την κατάσταση, αφού με κρατικές εγγυήσεις καταφέραμε να αποφύγουμε μια νέα τραπεζική καταστροφή που θα έβαζε τη χώρα μας σε μια παρατεταμένη οικονομική κρίση, οδηγώντας μας κατευθείαν σε νέο μνημόνιο. Αυτό επιβεβαιώνεται μέσα από τις πρόσφατες δηλώσεις της Διοικήτριας της Κεντρικής Τράπεζας, η οποία έκανε λόγο για σχέδιο νέου κουρέματος εκείνες τις μέρες, της τάξης των 2,5 δις ευρώ, των μικροκαταθετών. Οι ευθύνες για το κλείσιμο της τελευταίας κυπριακής τράπεζας βαρύνουν τόσο την κυβέρνηση όσο και τα κόμματα του κατεστημένου, ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, που κυβέρνησαν και συγκυβέρνησαν για δεκαετίες, γνώριζαν τα πάντα και εντούτοις δεν έπραξαν τίποτε μέχρι την τελευταία στιγμή με τα γνωστά σε όλους αποτελέσματα. Οι κάτοχοι αξιογράφων, που εξαπατήθηκαν με διάφορα τεχνάσματα, περιμένουν ακόμα στη γωνιά, μέχρι η πολιτεία να αποφασίσει πότε και αν θα ασχοληθεί με το οικονομικό έγκλημα που διαπράχθηκε εις βάρος τους. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια συνεχίζουν να αποτελούν σοβαρή απειλή για την οικονομία του τόπου. Τα κόκκινα δάνεια των νοικοκυριών μειώθηκαν ελάχιστα σε σχέση με πέρσι. Παραμένουν υψηλά, κοντά στα €12 δις.

Ως κίνημα αποστείλαμε τις δικές μας προτάσεις για την αντιμετώπιση ενός τόσο κρίσιμου ζητήματος. Μάταια όμως. Κάναμε το λάθος να πιστέψουμε πως υπήρχε πολιτική βούληση να παρθούν οριστικά μέτρα. Σύντομα αντιληφθήκαμε πως τα πλάνα ήταν διαφορετικά. Η κυβέρνηση όχι μόνο δεν έπραξε κάτι προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά αντίθετα, με τη στήριξη του κυβερνώντος κόμματος και του Νικόλα Παπαδόπουλου, πέρασε νομοθεσίες που εξυπηρετούν αποκλειστικά και μόνο τους τραπεζίτες. Οι εκποιήσεις περιουσιών είναι καθημερινό φαινόμενο και για πρώτη φορά εφαρμόστηκε στην Κύπρο η διαδικασία του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. Ήδη εκατόν ενενήντα περιπτώσεις προχωρούν με αυτή την αθέατη μέθοδο. Ορατός παραμένει επίσης ο κίνδυνος χιλιάδες συμπολίτες μας να χάσουν τα σπίτια τους από τις τράπεζες. Το 26% του πληθυσμού αδυνατεί να καλύψει τις δόσεις του στεγαστικού του δανείου ή ακόμη και να πληρώσει τους λογαριασμούς του.

Όλα όσα έχω αναφέρει συμβαίνουν γιατί πρώτοι εμείς οι βουλευτές με τη στάση μας το έχουμε επιτρέψει. Αντί να είμαστε η ασπίδα των αδυνάτων σε αυτό τον τόπο, μετατρέψαμε τη Βουλή σε γραφείο εξυπηρέτησης του κάθε τοκογλύφου τραπεζίτη.

Στα κοινωνικά και εργασιακά θέματα η ποιότητα ζωής μιας μεγάλης μερίδας πολιτών χειροτερεύει από μέρα σε μέρα. Άστεγοι έχουν αρχίσει να εμφανίζονται στις μεγάλες πόλεις και αρκετοί συμπολίτες μας ζουν σε απαράδεκτες συνθήκες και σε άθλια υποστατικά, παράγκες και αποθήκες. Τα ενοίκια στα μεγάλα αστικά κέντρα είναι πανάκριβα. Μέσα σε ένα χρόνο παρατηρήθηκε αύξηση 12,5%, ενώ σε κάποιες περιοχές η αύξηση έφτασε το 25%. Θεωρείται μήπως ανάπτυξη η συνεχής αύξηση των ενοικίων σε επίπεδα που κατατρώνε το εισόδημα της μικρομεσαίας οικογένειας; Οι στρεβλώσεις στην αγορά ακινήτων είναι προϊόν των πολιτικών αυτής της κυβέρνησης. Χωρίς ολοκληρωμένο στεγαστικό πρόγραμμα που θα ανταποκρίνεται στις υπάρχουσες ανάγκες, το πρόβλημα θα διογκωθεί περισσότερο με το πέρασμα του χρόνου.

Όσον αφορά τους μισθούς, οι εργαζόμενοι παρακολουθούν τις τιμές σε βασικά αγαθά να αυξάνονται μαζί με το ηλεκτρικό ρεύμα και τις φορολογίες που επιβάλλει το κράτος, όμως οι μισθοί παραμένουν καθηλωμένοι και η ψαλίδα μεταξύ φτωχών και πλουσίων μεγαλώνει. Η Κύπρος έχει τεράστιο χάσμα ανάμεσα στην κατώτερη και μέση μισθολογική κλίμακα, ίσως το μεγαλύτερο στην Ευρωζώνη. Δεκάδες χιλιάδες συμπολίτες μας αμείβονται αυτή τη στιγμή με μισθούς που αντιστοιχούν στα όρια της φτώχειας. Ένας στους τέσσερις εργαζόμενους αμείβεται με €500 έως €1.000, ένας στους δύο αμείβεται με μισθό μέχρι €1.200. Η ανεργία μπορεί να παρουσιάζει αισθητή μείωση ως ποσοστό, όπως μας ανέφερε και προηγουμένως ο κ. Μαυρίδης, αλλά ξέχασε να αναφέρει ότι αρκετοί νέοι άνθρωποι και νέοι επιστήμονες -δικηγόροι, γιατροί, πολιτικοί μηχανικοί, φιλόλογοι- εργάζονται αυτή τη στιγμή στις καφετέριες και στα περίπτερα, ενώ αρκετοί άλλοι έχουν φύγει στο εξωτερικό προς αναζήτηση ενός καλύτερου αύριου. Την ίδια ώρα, ακούμε τους αρμόδιους να δηλώνουν πως ο κατώτατος μισθός των €730 καλύπτει τις βασικές ανάγκες αγνοώντας σκόπιμα πως αρκετά επαγγέλματα παραμένουν εκτός του ρυθμιστικού πλαισίου. Περιμένουμε να μας εξηγήσει ο κ. υπουργός πώς μπορεί κάποιος να ζήσει και να συντηρήσει την οικογένειά του με €730.

Το ΕΛΑΜ κατέθεσε από το 2017 πρόταση νόμου με την οποία ζητούμε να εξεταστεί η αύξηση του κατώτατου μισθού με παράλληλη επέκταση του ρυθμιστικού πλαισίου εφαρμογής του, ώστε να διασφαλίζει όλους τους επαγγελματικούς κλάδους.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Η σημερινή κυβέρνηση ευαγγελίζεται πως πέτυχε εντυπωσιακή ανάπτυξη στο διάστημα των τελευταίων ετών. Φαίνεται πως από αυτή την πρόοδο έχουν αποκλειστεί μεγάλες ομάδες του πληθυσμού. Ρωτήστε τους πολύτεκνους και θα σας απαντήσουν πόση ανάπτυξη έχουν εισπράξει τα τελευταία χρόνια! Ρωτήστε τους μονογονιούς και θα σας απαντήσουν ακριβώς πόση ανάπτυξη έχουν νιώσει!

Με δεδομένο ότι το δημογραφικό πρόβλημα είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος μας πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στη στήριξη των πολύτεκνων οικογενειών. Η επαναφορά του επιδόματος μάνας όπως ήταν παλαιότερα, η αύξηση της φοιτητικής χορηγίας και η κατάργηση

των εισοδηματικών κριτηρίων που έχουν τεθεί για την καταβολή του επιδόματος τέκνου είναι μόνο μερικά από τα μέτρα που θα ανακουφίσουν άμεσα την κατάσταση. Οι μονογονεϊκές οικογένειες έχουν εγκαταλειφθεί στην τύχη τους. Είναι ίσως μια από τις πιο αδικοχόμενες ομάδες πολιτών αυτή τη στιγμή. Με μοναδική στήριξη ένα επίδομα της τάξης των €180 υποτίθεται πως η πολιτεία στέκεται αρωγός σε όσες προσπαθούν να μεγαλώσουν μόνες τους τα παιδιά τους. Ξέρω ότι αρκετοί από εσάς θα σπεύσουν να μου πουν πως λαϊκίζω. Όπως λέει συχνά ο υπουργός, «τα οικονομικά του κράτους είναι δεδομένα». Περίεργα πράγματα πάντως, γιατί, όταν πρόκειται να δαπανηθούν χρήματα για τους Έλληνες της Κύπρου, δεν υπάρχουν στα κρατικά ταμεία. Αντίθετα, όταν πρόκειται να δαπανηθούν τεράστια ποσά για τους παράνομους μετανάστες, για τους Τουρκοκυπρίους, για τη διάνοιξη νέων οδοφραγμάτων, για τη διάσωση τραπεζικών ιδρυμάτων ως εκ θαύματος υπάρχουν. €1,5 εκατομ. θα εγκριθεί μέσα από τον κρατικό προϋπολογισμό, για να φοιτούν Τουρκοκύπριοι σε ιδιωτικά σχολεία. Εκατομμύρια ευρώ δαπανώνται κάθε χρόνο, για να παίρνουν επιδόματα λαθρομετανάστες και αιτητές πολιτικού ασύλου. Πάνω από €2,3 εκατομ. θα στοιχίσουν οι εργασίες για τη διάνοιξη μόνο του οδοφράγματος Λεύκας-Απλικίου. Εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ διατίθενται από την τσέπη του φορολογούμενου κάθε χρόνο, για να συντηρηθούν μουσουλμανικά τεμένη. Δισεκατομμύρια έχουν χαθεί στα σκάνδαλα του χρηματιστηρίου, του παράνομου ELA, των Κυπριακών Αερογραμμών, της FOCUS, της Λαϊκής Τράπεζας, των αποχετευτικών και ο κατάλογος συνεχίζεται.

Αγρότες και γεωργοί περιμένουν να αποζημιωθούν για τις ζημιές που υπέστησαν από το 2013· κατά τα άλλα ακούμε για στήριξη του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας. Άνθρωποι που πλήγηκαν πρόσφατα από τα καιρικά φαινόμενα στις επαρχίες Λεμεσού, Αμμοχώστου και Λευκωσίας περιμένουν ακόμα από το κράτος να ανταποκριθεί. Την ίδια ώρα, η κυβέρνηση μας εμφανίζεται πανέτοιμη να παρέχει οικονομική στήριξη στους Τούρκους σφετεριστές των περιουσιών μας για τις ζημιές που προκάλεσε η πρόσφατη κακοκαιρία. Ο ρατσισμός και η αδικία εις βάρος του ίδιου του λαού μας βγάζει μάτια και γι' αυτό σταματήστε να κρύβεστε πίσω από το σλόγκαν «λεφτά δεν υπάρχουν». Αναλάβετε τις ευθύνες σας χωρίς άλλες δικαιολογίες.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Προχωρώντας στις δαπάνες για την υγεία βλέπουμε ότι θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα. Με το έτος 2019 να είναι έτος έναρξης της εφαρμογής του ΓΕΣΥ θα ανέμενε κανείς να υπάρξει αυξημένος προϋπολογισμός. Είχαμε προειδοποιήσει πάρα πολλές φορές πως η εφαρμογή του ΓΕΣΥ από μόνη της δεν πρόκειται να επιλύσει από μόνη της τα άμεσα προβλήματα που αντιμετωπίζει η υγεία αυτή τη στιγμή. Τα νοσοκομεία μας αντιμετωπίζουν ζητήματα που δεν μπορούν να περιμένουν την αυτονόμηση και απαιτούν άμεση αντιμετώπιση, είτε αυτά αφορούν τις κτιριακές υποδομές είτε τον εξοπλισμό είτε τις ελλείψεις σε ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό. Η φυγή των γιατρών από τα δημόσια νοσηλευτήρια έχει καταντήσει μάλιστα.

Μιλώντας για τον τομέα της άμυνας οι δαπάνες όχι μόνο δεν παρουσιάζουν σημαντική αύξηση, αλλά αντίθετα βλέπουμε μείωση κατά €10 εκατομ. Τα έσοδα από την έκτακτη φορολογία για την άμυνα συνεχίζουν να καλύπτουν άλλες ανάγκες και όχι εξοπλιστικά προγράμματα. Την ίδια ώρα, η Τουρκία έχει ξεπεράσει κάθε όριο προκλητικότητας, ενώ οι Τούρκοι πολιτικοί απειλούν με νέα εισβολή! Ο κατοχικός στρατός αναβαθμίζεται ποιοτικά και όλοι είμαστε μάρτυρες της πρόσφατης ενίσχυσής του με γερμανικά άρματα μάχης. Απέναντι στην τουρκική υπεροπλία και απέναντι στον νεοοθωμανό Ερντογάν, ο οποίος επιθυμεί ολόκληρη την Κύπρο σε τουρκικά χέρια, θα πρέπει να στηρίξουμε τη μοναδική δύναμη που διασφαλίζει την ελευθερία αυτού του κράτους και αυτή φυσικά είναι η Εθνική Φρουρά. Θα πρέπει όμως παράλληλα να κινηθούμε και σε διπλωματικό επίπεδο. Πρέπει να απευθυνθούμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να ζητήσουμε το αυτονόητο. Δε γίνεται μια χώρα μέλος αυτής της ένωσης να απειλείται με ευρωπαϊκά οπτικά συστήματα. Ο δρόμος είναι ξεκάθαρος και θα πρέπει να μπει ένα εμπόριο στην πώληση όπλων στην Τουρκία. Η αναδιοργάνωση της Εθνικής Φρουράς έγινε πρόχειρα και βεβιασμένα, ενώ ο θεσμός των ΣΥΟΠ παρουσιάζει τρομερές αδυναμίες. Αρκετοί συμβασιούχοι οπλίτες έχουν ήδη παραιτηθεί, ενώ δεν υπάρχει καμία πρόνοια για το τι θα γίνει για όσους παραμένουν στο στράτευμα. Οι βουλευτές του ΕΛΑΜ ήταν οι μόνοι που στήριξαν τους ΣΥΟΠ στην πρόσφατη ψηφοφορία στη Βουλή, καταψηφίζοντας το νομοσχέδιο που αποκλείει διά παντός την επαγγελματική σταδιοδρομία αυτών των ανθρώπων στις τάξεις του στρατεύματος. Καλούμε την κυβέρνηση να επανεξετάσει τον θεσμό. Θεωρούμε πως πρέπει να δοθούν τα κατάλληλα κίνητρα, για να προσελκύσουμε νέους και ικανούς ανθρώπους. Παράλληλα, θα πρέπει να αξιοποιήσουμε τους κατάλληλους από αυτούς που υπάρχουν σήμερα.

Κύριε Πρόεδρε,

Η κοινωνία μας έχει πάψει να εμπιστεύεται σε μεγάλο βαθμό τους ίδιους τους θεσμούς. Σε όποια γωνιά αυτής της πατρίδας και αν σταθεί κάποιος, ο κόσμος φωνάζει να τιμωρηθούν οι κλέφτες και ότι κουράστηκε να τον κοροϊδεύουν οι πολιτικοί που εκλέγει τόσα χρόνια. Θα συμφωνήσω απόλυτα πως η συντεταγμένη πολιτεία πρέπει να κερδίσει ξανά τη χαμένη εμπιστοσύνη των πολιτών, όχι με ανέξοδες διακηρύξεις αλλά με πράξεις. Εις ό,τι μας αφορά ως κίνημα, θέλουμε και επιθυμούμε ένα κράτος δικαίου, ένα κράτος που δε θα διαχωρίζει τους πολίτες σε φτωχούς και πλούσιους, όταν πρόκειται να αποδοθεί δικαιοσύνη, ένα κράτος που όπως -και σωστά- τιμωρεί αυστηρά το έγκλημα ενός δολοφόνου, πρέπει να τιμωρεί το ίδιο αυστηρά και το έγκλημα ενός οικονομικού δολοφόνου. Θέλουμε ένα κράτος που όποιος εμπλέκεται σε διασπάθιση δημόσιου χρήματος, διαπλοκή και διαφθορά, ανεξάρτητα από το ποιος είναι, ποιοι είναι οι φίλοι του, ποιοι είναι οι συγγενείς του,

ποιοι είναι οι κουμπάροι του και σε ποιο πολιτικό χώρο ανήκει, να οδηγείται στα δικαστήρια με τις ανάλογες κατηγορίες. Φαινόμενα σαν αυτό που παρατηρήθηκε πρόσφατα, με τους υπαίτιους της κατάρρευσης ενός οικονομικού οργανισμού να παραθερίζουν στην Αθήνα και να μας αποστέλλουν τον λογαριασμό από το Κολωνάκι, για να τον πληρώσει ο Κύπριος φορολογούμενος, να εκλείψουν. Κάποιοι θα μας πουν: «Μα, έτσι λειτουργεί το σύστημα, δεν το μάθατε ακόμη;». Ε, αυτό το σύστημα εμείς θα το ξηλώσουμε!

Κλείνοντας θα κάνω μια ιδιαίτερη αναφορά στον Υπουργό Οικονομικών και στην κυβέρνηση, αλλά και σε άλλους που βρίσκονται σε αυτή εδώ την αίθουσα.

Πρέπει να παραδεχτώ ότι ο Υπουργός Οικονομικών την προηγούμενη Παρασκευή είπε μια μεγάλη αλήθεια, είπε ακριβώς τι φοβάται το σύστημα. Το σύστημα φοβάται την άνοδο των εθνικιστικών δυνάμεων. Το παραδέχτηκε σήμερα και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που ταξίδεψε μέχρι το Στρασβούργο για να μιλήσει για τον εθνικισμό. Όλοι γνωρίζετε ότι αυτή η λογική ξεκίνησε από την κυπριακή αριστερά. Συνοδοιπόροι αυτής της ρητορικής, πέρα από την κυβέρνηση και τους υπουργούς, είναι και ο κ. Παπαδόπουλος, είναι και ο κ. Λιλλήκας, είναι και οι Οικολόγοι, είναι και η ΕΔΕΚ. Μας χαροποιείτε ιδιαίτερα που όλοι παραδέχεστε ότι ο μοναδικός αντίπαλος του συστήματος είναι το Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο. Από τα κίτρινα γιλέκα της Λεπέν μέχρι τις μαύρες μπλουζές του ΕΛΑΜ οι εθνικιστικές δυνάμεις βρίσκονται στην πρωτοπορία ενός αγώνα που θα απαλλάξει τους ευρωπαϊκούς λαούς από το σύστημα που σήμερα τους καταδυναστεύει. Και επειδή ο υπουργός ανησυχούσε ιδιαίτερα για το ποια θα είναι τα επόμενα βήματα, προετοιμαστείτε ψυχολογικά!

Ο Μάιος πλησιάζει και στις Βρυξέλλες θα αφιχθούν δεκάδες εθνικιστές -όχι ως τουρίστες αλλά ως ευρωβουλευτές- που θα έχουν μία αποστολή, να αλλάξουν την Ευρώπη. Θα την αλλάξουν προς το καλύτερο! Θέλουμε μια Ευρώπη που πρώτα και πάνω απ' όλα θα σέβεται τους ίδιους τους πολίτες της.

Όσον αφορά τον προϋπολογισμό, κύριε Πρόεδρε, θα τα καταψηφίσουμε όλα εκτός από τις δαπάνες που αφορούν την άμυνα και τη δημόσια υγεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ. Είκοσι τέσσερα και μισό λεπτά.

Ο πρόεδρος του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών κ. Γιώργος Περδίκης έχει τον λόγο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Θα έλεγα και κύριοι υπουργοί, αλλά οι καρέκλες είναι άδειες! Θα στείλουμε τα μηνύματά μας με πολλή αγάπη στην κυβέρνηση. Να ευχαριστήσουμε όμως με πραγματική αγάπη και σεβασμό τη γραμματεία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το έργο που έχει διεξαγάγει και θα διεξαγάγει τις επόμενες ώρες, προκειμένου να μπορέσει το κοινοβούλιο να υπερψηφίσει ή να καταψηφίσει τον κρατικό προϋπολογισμό του 2019. Ταυτόχρονα, να ευχαριστήσουμε το σύνολο της επιτροπής και για να αντιγράψω έναν παλιό πολύ συμπαθή γραμματέα της Υπηρεσίας Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, τον κ. Παυλάκη, να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα το προεδρείο που φεύγει και να καλωσορίσουμε το νέο προεδρείο στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Κυρίες και κύριοι,

Την περασμένη εβδομάδα από αυτό το βήμα ο κ. Γεωργιάδης, ο Υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησης, εξήρε τις επιδόσεις της κυπριακής οικονομίας, προκειμένου να πείσει ότι η χώρα μας, όπως είπε, «στέκεται στα πόδια της γερά. Και αυτό το πιστοποιούν», είπε, «οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης και οι αναβαθμίσεις από τους διάφορους οίκους».

Ένα μεγάλο μέρος της ομιλίας του κ. Γεωργιάδη ήταν ένας ύμνος στον νεοφιλελευθερισμό και στην ελεύθερη οικονομία, που όπως είπε -διαβάζω επί λέξει- «επιβραβεύει αυτούς που πετυχαίνουν». Ξέρουμε ότι αυτή η οικονομική θεωρία θέτει πάνω από τον άνθρωπο τα κέρδη των επιχειρήσεων. Αυτή είναι η πολιτική ιδεολογία της κυβέρνησης. Αυτή είναι και η θεωρία που διαπνέει τον προϋπολογισμό του 2019. Εμείς ως Οικολόγοι δε συμφωνούμε με αυτή τη θεωρία. Για εμάς ο άνθρωπος και η φύση πρέπει να είναι οι κύριες αξίες που εξυπηρετούν η ανάπτυξη και η οικονομία και όχι τα κέρδη των επιχειρήσεων, των μεγάλων ελεγκτικών οίκων, των μεγαλοδικηγόρων και των developers.

Δυστυχώς, η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική από την εικόνα που ο κ. Γεωργιάδης προσπάθησε να μεταδώσει, ξεχνώντας παντελώς ότι αποδέκτες των δσων έλεγε είναι οι απλοί πολίτες, μεταξύ των οποίων υπάρχουν άνεργοι, υποαμειβόμενοι χαμηλόμισθοι, αυτοί που ζουν στο όριο της φτώχειας, κουρεμένοι καταθέτες, κάτοχοι αξιογράφων, δανειολήπτες που δυσκολεύονται να πληρώσουν τις δόσεις τους, αλλά τις πληρώνουν, δανειολήπτες που δυσκολεύονται και δεν πληρώνουν τις δόσεις τους και κινδυνεύουν να χάσουν τα σπίτια τους ή την επαγγελματική τους στέγη, χαμηλόμισθοι ιδιωτικοί υπάλληλοι, μικροί επιχειρηματίες και

βιοτέχνες που στραγγαλίζονται από τον ελεύθερο τάχα ανταγωνισμό των ευνοούμενων από την κυβέρνηση ολιγοπωλών του λιανικού εμπορίου, απολυμένοι από τις τράπεζες, τις αεροπορικές εταιρείες και άλλες πολλές επιχειρήσεις που έχουν κλείσει όλα αυτά τα χρόνια που ο κ. Γεωργιάδης έσωζε -μαζί με άλλους- την κυπριακή οικονομία.

Αυτοί είναι όσοι -κατά τον κ. Γεωργιάδη- δεν πετυχαίνουν και γι' αυτό δεν ανταμείβονται, σύμφωνα με τη φιλελεύθερη αντίληψη του Υπουργού Οικονομικών και της κυβέρνησης. Γιατί όμως δεν έχουν πετύχει, κύριε υπουργέ; Ποιοι είναι αυτοί που δε δικαιούνται να έχουν θέση στον παράδεισο του νεοφιλελευθερισμού σας; Ίσως είναι αυτοί που ατύχησαν, αυτοί που αδικήθηκαν ή ισοπεδώθηκαν από τον αχαλίνωτο και ασύδοτο ανταγωνισμό. Αυτοί που δεν πετυχαίνουν, κύριε υπουργέ, μπορεί να είναι όσοι δεν άντεξαν το βάρος των εγκληματικών αποφάσεων των πολιτικών και των κομμάτων, αλλά και της πλήρους αποτυχίας όλων των θεσμών αυτής της πολιτείας. Μπορεί να είναι όσοι δεν πέτυχαν να μπουν στο κύκλωμα με τις μίζες, τις βίζες και τους ουρανοξύστες, όσοι δεν είναι στη λίστα Λαγκάρντ, στα Panama papers και στις αγνοούμενες λίστες των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων. Και βεβαίως δε θα τύχουν αμοιβής όσοι δεν έχουν φιλήσει τα οπίσθια της εξουσίας, δεν έμαθαν να έρπουν και να γλείφουν και να χειροκροτούν τον Καίσαρα και τους πραιτωριανούς παρακοιμωμένους του. Η πραγματικότητα στην κυπριακή οικονομία είναι τέτοια που δεν προσφέρεται για πανηγυρισμούς, παρά τη φαινομενική βελτίωση των δεικτών, τη μερική είσοδο στην επενδυτική βαθμίδα και τα χειροκροτήματα των δανειστών.

Τα περί φορολογικών ελαφρύνσεων, τα οποία ανακοινώθηκαν από τον κ. Γεωργιάδη, αλλά και από τα κόμματα ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ ως δώρο προς τους πολίτες αποτελούν υποχρέωση της κυβέρνησης προς την κοινωνία, γι' αυτό ούτε θα τα χαιρετίσουμε ούτε θα τα χειροκροτήσουμε. Η κυβέρνηση, που επαίρεται για τους πλεονασματικούς προϋπολογισμούς, αντί να αυξάνει τις δαπάνες για το κρατικό μισθολόγιο, να επαναφέρει προκλητικά επιδόματα δημοσίων υπαλλήλων και αξιωματούχων και να μοιράζει φορολογικές ελαφρύνσεις αστόχευτα και αλόγιστα, θα έπρεπε να κοιτάξει αυτούς που έχουν πραγματική ανάγκη και τι πραγματικά χρειάζονται αυτή η χώρα κι ο λαός μας, για να έχουμε μια σταθερή και με όντως γερές βάσεις οικονομία, για να έχουμε μέλλον!

Για παράδειγμα, λέχθηκαν πολλά περί πάταξης της φοροδιαφυγής, για τις μεταρρυθμίσεις που "θα" γίνουν, για την αλλαγή στον ευρύτερο δημόσιο εδώ και ούτω καθεξής. Πρόκειται για υποσχέσεις που αναμένουμε να υλοποιηθούν εδώ και πέντε χρόνια. Ειδικότερα η φοροδιαφυγή, που εμείς ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών ζητήσαμε να κυνηγηθεί αμείλικτα, διαπιστώνουμε ότι με τη συνενοχή κάποιων κομμάτων η κυβέρνηση την έχει νομιμοποιήσει και την έχει επιβραβεύσει.

Λέχθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών ότι «οι τράπεζες εξυγιάνθηκαν και πετύχαμε τα χαμηλότερα επιτόκια που είχε ποτέ η Κύπρος». Την εξυγίανση την οποία επικαλείται και παρουσιάζει σήμερα ως επιτυχία ο υπουργός κάποιος την πλήρωσαν ακριβά και επιτρέψτε μου να σημειώσω ότι στην ομιλία του υπουργού, μια ομιλία αποτελούμενη από 3 183 λέξεις, δε γίνεται καμία αναφορά σε αυτούς που θυσιάστηκαν για να σωθούν οι τράπεζες, οι οποίες βεβαίως -αυτές που σώθηκαν- ξεπουλήθηκαν στο άψε σβήσε στα νέα αφεντικά που κατέφθασαν ως γύπες από το εξωτερικό που μυρίστηκαν πτώμα. Ούτε μια λέξη δε βρήκε να πει ο κ. Γεωργιάδης για τους κουρεμένους καταθέτες, τους κατόχους αξιογράφων, τους μικρομετόχους που ακόμα βρίσκονται στους δρόμους και αναζητούν δικαίωση. Αντίθετα, σε κάθε περίπτωση που μιλούμε για αποζημιώσεις, δεχόμαστε την αυστηρή παρατήρηση ότι δεν προκύπτει επ' ουδενί θέμα αποζημίωσης των κουρεμένων καταθετών, μικρομετόχων και κατόχων αξιογράφων. Αρνήθηκε για πέντε χρόνια να ασχοληθεί με το Ταμείο Αλληλεγγύης και μόνο μετά από προτάσεις τριών κοινοβουλευτικών κομμάτων και αφόρητες κοινοβουλευτικές πιέσεις κατέθεσε, πριν από λίγες μέρες, ένα αμφιλεγόμενο και προβληματικό νομοσχέδιο. Και μόλις σήμερα είδαμε να φθάνει και ένας συμπληρωματικός προϋπολογισμός με €30 εκατομ. και θα πρέπει να συγχαρώ τον νέο πρόεδρο της επιτροπής, τον κ. Βότση, για την επιμονή του να μπουν στον προϋπολογισμό του 2019 άλλα €30 εκατομ. Αντίθετα, ο κ. υπουργός επέλεξε να διαφημίσει το Σχέδιο "Εστία", το οποίο παρουσιάζεται ως σωτήρας των δανειοληπτών και της πρώτης κατοικίας, ενώ στην πραγματικότητα εξυπηρετεί πρώτα και κύρια τις τράπεζες, αφού, όπως αποκαλύφθηκε πρόσφατα, βασίστηκε σε νομικές συμβουλές κατόπιν εντολών των ίδιων των τραπεζών, της πασίγνωστης Freshfields, του ίδιου νομικού οίκου που επεξεργάστηκε τη συμφωνία για το ξεπούλημα του συνεργατισμού και πιο πριν υπερασπίστηκε τον κ. Βγενόπουλο εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μας καλούν να επιχορηγήσουμε την πληρωμή των δόσεων μιας μερίδας δανειοληπτών από δάνεια που είναι φορτωμένα με υπερχρεώσεις και καταχρηστικές ρήτρες. Το κράτος, δηλαδή οι φορολογούμενοι, καλούνται να πληρώσουν την κερδοσκοπία και την αισχροκέρδεια των τραπεζών, οι οποίες, αντί να τιμωρηθούν για την οικονομική κρίση και τη δυστυχία που προκάλεσαν, τυγχάνουν και έμμεσης κρατικής ενίσχυσης, ένα ιδιότυπο "bail out", όπως χαρακτηρίστηκε και από στελέχη της κυβερνητικής παράταξης, για να συνεχίσουν το "θεάρεστο" έργο τους.

Κυρίες και κύριοι,

Τα τελευταία χρόνια επιβλήθηκαν αιματηρές θυσίες που προκάλεσαν μόνιμες αναπηρίες στην κοινωνική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον της πατρίδας μας, για να βελτιωθούν οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας. Το καθαρό δημόσιο χρέος της χώρας έχει εκτοξευθεί στο πιο ψηλό σημείο του των τελευταίων δέκα ετών, πιο ψηλά ακόμη και από το 2013, φτάνοντας το 112% του ΑΕΠ λόγω των χειρισμών της

κυβέρνησης στον συνεργατισμό, που στόχο είχαν να εξυπηρετήσουν συμφέροντα που έχουν σχέση με την ηγεσία του κυβερνώντος κόμματος και να καλύψουν την εγκληματική αποτυχία των εγκαθетен διευθυντών, όλων σχεδόν προερχόμενων από τον φιλικό κύκλο του κ. υπουργού.

Είναι γεγονός πως τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σήμερα σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι ήταν μετά τις καταστροφικές αποφάσεις του Eurogroup και της κυβέρνησης το 2013. Μετά από τόσες βαριές θυσίες των Κυπρίων πολιτών και μετά από πέντε χρόνια επώδυνης λιτότητας, είναι εν πολλοίς αναμενόμενο αυτό το αποτέλεσμα. Εντούτοις, είναι γενικά αποδεκτό και αυταπόδεικτο ότι η κυπριακή οικονομία σήμερα βρίσκεται πολύ μακριά τόσο από εκεί που ήταν κάποτε και κυρίως μακριά από εκεί που θα έπρεπε και θα μπορούσε να ήταν. Συνολικά το 25% του πληθυσμού, δηλαδή ένας στους τέσσερις συμπατριώτες μας, βρίσκεται υπό τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Όπως πάντα, ο κίνδυνος αυτός βρίσκεται πιο ψηλά ανάμεσα στις γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες, αναδεικνύοντας ακόμη μια φορά τη διάκριση που υπάρχει ανάμεσα στα δύο φύλα. Το ποσοστό αυτό εκτοξεύεται στο 27% στις γυναίκες άνω των είκοσι πέντε ετών. Αν λάβουμε υπόψη ότι 11,5% του πληθυσμού στερείται τουλάχιστον τεσσάρων ειδών υπηρεσιών από τις εννέα βασικές και ότι 6,6% του πληθυσμού βρίσκεται υπό τον παρατεταμένο κίνδυνο της φτώχειας, τότε μπορούμε να μιλούμε για μια τραγική κατάσταση. Από την άλλη, παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα το ποσοστό του πληθυσμού που καθυστερεί στην αποπληρωμή των δόσεων του δανείου της κύριας κατοικίας ή του ενοικίου ή πάγιων λογαριασμών ή δόσεων άλλων δανείων λόγω οικονομικών δυσκολιών, αφού αποτελεί το 25% του πληθυσμού. Η ανεργία, ιδιαίτερος των νέων, παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, από τα πιο υψηλά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρά τη σημαντική μείωση των τελευταίων χρόνων.

Παρά τα δραστικά μέτρα που αποφάσισαν η κυβέρνηση και η τρόικα, που περιλάμβαναν το κούρεμα των καταθέσεων το 2013, δε φαίνεται να έχουν ξεπεραστεί τα προβλήματα του τραπεζικού μας συστήματος. Παρά την υπερψήφιση από την πλειοψηφία της Βουλής πιο αυστηρών νομοθετικών προνοιών που αφορούν την εκποίηση ακινήτων, καταπατώντας τα δικαιώματα των δανειοληπτών, και παρά το ξεπούλημα του συνεργατισμού, φαίνεται να μη διαφοροποιείται σημαντικά ο κίνδυνος από το τεράστιο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν την ωρολογιακή βόμβα που απειλεί να τινάξει στον αέρα την κυπριακή οικονομία. Πέρα από κάποιες ισχνές και ανάξιες αναφοράς κυβερνητικές προσπάθειες, η κυβέρνηση από το 2013 είχε αρνηθεί να προωθήσει τη δημιουργία δημόσιου φορέα διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη μοναδική ίσως λύση για την αντιμετώπιση των δανείων όπως απέδειξε το παράδειγμα άλλων χωρών. Αυτό όμως είναι το μέτρο που αποφάσισε τελικά να εφαρμόσει με το ξεπούλημα της Συνεργατικής Τράπεζας, δημιουργώντας την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ), χωρίς όμως να δίνεται η δυνατότητα στις άλλες τράπεζες στην Κύπρο να μεταφέρουν και τα δικά τους μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε αυτό τον οργανισμό. Αντί αυτού έχουμε το ξεπούλημα πακέτων δανείων σε πιστωτικά και μη πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού, με όλα τα προβλήματα που αυτό θα επιφέρει. Ειδικότερα, σημειώνεται ότι η Κύπρος κατέχει την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ό,τι αφορά το ύψος του ιδιωτικού δανεισμού. Εξακολουθούμε να κατέχουμε τη δεύτερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ακολουθώντας την Ελλάδα, που κατέχει την πρώτη θέση.

Διαπιστώνουμε με ανησυχία ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους δεν προώθησαν δυναμικά και αποτελεσματικά τις έρευνες για τις ευθύνες για την καταστροφή, δεν έχουν οδηγήσει ενώπιον της δικαιοσύνης τις διοικήσεις των τραπεζών, τις εποπτικές αρχές και τους πολιτικούς που ευθύνονται για την οικονομική καταστροφή, εκείνους που ευθύνονται για την παράνομη παραχώρηση του ELA στη Λαϊκή Τράπεζα, την καταδίκη των υπεύθυνων για την πώληση των καταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, την οικτρή οικονομική κατάσταση στην οποία βρέθηκε ο συνεργατισμός και δεν διερευνήθηκε ακόμη και δεν τιμωρήθηκε κανένας για τον ύποπτο τρόπο που ξεπουλήθηκε στην Ελληνική Τράπεζα ο συνεργατισμός.

Σε ό,τι αφορά τον κρατικό προϋπολογισμό, εντοπίζουμε σπατάλες και μη δικαιολογημένες δαπάνες, αδικαιολόγητα υψηλά επιδόματα αξιωματούχων, εκατοντάδες προαγωγές δημοσίων υπαλλήλων, λιμουζίνες, σκάνδαλα και κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος και προπαντός αστόχευτες και προκλητικές δαπάνες πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων. Η γενική εικόνα είναι ότι όλα αυτά και όσα περιγράφονται πιο πάνω απορροφούν την όποια αναιμική βελτίωση των δημοσιονομικών. Εξακολουθεί σε αυτό τον προϋπολογισμό να μη δίνεται προτεραιότητα στην ενίσχυση των μέτρων δημογραφικής ανάπτυξης. Εμείς ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών θεωρούμε ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της χώρας μας, μιας χώρας που βρίσκεται υπό κατοχή και απειλείται από δημογραφικό Αττίλα, είναι ο πληθυσμός της. Εξακολουθούν τα μέτρα οικονομικής στήριξης της τεκνογονίας και της μόρφωσης των παιδιών να υπόκεινται σε υπέρμετρα αυστηρά εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια, στο όνομα της ορθολογιστικής στόχευσης. Θέση μας είναι ότι τα επιδόματα για την οικογένεια και τους φοιτητές δεν είναι στοιχεία φιλανθρωπίας ή κοινωνικής μέριμνας και κακώς περικόπτονται στη βάση ενός δυσνόητου και γεμάτου κενά συστήματος στόχευσης. Η λογική για στόχευση εφαρμόζεται δυστυχώς και στα προγράμματα στήριξης των αναπήρων, γεγονός που έχει προκαλέσει τις έντονες διαφωνίες του αναπηρικού κινήματος.

Κύριε Πρόεδρε,

Σήμερα έχουμε 12 Δεκεμβρίου και δεν μπορούμε να μη θυμηθούμε και εγώ και ο κ. Προκοπίου ότι στις 12 Δεκεμβρίου του 2012 αυτή η Βουλή περιέκοψε με μια τεράστια χατζάρα, με μια ππάλα, τα επιδόματα μάνας, τα επιδόματα της οικογένειας, τα επιδόματα των φοιτητών και από τους πενήντα έξι βουλευτές μόνο δύο βουλευτές στάθηκαν απέναντι σε αυτό το τσουνάμι των περικοπών. 12 Δεκεμβρίου 2012! Ιστορική ημερομηνία για την οικογένεια σε αυτή τη χώρα, ιστορική ημερομηνία για το μέλλον αυτής της χώρας, που το περιέκοψαν κυβέρνηση και Βουλή, πλην δύο.

Η κυβέρνηση μέσω του χειρισμού των θεμάτων που αφορούν το ωράριο των γενικών καταστημάτων δημιούργησε συνθήκες κρίσης με ανυπολόγιστες συνέπειες. Θα έπρεπε να υπάρχουν μέτρα για εργοδότηση των ανέργων στις μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, ώστε να υποστηριχθούν οι μικρές επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό των υπεραγορών.

Δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό εκείνα τα κονδύλια που να υλοποιούν τη συμφωνία των πολιτικών κομμάτων με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας την 21^η Ιουλίου 2016, στη βάση της οποίας ψηφίστηκαν ομόφωνα τα νομοσχέδια για το ΓΕΣΥ, δηλαδή η παράλληλη κάλυψη όλων των κενών σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή των δημόσιων νοσοκομείων. Για να λειτουργήσει το ΓΕΣΥ, χρειαζόμαστε δυνατά αυτονομημένα νοσοκομεία, γεγονός που συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για την υποδομή, ιδιαίτερα τα επόμενα λίγα χρόνια. Δυστυχώς, δεν αντικατοπτρίζεται αυτή η οξεία ανάγκη στον προϋπολογισμό του 2019. Τα δημόσια νοσηλευτήρια βρίσκονται -καθώς ξεκινά η αυτονόμηση- σε κατάσταση διάλυσης, παρά τις προσπάθειες του προσωπικού.

Το κεφάλαιο των μεταρρυθμίσεων που ήταν πάρα πολύ σημαντικό για την εφαρμογή των μνημονιακών μας υποχρεώσεων έχει μείνει μόνο στις διακηρύξεις. Θέματα όπως η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, της παιδείας, των δημόσιων συγκοινωνιών παραμένουν σε επίπεδο εξαγγελίας. Τα αναγκαία εργαλεία μιας άλλης πολιτικής προσέγγισης στην οικονομία όπως το Ταμείο Υδρογονανθράκων, το πράσινο ταμείο, η ψηφιακή διακυβέρνηση, το Ταμείο Αλληλεγγύης παραμένουν μόνο στα χαρτιά.

Ο προϋπολογισμός δεν αντιστρέφει την κοινωνική οπισθοδρόμηση και την εργασιακή υποχώρηση που ζήσαμε τα τελευταία χρόνια. Κυρίως όμως θέλουμε να τονίσουμε πως, αντίθετα με τις συμβουλές που λαμβάνουμε από διεθνείς οργανισμούς και παραδείγματα άλλων χωρών που εξήλθαν ή αντιμετώπισαν την οικονομική κρίση, δεν υπάρχουν επαρκείς πρόνοιες στον προϋπολογισμό που να δίνουν την ένδειξη ή έστω την ελπίδα ότι θα προκύψει κάποιας μορφής δυναμική που θα αλλάξει ριζικά το υφιστάμενο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο που μας έφερε σε αυτό το σημείο ευθύς εξαρχής.

Σημειώνουμε την έλλειψη οράματος στον τομέα του περιβάλλοντος που να χρηματοδοτείται από πραγματικά και ουσιαστικά κονδύλια τόσο από τον κρατικό προϋπολογισμό όσο και από ευρωπαϊκά κονδύλια. Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2019 δεν εμπεριέχει ούτε τις βασικές και αναγκαίες πρόνοιες για προώθηση της πράσινης ανάπτυξης ή έστω για την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο νησί. Έχουμε υποχρέωση -πρέπει να ξέρετε, κυρίες και κύριοι- με βάση την Σύμβαση για την Προώθηση της βιώσιμης πράσινης ανάπτυξης, των επενδύσεων για επίτευξη του στόχου για μείωση των συνολικών εκπομπών ρύπων σε εθνικό επίπεδο και των μέτρων για διαχείριση των επιπτώσεων του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής. Κάτι τέτοιο δεν υπάρχει ενώπιόν μας στον προϋπολογισμό που καλούμαστε να ψηφίσουμε.

Φαίνεται πως η υπουργική απόφαση για κατάρτιση εθνικής στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι κενή περιεχομένου, αφού καλείται το υπουργείο να την υλοποιήσει στα πλαίσια του πενιχρού ετήσιου προϋπολογισμού. Οι δε πρωτοβουλίες που εξαγγέλλει σήμερα ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη κλιματική αλλαγή ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ακούγονται ως έπτα πτερόεντα στα αυτιά των εταίρων μας, αφού οι επιδόσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας στον τομέα της κλιματικής αλλαγής είναι από θλιβερές μέχρι κάκιστες.

Εξακολουθούν οι ιθύνοντες να μιλούν για προσέλκυση ξένων επενδύσεων και καταθέσεων, για πωλήσεις ακινήτων, για ανέγερση κι άλλων πύργων για τους "κυπριοποιημένους" επενδυτές, για αδειοδότηση καζίνων, γηπέδων γκολφ και μαρίνων και για ξεπούλημα ημικρατικών οργανισμών. Ο προϋπολογισμός αντανάκλα την αδυναμία της κυβέρνησης να επενδύσει στην επανεκκίνηση της οικονομίας που να βασίζεται εξίσου στον πρωτογενή και στον δευτερογενή τομέα, δηλαδή τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, τη βιοτεχνία, την παραγωγή ενέργειας, την προστασία του περιβάλλοντος. Κινητήριος δύναμη δεν πρέπει να είναι μόνο και αποκλειστικά τα ξένα δεκανίκια και τα δάνεια. Πρέπει να εμπιστευτούμε τις δυνάμεις της κυπριακής οικονομίας, τις μικρές επιχειρήσεις, τους αυτοεργοδοτούμενους και τους βιοτέχνες, τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους μας και κυρίως τη νεολαία μας. Δεν ξέρω αν έχετε διαβάσει πρόσφατα στην Καθημερινή μια συνέντευξη του κ. Κώστα Γαβρά, ο οποίος είπε χαρακτηριστικά: «Φτώχεια δεν είναι μόνο όταν υπάρχει απουσία των βασικών καταναλωτικών αγαθών. Φτώχεια είναι, όταν οι νέοι νιώθουν ότι δεν έχουν μέλλον στη χώρα τους». Και βγείτε από αυτή την αίθουσα και μιλάτε με τους νέους και θα πάρετε την απάντησή σας αν δίνετε την ευκαιρία και το όραμα στη νεολαία να νιώθει ότι έχει μέλλον σε αυτή τη χώρα.

Συνηθίζεται μέρος της ομιλίας των πολιτικών αρχηγών επί των προϋπολογισμών του κράτους να αφιερώνεται στο Κυπριακό. Εγώ φέτος θα αποφύγω τα πολλά λόγια. Θα πω μόνο ότι μας ανησυχεί το γεγονός ότι η Τουρκία παραμένει στις αδιάλλακτες θέσεις της που καθιστούν κάθε προσπάθεια για επανέναρξη των συνομιλιών μια ρωσική ρουλέτα. Οι συνομιλίες έχουν διακοπεί μετά το ναυάγιο στο Κραν Μοντανά και δε φαίνεται επί του παρόντος να υπάρχει ελπίδα για νέες συνομιλίες, όμως η επανέναρξη των συνομιλιών δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός, όπως συμβαίνει δυστυχώς για ένα μέρος της πολιτικής ηγεσίας. Οφείλουμε να προβληματιστούμε προς ποια κατεύθυνση θα κινηθούν οι διαπραγματεύσεις. Αν συνεχίσουν οι διαπραγματεύσεις να βασίζονται στις υποχωρήσεις της ελληνοκυπριακής ηγεσίας, θα οδηγηθούμε στην ουσιαστική παράδοση της Κύπρου στα τουρκικά στρατηγικά σχέδια.

Εμείς, ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, δεν υιοθετούμε την πολιτική των υποχωρήσεων. Δεν είμαστε οπαδοί της φιλοσοφίας της όποιας λύσης ούτε αναζητούμε τη λύση σε άγνωστα μονοπάτια που φέρουν εξωτικά ονόματα όπως “χαλαρή ομοσπονδία”, “αποκεντρωμένη ομοσπονδία”, “συνομοσπονδία” ή “δύο κράτη”. Επιμένουμε στον στόχο για μια ενιαία, δημοκρατική, ευρωπαϊκή Κύπρο, χωρίς ξένους στρατούς, εγγυήσεις, επεμβατικά δικαιώματα, βάσεις και εποίκους, χωρίς εσωτερικά σύνορα και ρατσιστικού τύπου διακρίσεις, που θα κατοχυρώνει όλα τα πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα για όλους τους πολίτες της μικρής μας χώρας, Έλληνες, Τούρκους, Μαρωνίτες, Αρμενίους και Λατίνους. Δε συμφωνούμε με τη βεβιασμένη και χωρίς προετοιμασία σύγκληση πενταμερούς διάσκεψης. Κατ’ ακρίβειαν, θεωρούμε μέγα λάθος το γεγονός ότι έγινε αποδεκτή η διαδικασία των πενταμερών διασκέψεων, την οποία οφείλει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης να εγκαταλείψει αμέσως. Οφείλει να ζητήσει και να πετύχει όπως η διεθνής πτυχή του Κυπριακού, δηλαδή τα θέματα ασφάλειας, συζητηθούν σε μια διεθνή διάσκεψη με τη συμμετοχή των πέντε Μόνιμων Μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της περιοχής μας.

Όσον αφορά στην προσεχή επίσκεψη της κ. Λουτ, είμαι υποχρεωμένος να διαμαρτυρηθώ για το γεγονός ότι για ακόμη μια φορά ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ετοιμάζεται να καταθέσει προτάσεις χωρίς να προβεί σε συνεννόηση με τις πολιτικές δυνάμεις και το Εθνικό Συμβούλιο. Συνεχίζει να καταθέτει προτάσεις προς την τουρκική πλευρά, χωρίς προηγούμενη διαβούλευση -over a cup of tea- και χωρίς προετοιμασία, όπως παραδείγματος χάριν αυτή η περίπτωση με την ομιχλώδη ιστορία της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Επί της ουσίας, ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών δεν υιοθετούμε ως μέρος των όρων αναφοράς το πλαίσιο Γκουτέρες, γιατί περιλαμβάνει εξαιρετικά επικίνδυνες προτάσεις για το περιουσιακό, το εδαφικό, την εκτελεστική εξουσία και τα δήθεν δικαιώματα των Τούρκων πολιτών. Η αποστολή της κ. Λουτ χρειάζεται ιδιαίτερο και προσεκτικό χειρισμό, έχοντας υπόψη τις απειλές για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ και τις απαιτήσεις της ηγεσίας των Τουρκοκυπρίων για χρονοδιάγραμμα, επιδιαιτησία και κατοχύρωση της ούτω καλούμενης “Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου”, σε περίπτωση νέου αδιεξόδου. Είναι όντως ανησυχητικό να διαπιστώνεται ότι το εσωτερικό μέτωπο έχει μετατραπεί σε μια αρένα γρονθοκοπημάτων. Τα δύο μεγάλα κόμματα και η κυβέρνηση συνεχίζουν μια άτεγκτη και στείρα δημόσια αντιπαράθεση, που συγχύζει και διχάζει τον λαό. Οι ευθύνες του Προέδρου Αναστασιάδη και των ηγεσιών των κομμάτων είναι μεγάλες. Αν μετά από όλα τούτα με ρωτήσετε τι θα ζητούσα από έναν κρατικό προϋπολογισμό, θα επέλεγα μάλλον τυχαία και θα έλεγα τα εξής: Ως Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών θέλουμε περισσότερους βρεφοκομικούς σταθμούς και λιγότερα χιλιόμετρα αυτοκινητοδρόμων. Θέλουμε περισσότερη οικονομική στήριξη στους συνταξιούχους και στις μονογονεϊκές και πολύτεκνες οικογένειες και λιγότερη στήριξη στους developers και στους εργολάβους. Θέλουμε περισσότερες δαπάνες για την παιδεία και την υγεία και λιγότερες πιστώσεις και φορολογικές απαλλαγές για τα funds και τις εταιρείες του χρηματιστηρίου. Θέλουμε περισσότερο αγορανομικό έλεγχο των βασικών προϊόντων και ασφάλεια τροφίμων, την επιβολή περισσότερων ελέγχων των προϊόντων που έρχονται από τα κατεχόμενα και την καταπολέμηση της αισχροκέρδειας, αντί να αναζητούνται μέθοδοι για περισσότερα προνόμια και μονοπώλια για τους δημόσιους υπαλλήλους και τους αξιωματούχους του κράτους. Θέλουμε κίνητρα για την εργοδότηση των αναπήρων, των νέων επιστημόνων, των γυναικών και των καλλιτεχνών και λιγότερα κίνητρα για να χριστούν νέες επαύλεις πάνω από τις Θαλασσινές Σπηλιές, γύρω από τα γήπεδα γκολφ, στον Ακάμα ή όπου καπνίσει στον κάθε developer. Θέλουμε περισσότερη κοινωνική στέγη για τους άστεγους αυτής της χώρας, για τα άτομα που δεν έχουν ικανοποιητική στέγη, για όσους βλέπουν το πενιχρό ΕΕΕ να εξανεμίζεται από τα ψηλά ενοίκια και το υψηλό κόστος διακίνησης αντί κι άλλα κίνητρα για ουρανοξύστες και μεγάλα κτίρια βιτρίνας. Θέλουμε περισσότερα κίνητρα για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις ηλιακές στέγες σε σπίτια, εμπορικά κέντρα και βιομηχανίες, κίνητρα για απόσυρση των παλιών αυτοκινήτων και αντικατάστασή τους με ηλεκτρικά, υβριδικά ή αυτοκίνητα με υγραεριοκίνηση αντί νέες διευκολύνσεις για τα ιδιωτικά αυτοκίνητα και νέους δρόμους που τέμνουν και καταστρέφουν δάση όπως τα δάση Αθαλάσσας και Ακαδημίας στη Λευκωσία.

Αυτά είναι λίγα από αυτά που θέλουμε και δεν τα βρίσκουμε στον προϋπολογισμό που έχουμε ενώπιόν μας. Είναι πολύ λίγος για να χωρέσει τα θέλω μας, είναι πολύ μικρός για να χωρέσει την οργή και τον θυμό μας. Επιστρέφεται στον αποστολέα.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ. Είκοσι επτά λεπτά. Και εσείς μέσα στον χρόνο σας, άνετα, και εξοικονόμηση τριών λεπτών.

Καλώ στο βήμα τον κ. Μιχάλη Γιωργάλλα, βουλευτή της Αλληλεγγύης.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Έν' για να καλύψουν το κενό, ώσπου να έρθετε στο βήμα, κύριε Γιωργάλλα. Άστους να μιλήσουν.

Θα καλωσορίσετε εσείς τον Υπουργό Οικονομικών -που τον εκάλεσεν ο κ. Πεردίκης και ήρθε- ή να τον καλωσορίσω εγώ;

ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΙΩΡΓΑΛΛΑΣ:

Θα τον καλωσορίσω εκ μέρους του.

Καλωσορίσατε, κύριε υπουργέ.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πριν προχωρήσω να αναλύσω τις θέσεις της Αλληλεγγύης για τον προϋπολογισμό, για την οικονομία και εγώ με τη σειρά μου θέλω να ευχαριστήσω τον πρόεδρο, τους συναδέλφους, τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών, αλλά και όλους τους λειτουργούς του Υπουργείου Οικονομικών και ιδιαίτερα τον πρώην διευθυντή της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού τον κ. Σταύρο Μιχαήλ και να του ευχηθούμε καλή επιτυχία στα νέα του καθήκοντα που ανέλαβε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η πατρίδα, εξερχόμενη από την καταστροφική οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων, εξακολουθεί να βρίσκεται αντιμέτωπη με απειλητικούς κινδύνους, με πολλές προκλήσεις και μπροστά σε πολύ υποσχόμενες ευκαιρίες. Ο κόσμος γύρω μας αλλάζει και πρέπει να αλλάξουμε και εμείς. Όμως πρέπει να αναζητήσουμε ευφάνταστες, καινοτόμες, ικανές λύσεις έξω από το κουτί. Πρέπει να τολμήσουμε να συγκρουστούμε με καταχρηστικές νοοτροπίες και παρασιτικά συμφέροντα, όμως πρώτιστα πρέπει να ξεβολέψουμε όλους όσους επιβαρύνουν το δημόσιο αγαθό και πλουτίζουν παράνομα εις βάρος του κράτους και αυτοί είναι πολλοί.

Η Αλληλεγγύη αναγνωρίζει ότι, παρά τις ιδιόμορφες συνθήκες που επικρατούν και επηρεάζουν αρνητικά την κυπριακή οικονομία, ο προϋπολογισμός του κράτους για το 2019 καταγράφει μια προσπάθεια να υπάρξει ανάκαμψη και επαναφορά στα προ της κρίσης οικονομικά μεγέθη. Για την Αλληλεγγύη ο προϋπολογισμός είναι ένας καλός λογιστικά προϋπολογισμός. Λόγω χρόνου δε θα σχολιάσω τα νούμερά του. Αυτό θα γίνει κατά τη διάρκεια των τριών ημερών της συζήτησης αυτής πολλές φορές σε αυτή την αίθουσα. Θα σημειώσω όμως ότι απ' αυτό τον προϋπολογισμό απουσιάζουν οι τολμηρές τομές, οι επαναστατικές προσεγγίσεις και οι καινοτόμες ιδέες, που είναι αναγκαίες, για να αλλάξουμε ολικά και καθολικά το κράτος μας και την πατρίδα μας. Και σε αυτό τον προϋπολογισμό υπάρχει μια μεγέθυνση των οικονομικών δεικτών, βασικά από έσοδα που προκύπτουν από τον τουρισμό και την έκδοση διαβατηρίων. Η Αλληλεγγύη εντοπίζει στον προϋπολογισμό τη διάθεση της κυβέρνησης να επιστρέψει πίσω σε προβληματικές πρακτικές, με χαλάρωση των μέτρων και επαναφορά αχρείαστων δαπανών και καταχρηστικών απολαβών, που είχαν αποκοπεί από προνομιούχους. Και όλα αυτά την ώρα που η κατάσταση στην οικονομία εξακολουθεί να είναι ρευστή και οι κίνδυνοι δεν έχουν εκλείψει.

Στο σημείο αυτό να μου επιτρέψετε να σας παρουσιάσω πέντε επισημάνσεις για την κυπριακή οικονομία. Πρώτον, οι ρυθμοί ανάπτυξης είναι εντυπωσιακοί. Θα βγάλουν την Κύπρο από την κρίση, ωστόσο μεσοπρόθεσμα η κυπριακή οικονομία δε θα είναι βιώσιμη, εάν δεν προωθηθούν θαρραλέες μεταρρυθμίσεις. Δεύτερον, η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας παραμένουν στάσιμες τα τελευταία έξι χρόνια στα επίπεδα του 2012. Τρίτον, το επενδυτικό περιβάλλον στην Κύπρο δεν είναι καθόλου καλό και μάλιστα αυτό χειροτερεύει και δεν είναι ελκυστικό στις σημαντικές παραγωγικές επενδύσεις που χρειάζεται η Κύπρος. Τέταρτον, η μόνη μεταρρύθμιση που έγινε στην οικονομία ήταν να καταστεί ακόμα πιο εύκολη η πώληση γης και ιδιοκτησίας σε ξένους, προκειμένου να αγοράσουν κυπριακά διαβατήρια. Και, πέμπτον, λόγω των πολιτογραφήσεων και των διαβατηρίων έχει επέλθει μια ραγδαία αύξηση των τιμών στην αγορά ακινήτων και αυτό που συμβαίνει έχει τα χαρακτηριστικά μιας νέας φούσκας, που, όταν θα σκάσει, θα δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα.

Αυτές οι πέντε βασικές επισημάνσεις δεν ανήκουν σε μένα, παρ' όλο που τις αποδέχομαι πλήρως. Ανήκουν στον νομπελίστα μας Χριστόφορο Πισσαριδη και έγιναν προ ημερών σε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξή του. Τις επισημάνσεις του κ. Πισσαριδη δικαιώνουν και οι τελευταίες αναφορές του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την Κύπρο. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έχοντας την έγνοια να πάρει πίσω όσα μας δάνεισε, υποδεικνύει στις κυπριακές αρχές να προωθήσουν τις μεταρρυθμίσεις και να αποφύγουν την υπερβολική συγκέντρωση οικονομικής δραστηριότητας στον τομέα των κατασκευών, έχοντας προφανώς κατά νουν αυτό που και ο κ. Πισσαριδης παραδέχεται. Τον νομπελίστα δικαιώνει και η Παγκόσμια Τράπεζα, που

στην τελευταία της έκθεση «Doing Business Report 2018» η βαθμολογία της Κύπρου επιδεινώθηκε ελαφρώς σε σχέση με άλλες χρονιές, γιατί το επενδυτικό περιβάλλον στον τόπο μας δεν είναι φιλικό στους επενδυτές. Μάλιστα, σε αυτό το γεροτό γίνονται συγκεκριμένες υποδείξεις για υπηρεσίες του κράτους που υστερούν. Τον Χριστόφορο Πισσαριδη δικαιώνει ακόμα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που στις εκθέσεις της η Κύπρος παρουσιάζει ενδείξεις για πιθανές ανισοροπίες σε εφτά από τους δεκατέσσερις δείκτες ανισοροπιών, καταγράφοντας έτσι τον μεγαλύτερο αριθμό αρνητικών ενδείξεων από όλα τα κράτη μέλη.

Όλες αυτές οι διαπιστώσεις που σας έχω παραθέσει απλά συγκλίνουν αβίαστα στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος δεν έχει ξεπεράσει τους κινδύνους. Έχουν γίνει αρκετά και σημαντικά, όμως, χωρίς τολμηρές τομές και επαναστατικές μεταρρυθμίσεις, η οικονομία δε θα είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμη. Οι παραγωγικές επενδύσεις που θέλουμε δε θα έρθουν ποτέ και τα προβλήματα θα χειροτερεύουν. Για να φτιάξουμε λοιπόν ένα βιώσιμο κράτος, που να είναι σύγχρονο, ευέλικτο, οικονομικό και αποτελεσματικό, χρειαζόμαστε τόλμη. Πρώτα από όλα όμως χρειαζόμαστε ρήξη με το κακό μας παρελθόν, τη διαπλοκή, τη διαφθορά και τα καταχρηστικά παράνομα συμφέροντα, που κατατρώνε το δημόσιο πλούτο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είμαστε περήφανοι για το κράτος που έχουμε σήμερα; Εγώ λέω δεν είμαστε. Δεν είμαστε, γιατί η μακροχρόνια παρακμή έχει διαβρώσει τον ιστό λειτουργίας της κρατικής μηχανής και έχει καταστήσει το κράτος ανίκανο, ανήμπορο, ανάπηρο και κοστοβόρο. Οι λειτουργίες της πολιτείας υπονομεύονται εκ των έσω από τη μεγάλη διαπλοκή, την ανικανότητα, την αναξιοκρατία, την αδιαφάνεια και την εκτεταμένη διαφθορά στην πολιτική ζωή, στους θεσμούς, αλλά και στην ίδια την κοινωνία μας.

Όταν ο Γλαύκος Κληρίδης, σύμφωνα με τους αστικούς μύθους της πρωτεύουσας, χαρακτήριζε μεταξύ σοβαρού και αστείου την Κύπρο ως μπανανία -και μάλιστα επί δικής του διακυβερνήσεως, αν ισχύει- είχε ιδία αντίληψη πώς λειτουργούσε το κυπριακό κράτος. Ναι, τολμώ να πω ότι είμαστε κράτος μπανανίας, όταν θέλουμε δέκα χρόνια και βάλε, για να σχεδιάσουμε και να κατασκευάσουμε μια πλατεία, έναν δρόμο ή άλλο έργο κοινής ωφελείας. Είμαστε κράτος μπανανίας, όταν θέλουμε σαράντα χρόνια να στήσουμε ένα σύστημα υγείας και όταν πληρώνουμε δύο-τρεις φορές καθετί που φτιάχνει το κράτος, επειδή λυμαίνονται τον δημόσιο πλούτο τα τρωκτικά, οι απατεώνες και οι μεσάζοντες. Ναι, είμαστε κράτος μπανανίας, όταν θέλουμε δέκα χρόνια, για να θωρακίσουμε εμπορικά και να κατοχυρώσουμε το χαλλούμι. Και ενώ θα έπρεπε να υπάρχει μια στιβαρή υπηρεσία που να το στηρίζει και να το προωθεί εμπορικά, αυτό το τόσο σημαντικό για την οικονομία προϊόν, κάποιιο φόρτωσαν σε δύο υπαλλήλους δουλειά για δέκα, με αποτέλεσμα να γίνει το λάθος και να χαθεί το εμπορικό σήμα στη Βρετανία. Είμαστε κράτος μπανανίας, όταν η δικαιοσύνη δεν κατάφερε ποτέ να τιμωρήσει παραδειγματικά τους ενόχους όσων καταστροφών ζήσαμε τις τελευταίες δεκαετίες, ξεκινώντας από το χρηματιστήριο και φτάνοντας μέχρι το κούρεμα και τον συνεργατισμό. Είμαστε κράτος μπανανίας, όταν ακριβοπληρώνουμε την παιδεία και ερχόμαστε τελευταίοι στις κατατάξεις. Είμαστε κράτος μπανανίας, γιατί, όταν μπει κάποιος σε δημόσιο νοσοκομείο, κάνει την προσευχή και τον σταυρό του, για να μη βγει από εκεί με χειρότερα προβλήματα.

Δε ζούμε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σε κανονικό κράτος, όταν η πολιτεία παρακολουθεί παθητικά τον καρκίνο, την άνοια και άλλες σύγχρονες ασθένειες να θερίζουν και απλά περιμένει από τους εθελοντές να παίξουν τον δικό της ρόλο στην αντιμετώπισή τους. Δεν είμαστε κανονικό κράτος, όταν τα τροχαία ξεκληρίζουν τα παιδιά μας και οι κρατικές υπηρεσίες αδυνατούν να βάλουν κάμερες στους δρόμους και έχουν διαδικασίες του 1960 για την εκπαίδευση και την εξέταση οδηγών. Δεν είμαστε κανονικό κράτος, όταν τα ναρκωτικά μπήκαν ακόμα και στα δημοτικά και ο μεγάλος στόχος της κυβέρνησης για την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες είναι οι περιφράξεις και η μια ώρα φύλαξη των σχολείων.

Δεν είμαστε κανονικό κράτος, όταν πέντε χρόνια μετά την ολική καταστροφή ελάχιστα έχουν γίνει για τα θύματα των τραπεζών που έχασαν τις μετοχές, τα αξιόγραφα και τις καταθέσεις τους. Ελάχιστα έχουν γίνει, για να μετριαστεί το τραγικό φαινόμενο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αλλά και για να αποτραπεί το τραγικό φαινόμενο των αυτοκτονιών -που είναι κρυφό μυστικό- και βέβαια να αντιμετωπιστεί και το προσφάτως φαινόμενο των αστέγων, που παίρνει επικίνδυνες διαστάσεις. Αυτή η πολιτεία ελάχιστα έκαμε για τους νοικοκυραίους συμπατριώτες μας που έβαλαν λουκέτο στη δουλειά τους και το όνειρο τους έγινε εφιάλτης και ελάχιστα έκαμε, για να επουλώσει τις πληγές που άνοιξαν σε κάθε νοικοκυριό και ακόμα αυτές αιμορραγούν. Ναι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε κράτος μπανανίας και πρέπει να το αλλάξουμε.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η μεγαλύτερη αδυναμία των τελευταίων χρόνων είναι ότι η δημοσιονομική πολιτική που άσκησε η κυβέρνηση από το 2013 μέχρι σήμερα επικεντρώθηκε, λόγω συνθηκών και αδυναμιών, στη διαχείριση των προβλημάτων και όχι στην επίλυση και την εξάλειψή τους. Για παράδειγμα στο πεδίο της επιχειρηματικότητας, αντί να προστατευθούν με έκτακτα δραστικά και ουσιαστικά μέτρα και κίνητρα οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, αυτές ουσιαστικά εγκαταλείφθηκαν στο έλεος της κρίσης, με αποτέλεσμα να εξαφανιστεί μια ολόκληρη μεσαία τάξη. Μαζί της εξαφανίστηκαν χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις και χάθηκαν χιλιάδες θέσεις

εργασίας. Στην πραγματικότητα θυσιάστηκαν χιλιάδες μικροεπιχειρηματίες, για να θησαυρίζουν σήμερα μερικοί προνομιοῦχοι δικηγόροι, λογιστές ή εργολάβοι από τα διαβατήρια και τις πολιτογραφήσεις.

Για την Αλληλεγγύη η εξάρτηση της οικονομίας από αμφιβόλου διάρκειας και ποιότητας σχέδια, όπως αυτό των πολιτογραφήσεων ξένων υπηκόων με την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας, ελλοχεύει πολλούς κινδύνους. Ο πρώτος κίνδυνος που δημιουργείται από την εξάρτηση της οικονομίας από τα διαβατήρια είναι η αναστολή ανάπτυξης των άλλων ή και άλλων πιο αξιόπιστων τομέων της οικονομίας, όπως είναι ο πρωτογενής. Ο δεύτερος σοβαρός κίνδυνος που δημιουργεί η αγορά των διαβατηρίων είναι η φρενίτιδα στην κατασκευή πολύ ψηλών κτιρίων, ειδικά στη Λεμεσό, χωρίς ιδιαίτερο προγραμματισμό για τις σοβαρές επιπτώσεις που θα επιφέρουν τα κτίρια αυτά στις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες. Και βέβαια ο τρίτος κίνδυνος είναι η στρέβλωση που προκαλείται κυρίως στην ανεργία. Οι εταιρείες που τα κατασκευάζουν έχουν ανάγκες τεχνικού προσωπικού σε αριθμούς που δε βρίσκουν στην Κύπρο και εισάγουν εργαζομένους από το εξωτερικό, δημιουργώντας έτσι μια πλασματική εικόνα ως προς την ανεργία, γιατί φέρνουν εργαζομένους στην Κύπρο, που ίσως θα παραμείνουν εδώ.

Ανεξάρτητα από αυτό οφείλω να ομολογήσω ότι η αλήθεια είναι ότι η ανεργία μειώθηκε για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Όμως στην πραγματικότητα οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται είναι χαμηλής εισοδηματικής στάθμης, που δεν ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τους πτυχιούχους νέους, που ψάχνουν θέσεις εργασίας προστιθέμενης αξίας ακόμα και στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται, με μικρότερους ίσως ρυθμούς, η διαρροή πολύτιμου νεανικού κεφαλαίου στο εξωτερικό. Και δεν είναι μόνο ότι χάνουμε πολύτιμα μυαλά. Το καταστροφικό είναι ότι εμείς ξοδεύουμε δεκάδες χιλιάδες ευρώ να σπουδάσουμε αυτούς τους νέους, τους οποίους παίρνουν έτοιμους κάποιες άλλες χώρες, για να τους εντάξουν στην παραγωγή τους. Πολλοί από τους νέους που παραμένουν στην Κύπρο αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των μειωμένων απολαβών στον ιδιωτικό τομέα και βιώνουν τον εφιάλητη της υποαπασχόλησης και της ετεροαπασχόλησης σε άλλα αντικείμενα απ' αυτά των σπουδών τους. Το να είσαι νέος άνθρωπος και μάλιστα πτυχιούχος, κάποτε ήταν προτέρημα στον τόπο μας! Σήμερα είναι ένα βαρύ φορτίο. Ειδικά, όταν επιχειρήσεις να φτιάξεις τη δική σου οικογένεια, το δικό σου σπίτι και να ζήσεις τη δική σου ζωή, τότε συνειδητοποιείς τον Γολγοθά που πρέπει να ανέβεις.

Ειδικά σε αυτό το επίπεδο της στήριξης της οικογένειας και των γεννήσεων η κυβερνητική δημοσιονομική πολιτική των τελευταίων ετών έχει αποτύχει παταγωδώς. Το ιδιόκτητο σπίτι είναι πολυτέλεια για τα νέα ζευγάρια, καθότι ο δανεισμός έχει καταστεί απρόσιτος. Η οικονομική ανασφάλεια με τους μισθούς πείνας του ιδιωτικού τομέα αναγκάζει τους νέους ανθρώπους να αναβάλουν επ' αόριστον την εγκατάλειψη του πατρικού τους, με αποτέλεσμα να μειωθούν κατακόρυφα οι γάμοι. Περίπου είναι εφτακόσιοι λιγότεροι ανά έτος. Και το τραγικό αυτής της μείωσης είναι να λιγοστέψουν επικίνδυνα οι γεννήσεις. Τα στοιχεία είναι μπροστά μας και είναι εφιαλτικά και η κυβερνητική αντίδραση αγγίζει τα όρια της εγκληματικής ολιγωρίας. Υπερβολικό, αλλά έτσι είναι τα πράγματα.

Ενδεικτικά σας σημειώνω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σε ποια τραγική θέση είμαστε σήμερα. Το 1980 σε κάθε συνταξιούχο αντιστοιχούσαν τρεις ενεργά εργαζόμενοι. Σήμερα σε κάθε συνταξιούχο αντιστοιχεί ένας ενεργά εργαζόμενος. Και, αν αξιολογήσουμε και τους συναφείς όρους απασχόλησης, περιλαμβανομένων και των συνταξιοδοτικών σχεδίων, δε θα είναι υπερβολή να λεχθεί ότι στην Κύπρο υπάρχει θεσμοθετημένη ανισότητα και είμαστε μια χώρα που γεννά δυστυχώς χωρίς επιστροφή. Πριν να είναι πολύ αργά, επιβάλλεται η κυβέρνηση να εκπονήσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αναζωογόνησης του πληθυσμού, με θαρραλέα και στοχευμένα μέτρα, που θα ενθαρρύνουν και θα ενισχύσουν τις γεννήσεις. Ένα σχέδιο με αδρά οικονομικά κίνητρα, κυρίως προς τις πολύτεκνες οικογένειες, αλλά και τις νέες οικογένειες, με ηλικιακή επέκταση των χορηγιών για εξωσωματικές και άλλα χρήσιμα εργαλεία, θα μας φέρουν ελπίζω μεσοπρόθεσμα μια δημογραφική ανακούφιση. Διαφορετικά, αν δε γίνει τίποτε, θα πρέπει να δεχτούμε την τραγική μας μοίρα ότι είμαστε μια πατρίδα υπό απόσυρση.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πλανάται το ερώτημα: Άραγε η κρίση δίδαξε κάτι όλους εμάς, αλλά ιδιαίτερα τους ιθύνοντες που παίρνουν τις αποφάσεις; Πολύ φοβάμαι ότι η κρίση δε μας έχει διδάξει τίποτα και ιδιαίτερα δε δίδαξε τίποτα αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις, γιατί δεν είδαμε να αλλάζει κάτι ουσιαστικό, είτε στις νοοτροπίες είτε στις λειτουργίες της κρατικής μηχανής. Για την Αλληλεγγύη η πραγματική ανάπτυξη, η δημοσιονομική εξυγίανση και η δημοσιονομική σταθερότητα της οικονομίας απαιτούν τον περιορισμό των κινδύνων, των απειλών και των αρνητικών επιπτώσεων που μπορούν να επηρεάσουν την κυπριακή οικονομία. Για να φτάσουμε σε μια τέτοια κατάσταση, πρέπει να εργαστούμε σκληρά να πετύχουμε αυτό που και ο κ. Πισσαρίδης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και πολλοί πολλοί άλλοι μας υποδεικνύουν. Να φτιάξουμε, δηλαδή, ένα σύγχρονο, ασφαλές, ευρωπαϊκό κράτος δικαίου, ανταγωνιστικό σε επενδύσεις, με θέσεις εργασίας, εύρωστη οικονομία και ισχυρή άμυνα, ένα κοινωνικό κράτος συνοχής, που να διαθέτει αξιόπιστους, διαφανείς, δημοκρατικούς θεσμούς και μηχανισμούς πρόνοιας, που να σέβεται τους πολίτες του και να τους προσφέρει ασφάλεια, ποιότητα ζωής και ίσες ευκαιρίες. Μα πάνω από όλα να κάνει όλους εμάς περήφανους.

Για να αποκτήσουμε όμως μια τέτοια πατρίδα, πρέπει να ανασχεδιάσουμε και να επανιδρύσουμε το κυπριακό κράτος, το οποίο έκλεισε τον πρώτο κύκλο της ζωής του και πρέπει να αναμορφωθεί. Λόγω χρόνου δε θα μπω σε λεπτομέρειες. Τις αναλυτικές μας θέσεις θα τις βρείτε στην έκθεση της επιτροπής Οικονομικών. Είμαι όμως σίγουρος ότι πολλά θα ακουστούν αυτές τις μέρες σε αυτή την αίθουσα και που καλά κάνουν οι εκπρόσωποι της εκτελεστικής εξουσίας να τα ακούσουν, να τα επεξεργαστούν, γιατί είμαι σίγουρος ότι σε αυτό συμφωνούμε όλοι, ότι χρειάζεται να φτιάξουμε το κράτος που αξίζει στους Κυπρίους πολίτες.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Συμπερασματικά, να πω ότι ο στόχος που μας ενώνει όλους είναι να εργαστούμε όλοι μαζί, για να φτιάξουμε τη νέα Κύπρο. Τη νέα Κύπρο που θα είναι το ευρωπαϊκό κράτος που μόλις περιέγραψα προηγουμένως. Ένα τέτοιο ανθεκτικό και σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος είναι ο ισχυρότερος πυλώνας μας, για να χτίσουμε τη στρατηγική μας για την απελευθέρωση, την άρση της κατοχής και την απομάκρυνση του κατοχικού στρατού από την Κύπρο. Είναι το ισχυρότερο πλεονέκτημά μας να πείσουμε ότι θέλουμε ένα ελεύθερο ευρωπαϊκό κράτος όπου όλοι οι Κύπριοι, ανεξάρτητα από εθνική καταγωγή, θρησκεία ή πεποιθήσεις θα συμβιώνουν, θα προσδεύουν και θα δημιουργούν ελεύθερα σε όλη την επικράτεια της πατρίδας μας, μακριά από ρατσιστικούς, θρησκευτικούς και εθνικούς διαχωρισμούς.

Όμως, για να γίνουν όλα αυτά η πραγματικότητα μας, επιβάλλεται πρώτα από όλα οι πολιτικές δυνάμεις να τα βρουν μεταξύ τους, για να υπάρξει ενότητα και η απαιτούμενη ομογνωμία στους στόχους. Και υπάρχει κοινός τόπος, για να κτιστεί η ενότητα. Είναι η ομόφωνη απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου του 2009. Και αν όλοι εννοούν όλα αυτά που δηλώνουν κάθε μέρα, τότε δεν υπάρχει άλλη επιλογή από το να επαναβεβαιωθεί η εν λόγω απόφαση, στη βάση της οποίας να συμφωνηθούν οι χειρισμοί που πρέπει να γίνουν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στη νέα φάση που αρχίζουμε να μπαίνουμε.

Πρέπει να παραδεχτούμε ότι η πολιτική που έχει ακολουθηθεί τα τελευταία χρόνια όχι μόνο δεν οδήγησε σε αποτέλεσμα, αλλά αντίθετα επιδείνωσε τα δεδομένα για την πλευρά μας. Η επιδείνωση αυτή ανάγκασε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να αναδείξει τη θέση ότι είναι κρίσιμη, επιτακτική ανάγκη η λύση του Κυπριακού να είναι λειτουργική, για να είναι βιώσιμη. Είναι αλήθεια -και δεν μπορεί να το αρνηθεί κανένας- ότι, με βάση το υφιστάμενο κεκτημένο των διαπραγματεύσεων, θα οδηγηθούμε στη δημιουργία μιας νέας τρικέφαλης οντότητας από δύο ισότιμα συνιστώσα/συνιδρυτικά κράτη. Αυτή είναι η πραγματικότητα, όσο και αν θέλουμε εμείς να ερμηνεύσουμε διαφορετικά αυτά τα οποία έχουμε μπροστά μας. Με αυτή την προσέγγιση θα επέλθει ο παραμερισμός και όχι η συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα επέλθει η διάλυσή της και όχι η συνέχειά της. Και επειδή γίνεται πολύς λόγος τις τελευταίες μέρες για τη βάση επίλυσης του Κυπριακού και παρακολουθούμε με πολύ ενδιαφέρον την πολιτική σύγκρουση μεταξύ του ΑΚΕΛ και του Προεδρικού, οι πολίτες -και μαζί τους και εμείς- εκφράζουμε την εύλογη απορία: Τελικά, είναι ή δεν είναι αποδεκτή από όλους η βάση της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας; Και αν υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις στη δική μας πλευρά για τη διζωνική τι θα γίνει; Αν βάλουμε στο κάδρο αυτής της εικόνας και τις προσεγγίσεις της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής πλευράς για τη μορφή λύσης, είμαι σίγουρος ότι θα επιδεινωθεί η εικόνα που έχουμε μπροστά μας.

Όμως αφουγκραζόμαστε και συμμεριζόμαστε την ανησυχία του Προέδρου της Δημοκρατίας ότι το πολιτειακό μοντέλο που υπάρχει στο τραπέζι δεν είναι ούτε λειτουργικό ούτε βιώσιμο. Διαφωνούμε όμως με την ιδέα της χαλαρής ομοσπονδίας που προτείνει, για να κάνει λειτουργικό το σύστημα. Υπό άλλες συνθήκες και με άλλους πρωταγωνιστές, θα μπορούσε να λειτουργήσει η αποκέντρωση. Με την Άγκυρα και τους καθεστωτικούς των κατεχομένων, όχι μόνο δε θα λειτουργήσει, αλλά θα το χρησιμοποιήσουν, για να εδραιώσουν και να καλλιεργήσουν μία μελλοντική απόσχιση, υπηρετώντας τη διχοτομική τους εμμονή.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πρέπει να διδασκόμαστε από τον κόσμο γύρω μας. Η δική μας η θέση είναι ότι η λύση, η οποία θα εδράζεται στο διαχωρισμό, με βάση την εθνοτική προέλευση, απλά θα μετατρέψει την Κύπρο σε Βοσνία. Και έχει τονισθεί πολλές φορές με αρθρογραφία ή και με δημόσιες τοποθετήσεις από εξέχοντες και επιστήμονες και άλλους αυτής της πολιτείας ότι το κεκτημένο της μέχρις στιγμής διαπραγμάτευσης, ναι, οδηγεί σε μια νέα έκδοση του συντάγματος της Βοσνίας στην Κύπρο. Και η Βοσνία είναι εκεί, αγαπητοί συνάδελφοι. Δείτε τα τραγικά αποτελέσματα σε πολιτικό, σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο και ας αποφύγουμε να γίνουμε εμείς τα νέα θύματα μιας διεθνούς σκοπιμότητας.

Μέσα σε αυτές τις πιεστικές συνθήκες που αρχίζουν να δημιουργούνται, ένα πρέπει να προσέξουμε. Δεν πρέπει να υποκύψουμε και να κλείσουμε το Κυπριακό με μια δοτή ελλειμματική λύση. Αυτή η προσέγγιση αποτελεί μια πολιτική αυτοχειρία, η οποία απλά θα μας οδηγήσει σε εθνική αυτοκτονία. Το είπα πολλές φορές, θα το επαναλάβω ξανά σήμερα. Έχουμε μπροστά μας δύο δρόμους. Ο πρώτος δρόμος είναι ο εύκολος δρόμος. Είναι ο δρόμος μιας ψευδαίσθησης, ότι δεν έχουμε επιλογές, είμαστε οι ηττημένοι και ότι με τις τολμηρές υποχωρήσεις μπορούμε να πετύχουμε, έστω και μια κακή στρεβλή λύση, την οποία θα μπορούσαμε να την κάνουμε καλύτερη σε βάθος χρόνου, γι' αυτό ας δείξουμε εμπιστοσύνη στον κ. Έρντογαν και ας μας απειλεί και ας μας χλευάζει. Όμως, αγαπητοί συνάδελφοι, ο δρόμος αυτός του κατευνασμού, των

υποχωρήσεων και της υποταγής είναι αδιέξοδος. Είναι γεμάτος αγκάθια, παγίδες. Δεν οδηγεί πουθενά, παρά μόνο στην υπονόμηση της κρατικής μας οντότητας και στην εμπέδωση των κατοχικών δεδομένων και μάλιστα στην καλλιέργεια της ιδέας ότι η λύση μπορεί να εδράζεται σε αυτά τα κατοχικά δεδομένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε δύο λεπτά, κύριε Γιωργάλλα.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΙΩΡΓΑΛΛΑΣ:

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Ο άλλος δρόμος είναι ο δύσκολος. Είναι ο δρόμος μιας τολμηρής προσχεδιασμένης αλλαγής. Είναι δρόμος της σύγκρουσης με λογικές ότι πρέπει να καταστρέψουμε και να διαλύσουμε τη ζωή και την πατρίδα μας, γιατί είμαστε οι λίγοι, οι αδύναμοι, οι ηττημένοι. Είναι ο δρόμος της άρνησης μιας κακής λύσης τουρκικών προδιαγραφών, που θα διαλύσει την Κυπριακή Δημοκρατία και θα διαχωρίσει μόνιμα και τελεσίδικα τους Ελληνοκυπρίους από τους Τουρκοκυπρίους. Είναι η ώρα να πιστέψουμε στον εαυτό μας και στο δίκαιο του αγώνα μας. Να πιστέψουμε ότι τα νέα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί στην περιοχή μας ανατρέπουν παγιωμένες ισορροπίες δεκαετιών και προσφέρουν οικονομικές, πολιτικές και γεωπολιτικές ευκαιρίες στην Κύπρο. Να πιστέψουμε ότι μπορούμε να πείσουμε τη διεθνή κοινότητα ότι η παράνομη εισβολή και η συνεχιζόμενη κατοχή είναι μια απειλή πρώτα από όλα για τα δικά τους συμφέροντα και να πιστέψουμε ότι μπορούμε να βρούμε υποστήριξη, για να πετύχουμε λύση του Κυπριακού που θα εξασφαλίζει στους Κυπρίους πολίτες όλα τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που απολαμβάνουν όλοι οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι πολίτες στις πατρίδες τους. Μα πρώτιστα είναι η ώρα να πιστέψουμε ότι έχει ισχύ και περιεχόμενο το επιχείρημα ότι μόνο η σωστή και βιώσιμη λύση του Κυπριακού μπορεί να εμπεδώσει τη σταθερότητα και την ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και ότι μια κακή λύση του προβλήματος μπορεί να τα τινάξει όλα στον αέρα.

Να πιστέψουμε ότι έχουμε γεωπολιτική αξία που ενδιαφέρει και την Ανατολή και τη Δύση, γι' αυτό βλέπουμε τις τελευταίες μέρες την αντιπαράθεση μεταξύ Ρωσίας και Ηνωμένων Πολιτειών με επίκεντρο την Κύπρο. Αυτή μας η γεωπολιτική αξία είναι η ασπίδα μας απέναντι στον τούρκικο επεκτατισμό και στην αδιαλλαξία της Άγκυρας. Πρώτιστα, όμως, πρέπει να πιστέψουμε ότι μπορούμε να βρούμε κοινές συνισταμένες με τους Τουρκοκυπρίους συμπατριώτες μας, μακριά από τις διχοτομικές προσεγγίσεις και τα ηγεμονικά οράματα της Άγκυρας και των καθεστωτικών στα κατεχόμενα. Προς τούτο έχει αξία να μελετηθεί η ιδέα της υιοθέτησης μιας εξελικτικής προσέγγισης που θα εδράζεται πάνω στον αλληλοσεβασμό, στην αλήθεια, στην ιστορία, στα λάθη, στην ανάγκη για συναντίληψη και συνύπαρξη. Πυλώνας βέβαια τέτοιων ενεργειών πρέπει να είναι ο κοινός τόπος Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, η Κυπριακή Δημοκρατία δηλαδή ως πλήρες και ισότιμο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τελειώνοντας, επαναλαμβάνω ότι για μας ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2019 παρουσιάζει και αδυναμίες και ελλείψεις. Όμως, παρά τις ενστάσεις μας, θα υπερψηφίσουμε τον προϋπολογισμό, όπως θα υπερψηφίσουμε και τις τροπολογίες που έχουμε καταθέσει με άλλα κόμματα, με στόχο να καταστεί αυτός ο προϋπολογισμός πιο λειτουργικός και πιο δίκαιος.

Καλές γιορτές και σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Ο πρόεδρος της Συμμαχίας Πολιτών ο κ. Γιώργος Λιλλήκας έχει τον λόγο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΚΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Να καλωσορίσω και τον Υπουργό Οικονομικών στην αίθουσα. Θα καυτηρίαζα την απουσία των υπουργών, αλλά με πρόλαβε η παρουσία του.

Θα ξεκινήσω κάπως ανορθόδοξα την ομιλία μου, με ένα μικρό σχόλιο στην ομιλία και στις αναφορές του προέδρου του ΕΛΑΜ του κ. Χρίστου, για να πω ότι όσες φορές κυριάρχησε η ακροδεξιά, ο εθνικισμός και ο σοβινισμός στην Ευρώπη, η Ευρώπη γνώρισε μόνο βία, πόλεμο, αίμα και ανθρώπινο πόνο. Και να του πω επίσης να μη μπερδεύει τους απλούς εργαζομένους της Γαλλίας, "τα κίτρινα γιλέκα", που αγωνίζονται για καλύτερη ποιότητα ζωής, με μερικούς κουκουλοφόρους βάνδαλους, που συμμετέχουν στις διαδηλώσεις και οι οποίοι καίνε τα αυτοκίνητα και τις βιτρίνες και τα καταστήματα των απλών πολιτών.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η συζήτηση των κρατικών προϋπολογισμών προσφέρει πάντα την ευκαιρία για απολογισμό του κυβερνητικού έργου για τον χρόνο που φεύγει, αλλά και για αξιολόγηση της κυβερνητικής πολιτικής, της πολιτικής που υπόσχεται η κυβέρνηση για τη νέα χρονιά. Όπως και οι περσινόι, έτσι και οι φετινοί προϋπολογισμοί έχουν δυστυχώς καθαρά διαχειριστικό χαρακτήρα. Αναγνωρίζουμε βέβαια μια προσπάθεια απάμβλυνσης κάποιων κοινωνικών προβλημάτων ή ανισοτήτων, με αύξηση κάποιων κονδυλίων, όμως αυτή η προσπάθεια έχει δυστυχώς αποσπασματικό χαρακτήρα και δεν αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης πολιτικής. Και από το φετινό προϋπολογισμό λείπει το όραμα εκείνο που θα μπορούσε να πάρει την Κύπρο μπροστά, να δώσει θετικές και ελπιδοφόρες απαντήσεις στις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα και η κοινωνία μας.

Αναγνωρίζουμε ότι οι δημοσιονομικοί δείκτες έχουν βελτιωθεί, ότι το δημόσιο χρέος, που διογκώθηκε λόγω της κακής διαχείρισης και των λανθασμένων κυβερνητικών αποφάσεων στο ζήτημα του συνεργατισμού, φαίνεται να μπαίνει από του χρόνου σε μια προοπτική μείωσης έναντι του ΑΕΠ. Διαπιστώνουμε με ικανοποίηση τη μείωση της ανεργίας και τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, οι οποίοι όμως -πρέπει να παραδεχτούμε- δεν αντανakλώνται στην πραγματική οικονομία και στη ζωή των ανθρώπων, όπως επίσης αναγνωρίζουμε ότι οι προϋπολογισμοί είναι πλεονασματικοί, γεγονός που θα μας επιτρέψει ως χώρα να ανταποκριθούμε στις δανειακές μας υποχρεώσεις. Βέβαια, αν υπήρχε όραμα για το πού θέλουμε να φτάσουμε την Κύπρο -ας πούμε το 2030- και στρατηγική για το πώς θα φτάσουμε εκεί, τότε μέρος αυτών των πλεονασμάτων θα μπορούσε να αξιοποιηθεί βάσει ενός σχεδίου για την υλοποίηση ενός νέου μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης, σύγχρονης διακυβέρνησης και αποτελεσματικού κράτους πρόνοιας.

Οι προϋπολογισμοί ως έχουν αποδεικνύουν ότι η κυβέρνηση δεν έχει διαμορφωμένες, ολοκληρωμένες πολιτικές, για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας. Και αναφέρομαι σε κοινωνικές, αλλά και εκσυγχρονιστικές συστημικές προκλήσεις. Η πιο μεγάλη κοινωνική πρόκληση που βιώνουμε -και στην οποία οι προϋπολογισμοί δε δίνουν ολοκληρωμένη απάντηση- είναι η διάρρηξη του κοινωνικού ιστού και της κοινωνικής συνοχής. Οι μεγάλες κοινωνικές πληγές που άνοιξαν η οικονομική κρίση και η κακή διαχείριση της κρίσης παραμένουν ακόμα ανοικτές. Συμπολίτες μας περιθωριοποιούνται. Η ανεργία, αν και μειώθηκε, παραμένει σε υψηλά επίπεδα, γεγονός που τυγχάνει εκμετάλλευσης από μια μερίδα εργοδοτών.

Οι μισθοί που προσφέρονται, ιδιαίτερα στους νέους επιστήμονές μας, είναι εξευτελιστικοί. Κάποιοι φαίνεται ονειρεύονται και προσπαθούν να καθιερώσουν στη χώρα μας την αγορά του φθηνού επιστημονικού προσωπικού. Αυτή η απαράδεκτη αντίληψη από τη μια πληγώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ακρωτηριάζει τα όνειρα των νέων μας και από την άλλη ζημιώνει την ίδια τη χώρα μας, αφού αναπόφευκτα οδηγεί το επιστημονικό μας προσωπικό στη μετανάστευση. Χώρα που εξαγεί τους επιστήμονές της και εισάγει ανειδίκευτο προσωπικό δεν μπορεί να ελπίζει στην πρόοδο σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η οποία ολοένα και περισσότερο στηρίζεται στη γνώση, στην έρευνα και στην καινοτομία.

Είναι γι' αυτό που ως Συμμαχία Πολιτών καταθέσαμε πρόταση νόμου για τη νομοθετική ρύθμιση εθνικού κατώτατου μισθού στα €1.100. Δηλαδή, όσο είναι ο κατώτατος μισθός στο δημόσιο τομέα. Μόνο έτσι θα τερματιστεί η εκμετάλλευση των νέων μας και θα ανατραπεί η πολιτική που καθιέρωσε εργαζομένους δύο ταχυτήτων. Δεν επιδιώκουμε να καταργήσουμε τις συλλογικές συμβάσεις, όμως αυτές θα πρέπει να ορίζουν μισθό υψηλότερο από τον κατώτατο εθνικό μισθό. Ούτε και θέλουμε να υποκαταστήσουμε το θεσμοποιημένο διάλογο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Γι' αυτό είμαστε διατεθειμένοι να δώσουμε ένα λογικό χρονικό πλαίσιο τριών-τεσσάρων μηνών σε αυτό το διάλογο. Αν όμως δεν υπάρξει συμφωνία, τότε η Βουλή οφείλει να ρυθμίσει αυτό το ζήτημα, όπως το έχουν ρυθμίσει τα είκοσι δύο από τα είκοσι οκτώ μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με κανένα τρόπο ως Συμμαχία Πολιτών δε θα συναινέσουμε σ' έναν ατέρμονο διάλογο που θα συντηρήσει την εκμετάλλευση των νέων μας για μερικά ακόμα χρόνια, γιατί, ναι, σεβαστός ο διάλογος, όμως πιο σεβαστή είναι η ποιότητα ζωής και η αξιοπρέπεια των ανθρώπων.

Ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι άνθρωποι με αναπηρίες, οι άνεργοι, οι πολυμελείς οικογένειες, οι συνταξιούχοι ζουν σε συνθήκες εξαθλίωσης που πληγώνουν την αξιοπρέπειά τους. Αυτά τα προβλήματα δεν επιλύονται με πυροσβεστικές προσεγγίσεις, με έκτακτα συμπληρωματικά επιδόματα. Αυτοί οι συνάνθρωποί μας συνέφεραν και συνεισφέρουν στον εθνικό πλούτο και έχουν δικαίωμα να ζήσουν ισότιμα και με αξιοπρέπεια. Δε ζητιανεύουν από το κράτος. Απλά, προσδοκούν ότι το κράτος τους θα νοιαστεί πραγματικά για τις ανάγκες τους και θα ανταποκριθεί στις δικές του υποχρεώσεις απέναντί τους. Και αυτό μπορεί να γίνει με μια δικαιότερη κατανομή του παραγόμενου εθνικού πλούτου, στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης και σύνθετης πολιτικής με όραμα, αλλά και με κοινωνική ευαισθησία. Σήμερα οι πολίτες νοιώθουν -δικαιολογημένα- ότι έχουν ένα κράτος που δε νοιάζεται γι' αυτούς. Εμείς θέλουμε ένα κράτος που δε θα εγκαταλείπει κανένα από τα παιδιά του. Ένα τέτοιο κράτος θα το αγαπήσουν οι πολίτες και θα το υπηρετήσουν με χαρά.

Είναι καιρός να αναθεωρήσουμε και να εκσυγχρονίσουμε το όλο συνταξιοδοτικό μας σύστημα, το οποίο από μόνο του αναπαράγει την κοινωνική ανισότητα και την άδικη μεταχείριση των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας, στους οποίους χρωστούμε τη ζωή μας και πολλά άλλα. Κανένας συνταξιούχος δε θα πρέπει να παίρνει σύνταξη κάτω από το όριο της φτώχειας. Αυτός πρέπει να είναι ο στόχος όλων μας. Πριν από δύο μόλις μέρες ο Πρόεδρος της Γαλλίας Εμμανουέλ Μακρόν εξήγγειλε μέτρα για τους συνταξιούχους που

λαμβάνουν λιγότερα από €2.000. Και αυτό σε μια χώρα που προσφέρει στους πολίτες της ένα ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Υγείας, δωρεάν παιδεία μέχρι και τις μεταπτυχιακές σπουδές, πολύ καλή δημόσια συγκοινωνία και πολλά άλλα. Η σύγκριση με τις συντάξεις των €350 και των €500 που έχουμε στην Κύπρο, όπου ακόμα δεν έχουμε Γενικό Σχέδιο Υγείας, δεν έχουμε αποτελεσματικές δημόσιες συγκοινωνίες, τα ενοίκια είναι πανάκριβα και το κόστος ζωής πολύ υψηλό, μόνο ντροπή μας κάνει να νιώθουμε. Αυτή η σύγκριση από μόνη της δείχνει πόσο δρόμο έχουμε χάσει ή πόσο δρόμο έχουμε ακόμη να διανύσουμε.

Η χώρα μας βρίσκεται στη χειρότερη θέση παγκοσμίως όσον αφορά την γεννητικότητα. Ο πληθυσμός μας έχει μειωθεί σε περίοδο ειρήνης, εξαιτίας βέβαια της σοβαρής υπογεννητικότητας. Σύντομα θα αρχίσουμε να βιώνουμε τις συνέπειες αυτού του προβλήματος που παίρνει εθνικές διαστάσεις. Σύντομα θα ανατραπεί η απαραίτητη ισορροπία ή αναλογία μεταξύ συνταξιούχων και ενεργού πληθυσμού που διασφαλίζει ένας υγιές και βιώσιμο συνταξιοδοτικό σύστημα. Αυτή η αρνητική πορεία δεν ανατρέπεται με μπαλλωματικές λύσεις, όπως η μερική αύξηση του επιδόματος τέκνου. Απαιτείται μια ολοκληρωμένη και πολυεπίπεδη πολιτική πληθυσμιακής ανάπτυξης, που θα δημιουργήσει τις υποδομές, αλλά και τις υπηρεσίες που θα μπορούν να στηρίζουν την οικογένεια.

Σε αυτά τα προβλήματα και προκλήσεις έρχεται να προστεθεί ακόμα ένα νέο πρόβλημα, πρωτόγνωρο για την πατρίδα μας, αυτό των αστέγων. Η οικονομική κρίση, η ανεργία και η σοβαρή μείωση των εισοδημάτων των εργαζομένων -ιδιαίτερα του ιδιωτικού τομέα- οδήγησε χιλιάδες συμπατριώτες μας στην αδυναμία να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Η κρίση των μη εξυπηρετούμενων δανείων έφερε ταυτόχρονα στην επιφάνεια τις ευθύνες των ιδίων των τραπεζών, αλλά και των εποπτικών αρχών, της Κεντρικής Τράπεζας. Ποιος όμως καλείται να πληρώσει το τίμημα; Οι δανειολήπτες βέβαια, που κινδυνεύουν να χάσουν το σπίτι τους, και οι νομοταγείς φορολογούμενοι, που θα κληθούν από την κυβέρνηση, για μια ακόμα φορά, να πληρώσουν λανθασμένες κυβερνητικές πολιτικές στήριξης των τραπεζών και των στρατηγικών κακοπληρωτών που αποτελούν μέρος του συστήματος.

Το σχέδιο "Εστία" που ετοίμασε η κυβέρνηση θα είναι ιδιαίτερα ευεργετικό για τις τράπεζες και για ένα μεγάλο μέρος των στρατηγικών κακοπληρωτών, που θα τύχουν επιδότησης του δανείου τους με λεφτά του Κυπρίου φορολογουμένου. Τα πραγματικά θύματα της οικονομικής κρίσης είναι αμφίβολο πόσο θα εξυπηρετηθούν, ιδιαίτερα αυτοί που είτε λόγω ανεργίας είτε λόγω πολύ χαμηλών εισοδημάτων αδυνατούν να πληρώνουν την όποια δόση. Οι τράπεζες, που αλόγιστα και χωρίς μελέτη προέβαιναν στην παροχή δανείων που τα εισοδήματα του δανειζομένου δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν, τι ευθύνη αναλαμβάνουν; Καμία. Αντίθετα, η κυβέρνηση και μια πλειοψηφία δυστυχώς σε αυτό το κοινοβούλιο φρόντισαν να τις ενισχύσουν με υπερόπλα έναντι του απροστάτευτου δανειολήπτη. Η Κεντρική Τράπεζα που παρακολουθούσε παθητικά τις κακές τραπεζικές πρακτικές και που δεν ασκούσε τον εποπτικό της ρόλο τι ευθύνη αναλαμβάνει; Καμία. Τώρα πλέον απολαμβάνει και καθεστώς ασυλίας, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία επιβάλλει πλέον δυστυχώς τις πολιτικές της παραβιάζοντας βασικές αρχές της δημοκρατίας, όπως η λογοδοσία και ο έλεγχος. Με το σχέδιο "Εστία" αυτή η πολιτεία για μια ακόμα φορά θα επιβραβεύσει τους παράνομους ή τους ασυνεπείς, κάνοντας τους νομοταγείς πολίτες να νιώθουν κορόιδα.

Είναι γι' αυτό που ως Συμμαχία Πολιτών καταθέσαμε πρόταση νόμου που επιβραβεύει τους συνεπείς δανειολήπτες κατά την περίοδο της κρίσης. Τους ανθρώπους εκείνους που στέρσαν από τα παιδιά και την οικογένειά τους πολλά αγαθά, για να μπορούν να πληρώνουν τη δόση τους. Αυτούς τους ανθρώπους θέλουμε να επιβραβεύσουμε. Και πρέπει επιτέλους το κράτος μας να αρχίσει να επιβραβεύει και να προσφέρει κίνητρα στους πολίτες του, για να είναι συνεπείς και υπεύθυνοι κι όχι να επιβραβεύει φοροφυγάδες με φορολογικές αμνηστίες ή τους στρατηγικούς κακοπληρωτές με επιδότηση των δανείων τους.

Οι νέοι, οι φοιτητές και ιδιαίτερα τα νεαρά ζευγάρια, μαζί με το πρόβλημα της ανεργίας και τους εξευτελιστικά χαμηλούς μισθούς, βρίσκονται σήμερα αντιμέτωποι και με τα πανάκριβα ενοίκια. Και σ' αυτό το πρόβλημα η κυβέρνηση απαντά αποσπασματικά, με μέτρα όπως είναι το επίδομα ενοικίου. Ασφαλώς το μέτρο αυτό, πρόσκαιρα, θα απαμβλύνει σε κάποιο βαθμό το πρόβλημα. Όμως η διατήρηση αυτού του επιδόματος μεσοπρόθεσμα πολύ φοβάμαι θα λειτουργήσει ως κίνητρο προς τους ιδιοκτήτες ακινήτων για περαιτέρω αύξηση των ενοικίων.

Πιο δραστικό κι αποτελεσματικό μέτρο θα ήταν η αξιοποίηση του ΚΟΑΓ -όπως ως Συμμαχία Πολιτών εισηγηθήκαμε- για ανέγερση φοιτητικών εστιών και διαμερισμάτων χαμηλού κόστους και χαμηλού ενοικίου, έτσι ώστε να δημιουργηθούν πιο υγιείς συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά. Ο ΚΟΑΓ γνωρίζουμε ότι είναι σε θέση να υλοποιήσει ένα πρόγραμμα κοινωνικής στέγης, ανάλογο με αυτά που υπάρχουν στις πλείστες ευρωπαϊκές χώρες. Δυστυχώς, η κυβέρνηση όχι μόνο δεν έχει σχεδιάσει ολοκληρωμένη πολιτική στέγης, αλλά δεν επέτρεψε στον ΚΟΑΓ να υλοποιήσει σχέδιά του, τα οποία -και αυτό είναι το πλέον σημαντικό- δε θα επιβαρύνουν τα δημόσια ταμεία. Ο νόμος της αγοράς, που η κυβέρνηση φαίνεται να έχει θεοποιήσει, δεν έχει κοινωνικές ευαισθησίες και δε λειτουργεί ορθολογιστικά, χωρίς τη ρυθμιστική παρέμβαση της πολιτείας. Ιδιαίτερα στις συνθήκες που επικρατούν στην Κύπρο, ο νόμος της αγοράς στον τομέα της στέγης μεγιστοποιεί τα ιδιωτικά κέρδη, αλλά ταυτόχρονα μεγιστοποιεί και την κοινωνική δυστυχία και τον ανθρωπινό πόνο.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η παγκοσμιοποίηση έχει βάλει τη χώρα μας σ' ένα ανοικτό ανταγωνιστικό περιβάλλον. Για να μπορέσουμε να ανταπεξέλθουμε, θα πρέπει να τολμήσουμε να επιφέρουμε εκείνες τις ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις που θα επιτρέψουν στο κράτος, στην οικονομία, στην κοινωνία να γίνουμε όχι απλά καλύτεροι, αλλά οι καλύτεροι.

Μέσα στο 2018 μπορέσαμε ως κυβέρνηση και κοινοβούλιο, σ' ένα πνεύμα σύμπνοιας, να προωθήσουμε το νομοθετικό πλαίσιο για την υλοποίηση του Γενικού Σχεδίου Υγείας. Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πρόκειται για μια υποχρέωση του κράτους απέναντι στους πολίτες του, που άργησε πολλές δεκαετίες, με αποτέλεσμα να είμαστε η μόνη χώρα της Ευρώπης που στερείται Γενικού Σχεδίου Υγείας. Όπως κάθε μεταρρύθμιση, όπως κάθε τι το νέο, έτσι και το Γενικό Σχέδιο Υγείας βρίσκει δυστυχώς αντιστάσεις. Θίγονται οικονομικά συμφέροντα, ατομικά και επιχειρηματικά. Γι' αυτό και η προσπάθεια δεν ήταν και δεν είναι καθόλου εύκολη. Κάποιοι κάτω από τη λαϊκή κατακραυγή αναγκάστηκαν να προσφέρουν φαινομενική στήριξη, αλλά δεν έπαψαν να αναζητούν τρόπους και προσχήματα, για να υποσκάψουν το Γενικό Σχέδιο Υγείας. Οι ιδέες για αναβολή της εφαρμογής του Γενικού Σχεδίου Υγείας δεν είναι τίποτε άλλο παρά συνταγή ακύρωσής του. Δεν έχω καμία αμφιβολία πως η υπόσκαψη θα συνεχιστεί μέχρι την πλήρη υλοποίηση του Γενικού Σχεδίου Υγείας.

Για τη Συμμαχία Πολιτών το Γενικό Σχέδιο Υγείας είναι εθνικό στοίχημα και γι' αυτό στηρίξαμε και θα στηρίζουμε την κυβέρνηση, δεδομένου ότι αυτή παραμένει αυστηρά προσηλωμένη στη φιλοσοφία του σχεδίου και στα χρονοδιαγράμματα, όπως έχουν συμφωνηθεί. Αν και η αναβάθμιση των κρατικών νοσηλευτηρίων δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Υγείας, αναμένουμε πιο αποφασιστικά βήματα από την κυβέρνηση και τον αρμόδιο νεοσύστατο οργανισμό. Αναμένουμε κι απαιτούμε από την κυβέρνηση να μας παρουσιάσει ένα τριετές σχέδιο ενίσχυσης των κρατικών νοσηλευτηρίων τόσο σε υποδομές και σύγχρονο εξοπλισμό όσο και σε ανθρωπινό επιστημονικό προσωπικό. Αυτό εξάλλου ήταν μέρος της συμφωνίας μας. Η υγεία είναι το ύψιστο αγαθό για τον κάθε άνθρωπο και η φροντίδα της υγείας των πολιτών πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα ενός σύγχρονου κράτους. Το Γενικό Σχέδιο Υγείας γίνεται για τους ασθενείς και τους εν δυνάμει ασθενείς, για όλους εμάς και για κανέναν άλλο. Αυτή η αρχή αναμένουμε να γίνει κατανοητή κι αποδεκτή από όλους σε ένα πνεύμα κοινωνικής αλληλεγγύης.

Για να καταστούμε όμως ανταγωνιστική χώρα, πρέπει να διαθέτουμε ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό κράτος. Αυτή τη διαπίστωση την ασπασζόμαστε όλοι, όμως δε διαφαίνεται να υπάρχει η αναγκαία πολιτική βούληση για ριζοσπαστική μεταρρύθμιση των δομών και των διαδικασιών του κράτους μας, που σχεδιάστηκε σε άλλες συνθήκες, με άλλα δεδομένα και που σήμερα χαρακτηρίζεται από μια δύσκαμπτη γραφειοκρατία.

Συζητήσαμε πολύ για την ηλεκτρονική, την ψηφιακή διακυβέρνηση. Όλοι βλέπουμε την ανάγκη, καθώς και τα οφέλη που θα προκύψουν από αυτή. Σχέδιο όμως της κυβέρνησης δεν είδαμε ακόμη. Και όμως υπάρχουν απλά βήματα, απλές μεταρρυθμίσεις που μπορούν να γίνουν, για να βελτιώσουν την παραγωγικότητα και να διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών και την ανάπτυξη. Ένα τέτοιο μέτρο είναι η κατάργηση της πολεοδομικής άδειας και της άδειας οικοδομής με την ανάληψη ευθύνης από το μελετητή του έργου. Αυτό σε πρώτη φάση μπορεί να εφαρμοστεί για μικρές αναπτύξεις που δεν αιτούνται την όποια παρέκκλιση. Αυτό το πρόβλημα επιχειρεί να λύσει η πρόταση νόμου που η Συμμαχία Πολιτών κατέθεσε πριν από μερικές μέρες στο κοινοβούλιο. Μια άλλη απλή μεταρρύθμιση που κατά την άποψή μας θα συμβάλει τα μέγιστα στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας, αλλά και της κατάχρησης εξουσίας, είναι η εισαγωγή της αρχής της προσωπικής αστικής ευθύνης.

Είχαμε πριν λίγες μέρες και συζητήσαμε πολύ δημόσια το σκάνδαλο με το χαλλούμι. Τώρα διεξάγεται πειθαρχική έρευνα για το ποιος ευθύνεται. Όποιος κι αν είναι αυτός, απλός λειτουργός, διευθυντής, γενικός διευθυντής ή υπουργός τι επιπτώσεις θα έχει; Κάποιες πειθαρχικές κυρώσεις ή μια απλή ανέξοδη δήλωση ανάληψης πολιτικής ευθύνης; Το κόστος που θα επωμιστεί το κράτος, για να επαναδιεκδικήσει την εμπορική επωνυμία του χαλλουμιού στα βρετανικά δικαστήρια ή τις επιπτώσεις στις εξαγωγές χαλλουμιού ποιος θα τις επωμιστεί; Τελικά, οι πολίτες και οι παραγωγοί.

Θυμηθείτε, αγαπητοί συνάδελφοι, πόσες φορές σ' αυτή την αίθουσα καυτηριάσαμε την παγιωμένη πλέον πρακτική να κατατίθενται εναρμονιστικά νομοσχέδια με δύο χρόνια καθυστέρηση και λίγο πριν την επιβολή προστίμου από την Κομισιόν στην Κυπριακή Δημοκρατία, προστίμου βέβαια που και πάλι θα κληθεί να πληρώσει ο Κύπριος φορολογούμενος. Καμία βελτίωση δεν επήλθε επί τούτου, γιατί αυτοί που ευθύνονται για τις καθυστερήσεις ξέρουν ότι τελικά το κόστος θα πληρώσουν άλλοι. Γι' αυτούς και πολλούς άλλους λόγους ως Συμμαχία Πολιτών ετοιμάζουμε -και πολύ σύντομα θα καταθέσουμε- προτάσεις νόμου για τη νομοθετική ρύθμιση της προσωπικής αστικής ευθύνης, για εγκληματική αμέλεια, αδιαφορία ή λάθη τόσο των αξιωματούχων του κράτους όσο και των μελών των ανεξάρτητων αρχών, των διοικητικών συμβουλίων των ημικρατικών οργανισμών, καθώς και των δημόσιων υπαλλήλων. Το όποιο κόστος στο δημόσιο ή στους πολίτες θα πρέπει να το αναλαμβάνουν αυτοί που ευθύνονται και όχι οι πολίτες. Αυτό σημαίνει πραγματική λογοδοσία.

Αν αυτή η αρχή ήταν θεσμοθετημένη, είμαι σίγουρος ότι ο συνεργατισμός θα τύγχανε καλύτερης διαχείρισης και δε θα οδηγείτο στο ξεπούλημα. Το κλείσιμο της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας και του συνεργατικού κινήματος αναμφίβολα είναι το γεγονός που χαρακτήρισε το 2018. Η κυβέρνηση αυτή ξεπούλησε δύο τράπεζες, που με χρήματα του δημοσίου έγιναν κρατικές, τη Λαϊκή Τράπεζα και τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα, για να σωθούν δύο ιδιωτικές τράπεζες. Το πλέον προκλητικό στην περίπτωση του συνεργατισμού είναι πως η κυβέρνηση διά του Υπουργού Οικονομικών κορόιδευε για μήνες και τη Βουλή και την κοινωνία. Πρόθεση της κυβέρνησης, όπως διαβεβαίωσε ο Υπουργός Οικονομικών, ήταν η διάσωση του συνεργατισμού. Ήταν πρόθεση της κυβέρνησης -μας είπε- να δωρίσει μετοχές στους πελάτες της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, για να καταλήξει τελικά να παραδεχθεί ενώπιον της ερευνητικής επιτροπής που εξετάζει το μεγάλο αυτό σκάνδαλο πως ο στόχος της κυβέρνησης ήταν από την αρχή η πώληση του συνεργατισμού. Πώληση που προσχεδιασμένα τροχοδρόμησαν προς μια συγκεκριμένη τράπεζα, αποκλείοντας όλους τους άλλους ενδιαφερομένους, με αποτέλεσμα η Ελληνική Τράπεζα να επιβάλει τους όρους της στην κυβέρνηση και να πετύχει μια ετεροβαρή, σε βάρος του δημοσίου, συμφωνία. Ελπίζω, το πόρισμα της ερευνητικής επιτροπής να κατανέμει ευθύνες πολιτικές, αλλά ενδεχόμενα και ποινικές, έτσι ώστε να μην προστεθεί στην ιστορία μας ακόμα μια υπόθεση ανεξιχνίαστου σκανδάλου. Η πάταξη των σκανδάλων και της διαπλοκής, η κάθαρση και η απονομή δικαιοσύνης είναι απαίτηση του λαού και ευθύνη του κράτους. Είναι και δική μας απαίτηση, γιατί μόνο έτσι θα εμπιστευτούν ξανά οι πολίτες το κράτος τους και την πολιτική.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όλα όσα έχω προαναφέρει έχουν ή αποκτούν νόημα, αν μπορέσουμε να ελευθερώσουμε την ημικατεχόμενη πατρίδα μας, να αποκαταστήσουμε την εδαφική της ακεραιότητα και κυριαρχία, να καταστήσουμε την Κυπριακή Δημοκρατία ένα σύγχρονο δημοκρατικό κράτος δικαίου πραγματικά και πλήρως ανεξάρτητο, χωρίς ξένα στρατεύματα, εποίκους και εγγυήσεις, με επεμβατικά δικαιώματα σε τρίτες χώρες. Δεν έχουμε πετύχει ακόμα αυτό τον εθνικό στόχο, αφού η πατρίδα μας παραμένει ημικατεχόμενη, οι πρόσφυγες μακριά από τα σπίτια τους και οι εγκλωβισμένοι μας συνεχίζουν να αγωνίζονται να κρατηθούν στη γη που τους γέννησε. Την ευθύνη για τη μη λύση τη φέρει η Τουρκία, η οποία είναι πλέον ξεκάθαρο πως μέσα από τη λύση επιδιώκει όχι απλά τη νομιμοποίηση της διχοτόμησης και των δεδομένων που δημιούργησε με την εισβολή, αλλά και τη διεύρυνσή τους με κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και τη δημιουργία ενός νέου κράτους το οποίο, εξαιτίας των μικρών και των μεγάλων βέτο, θα τελεί υπό παραλυσία και τελικά υπό τουρκική ομηρία. Μερίδιο όμως ευθύνης φέρουν και οι πολιτικές που εδράζοντο σε ψευδαισθήσεις και αυταπάτες, οι πολιτικές των μονομερών υποχωρήσεων που επέτρεψαν στην Τουρκία να οδηγήσει το Κυπριακό στο σημείο που ήθελε. Οι πολιτικές αυτές χρεοκόπησαν.

Τα αποτελέσματα των Διασκέψεων της Γενεύης και του Κραν Μοντανά απέδειξαν πως, ενόσω με την πολιτική μας δεν καθιστούμε ασύμφορη την κατοχή για την Τουρκία, αυτή δεν πρόκειται να λογικευτεί και να δείξει πνεύμα συναίνεσης. Δυστυχώς, η χρεοκοπία αυτής της πολιτικής θα έχει σοβαρό κόστος στην εθνική μας υπόθεση. Αυτή η πολιτική δεν αφήνει στον κυπριακό ελληνισμό την επιλογή μιας καλής και δίκαιης λύσης. Οι επιλογές που τίθενται πλέον ενώπιον του λαού μας είναι επιλογές μεταξύ του κακού και του χειριστού, μεταξύ μιας κακής και άδικης λύσης και μιας καταστροφικής λύσης. Αυτή η εξέλιξη βέβαια ήταν προβλεπτή.

Ως Συμμαχία Πολιτών από τον Οκτώβρη του 2016 προειδοποιούσαμε για τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την αποτυχία μιας διάσκεψης. Προειδοποιούσαμε για την τακτική του Ταγίπ Ερντογάν που επίμονα ζητούσε σύγκληση διάσκεψης για το Κυπριακό εδώ και τώρα. Σε καμία στιγμή δεν πιστέψαμε ότι στόχος του Ερντογάν ήταν η αναζήτηση μιας δίκαιης λύσης μέσα από αμοιβαίους συμβιβασμούς. Προειδοποιούσαμε ότι η Τουρκία θα αξιοποιούσε το αδιέξοδο, για να πείσει τη διεθνή κοινότητα πως με την υφιστάμενη διαδικασία και μοντέλο δεν είναι εφικτή η λύση.

Δυστυχώς, όχι μόνο δεν εισακουστήκαμε, αλλά είναι με λύπη και ιδιαίτερη ανησυχία που διαπιστώνουμε πως οι πολιτικές εκείνες ηγεσίες που επένδυσαν στις διασκέψεις που είχαν προσδοκίες από την Τουρκία και την πίστωναν με καλή θέληση συνεχίζουν να τρέφουν τις ίδιες αυταπάτες. Συνεχίζουν να επενδύουν στην καλή θέληση της Τουρκίας, πιέζοντας για επανάληψη των ίδιων λαθών. Κάποιοι φαίνεται ότι δεν αντιλαμβάνονται τους κινδύνους που ελλοχεύουν από ένα νέο αδιέξοδο σε μια τρίτη διαδοχική διάσκεψη. Εμείς δεν έχουμε καμία αμφιβολία πως μια νέα διάσκεψη θα έχει ακριβώς το ίδιο αποτέλεσμα, εκτός βέβαια κι αν κάποιος μας συνιστούν να ικανοποιήσουμε την Τουρκία, για να αποφύγουμε το αδιέξοδο. Σε μια τέτοια περίπτωση όμως δε θα έχουμε αδιέξοδο, αλλά θα έχουμε μια λύση τουρκικών προδιαγραφών και ασφαλώς προδιαγεγραμμένο το τέλος του κυπριακού ελληνισμού στην Κύπρο.

Ποια είναι τα μηνύματα που εκπέμπει η Τουρκία από το Κραν Μοντανά μέχρι σήμερα, που επιτρέπουν σε κάποιους να είναι αισιόδοξοι και να έχουν προσδοκίες; Έχουμε την όποια ένδειξη ότι η Άγκυρα έχει μετακινήσει από τις θέσεις της και έχει εγκαταλείψει τους επεκτατικούς της στόχους; Το αντίθετο συμβαίνει. Ο Ερντογάν έχει υιοθετήσει μια πολεμική ρητορική, προβαίνει σε επιθετικές δράσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και στο Αιγαίο, έχει εισβάλει στη Συρία και αναπτύσσει οράματα για διεύρυνση των συνόρων της Τουρκίας. Αυτή την Τουρκία θα συναντήσουμε στο τραπέζι των συνομιλιών σε μια νέα διάσκεψη. Σύγκληση μιας νέας διάσκεψης, με τα δεδομένα όπως έχουν πλέον διαμορφωθεί, θα μας φέρει σε ακόμα πιο δυσμενή και ευάλωτη θέση.

Δυστυχώς, στην τελευταία έκθεσή του ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ υιοθετεί τη λογική των χρονοδιαγραμμάτων, τα οποία, όπως γνωρίζουμε από τις εμπειρίες του παρελθόντος, είτε καταλήγουν σε επιδιαιτησία είτε σε αναζήτηση νέων ιδεών. Δεν είναι τυχαίο που στην ίδια έκθεση ο γενικός γραμματέας αναφέρεται και σε νέες ιδέες, τις οποίες ήδη η εκπρόσωπός του κ. Λουτ -που θα είναι σύντομα στην πατρίδα μας- δεν παρέλειψε να εγείρει στις επαφές της. Το νέο αδιέξοδο θα δικαιώσει και θα βοηθήσει εκείνους που υποστηρίζουν πως πρέπει να αναζητηθούν άλλες λύσεις στο Κυπριακό, καθώς κι εκείνους που θέλουν να το κατατάξουν στα μη επιλύσιμα προβλήματα, αποσύροντας και την ΟΥΝΦΙΚΥΠ από τη γραμμή αντιπαράταξης.

Αντί αυτή τη στιγμή να επικεντρωθούμε στους στόχους και στην τακτική της Τουρκίας, αντί να μελετήσουμε προσεκτικά και σε βάθος τα νέα δεδομένα, αντί να αξιολογήσουμε επιστημονικά τις αλλαγές στο διεθνές περιβάλλον, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην περιοχή μας, ο δημόσιος διάλογος ή καλύτερα η δημόσια αντιπαράθεση αναλώνεται στο κατά πόσο ο Πρόεδρος Αναστασιάδης σκέφτεται ή όχι την συνομοσπονδία ή τη λύση δύο κρατών. Ειλικρινά, δεν ξέρω τι σκέφτεται ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, πέραν της ατυχούς ιδέας που έθεσε στο Εθνικό Συμβούλιο για αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Ξέρω όμως ότι αυτές και άλλες ιδέες θα τεθούν ενώπιόν μας από διάφορα ξένα κέντρα αποφάσεων, τα οποία ήδη έχουν μπει σε αυτή τη λογική και μελετούν ήδη τέτοιες ιδέες. Αν κάτι διαπιστώνω, είναι ότι ο Πρόεδρος Αναστασιάδης δείχνει να έχει αντιληφθεί τους στόχους της Τουρκίας και τις καταστροφικές συνέπειες που θα είχε η υπό διαπραγμάτευση λύση.

Αυτό πιστεύω διαπίστωσαν και οι κ. Βασιλείου, Κληρίδης και Χριστόφιας που προηγήθηκαν και οι οποίοι δεν υπέγραψαν το όποιο σχέδιο λύσης. Όλοι οι Πρόεδροι της Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσα από τις εμπειρίες τους στις συνομιλίες, διαπίστωσαν ότι η λύση που η Τουρκία επιδιώκει δεν είναι απλά οδυνηρή, αλλά θα είναι καταστροφική, γι' αυτό και δε συναίνεσαν. Το λάθος τους -αν μπορώ να το επισημάνω- είναι ότι, αφού έκαναν αυτή τη σωστή διαπίστωση, δεν είχαν το θάρρος να αλλάξουν πολιτική. Αν θα το έχει αυτό το θάρρος ο κ. Αναστασιάδης, παραμένει να το δούμε. Γι' αυτό εκείνο που σήμερα επιβάλλεται είναι η εθνική ενότητα. Είναι ο νηφάλιος προβληματισμός και η μελέτη όλων των επιλογών που διαθέτουμε. Και αυτός ο προβληματισμός πρέπει να στηριχθεί πάνω σε μια συγκριτική μελέτη όλων των επιλογών από ένα σώμα, που θα συνθέτουν ακαδημαϊκοί, νυν και πρώην διπλωμάτες από την Κύπρο και την Ελλάδα που εξειδικεύονται στο διεθνές συνταγματικό δίκαιο, στη γεωπολιτική και γεωστρατηγική, έτσι ώστε για πρώτη φορά οι αποφάσεις μας να στηρίζονται σε τεκμηριωμένες αναλύσεις και δεδομένα και όχι σε ιδεοληψίες και εμμονές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε δύο λεπτά, κύριε Λιλλήκα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΚΑΣ:

Θα ολοκληρώσω. Μόνον έτσι θα πάσουμε να αυτοσχεδιάζουμε. Μόνο έτσι θα καταστούμε αποτελεσματικοί. Διαφορετικά οι νέες λεγόμενες "ιδέες" θα τεθούν ενώπιόν μας πιεστικά -για να μην πω εκβιαστικά- και εμείς για μια ακόμα φορά θα είμαστε αδιάβαστοι, απροετοίμαστοι κι ανέτοιμοι να τις αντιμετωπίσουμε.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο κόσμος αλλάζει, τα δεδομένα και τα ισοζύγια δυνάμεων αλλάζουν, οι συμμαχίες αλλάζουν. Μέσα σ' ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο δεν αποτελεί δείγμα συνέπειας ή εξυπνάδας η επιμονή μας σε κάτι που αποφασίστηκε στα μέσα του προηγούμενου αιώνα σε άλλες συνθήκες και με άλλα δεδομένα. Είναι δείγμα συντηρητισμού, στενοκεφαλιάς και ένδειξη αδυναμίας να κατανοήσουμε τις αλλαγές γύρω μας. Εξυπνάδα είναι να μπορείς να προσαρμόζεις τους στόχους και στρατηγικές σου στο νέο περιβάλλον, στα νέα δεδομένα, για να έχεις αποτελέσματα.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλώ τον πρόεδρο του Κινήματος Σοσιαδημοκρατών ΕΔΕΚ κ. Μαρίνο Σιζόπουλο να καταθέσει τη δική του ομιλία.

Έχετε το βήμα, κύριε Σιζόπουλε.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έντιμε κύριε υπουργέ,

Η έναρξη μιας νέας πενταετούς θητείας της κυβέρνησης είναι ευκαιρία, εάν και εφόσον το επιθυμεί, να εγκαινιάσει μια νέα οικονομική και κοινωνική πολιτική, μακριά από τις ιδεοληψίες του παρελθόντος, επίκεντρο

της οποίας να είναι οι πραγματικές ανάγκες των πολιτών, κυρίως αυτών που έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες συνέπειες από την κρίση του 2012-2013.

Αναμφίβολα, οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας έχουν παρουσιάσει βελτίωση. Επιβεβαίωση είναι και η αναβάθμιση της οικονομίας από διεθνείς οίκους αξιολόγησης, όπου πλέον την κατατάσσουν σε επενδυτική βαθμίδα, όμως την ίδια στιγμή είναι σημαντικό να διαπιστωθεί εάν η βελτίωση είναι ουσιαστική ή επίπλαστη, εάν αποτυπώνεται με επιστημονικό τρόπο η κατάσταση της πραγματικής οικονομίας και εάν η βελτίωση των αριθμών αντανάκλα και σε βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού, κυρίως των μικρομεσαίων εισοδημάτων. Η οικονομία έχει αξία, όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους, κυρίως με το βιοτικό τους επίπεδο και την προστασία τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν. Την προστασία αυτή την έχουν ανάγκη σε μεγαλύτερο βαθμό όσοι προέρχονται από τα ευάλωτα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας και έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση.

Δεν υπάρχει καμία αμφισβήτηση για τη μερική ανάκαμψη της οικονομίας, η οποία αποτυπώνεται στη βελτίωση ορισμένων δεικτών, όχι όμως όλων, ώστε να δημιουργείται κλίμα σιγουριάς και ασφάλειας. Πολύ δε περισσότερο δε δικαιολογείται ο ενθουσιασμός που παρατηρείται. Η πραγματική βελτίωση της οικονομίας πρέπει να είναι όχι μόνο ποσοτική, αλλά και ποιοτική, να προσδιορίζεται σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η προσέγγισή της να αφορά το σύνολο των αριθμών που καθορίζουν τους δείκτες της οικονομίας και όχι επιλεκτικά μόνο σε αυτούς που βολεύουν. Η όποια βελτίωση της οικονομίας δε θα πρέπει να μας οδηγήσει σε εφησυχασμό. Αντίθετα, η διαπίστωση των λαθών που έγιναν στο παρελθόν είναι επιβεβλημένη. Πρέπει να μας συντείσουν και να μας βοηθήσουν να αποφύγουμε την επανάληψη των ίδιων ή παρόμοιων στο μέλλον.

Η τελευταία δεκαετία ήταν οικονομικά ίσως η χειρότερη από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η οικονομική κρίση δεν καταγραφόταν μόνο στους δείκτες και τα στατιστικά στοιχεία. Είχε άμεση αντανάκλαση και εξακολουθεί να έχει στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών, ειδικά των μικρομεσαίων στρωμάτων. Είναι επίσης σημαντικό να καταγραφεί ότι ποσοστό περίπου 25% του πληθυσμού ζει κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας. Ο αριθμός τόσο των αστέγων, των ληπτών δημοσίου βοηθήματος, αλλά και αυτών που δεν έχουν ιδιόκτητη στέγη αυξάνεται σταθερά με γεωμετρική πρόοδο. Η μεγάλη αύξηση του κόστους διαβίωσης, η απουσία κρατικής αρωγής σε βασικούς τομείς της καθημερινότητας, η μείωση των μισθών των εργαζομένων κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, η εργασιακή απορρύθμιση, η μεγάλη αύξηση των ενοικίων, καθώς και κάποιων βασικών φορολογιών μειώνει ακόμα περισσότερο το οικογενειακό εισόδημα. Η συνέχιση αυτής της πορείας χωρίς την άμεση λήψη αποτελεσματικών μέτρων διόρθωσης θα οδηγήσει αναμφίβολα σε περαιτέρω αποδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Η χάραξη όμως μιας νέας οικονομικής πολιτικής προϋποθέτει:

- προσεκτική ανάλυση των λόγων, αλλά και των αιτιών που οδήγησαν στην οικονομική κρίση του 2013 με στόχο την αποφυγή τους,
- δημιουργία συνθηκών επενδυτικής αξιοπιστίας,
- δημιουργία νέων τομέων οικονομικής ανάπτυξης, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από τους παραδοσιακούς τομείς, οι οποίοι είναι ευαίσθητοι σε εξωγενείς παράγοντες, και να αξιοποιηθεί το υψηλό επιστημονικό επίπεδο που διαθέτει η πατρίδα μας,
- ουσιαστική οικονομική και τεχνοκρατική στήριξη του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας για απόκτηση μερικής αυτάρκειας σε βασικά καταναλωτικά προϊόντα,
- καταπολέμηση της γραφειοκρατίας της δημόσιας υπηρεσίας και αύξηση της παραγωγικότητάς της,
- αξιοποίηση αλλά όχι εξάρτηση από ιδιωτικά οικονομικά συμφέροντα,
- προώθηση αναπτυξιακών έργων ανταποδοτικού χαρακτήρα.

Ο έντιμος Υπουργός Οικονομικών κατά την ομιλία του στη Βουλή στις 7 Δεκεμβρίου προχώρησε σε δύο σημαντικές παραδοχές: Η πρώτη, ότι η ουσιαστική συνδρομή για την ανάκαμψη της οικονομίας οφείλεται στους πολίτες, τους εργαζόμενους, τις επιχειρήσεις, τις παραγωγικές δυνάμεις. Η δεύτερη υπέδειξε την ανάγκη διασφάλισης ότι το αναπτυξιακό μέρισμα πρέπει να κατανομηθεί όσο πιο δίκαια γίνεται. Συμφωνούμε απόλυτα με τις παραπάνω διαπιστώσεις, όμως αυτές θα έχουν πραγματική αξία, όταν η πρακτική μας μετακινηθεί από τη σφαίρα των διαπιστώσεων στη σφαίρα του σχεδιασμού και της υλοποίησης. Η οικονομία έχει αξία, όταν αυτή συνδέεται με τους ανθρώπους και κύρια με το βιοτικό τους επίπεδο και την προστασία τους από κινδύνους οικονομικής φύσης που ελλοχεύουν. Αυτή την προστασία την έχουν περισσότερο ανάγκη οι πολίτες που προέρχονται από τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και έχουν πληγεί περισσότερο από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης.

Δεν υπάρχει καμία αμφισβήτηση για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, η οποία αποτυπώνεται στη βελτίωση ορισμένων δεικτών της οικονομίας, όχι όμως όλων, ώστε να δημιουργείται κλίμα ευφορίας. Η πραγματική βελτίωση της οικονομίας σε σταθερό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα επιβάλλει η προσέγγιση της

πραγματικότητας να αφορά και την ποιοτική αναβάθμιση και όχι μόνο την ποσοτική, αλλά και το σύνολο των αριθμών που καθορίζουν τους δείκτες της οικονομίας.

Το πρώτο και βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί κατά την εξέταση ενός προϋπολογισμού είναι εάν αυτός είναι αναπτυξιακός ή διαχειριστικός. Οι αναπτυξιακές δαπάνες καλύπτουν μόλις περίπου το 9% σε σύγκριση με 11,25% του προϋπολογισμού του 2018. Με δεδομένο ότι τα τελευταία τρία χρόνια η υλοποίηση του αναπτυξιακού προϋπολογισμού κυμάνθηκε περίπου στο 48%, γίνεται αντιληπτό ότι με πραγματικό ποσοστό λιγότερο του 5% του συνολικού προϋπολογισμού δεν μπορεί ο προϋπολογισμός να χαρακτηριστεί ως αναπτυξιακός. Πολύ δε περισσότερο, όταν για μία ακόμα χρονιά στον κατάλογο των αναπτυξιακών έργων, όπως ανέφερα και πιο πάνω, απουσιάζουν τα έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα. Ο προϋπολογισμός για ακόμα μία χρονιά είναι κατά βάση διαχειριστικός.

Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε στην ομιλία του ότι ο προϋπολογισμός του 2019 θα είναι πλεονασματικός κατά €650 εκατομ. περίπου. Αναμφίβολα, ένας πλεονασματικός προϋπολογισμός είναι θετικό στοιχείο. Η διαπίστωση όμως αυτή είναι παρακινδυνευμένη. Δεν μπορείς να γνωρίζεις με ακρίβεια τα έσοδα, αλλά ούτε και τις απρόβλεπτες δαπάνες. Η κατάθεση όμως συμπληρωματικών προϋπολογισμών, που έγιναν και το 2016 και το 2017, ουσιαστικά ενδεχομένως να οδηγήσουν σε εξάνεση του πλεονάσματος, όμως είναι θετικό το ότι ο προϋπολογισμός θα παραμείνει ισοσκελισμένος.

Η απουσία ποιοτικών μέτρων που θα προσδώσουν στην κυπριακή οικονομία μακροοικονομική σταθερότητα είναι εμφανής. Ο προϋπολογισμός του 2019 ουσιαστικά διαπνέεται από την ίδια φιλοσοφία των προϋπολογισμών των τελευταίων χρόνων. Αποσκοπεί στην επίτευξη ποσοτικών στόχων μέσα από την παραπέρα διαχείριση των πάγιων τομέων της οικονομίας, τομείς οι οποίοι είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι, επηρεάζονται από εξωγενείς και άρα μη ελεγχόμενους παράγοντες.

Η βελτίωση που παρατηρείται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι αισιόδοξο μήνυμα. Το ίδιο όμως δεν μπορούμε να ισχυριστούμε για τον τουριστικό τομέα. Για πενταετίες τώρα ακούμε για αναβάθμιση και επέκταση σε νέους ποιοτικούς τομείς, όπως ο ιατρικός, ο συνεδριακός, ο αθλητικός, όμως η πραγματικότητα είναι ότι υλοποίηση δε βλέπουμε. Στον κατασκευαστικό τομέα επαναλαμβάνεται το φαινόμενο της υπερθέρμανσης όπως και στο παρελθόν. Τη στιγμή που δίνονται παρεκκλίσεις σε επιχειρηματίες για ανάπτυξη ψηλών κτιρίων στις πόλεις οι κάτοικοι της υπαίθρου στερούνται της δυνατότητας και του δικαιώματος να αξιοποιήσουν στεγαστικά την περιουσία τους. Δε διαφωνούμε με την ανέγερση ψηλών κτιρίων· διαφωνούμε με την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη. Η ανάπτυξη πρέπει να είναι οριοθετημένη σε συγκεκριμένες περιοχές, να μην επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον και τους παρακείμενους κατοίκους και να διασφαλίζεται η δυνατότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης έκτακτης κατάστασης σε περίπτωση σεισμού, πυρκαγιάς ή εγκληματικής ενέργειας που ενδεχομένως να προκύψει.

Συνετή στεγαστική πολιτική πρέπει να ακολουθήσει και το κράτος για τις δικές του ανάγκες. Ξοδεύει δεκάδες εκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο, για να στεγάσει υπουργεία και κρατικές υπηρεσίες σε ακατάλληλα υποστατικά, αλλά, παρά τις συνεχόμενες προτάσεις μας, δεν προχωρεί στην εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για αξιοποίηση κρατικής γης και ανέγερση νέων, σύγχρονων, λειτουργικών και μειωμένης περιβαλλοντικής επιβάρυνσης κτιρίων. Ακόμα και ο τομέας της παροχής υπηρεσιών λόγω της κρατικής γραφειοκρατίας παρουσιάζει αποδόσεις μικρότερες των δυνατοτήτων του.

Η κυβέρνηση επικαλείται ότι δημιούργησε τα περιθώρια και κατέστησε εφικτές τις πολύ σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις που έχει προωθήσει. Παρά τη βελτίωση της οικονομίας, μέχρι στιγμής δεν υπήρξαν φορολογικές ελαφρύνσεις που να οδηγούν σε ουσιαστική ανακούφιση από την οικονομική κρίση των μισθωτών, των χαμηλοσυνταξιούχων και των μικροεπαγγελματιών. Οι όποιες ελαφρύνσεις στην ουσία εξανεμίσθηκαν από την αύξηση της τιμής των καυσίμων, των ενοικίων, των τελών αποχέτευσης, του φόρου ακίνητης περιουσίας που καταβάλλεται στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης λόγω της αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων σε τιμές 2013 και παράλειψης μείωσης των αντίστοιχων συντελεστών. Υπάρχουν πολίτες οι οποίοι σήμερα καλούνται να πληρώσουν είκοσι φορές περισσότερα τέλη σε σχέση με το 2016, γιατί έτυχε να είναι ιδιοκτήτες ενός ακινήτου σε προνομιακή αστική περιοχή.

Αντίθετα, η επιβολή ΦΠΑ στα ενοίκια και στα οικόπεδα θα επιδεινώσει ακόμα περισσότερο την κατάσταση σε βάρος των οικονομικά χαμηλότερων στρωμάτων. Το μέτρο της επιστροφής του 14% για πρώτη κατοικία μόλις τώρα οδεύει προς έγκριση. Σε αυτές φυσικά δεν περιλαμβάνεται, όσον αφορά τις φορολογίες, και η φορολογία που θα επιβληθεί από τον Μάρτιο του 2019 για την εισαγωγή του ΓΕΣΥ.

Η κυβέρνηση καλείται να δώσει λύση για την έκτακτη εισφορά για την άμυνα. Το έχουμε πει πάρα πολλές φορές. Το συγκεκριμένο ποσό, το οποίο για το 2019 θα ξεπεράσει τα €300 εκατομ., είτε πρέπει να διατεθεί αποκλειστικά για τον σκοπό που επιβλήθηκε, δηλαδή για τα εξοπλιστικά προγράμματα και τη συντήρηση των οπλικών συστημάτων της Εθνικής Φρουράς, είτε θα πρέπει να καταργηθεί. Εάν η κυβέρνηση χρειάζεται αυτό το ποσό, για να χρηματοδοτεί άλλες ανάγκες, οφείλει να αλλάξει την ονομασία της συγκεκριμένης φορολογίας.

Στον νέο προϋπολογισμό και πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό κρατικών εσόδων, 84%, θα προέλθει από φορολογίες. Οι έμμεσοι φόροι παρουσιάζουν αύξηση σε σχέση με το 2018 και θα φτάσουν το 61%. Αντίθετα, οι άμεσοι προβλέπεται να έχουν μείωση και θα αποτελούν μόνο το 39%.

Επιπρόσθετα, παρά τις συνεχείς εξαγγελίες, όχι μόνο δεν παρατηρήθηκε βελτίωση, αλλά αντίθετα έχει επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο η φοροδιαφυγή. Οι ανείσπρακτοι φόροι ανέρχονται σε εκατοντάδες εκατομμύρια, ενώ η δυσλειτουργία του Τμήματος Φορολογίας είναι εμφανής. Ακόμα το κράτος δεν κατόρθωσε να προχωρήσει στη λήψη ουσιαστικών μέτρων για την πάταξή της. Επικεντρώνει τις προσπάθειές του προς λανθασμένες κατευθύνσεις. Η μεγάλη καθυστέρηση στην επιβεβαίωση των φορολογικών δηλώσεων οδηγεί αναπόφευκτα και σε σημαντική απώλεια εσόδων.

Επιπρόσθετα, δεν έχει προχωρήσει στη λήψη μέτρων για δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών στους πολίτες, ώστε σταδιακά να μειωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των υψηλών και των χαμηλών εισοδημάτων. Αντίθετα, το οικονομικό χάσμα έχει διευρυνθεί ακόμα περισσότερο. Η μεσαία τάξη παρουσιάζει ακόμα μεγαλύτερη συρρίκνωση. Δυστυχώς, τόσο στον προϋπολογισμό όσο και στις κατά καιρούς προτάσεις της κυβέρνησης δεν περιλαμβάνονται δράσεις προς ανατροπή αυτής της πορείας. Δυστυχώς, ενισχύεται το αντίθετο.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κύπρος βρίσκεται στην τελευταία θέση όσον αφορά την κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Από την οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάζει ευνοείται μόνο ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, ενώ το 25% του πληθυσμού βρίσκεται κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας, παρά τη βελτίωση που παρατηρήθηκε. Οι μισθοί του ιδιωτικού τομέα βρίσκονται καθηλωμένοι στα επίπεδα των πρώτων χρόνων της κρίσης και δεν έχουν παρουσιάσει την ανάλογη αύξηση, ενώ σε πολλές περιπτώσεις οι εργασιακές συμφωνίες έχουν απορρυθμιστεί.

Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ η παραγωγικότητα του δημόσιου τομέα βρίσκεται περίπου στο 75% του μέσου όρου των χωρών της Ευρωζώνης. Έχει τον υψηλότερο ιδιωτικό δανεισμό και το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων. Το δημόσιο χρέος εξακολουθεί να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα τόσο σε σχέση με το ΑΕΠ όσο και σε απόλυτους αριθμούς. Ενώ την ίδια περίοδο πέρασε η κυβέρνηση πανηγύριζε για τη μείωσή του κάτω από το 100% του ΑΕΠ, φέτος έφθασε το 104,2%. Όμως το δημόσιο χρέος δεν είναι μόνο ποσοστό επί του ΑΕΠ, είναι και απόλυτος αριθμός. Η μείωση το 2017 ήταν κατά €700 περίπου εκατομ. και αφορούσε την αποπληρωμή μέρους του δανείου προς την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Το 2018, λόγω της έκδοσης των κυβερνητικών ομολόγων προς τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα για σκοπούς πώλησής της, ανήλθε στα €21,6 δις σε σύγκριση με €18,6 δις που βρισκόταν στο τέλος του 2017.

Ο κύριος υπουργός στην ομιλία του ανέφερε: «Μέσα από τον σωστό σχεδιασμό και την αξιόπιστη υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής από το αρμόδιο υπουργείο, δημιουργούνται πράγματι περιθώρια που επιτρέπουν την εφαρμογή νέων μέτρων στήριξης για τους συμπολίτες μας που έχουν ανάγκη». Κοινωνική πολιτική όμως σημαίνει υιοθέτηση στοχευμένων μέτρων και όχι γενικών, τα οποία κυρίως να ενισχύουν τα χαμηλά εισοδήματα και να σμικρύνουν το οικονομικό χάσμα μεταξύ χαμηλών και υψηλών εισοδημάτων. Τέτοια μέτρα θα μπορούσε να ήταν:

- η κλιμακωτή αύξηση των χαμηλών συντάξεων,
- η επέκταση του χρόνου αποπληρωμής του ανεργιακού επιδόματος,
- η ανέγερση κατοικιών για στέγαση οικογενειών με χαμηλό εισόδημα έναντι συμβολικού ενοικίου,
- η κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων για την παραχώρηση δωρεάν ηλεκτρικού ρεύματος στους μόνιμους κατοίκους των ορεινών και ημιορεινών περιοχών ως αντιστάθμισμα της διακοπής του επιδόματος θέρμανσης,
- η εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής για τον καθορισμό των τελών αποχέτευσης, της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, της κατανάλωσης νερού και άλλων φόρων.

Την ίδια στιγμή το ποσοστό της ανεργίας παρουσιάζει μεν μείωση και όντως είναι ένας σημαντικός δείκτης της οικονομικής κατάστασης ενός κράτους. Για το 2018 η κυβέρνηση αναφέρει ότι μειώνεται στο 7,5% του ενεργού εργατικού δυναμικού. Παρά τη μείωση όμως που παρουσιάζεται, αυτό εξακολουθεί να έχει και μια πλάσματική διάσταση, γιατί σε αυτό το ποσοστό δεν περιλαμβάνονται:

- οι είκοσι επτά και πλέον χιλιάδες συμπατριώτες μας, κατά το πλείστο νέοι επιστήμονες, οι οποίοι είτε παρέμειναν στο εξωτερικό μετά τις σπουδές τους είτε μετανάστευσαν για σκοπούς εργασίας,
- όσοι αφυπηρέτησαν πρόωρα από τον τραπεζικό ή τον ιδιωτικό τομέα και τους ημικρατικούς οργανισμούς και, ενώ δε βρίσκονται σε ηλικία συνταξιοδότησης, δεν είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο ανέργων,
- οι εποχιακά άνεργοι, κυρίως της ξενοδοχειακής βιομηχανίας,

- οι υποαπασχολούμενοι στον ιδιωτικό τομέα.

Η κυβέρνηση υποστηρίζει όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα ότι η κεφαλαιουχική επάρκεια του κυπριακού τραπεζικού συστήματος βελτιώθηκε λόγω της ενθάρρυνσης έλευσης ξένων επενδυτών, οι οποίοι διέθεσαν τα απαιτούμενα κεφάλαια. Επιχειρείται έμμεσα αυτό να διασυνδεθεί και με την ιδιωτικοποίηση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Όμως παραβλέπεται το γεγονός ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα επιστρέφει και πάλι στη διπολική του κατάσταση. Η πώληση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας ουσιαστικά επέτρεψε στα ξένα κεφάλαια να ελέγχουν κατά τρόπο απόλυτο, θα μπορούσαμε να πούμε μονοπωλιακό, τις τράπεζες της πατρίδας μας.

Την ώρα που γίνεται δημόσια επίκληση, «οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τους κόπους και τις θυσίες των συμπολιτών μας που κράτησαν τη χώρα όρθια», δεν έχουμε διαπιστώσει οποιαδήποτε σοβαρή πρωτοβουλία για την έστω μερική στήριξη των κουρεμένων καταθετών, των εξαπατημένων κατόχων αξιογράφων, των ταμείων προνοίας, την απαλλαγή των εγγυητών από τις εγγυήσεις τους, από τη στιγμή που στο κούρεμα συμπεριελήφθη και ποσό €3,6 δις για την αφερεγγυότητα των εγγυήσεων.

Επιπρόσθετα, απαιτείται η αύξηση της προστασίας των πολιτών έναντι των εκποιήσεων περιουσιών, η λήψη μέτρων για τον περιορισμό της ασυδοσίας του τραπεζικού τομέα σε βάρος των πολιτών και ειδικά αυτών των πολιτών που δεν έχουν την οικονομική άνεση, για να έχουν μια ισχυρή νομική αρωγή.

Όσον αφορά τον συνεργατισμό, το έχουμε πει πάρα πολλές φορές, θα μπορούσε το ποσό που διαθέθηκε για την κρατικοποίησή του να είχε διατεθεί από την αρχή για την αγορά μη εξυπηρετούμενων δανείων των πολιτών. Θα μπορούσαμε να είχαμε στηρίξει και τον συνεργατισμό, αλλά την ίδια στιγμή θα είχαμε προστατεύσει έναν πολύ μεγάλο αριθμό συμπατριωτών μας από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια τα οποία έχουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εκ των πραγμάτων, είμαι υποχρεωμένος να αναφερθώ και στον ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα της υγείας. Η εφαρμογή του ΓΕΣΥ θα αποτελέσει ίσως τη μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Βασικός και αμετάθετος στόχος η προσφορά υψηλού επιπέδου περίθαλψης στους πολίτες και κύρια σε αυτούς που λόγω της οικονομικής δυσπραγίας δεν έχουν τη δυνατότητα να την αποκτήσουν με άλλους τρόπους. Και επειδή κάποιιοι το επικαλούνται συχνά, τους παραπέμπω ακριβώς στις ομιλίες των προϋπολογισμών το 2003 και το 2004, για να διαπιστωθεί τι έλεγε ο καθένας μας εκείνα τα χρόνια για το ΓΕΣΥ. Η σωστή εισαγωγή του ΓΕΣΥ αποτελεί τη λυδία λίθο και η αποτελεσματική λειτουργία την ύψιστη προτεραιότητα. Η ΕΔΕΚ παλεύει εδώ και χρόνια για την εισαγωγή του και ότι φτάσαμε σε αυτό το σημείο και σε αυτό το αποτέλεσμα σήμερα είναι μέρος και των ενεργειών της ΕΔΕΚ. Να υπενθυμίσω ότι για πρώτη φορά αυτή η Βουλή συζήτησε ΓΕΣΥ το 1968 μετά από την εγγραφή του θέματος από τον Βάσο Λυσσαρίδη. Το 2001 ψηφίστηκε το πλαίσιο για την εφαρμογή του ΓΕΣΥ μετά από απαίτηση της ΕΔΕΚ, για να ψηφιστούν οι προϋπολογισμοί του 1999.

Η ψήφιση του επικαιροποιημένου νομοσχεδίου τον Ιούνιο του 2017 ήταν αποτέλεσμα της συνεχούς άσκησης πολιτικής πίεσης από την ΕΔΕΚ στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τον Απρίλιο του 2015. Γι' αυτό και την πατρότητα ή και τη μητρότητα του ΓΕΣΥ δεν την εκχωρούμε σε κανένα και ειδικά σε κάποιους περαστικούς ή και περιστασιακούς που θέλουν να την οικειοποιηθούν. Όμως ταυτόχρονα η ΕΔΕΚ εκφράζει και τις ανησυχίες της, γιατί, παρά τη δρομολόγηση της εφαρμογής του εντός του 2019, η διαδικασία που ακολουθείται, αλλά και η ραγδαία επιδείνωση της κατάστασης στον τομέα της δημόσιας υγείας εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους.

Ο τομέας της δημόσιας υγείας βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Τα τελευταία χρόνια η προσπάθεια της κυβέρνησης περιορίστηκε στην ευκαιριακή διαχείριση των προβλημάτων και απουσιάζει η ποιοτική αναβάθμιση. Η μαζική αποχώρηση ιατρικού προσωπικού είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, αφού περισσότεροι από εκατόν γιατροί αποχώρησαν τα τελευταία τρία χρόνια. Οι σοβαρές ελλείψεις σε αναλώσιμα και εξοπλισμό, οι μεγάλες λίστες αναμονής για παροχή πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας περίθαλψης συνέβαλαν στη μείωση της επιστημονικής αξιοπιστίας του δημόσιου τομέα και την αποδόμησή του στη συνείδηση των πολιτών.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες η κυβέρνηση προχωρεί στην εφαρμογή του ΓΕΣΥ και σε αντίθεση με τα όσα σε πολιτικό επίπεδο είχαν συμφωνηθεί και περιλάμβαναν, πρώτα, αποσυμφόρηση και αναδιοργάνωση των νοσοκομείων, στη συνέχεια αποτελεσματική αυτονόμηση σε διοικητικό, επιστημονικό και οικονομικό επίπεδο, ώστε να διασφαλιστεί η οικονομική τους βιωσιμότητα, και στη συνέχεια η εισαγωγή του ΓΕΣΥ, αρχικά της πρωτοβάθμιας και στη συνέχεια της δευτεροβάθμιας περίθαλψης.

Κατά παράβαση ακόμα και της σαφούς προϋπόθεσης που τίθεται στο προοίμιο της νομοθεσίας που ψηφίστηκε τον περασμένο Ιούνιο, ότι θα πρέπει πριν από την εφαρμογή του ΓΕΣΥ να προχωρήσει η αυτονόμηση των δημόσιων νοσηλευτηρίων σε διοικητικό και επιστημονικό επίπεδο, το υπουργείο προωθεί τις δύο διαδικασίες, δηλαδή της αυτονόμησης και της εισαγωγής του ΓΕΣΥ παράλληλα.

Παρά την παρέλευση ενάμιση χρόνου από την ψήφιση του επικαιροποιημένου νομοσχεδίου για το ΓΕΣΥ, μέχρι σήμερα δεν προχώρησε καμιά μελέτη, για να καταγραφούν οι ανάγκες του δημόσιου τομέα σε εξοπλισμό και σε κλινικές, ώστε με την εφαρμογή του να αποτελέσει τη ραχοκοκαλιά του και να προσφέρει υψηλού επιπέδου ιατρική περίθαλψη σε ολόκληρη την επικράτεια. Ως συνέπεια της απουσίας της συγκεκριμένης μελέτης, εκτιμούμε ότι η ορθή και αποτελεσματική αυτονόμηση των νοσοκομείων θα καθυστερήσει. Το γεγονός αυτό θα θέσει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητά τους και την ικανότητά τους να ανταγωνιστούν επί ίσοις όροις τον ιδιωτικό τομέα.

Τόσο η διαδικασία διορισμού όσο και η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου του ΟΚΥΠΥ προκαλούν ερωτήματα και ενισχύουν τις υπόνοιες για εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων. Η πρόσφατη έκθεση του Γενικού Ελεγκτή επιβεβαιώνει τις παρατυπίες, αλλά και τις καταγγελίες που έγιναν από την ΕΔΕΚ τον περασμένο Μάρτιο και για αυτό αυτές όλες οι παρατυπίες πολλαπλασιάζουν τις ανησυχίες μας.

Ο κίνδυνος που παραμονεύει είναι μεγάλος. Μια ενδεχόμενη εξάντληση της πενταετίας κατά την οποία το κράτος θα μπορεί να καλύψει τα ελλείμματα των δημόσιων νοσηλευτηρίων, χωρίς αυτά να έχουν αυτονομηθεί σωστά και χωρίς να είναι σε θέση να αποκτήσουν την οικονομική τους βιωσιμότητα, ενδεχομένως να οδηγήσουν είτε σε συρρίκνωση του κύκλου εργασιών τους είτε σε κλείσιμο είτε, πολύ χειρότερα, σε εκποίηση στα ιδιωτικά και κύρια σε ξένα συμφέροντα. Φαίνεται ότι δεν έχουμε μέχρι στιγμής παραδειγματιστεί ούτε από την περίπτωση των Κυπριακών Αερογραμμών ούτε από την περίπτωση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, όμως το ΓΕΣΥ θα έχει τεράστιες αρνητικές επιπτώσεις στο σύνολο της κοινωνίας, γιατί δεν είναι ούτε Κυπριακές Αερογραμμές ούτε τράπεζα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δε θα μπορούσα να κλείσω την ομιλία μου για τους προϋπολογισμούς, χωρίς να αναφερθώ και στο εθνικό μας θέμα. Σήμερα βρισκόμαστε ενώπιον μιας νέας πρωτοβουλίας από τον ΟΗΕ για διερεύνηση των προθέσεων, αλλά και των προϋποθέσεων για επανέναρχη ενός νέου γύρου συνομιλιών. Η συσσωρευμένη εμπειρία από το παρελθόν θα έπρεπε να μας κάνει πιο σοφούς τόσο για τη διαδικασία που θα πρέπει να προτείνουμε όσο και για τη βάση των συνομιλιών. Αντίθετα, φαίνεται ότι υπάρχουν σήμερα πολιτικές δυνάμεις που είναι έτοιμες να στηρίξουν την επανάληψη της ίδιας διαδικασίας, είτε αυτούσιας είτε με ανεπαίσθητες παραλλαγές. Όμως αυτή η διαδικασία που ακολουθείται εδώ και τέσσερις δεκαετίες που μας έχει οδηγήσει; Την πρώτη φορά στο διχοτομικό Σχέδιο Ανάν, το οποίο ο λαός μας απέρριψε και κάποιοι και εντός και εκτός Κύπρου επιχειρούν να μας το επαναφέρουν, και πρόσφατα στην πενταμερή διάσκεψη της Ελβετίας, η οποία στην ουσία σφράγισε ένα δεκαετή κύκλο αποτυχημένων διαπραγματεύσεων, χαρακτηριστικό του οποίου ήταν η συνεχής αναβάθμιση των απαιτήσεων της Τουρκίας και του κατοχικού καθεστώτος και οι συνεχείς υποχωρήσεις και παραχωρήσεις της πλευράς μας στη λογική ότι με αυτό τον τρόπο θα μπορούμε να φθάσουμε σε λύση, για να αποτρέψουμε τη μονιμοποίηση της διχοτόμησης. Στην ουσία όμως αυτή η λογική οδηγεί όπως επιβεβαιώνεται από τα γεγονότα στην παράταση της σημερινής κατάστασης, στη μονιμοποίηση της διχοτόμησης και αναπόφευκτα ενδεχομένως στο μέλλον και στη νομιμοποίηση.

Στο Κραν Μοντανά η τουρκική στάση δεν επέτρεψε τη λύση, όμως δεν καταλογίσθηκαν ευθύνες στην Τουρκία όπως ήταν οι φρούδες ελπίδες που κάποιοι έτρεφαν στην Κύπρο. Αντίθετα, ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ εξήρε την “εποικοδομητική” στάση της Τουρκίας και καταλόγισε συνυπευθυνότητα για τη μη κατάληξη σε συμφωνία, κατά 50% δηλαδή, στη δική μας πλευρά. Αντί αυτή η εξέλιξη να σημάνει συναγεμρό για αλλαγή τακτικής, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δηλώνει έτοιμος να συνεχίσει από εκεί που έμεινε στο Κραν Μοντανά.

Δυστυχώς, σαράντα τέσσερα και πλέον χρόνια μετά την τραγωδία, δεν κατορθώσαμε να υιοθετήσουμε μια κοινή εθνική πολιτική για την αντιμετώπιση του τουρκικού επεκτατισμού και τη λύση του Κυπριακού. Ακόμα και το ομόφωνο ανακοινωθέν του Εθνικού Συμβουλίου του Σεπτεμβρίου του 2009, στο οποίο καταλήξαμε και με δικές μας υποχωρήσεις στην προσπάθεια για διαμόρφωση κοινής πολιτικής, παραβιάζεται με αθέτηση των προνοιών του και φυσικά όχι με υπευθυνότητα εμάς που αποκαλούμαστε “απορριπτικοί”.

Επιτέλους, είναι καιρός να μιλήσουμε με ειλικρίνεια. Επιδιώκουμε λύση δημοκρατική, λειτουργική και βιώσιμη ή λύση συγκαλυμμένης συνομοσπονδίας, που ήταν σταθερά ο πάγιος στόχος της Τουρκίας; Πρόνοιες οι οποίες περιλαμβάνονται στις λεγόμενες “συγκλίσεις”, όπως δήλωσε πρόσφατα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, δεν υπάρχουν σε κανένα κανονικό κράτος, σε κανένα σύνταγμα ούτε και σε ομοσπονδιακό κράτος. Είναι πρόνοιες που στην καλύτερη περίπτωση είναι συνομοσπονδιακές, αλλά στην ουσία είναι πρόνοιες ένωσης δύο κρατών.

Για αυτό ακριβώς και ποιες είναι αυτές οι πρόνοιες; Η ίδρυση ενός νέου συνεταιριστικού κράτους που θα προέλθει από τα δύο συνιστώσα κρατίδια. Και πρέπει να ξεχωρίσουμε τι σημαίνει “συνιστών” και “συνισταμένο”. Άλλο το συνιστών και άλλο το συνισταμένο. Εμείς επικαλούμαστε το συνιστών, ενώ θα έπρεπε να επικαλούμαστε το συνισταμένο. Ο γεωγραφικός διαχωρισμός στη βάση εθνικής προέλευσης. Σε ποιο κράτος το βρίσκουμε; Η εγγυημένη πλειοψηφία πληθυσμού και ιδιοκτησίας γης. Σε ποιο κράτος το βρίσκουμε; Ο διαχωρισμός των πολιτών σε τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες, με διαφορετικά πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα, η εκ περιτροπής προεδρία, η παραμονή του κατάλοιπου εξουσίας, η διχοτόμηση της κυριαρχίας

ως προερχόμενης εξίσου από Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους, η αναγνώριση ύπαρξης εσωτερικής ιθαγένειας, η εξίσωση της μειοψηφίας του 18% με την πλειοψηφία του 82% διά μέσου της πολιτικής ισότητας των συνιστώντων κρατιδίων, η οποία στην ουσία καταστρατηγεί την πολιτική ισότητα των πολιτών, που αυτός θα έπρεπε να ήταν ο θεμέλιος λίθος των επιλογών και των προσπαθειών μας, γιατί ακριβώς η παραβίαση της πολιτικής ισότητας των πολιτών στην ουσία οδηγεί σε παραβίαση των πολιτικών και των ανθρωπίνων τους δικαιωμάτων. Η αριθμητική εξίσωση της μειοψηφίας με την πλειοψηφία στα θεσμικά όργανα του κράτους, η θετική ψήφος της μειοψηφίας σε όλες τις αποφάσεις, η νομιμοποίηση 130 000 εποίκων, η παραχώρηση κατά προτεραιότητα του δικαιώματος ιδιοκτησίας επί των κατεχομένων περιουσιών μας στους έποικους παράνομους σφετεριστές.

Την ίδια στιγμή είναι αδικαιολόγητη η εγκατάλειψη προνοιών που περιλαμβάνονται σε αποφάσεις και ψηφίσματα του ΟΗΕ. Εάν δεν τα θέλαμε, γιατί προσφύγαμε στον ΟΗΕ και ποια είναι αυτά; Η σύγκληση διεθνούς διάσκεψης για το Κυπριακό, για να συζητηθεί κατά προτεραιότητα η διεθνής πτυχή, ο τερματισμός της κατοχής, η άμεση αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, η επιστροφή των προσφύγων, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, σε συνθήκες ασφάλειας, η αποχώρηση των εποίκων, η άμεση επιστροφή της πόλης της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Αυτά θα έπρεπε να στηρίζουμε ως διαδικασία και βάση συζήτησης και όχι το πλαίσιο των έξι σημείων του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, που βρίσκεται εκτός των αποφάσεων και του καταστατικού χάρτη του διεθνούς οργανισμού και που θα έπρεπε να είχε ήδη απορριφθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε δύο λεπτά.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Σε ένα φυσιολογικό, κανονικό και δημοκρατικό κράτος αυτό που κατοχυρώνεται είναι η πολιτική ισότητα των πολιτών και όχι η πολιτική ισότητα των κρατιδίων. Για μας οι Τουρκοκύπριοι δεν είναι μειοψηφία, είναι ισότιμοι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας με κατοχύρωση των ίδιων δικαιωμάτων όπως και των Ελληνοκυπρίων. Για μας ο διαχωρισμός των πολιτών δεν μπορεί να στηρίζεται στη βάση της εθνοτικής ή της θρησκευτικής τους προέλευσης, αλλά της ιδεολογικής και της ταξικής τους τοποθέτησης.

Σήμερα οφείλουμε όσοι πραγματικά νοιαζόμαστε για το μέλλον της πατρίδας μας να στείλουμε ένα σαφές μήνυμα, ότι δεν πρόκειται να αποδεχθούμε και να νομιμοποιήσουμε μια λύση νατοϊκής έμπνευσης και προώθησης, μια λύση για την υλοποίηση της οποίας υπήρξαν αλληπάλληλες συνωμοσίες τη δεκαετία 1964-1974, οι οποίες κατέληξαν στο προδοτικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή. Δεν πρόκειται να νομιμοποιήσουμε τα δεδομένα της εισβολής. Δεν πρόκειται να επιτρέψουμε η Κυπριακή Δημοκρατία να καταλυθεί. Θα αγωνιστούμε για μια δημοκρατική λύση, η οποία να διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες ίσα δικαιώματα και ένα ασφαλές και ειρηνικό μέλλον.

Και με αυτό θα ήθελα να ευχηθώ με την ευκαιρία των γιορτών σε όλους ειρηνικό και ευτυχές το 2019, να ευχηθώ σε όλους προσωπική, οικογενειακή υγεία και ευτυχία -και θα είναι πάρα πολύ σημαντικό να την έχουμε με όσα διακυβεύονται σήμερα- και κυρίως να ευχαριστήσω και από την πλευρά τη δική μου και τα μέλη της γραμματείας της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη στήριξη, για την προσπάθεια και τις άοκνες προσπάθειες που κατέβαλαν όλο αυτό το διάστημα, καθώς και τα μέλη συναδέλφους της επιτροπής για την εποικοδομητική συνεργασία την οποία είχαμε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ.

Ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος κ. Νικόλας Παπαδόπουλος έχει τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Και εγώ με τη σειρά μου θέλω να ευχαριστήσω την επιτροπή Οικονομικών, τον πρόεδρο και τα μέλη της επιτροπής, για την ετοιμασία της έκθεσης του προϋπολογισμού, αλλά φυσικά να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τη γραμματεία της επιτροπής, γιατί γνωρίζω πόσο σημαντική είναι η δική τους συμβολή σε όλη αυτή τη διαδικασία, που κλιμακώνεται σήμερα με τη συζήτηση στην ολομέλεια.

Να ευχαριστήσουμε τους απερχόμενους πρόεδρο και αναπληρωτή πρόεδρο της επιτροπής για τη θητεία τους μέχρι σήμερα και να ευχηθούμε καλές επιτυχίες στον νέο πρόεδρο και στον νέο αναπληρωτή πρόεδρο, που αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους από σήμερα, και να τα πάνε ακόμη καλύτερα.

Κύριε Πρόεδρε,

Δεν είχα πρόθεση να κάνω αναφορά σε άλλες τοποθετήσεις, όμως αναγκάζομαι να προβώ σε δύο σύντομα σχόλια για την τοποθέτηση, την ομιλία του προέδρου του ΕΛΑΜ και θέλω να πω τα εξής: Εκείνοι που λειτούργησαν σαν δούρειοι ίπποι, ώστε να επανεκλεγεί ο κ. Αναστασιάδης στις τελευταίες προεδρικές εκλογές, είναι οι τελευταίοι που πρέπει να έχουν παράπονο από τις πολιτικές της κυβέρνησης του κ. Αναστασιάδη. Και το δεύτερο που θέλω να πω, κύριε Πρόεδρε, είναι ότι ως Δημοκρατικό Κόμμα δε δεχόμαστε μαθήματα δημοκρατίας από εκείνους που αρνούνται να τιμήσουν τους πεσόντες της αντίστασης, αλλά τιμούν εκείνους που τους σκότωσαν.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το 2019 θα είναι μία χρονιά προκλήσεων, μεταξύ άλλων θα είναι η χρονιά της έναρξης της εφαρμογής του ΓΕΣΥ, της μεγαλύτερης και πιο περίπλοκης μεταρρύθμισης στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα είναι η χρονιά που ελπίζουμε να λειτουργήσει ο Φορέας Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων σε μία προσπάθεια διαχείρισης του πιο δύσκολου προβλήματος που αντιμετωπίζει σήμερα η κυπριακή οικονομία. Δυστυχώς, προβλέπεται ότι αυτή τη χρονιά θα έχουμε τη μαζική εξαγορά δανείων από επενδυτικά ταμεία και πιθανώς μεγάλο αριθμό, αν όχι μαζικές εκποιήσεις ακινήτων.

Και παραμένει σε εκκρεμότητα και παράλληλα συνεχίζεται το ενεργειακό μας πρόγραμμα, το οποίο, αν όλα πάνε κατ' ευχήν, μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα της κυπριακής οικονομίας. Και όλα αυτά μέσα σε ένα δύσκολο οικονομικά περιβάλλον, με σημαντικές χώρες της Ευρώπης να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα -με χώρες όπως είναι η Ιταλία, η Γαλλία, που δυστυχώς μπορεί να συμπαράσσουν μαζί τους ολόκληρη την Ευρωζώνη- με τις διεθνείς αγορές να καταγράφουν μία περίοδο ρεκόρ σε ό,τι αφορά την άνοδο των τιμών των χρηματιστηρίων -και όλοι γνωρίζουμε ότι ό,τι πάει πάνω κάποτε έρχεται κάτω- και με τον κίνδυνο της αστάθειας από το Brexit, που επικρέμαται πάνω από ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, με ιδιαίτερες και ειδικές επιπτώσεις σε ό,τι αφορά τη δική μας οικονομία.

Είναι λοιπόν η Κύπρος έτοιμη να αντεπεξέλθει σε αυτές τις προκλήσεις; Όχι όσο θα έπρεπε και όχι όσο θα θέλαμε. Γιατί μετά από πέντε χρόνια σκληρής λιτότητας και το 2018 ήταν μία δύσκολη χρονιά, με θετικά βήματα, αλλά και με πικρές αποτυχίες. Και στα θετικά βήματα σίγουρα συγκαταλέγουμε εμείς την αναβάθμιση της κυπριακής οικονομίας από τους οίκους αξιολόγησης.

Η ένταξή μας στην επενδυτική βαθμίδα θα επιφέρει πολλαπλά οφέλη σε ό,τι αφορά την κυπριακή οικονομία. Οι συνεχιζόμενοι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης είναι καλοδεχούμενοι και έδωσαν μία ανάσα ζωής στην κυπριακή οικονομία μετά από μια παρατεταμένη ύφεση. Η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας, η ανάκαμψη της οικοδομικής βιομηχανίας είναι καλοδεχούμενες βελτιώσεις των οικονομικών δεδομένων. Ικανοποίηση φυσικά δημιουργεί η μείωση της ανεργίας, έστω κι αν εξακολουθούμε να διαπιστώνουμε σημαντικά ποσοστά ανεργίας στους νέους και μία συνεχιζόμενη τάση και ροή μετανάστευσης στο εξωτερικό.

Και επειδή, κύριε Πρόεδρε, στη συνέχεια θα προβώ σε κριτική του έντιμου Υπουργού Οικονομικών, που είναι μαζί μας απόψε, να μου επιτρέψετε σε αυτό το σημείο να πω ότι εμείς αναγνωρίζουμε πως κλήθηκε να επιτελέσει ένα δύσκολο έργο, κάτω από τις χειρότερες δυνατόν συνθήκες που μπορεί να αντιμετωπίσει ένας Υπουργός Οικονομικών, και, παρά τα λάθη του, στα οποία θα αναφερθώ στη συνέχεια σε έκταση, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την προσπάθεια που έχει καταβάλει, για να βγει η χώρα από ένα επώδυνο μνημόνιο.

Κύριε Πρόεδρε,

Η ανάκτηση της αξιοπιστίας της κυπριακής οικονομίας ήταν αποτέλεσμα θυσιών και στερήσεων του λαού μας και αποτελεί απόδειξη της εργατικότητας, αλλά και του επιχειρηματικού πείσματος του κυπριακού ελληνισμού. Η έξοδος από το μνημόνιο ήταν αποτέλεσμα δύσκολων αποφάσεων και αναγκαίων επιλογών που δυστυχώς μας επέβαλαν οι περιστάσεις, αλλά και λανθασμένες πολιτικές του παρελθόντος.

Το Δημοκρατικό Κόμμα συνέβαλε με τον δικό του τρόπο στην προσπάθεια διαχείρισης της οικονομικής κρίσης του 2013. Επιλέξαμε σε κρίσιμες ώρες τον δύσκολο δρόμο της αποκατάστασης της αξιοπιστίας της οικονομίας μας και όχι τον εύκολο δρόμο του λαϊκισμού. Επιμέναμε και επιμένουμε ότι η Κύπρος έπρεπε και πρέπει να διατηρήσει την ευρωπαϊκή της πορεία. Κάναμε αυτά που έπρεπε να κάνουμε και ο λαός μας έκανε αυτά που του ζητήσαμε.

Αυτή όμως είναι η στιγμή να αξιολογήσουμε κατά πόσο το "κυπριακό πείραμα" έχει πετύχει. Δυστυχώς η δική μας εκτίμηση είναι ότι έχει επιτύχει σε ένα σκέλος, στο σκέλος των δημοσιονομικών ρυθμίσεων. Απέτυχε όμως παταγωδώς στη διαχείριση της τραπεζικής κρίσης και στην κοινωνική συνοχή του λαού μας. Για να μην έχουμε ψευδαισθήσεις για το ποιοι πλήρωσαν για να αποφύγουμε τη χρεοκοπία του 2013, απλά χρειάζεται να σημειώσουμε ότι σήμερα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κύπρου με τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου είναι \$25.000 περίπου, το 2008 ήταν \$35.000. Χάσαμε το ένα τρίτο (1/3) του κατά κεφαλήν ΑΕΠ μας. Από τις χώρες του μνημονίου μόνο η Πορτογαλία και η Ελλάδα είναι χειρότερες από εμάς.

Δυστυχώς, λανθασμένες αποφάσεις που μας επιβλήθηκαν από τους Ευρωπαίους εταίρους μας, το επείσχυτο κούρεμα του 2013, η απουσία της Κεντρικής Τράπεζας σε μία κρίσιμη περίοδο μαζί με την κακή

διαχείριση του τραπεζικού τομέα, όλοι αυτοί οι παράγοντες συνέβαλαν, ώστε να δυσκολέψουν αχρείαστα τα οικονομικά δεδομένα. Δεν είναι τυχαίο που πέντε χρόνια μετά την καταστροφή του 2013 η οικονομία μας και ιδιαίτερα το τραπεζικό μας σύστημα ακόμη δεν έχουν ξεπεράσει τις βασικές συστημικές τους αδυναμίες. Εξακολουθούμε να είμαστε η χώρα με το υψηλότερο ιδιωτικό χρέος στην Ευρώπη, η χώρα με τα υψηλότερα κατ' αναλογία μεγέθους της οικονομίας μας μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ). Η πρόσφατη κατάρρευση του συνεργατισμού ήταν μόνο το τελευταίο σύμπτωμα της αρρώστιας που δε λείπει να περάσει.

Οφείλουμε, κύριε Πρόεδρε, να συγκρίνουμε τι έγινε με άλλες χώρες, για να δούμε αν στην Κύπρο η δική μας διαχείριση της δικής μας κρίσης ήταν η ενδεδειγμένη. Γιατί πιστεύω ότι έτσι θα καταλάβουμε το πραγματικό μέγεθος του εγκλήματος που συντελέστηκε εναντίον του κυπριακού λαού, αλλά και του δικού μας ερασιτεχνισμού.

Ξεκινώ με το παράδειγμα της Ιρλανδίας. Η οικονομία της Ιρλανδίας είναι περίπου δέκα φορές το μέγεθος της οικονομίας της Κύπρου. Η Ιρλανδία το 2011 είχε να αντιμετωπίσει ένα πρόβλημα μη εξυπηρετούμενων δανείων της τάξης των €80 δις. Η κυβέρνηση της Ιρλανδίας κατέβαλε €5 δις σε μετρητά σε ειδικό ταμείο και εγγυήθηκε ακόμη €25 δις σε δάνεια, για να χρηματοδοτήσει έναν ειδικό φορέα διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων. Δημιούργησε μία "κακή τράπεζα" και έλυσε το πρόβλημά της. Με ένα κόστος €30 δις απάλλαξε τις τράπεζές της από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και σήμερα είναι από τις καλύτερα αναπτυσσόμενες χώρες της Ευρωζώνης.

Στην Κύπρο τα αποτελέσματα της δικής μας διαχείρισης είναι τα ακόλουθα: Οι Κύπριοι φορολογούμενοι μέχρι σήμερα έχουν πληρώσει €1,5 δις για τη Λαϊκή Τράπεζα, €5,2 δις για τον συνεργατισμό, χωρίς τις εγγυήσεις, €20 δις έχουν πληρώσει οι καταθέτες, οι κάτοχοι αξιογράφων, οι μέτοχοι των δύο μεγαλύτερων τραπεζών με το κούρεμα. Σύνολο €27 δις έχουμε πληρώσει, έχουμε καταβάλει μέχρι σήμερα, για να διαχειριστούμε ένα πρόβλημα €27 δις μη εξυπηρετούμενα δάνεια, και ακόμη τραβάμε. Οι τράπεζές μας εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα. Πληρώσαμε, αλλά δε λύσαμε το πρόβλημα. Η Ιρλανδία πλήρωσε €30 δις για €80 δις ΜΕΔ, η Κύπρος πλήρωσε €27 δις για €27 δις ΜΕΔ, αλλά υπενθυμίζω ότι είμαστε το ένα δέκατο (1/10) της ιρλανδικής οικονομίας.

Θα μου πείτε βέβαια ότι οι δικές μας τράπεζες ήταν οι χειρότερες της Ευρώπης. Όπως έλεγε τότε ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας κ. Πανίκος Δημητριάδης, ήταν οι τράπεζες-καζίνο, επειδή είχαν πολλά ελληνικά ομόλογα. Ήταν άπληστες και έπρεπε να τιμωρηθεί ολόκληρος ο λαός μας με το κούρεμα. «Καλά μας έκαναν», ισχυρίζονται μέχρι σήμερα κάποιοι.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η κυπριακή οικονομία είναι και πάλι το ένα δέκατο (1/10) της ελληνικής οικονομίας. Αυτό που χρειάζονταν οι τράπεζές μας ως στήριξη το 2013 ήταν το ένα δέκατο (1/10) που δόθηκε στις ελληνικές τράπεζες. Στη δική μας περίπτωση όμως μας κούρεψαν, για να τιμωρηθούμε, για να πάρουν τα δικά μας χρήματα και να τα δώσουν στην Τράπεζα Πειραιώς, που είχε περισσότερα ελληνικά ομόλογα απ' όλες τις κυπριακές τράπεζες μαζί. Αλλά εκείνη δεν ήταν τράπεζα-καζίνο, μόνο οι δικές μας τράπεζες ήταν τράπεζες-καζίνο και έπρεπε να τιμωρηθούμε. Αυτό που ζήσαμε το 2013 ήταν ένα οργανωμένο έγκλημα εναντίον του κυπριακού λαού. Ένα έγκλημα για το οποίο κανείς δεν έχει ακόμη λογοδοτήσει και το έγκλημα συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Με τη μαζική εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της κυπριακής οικονομίας που θα ακολουθήσει τα επόμενα χρόνια, το μόνο βέβαιο είναι ότι θα βγάλουν κέρδη ξένα επενδυτικά ταμεία, ξένοι επενδυτές και αυτά τα κέρδη θα φύγουν για το εξωτερικό. Από το 2013 μέχρι σήμερα η κυπριακή οικονομία έχει μετατραπεί σε μία μηχανή εξαγωγής πλούτου στο εξωτερικό προς όφελος ξένων.

Κατ' ακρίβειαν, τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα. Γιατί πρέπει να δούμε ποιοι κατάφεραν να μειώσουν τα μη εξυπηρετούμενα δανειά τους μέχρι σήμερα. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώθηκαν τα τελευταία πέντε χρόνια από €27 δις σε €23 δις περίπου, πριν από τη συμφωνία του συνεργατισμού, δεν τα υπολογίζω εκείνα. Αυτή είναι η χειρότερη επίδοση μείωσης μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ευρώπη. Ποιοι όμως κατάφεραν να μειώσουν έστω και αυτά τα €4 δις μη εξυπηρετούμενα δάνεια; Είναι πάρα πολύ απλό. Μόνο οι μεγαλύτερες εταιρείες της Κύπρου. Οι εταιρείες που είχαν φιλέτα, οι εταιρείες που ήταν πολύ μεγάλες για να κλείσουν, που μπορούσαν να ζητήσουν διαγραφή δανείων, που μπορούσαν να προχωρήσουν σε ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων έναντι δανείων. Οι μεγαλύτερες εταιρείες της Κύπρου μείωσαν όντως τα μη εξυπηρετούμενα δανειά τους από €5 δις που ήταν το 2013 σε λιγότερο από €1 δις που είναι σήμερα, κυρίως μέσα από την ανταλλαγή ακινήτων και τη διαγραφή δανείων. Πόσες είναι οι μεγαλύτερες εταιρείες της Κύπρου; Είναι εκατόν εταιρείες. Στην Κύπρο έχουμε ενενήντα πέντε χιλιάδες εταιρείες. Όλοι οι υπόλοιποι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τα δανειά τους, τα στεγαστικά δάνεια, έμειναν περίπου στο ίδιο επίπεδο. Οι αναδιαρθώσεις απέτυχαν. Εκείνοι όλοι δεν έχουν να δώσουν ακίνητα μέσα, για να διαγραφούν δάνεια, και αυτούς είναι που θα κυνηγούν σήμερα οι τράπεζες και τα επενδυτικά ταμεία!

Κύριε Πρόεδρε,

Παρ' όλες τις ευθύνες που σίγουρα υπάρχουν για κακοδιαχείριση από την πλευρά του διοικητικού συμβουλίου του συνεργατισμού, τις ευθύνες της εγκληματικής απουσίας της Κεντρικής Τράπεζας, τις ευθύνες

που βαραίνουν τον ίδιο τον Υπουργό Οικονομικών, η πραγματικότητα είναι πως ο συνεργατισμός κατέρρευσε κυρίως κάτω από το βάρος των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Πριν από λίγο καιρό είχα την ευκαιρία στην Επιτροπή Οικονομικών να διατυπώσω τη θέση πως δεν έχουμε πρόβλημα συνεργατισμού, έχουμε πρόβλημα δανεισμού, πρόβλημα τραπεζών. Και δυστυχώς τα αποτελέσματα τα τελευταίων stress test των τραπεζών επιβεβαιώνουν αυτή την εκτίμηση. Διότι δε λύσαμε το πρόβλημα, διότι εμείς δεν απελευθερώσαμε τις τράπεζες από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια το 2013 δημιουργώντας μια “κακή τράπεζα”, όπως έκανε η Ιρλανδία. Τις αφήσαμε να ασφυκτούν κάτω από το ασήκωτο βάρος των ΜΕΔ.

Τρεις παράγοντες συνέβαλαν όσο τίποτα άλλο στην κυπριακή οικονομική τραγωδία του 2013, τρεις τραγικά λανθασμένες αποφάσεις: Η εγκληματική καθυστέρηση ένταξής μας στο μνημόνιο από το 2011 μέχρι το 2013, η κλοπή των καταθέσεων το 2013 με το κούρεμα και το ότι δε δημιουργήσαμε τον Φορέα Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων το 2013.

Αν δε διαπράτταμε οποιοδήποτε από αυτά τα τρία λάθη, σήμερα τα δεδομένα της κυπριακής οικονομίας θα ήταν πολύ καλύτερα. Οι παράγοντες ένα και δύο έχουν συζητηθεί κατά κόρον σε αυτό το σώμα. Δυστυχώς όμως σε ό,τι αφορά την τρίτη πτυχή, η εισήγηση του Δημοκρατικού Κόμματος και οι εκκλήσεις μας για τη δημιουργία αυτού του φορέα αγνοήθηκαν με καταστροφικά αποτελέσματα για τον Κύπριο φορολογούμενο. Μόνο για τον συνεργατισμό πληρώσαμε €5,2 δις, χωρίς τις εγγυήσεις.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα επιμένουμε ότι έστω και τώρα πρέπει σίγουρα να δημιουργηθεί και να προχωρήσει ο κρατικός Φορέας Διαχείρισης Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων. Εξάλλου, ήταν ένας από τους βασικούς όρους που είχαμε θέσει στον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για να εγκρίνουμε την εξαγορά του συνεργατισμού από την Ελληνική Τράπεζα. Αλλά η άποψή μας είναι ότι η αξιοποίηση του φορέα πρέπει να επεκταθεί και πέρα από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια του συνεργατισμού, πρέπει να επεκταθεί και στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια του υπόλοιπου τραπεζικού συστήματος, εάν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα στη ρίζα του. Δεν τελειώσαμε. Τώρα ξεκινούν τα δύσκολα. Η επέκταση του φορέα, για να καλύψει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και των υπόλοιπων τραπεζών, πρέπει να γίνει με τη συμμετοχή των σημερινών μετόχων των τραπεζών. Θα πρέπει να δεχτούν ζημιές και να βάλουν κεφάλαια. Μόνο έτσι θα αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τον κίνδυνο των μαζικών εκποιήσεων, σε συνδυασμό φυσικά με την προστασία του πλαισίου αφερεγγυότητας, του σχεδίου “Εστία”, που μπορεί να προσφέρει προστασία στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού μας.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα επιλέγουμε να συνεχίσουμε να διαδραματίζουμε έναν υπεύθυνο και σταθεροποιητικό ρόλο και δηλώνουμε έτοιμοι να συνεργαστούμε εντός της Βουλής των Αντιπροσώπων, για να προωθήσουμε σωστές πολιτικές. Αυτό δε σημαίνει πως απαλλάσσουμε την κυβέρνηση από τις ευθύνες της για λανθασμένους χειρισμούς ούτε και δίνουμε λευκή επιταγή στην κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη και του Δημοκρατικού Συναγερμού. Θα είμαστε αυστηροί και επικριτικοί για τα όποια κυβερνητικά λάθη, όπως έγινε και στην περίπτωση του συνεργατισμού.

Άλλο πρόσφατο τρανταχτό παράδειγμα δικαιολογημένης κριτικής το φιάσκο με το εμπορικό σήμα για το χαλλούμι στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η συγκεκριμένη υπόθεση αποτελεί μνημείο ευθυνοφοβίας, ανικανότητας και προχειρότητας από την πλευρά των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών και απόδειξη πως δυστυχώς, παρά τα όσα έχουμε περάσει τα τελευταία πέντε χρόνια, κάποιιοι δε μαθαίνουν από τα λάθη τους. Για ένα βήμα μπροστά που κάνει ο ιδιωτικός τομέας κάποιιοι μας παίρνουν δυο βήματα πίσω.

Επιμένουμε, κύριε Πρόεδρε, πως υπάρχουν πολιτικές ευθύνες γι’ αυτό το φιάσκο και αυτές οι πολιτικές ευθύνες πρέπει να αναληφθούν από τον αρμόδιο υπουργό.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το Δημοκρατικό Κόμμα διεκδίκησε συγκεκριμένες αλλαγές στον προϋπολογισμό του 2019. Με ικανοποίηση είδαμε κάποιες από τις εισηγήσεις μας να υιοθετούνται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την κυβέρνησή του. Πετύχαμε τροποποιήσεις στον προϋπολογισμό του 2019 όπως η αύξηση στις συντάξεις των χαμηλοσυνταξιούχων κατά €40-€50 το μήνα, αναλόγως εισοδημάτων. Αναγνωρίζουμε φυσικά πως όλες οι συντάξεις σήμερα πρέπει να επανεξεταστούν, καθώς στην πλειονότητά τους είναι ανεπαρκείς. Και έχουμε πάρει τη δέσμευση της Υπουργού Εργασίας πως θα ξεκινήσει ένας διάλογος για την ενίσχυση του δεύτερου πυλώνα κοινωνικής προστασίας για κίνητρα που πρέπει να δοθούν για την ενίσχυση των ιδιωτικών ταμείων προνοίας.

Επιπρόσθετα πετύχαμε:

- τη μείωση του φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα κατά 6 σεντ,
- την επιδότηση του πετρελαίου θέρμανσης στις ορεινές περιοχές,
- το σχέδιο “Εστία” για την προστασία της κύριας κατοικίας και τη διαγραφή δανείων,
- ένα δεύτερο σχέδιο για συνεπείς δανειολήπτες με πρόνοια €30 εκατομ. στον προϋπολογισμό,

- τη μείωση του ΦΠΑ στο 5% για την αγορά οικοπέδου για ιδιοκατοίκηση,
- την περαιτέρω στήριξη των κουρεμένων με τη θεσμοθέτηση του Ταμείου Αλληλεγγύης και την επιπρόσθετη συνεισφορά €25 εκατομ. σε αυτό το ταμείο για το 2019.

Δεν έχουμε την ψευδαίσθηση ότι έχουμε επιλύσει όλα τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα που ταλανίζουν σήμερα την κυπριακή κοινωνία. Υπάρχουν ακόμη παρά πολλά που πρέπει να γίνουν, όμως αυτές οι αλλαγές είναι βήματα προς την ορθή κατεύθυνση.

Εμείς επιμένουμε πως το 2019 πρέπει να είναι η χρονιά της αποκατάστασης, έστω της μερικής αποκατάστασης, στο μέτρο του δυνατού και στα πλαίσια των δημοσιονομικών μας δυνατοτήτων. Δεν πρέπει ποτέ ξανά να θέσουμε σε αμφιβολία την αξιοπιστία της κυπριακής οικονομίας με παράλογο και υπερβολικό υπερδανεισμό, υπερβολικές δαπάνες και ελλείμματα.

Κύριε Πρόεδρε,

Ενόψει των προαναφερόμενων βελτιώσεων και επειδή επιλέγουμε να θέτουμε ως προτεραιότητα τη σταθερότητα της κυπριακής οικονομίας, το Δημοκρατικό Κόμμα θα υπερψηφίσει τον προϋπολογισμό του 2019.

Φυσικά, είμαστε οι πρώτοι που αναγνωρίζουμε πως σημαντικά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα παραμένουν. Ο δείκτης φτώχειας στην Κύπρο παραμένει τρεις ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο 25,2%, 200 000 συμπολίτες μας αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Βρισκόμαστε ανάμεσα στις πέντε χειρότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μεγαλύτερη φτωχοποίηση του πληθυσμού μας. Το ποσοστό υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, τα χαμηλότερα στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Είναι παντελώς ανεπαρκής ο προϋπολογισμός για την αμυντική θωράκιση, σε επίπεδα που γεννούν αμφιβολίες κατά πόσο ακόμα και η συντήρηση του εξοπλισμού της Εθνικής Φρουράς είναι πλέον εφικτή, πόσω μάλλον η προώθηση νέων εξοπλιστικών προγραμμάτων. Το κόστος στέγασης έχει φτάσει σε υπερβολικά επίπεδα και η πρόθεσή μας είναι σύντομα να καταθέσουμε συγκεκριμένη ολοκληρωμένη πρόταση αντιμετώπισης αυτού του καίριου προβλήματος, με εισηγήσεις όπως η μείωση του φόρου επί των ενοικίων, η προσθήκη προνοιών υποχρεωτικής στέγασης στις μεγάλες αναπτύξεις και η παροχή κινήτρων για να μειωθούν τα ενοίκια στις φοιτητικές εστίες σε λογικά επίπεδα.

Επιμένουμε πως πρέπει να προχωρήσει η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης με σημαντική μείωση του αριθμού των δήμων και με τη συμπλεγματοποίηση υπηρεσιών. Πρέπει να επανεξεταστεί ο τρόπος λειτουργίας του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, για να βελτιωθούν άδικα κριτήρια, να μειωθούν η γραφειοκρατία και οι καθυστερήσεις, αλλά και για να αντιμετωπιστούν οι καταχρήσεις από την άλλη από εκείνους που αρνούνται να δουλέψουν. Η γάγγραινα της γραφειοκρατίας και η μειωμένη παραγωγικότητα πρέπει να αντιμετωπιστούν με μία αποτελεσματική μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση πρέπει να γίνει ο κανόνας και όχι η εξαίρεση για τη διευκόλυνση των πολιτών. Πρέπει να συνδιαμορφώσουμε μια εθνική πολιτική πάταξης της διαπλοκής και της διαφθοράς. Και, όπως είπα προηγουμένως, το 2019 πρέπει να έχουμε την αποτελεσματική εφαρμογή του ΓΕΣΥ όπως έχει ψηφιστεί ομόφωνα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και την έναρξη της αυτονομίας των νοσοκομείων. Αυτή η αυτονομία δεν είναι νομική υποχρέωση, είναι οικονομική υποχρέωση, ειδάλλως κινδυνεύει να πιναχθεί στον αέρα ολόκληρο το σύστημα.

Οφείλουμε να προωθήσουμε την καινοτομία και την έρευνα, για να φτάσουν σε ευρωπαϊκά επίπεδα, καθώς για χρόνια ακολουθούσαμε μία παντελώς λανθασμένη πρακτική. Νομίζαμε πως η καινοτομία είναι αποτέλεσμα κυβερνητικών κονδυλίων και επιδοτήσεων. Είχαμε λάθος! Η καινοτομία προέρχεται και επιτυγχάνεται κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα και επομένως η προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας μέσω των πανεπιστημίων και των εταιρειών καινοτομίας αποτελούν μία πολύ σημαντική και θετική εξέλιξη.

Σε ό,τι αφορά την ενέργεια, απαιτείται η άμεση απεξάρτησή μας από τα εισαγόμενα καύσιμα και τα ενεργειακά μονοπώλια. Χρειαζόμαστε την περαιτέρω προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά και την αξιοποίηση του δικού μας φυσικού αερίου. Απαιτούμε την πλήρη ελευθεροποίηση της παραγωγής ενέργειας εντός του 2019, όπως ήταν οι αρχικοί σχεδιασμοί, χωρίς αναβολές, ακόμη και αν πρέπει να ξοδέψουμε κάποια περισσότερα χρήματα, για να αγοράσουμε ένα απαραίτητο λογισμικό.

Κύριε Πρόεδρε,

Το 2019 πρέπει να είναι η χρονιά της αποκατάστασης. Αυτή είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε. Η χρονιά κατά την οποία θα ξεκινήσουμε να αποδίδουμε οφέλη πίσω σε εκείνους που θυσιάσαν πολλά, για να διασωθεί το κράτος μας από τον κίνδυνο της χρεοκοπίας. Και οφείλουμε να ενισχύσουμε το κοινωνικό κράτος, να βοηθήσουμε την ανάπτυξη της οικονομίας, να βελτιώσουμε την ποιότητα ζωής για όλους τους πολίτες αυτού του τόπου.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Βρισκόμαστε σε μία δύσκολη καμπή και μία κρίσιμη συγκυρία στο Κυπριακό. Βιώνουμε ένα παρατεταμένο αδιέξοδο μετά την κατάρρευση των διαπραγματεύσεων στο Κραν Μοντανά. Είναι αμφίβολη η επανέναρξη των διαπραγματεύσεων λόγω του ότι βρίσκεται σήμερα στο απόγειό της η τουρκική αδιαλλαξία. Παράλληλα όμως, διανοίγεται και μία τεράστια προοπτική σε ό,τι αφορά τη γεωστρατηγική αναβάθμιση της Ανατολικής Μεσογείου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησε να αναγνωρίζει τη σημασία της περιοχής ως μίας σημαντικής εναλλακτικής περιοχής και πηγής ενέργειας η οποία μπορεί να οδηγήσει στην απεξάρτηση της Ευρώπης από το φυσικό αέριο της Ρωσίας. Και, από την άλλη, η Τουρκία αντιδρά, επειδή βλέπει πως μένει εκτός αυτού του παιχνιδιού σε ό,τι αφορά τον ενεργειακό τομέα. Βλέπει συμφωνίες με τις χώρες της περιοχής και με τον πιο προκλητικό τρόπο αμφισβητεί τα δικά μας κυριαρχικά δικαιώματα.

Μέσα από αυτό το δύσκολο περιβάλλον, μέσα από αυτό το ναρκοπέδιο διασταυρούμενων συμφερόντων στην Ανατολική Μεσόγειο πρέπει να προχωρήσουμε, λαμβάνοντας εκείνες τις αποφάσεις που θα εξυπηρετήσουν τα δικά μας εθνικά συμφέροντα. Με προσοχή πρέπει να αποφασίσουμε τα επόμενά μας βήματα, γιατί οι προεκτάσεις και οι συνέπειες των αποφάσεών μας θα είναι δραματικές. Και οφείλουμε να προχωρήσουμε σε σωστές διαπιστώσεις, για να καταλήξουμε σε σωστές αποφάσεις.

Το Κραν Μοντανά κατέληξε σε μία παταγώδη αποτυχία. Η διαδικασία κατέληξε σε μία από τις χειρότερες εκθέσεις του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για το Κυπριακό όπου, ενώ καταλήξαμε σε αδιέξοδο, παράλληλα δίνονται συγχαρητήρια στην Τουρκία για την καλή θέληση που δήθεν έδειξε στις διαπραγματεύσεις. Σε κάθε περίπτωση, το παρατεταμένο αδιέξοδο βολεύει πλήρως την Τουρκία, καθώς συνεχίζει το δικό της σχέδιο άλφα, την αναβάθμιση του ψευδοκράτους, την υποβάθμιση της Κυπριακής Δημοκρατίας, την περαιτέρω οικονομική προσάρτηση των κατεχομένων. Και, πριν καν ακόμη στεγνώσει το μελάνι στην έκθεση του γενικού γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ξεκίνησε το γνωστό αφήγημα από τους γνωστούς κύκλους ότι είναι οι Ελληνοκύπριοι που ευθύνονται για τη μη λύση του Κυπριακού. Και έχουν ήδη έτοιμη τη θεραπεία: Άρση της απομόνωσης των “αδικημένων” Τουρκοκυπρίων, περαιτέρω αναγνώριση του ψευδοκράτους, πάγωμα του ενεργειακού μας προγράμματος, περισσότερες πιέσεις στην ελληνοκυπριακή πλευρά. Εμείς φυσικά και απορρίπτουμε αυτό το αφήγημα. Αντίθετα, οφείλουμε, λόγω της αποτυχίας, να υποβάλουμε μια βασική ερώτηση, την πιο βασική ερώτηση που πρέπει να απαντήσουμε, αν θέλουμε να αποφασίσουμε τα επόμενά μας βήματα: Γιατί αποτύχαμε; Γιατί αποτύχαμε να λύσουμε το Κυπριακό όχι μόνο τώρα αλλά εδώ και 44 χρόνια; Η δική μας απάντηση: Οι λόγοι σίγουρα είναι πολλοί, περίπλοκοι. Ένας, ο πιο κύριος και ο πιο βασικός: Η αδιαλλαξία της Τουρκίας ευθύνεται για τη μη επίλυση του Κυπριακού. Γιατί είναι παράλογες οι απαιτήσεις της Άγκυρας, όχι μόνο τώρα αλλά διαχρονικά, και είναι αυτές οι απαράδεκτες απαιτήσεις που οδηγούν σε αδιέξοδο κάθε φορά.

Δε συμφωνούμε με εκείνους που ισχυρίζονται ότι έχουμε αποτύχει, επειδή δεν έχουμε υποχωρήσει αρκετά στο κεφάλαιο της διακυβέρνησης. Δεν πιστεύω για παράδειγμα ότι ο Γιώργος Βασιλείου, ο μακαριστός Γλαύκος Κληρίδης, ο Δημήτρης Χριστόφιας και σήμερα ο Νίκος Αναστασιάδης, αυτοί που διαχειρίζονται το Κυπριακό τα είκοσι πέντε από τα τελευταία τριάντα χρόνια, απέτυχαν, επειδή δεν είχαν εισηγήσεις ή και ευφάνταστες ιδέες στο κεφάλαιο της διακυβέρνησης. Όλοι απέτυχαν να λύσουν το Κυπριακό, επειδή οι αξιώσεις της άλλης πλευράς ήταν και είναι παντελώς παράλογες, απαράδεκτες και επικίνδυνες. Αυτές οι θέσεις είναι που έχουν οδηγήσει στα αδιέξοδα και τις αποτυχίες των τελευταίων σαράντα τεσσάρων ετών. Τούτο δε σημαίνει ότι η δική μας διαχείριση ήταν πάντα η καλύτερη, αλλά επισημαίνω ότι ο βασικός λόγος της αποτυχίας είναι αυτός.

Σημειώνω ενδεικτικά ότι για εννέα χρόνια, από το 2008, μετά την έναρξη του νέου κύκλου των διαπραγματεύσεων, μέχρι και τον Μάρτιο του 2017, στην ουσία διαπραγματευόμασταν μόνο το κεφάλαιο της διακυβέρνησης, το κεφάλαιο δηλαδή που μόνο εμείς έχουμε να δώσουμε. Γι' αυτό εξάλλου και στην τελευταία έκθεση του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών... Μάλλον η έκθεση αποτελεί μία σύνοψη δικών μας και μόνο υποχωρήσεων. Διαπραγματευόμασταν εννέα χρόνια τη διακυβέρνηση και κατέρρευσαν οι διαπραγματεύσεις μέσα σε λίγους μήνες, μόλις πήγαμε να συζητήσουμε το τι είχε να δώσει η Τουρκία, τα κεφάλαια της ασφάλειας, των εγγυήσεων και του στρατού.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα είχαμε διαφωνήσει έντονα με τους χειρισμούς του Προέδρου της Δημοκρατίας τα τελευταία χρόνια. Δε θεωρούμε όμως ότι το αδιέξοδο στο Κραν Μοντανά οφείλεται στον κ. Αναστασιάδη. Κατ' ακρίβειαν, έχουμε μία σημαντική ομολογία από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος στο τελευταίο του διάγγελμα έχει παραδεχτεί ότι η πολιτική που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια ήταν αποτυχημένη. Συμφωνούμε σε αυτό το σημείο με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τονίζω πως δεν είναι μόνο μια διαδικασία που κατέληξε σε αποτυχία. Είναι μια ολόκληρη πολιτική, μία τακτική και μία στρατηγική. Αποτύχαμε να κάμψουμε την τουρκική αδιαλλαξία. Η Τουρκία δεν έχει αλλάξει καμία από τις βασικές απαράδεκτες θέσεις της εδώ και σαράντα τέσσερα χρόνια. Επομένως, εάν συμφωνούμε ότι εκεί είναι το πρόβλημα, ότι δηλαδή αποτύχαμε να κάμψουμε την τουρκική αδιαλλαξία, τότε πρέπει να προβληματιστούμε γιατί αποτύχαμε σε αυτό τον στόχο. Και βάζω σε αυτή την αποτυχία όλες ανεξαιρέτως τις κυβερνήσεις. Όλες απέτυχαν να κάμψουν την τουρκική αδιαλλαξία. Δεν ήταν όλες το ίδιο επιτυχημένες σε ό,τι αφορά την υπεράσπιση και την προώθηση των δικών μας εθνικών συμφερόντων, αλλά τουλάχιστον ως συμφωνήσαμε σε αυτό.

Θέλω να υπενθυμίσω ότι στον τελευταίο κύκλο των διαπραγματεύσεων κάποιιοι μας έλεγαν, όπως ο κ. Άιντε για παράδειγμα, ότι τα λύσαμε όλα και έμεινε σε εκκρεμότητα μόνο το κεφάλαιο της ασφάλειας. «Έμεινε το τελευταίο μίλι», μας έλεγε. Δεν είναι έτσι τα πράγματα. Το παραδέχεται ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Και σε αυτό το σημείο συμφωνούμε με τον κ. Αναστασιάδη. Χωρίς μία λειτουργική και βιώσιμη λύση, δεν έχουμε πιθανότητες να ζήσουμε σε συνθήκες ευημερίας και ειρήνης με τους Τουρκοκυπρίους συμπατριώτες μας.

Επειδή δεν έχω αρκετό χρόνο, θα περιοριστώ στα ακόλουθα, θα σημειώσω τα εξής:

Συμφωνούμε με τις διαπιστώσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας, με τη διάγνωση του προβλήματος, διαφωνούμε όμως με τη θεραπεία. Συμφωνούμε πως σήμερα χρειαζόμαστε νέες ιδέες, όχι όμως ένα νέο μοντέλο επίλυσης του Κυπριακού. Πρέπει να προβληματιστούμε για τη στρατηγική και την τακτική μας, όχι όμως για τη μορφή της λύσης. Κατ' εμάς η στρατηγική πρέπει να εδράζεται πάνω στο συμφωνημένο πλαίσιο που έχει συνδιαμορφώσει στο Εθνικό Συμβούλιο μέσα από τις ομόφωνες αποφάσεις του. Δεν κατανοούμε τι σημαίνει αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Διατείνομαι και ισχυρίζομαι ότι κανένας σε αυτή την αίθουσα δεν έχει καταλάβει τι σημαίνει μέχρι σήμερα η χαλαρή και αποκεντρωμένη ομοσπονδία.

Σε ό,τι αφορά τον χειρότερο κίνδυνο, που είναι το ότι έχουμε καταλήξει να συζητούμε αυτό που επιδιώκει η Τουρκία ή τουλάχιστον αυτή θα είναι η πρόθεση της Τουρκίας, να επιβάλει τις μορφές λύσης της συνομοσπονδίας και των δύο κρατών... Για μας ως Δημοκρατικό Κόμμα αυτές είναι απαράδεκτες μορφές επίλυσης του Κυπριακού. Η συνομοσπονδία δίνει τα καλά δύο κόσμων στην Τουρκία, και κράτος, αλλά και δικαίωμα παρέμβασης στον "Νότο", στην ΑΟΖ μας και επί του εδάφους. Όπως έλεγε ο μακαριστός Τάσος Παπαδόπουλος, η Τουρκία με αυτή τη διευθέτηση μετατρέπεται σε αφέντη του "Βορρά" και ισότιμο συνεταιίρο στον "Νότο". Τα δύο κράτη δε νομίζω να χρειαστεί να τα επεξηγήσουμε. Μιλούμε πλέον για μία συμφωνημένη διχοτόμηση. Τελεία.

Κύριε Πρόεδρε,

Παρακαλεί η Τουρκία να συζητήσει αυτές τις μορφές λύσης του Κυπριακού και δυστυχώς θεωρώ πως με τα υπονοούμενα που αφήνει ο ίδιος ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών με τις αναφορές της κ. Λουτ είναι πλέον φανερός αυτός ο κίνδυνος και όλοι πρέπει και οφείλουμε να είμαστε ξεκάθαροι σε τέτοιες προσεγγίσεις. Δε συζητάμε λύσεις συνομοσπονδίας και λύσεις δύο κρατών. Τελεία.

Θέλω, τέλος, να επισημάνω έναν άλλο κίνδυνο. Όταν σήμερα η Τουρκία ακούει ότι ιδανικές για την ίδια λύσεις είναι πλέον πάνω στο τραπέζι ή τουλάχιστον έτσι αντιλαμβάνεται, είναι δυνατόν να επιστρέψει ποτέ πίσω και να ξεκινήσει ξανά να συζητά λύσεις ομοσπονδίας;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα τελευταία χρόνια είχαμε έντονες διαφωνίες σε σχέση με τη διαχείριση του Κυπριακού. Όσον αφορά το Δημοκρατικό Κόμμα, αυτές οι διαφωνίες αφορούσαν την τακτική που ακολουθήσαμε, την απουσία στρατηγικής και τις δυσάρεστες απανωτές υποχωρήσεις που έθεταν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα της λύσης. Αυτό για μας είναι θεμιτό, το να διαφωνούμε δηλαδή για επιμέρους πτυχές της λύσης, όχι όμως για τη μορφή της λύσης. Και θα πρέπει να προχωρήσουμε στην αυτοκριτική μας. Γιατί τα τελευταία χρόνια, τις τελευταίες δεκαετίες τσακωνόμαστε αναμεταξύ μας, διαπραγματευόμαστε αναμεταξύ μας, διχάζαμε τον λαό μας ανάμεσα σε αυτούς που θέλουν λύση και σε αυτούς που δε θέλουν λύση και στο μεταξύ η Τουρκία κέρδιζε επί της διαδικασίας, επί της ουσίας και διαμόρφωνε νέα τετελεσμένα επί του εδάφους. Είναι σημαντικό σήμερα να αναδείξουμε αυτά με τα οποία συμφωνούμε.

Ως Δημοκρατικό Κόμμα δηλώνουμε ξεκάθαρα πως παραμένουμε πλήρως δεσμευμένοι στις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου. Η διζωνική δικονομική ομοσπονδία με το σωστό περιεχόμενο μπορεί να αποτελέσει τη μορφή επίλυσης του Κυπριακού. Η λειτουργικότητα της λύσης για εμάς αποτελεί εξίσου σημαντικό κεφάλαιο με την ασφάλεια. Η εφαρμογή της λύσης πρέπει να γίνει σε φάσεις, όπως αποφασίστηκε με τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου του 1989 επί της προεδρίας του κ. Γιώργου Βασιλείου.

Είμαστε έτοιμοι να εξετάσουμε νέες ιδέες σε ό,τι αφορά την τακτική της πλευράς μας, για να μπορέσουμε επιτέλους να επιτύχουμε τον στόχο να κάμψουμε την τουρκική αδιαλλαξία. Οι ενεργειακοί μας σχεδιασμοί πρέπει να προχωρήσουν. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να ενδώσουμε στις απειλές και στους εκβιασμούς της Άγκυρας. Η ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει επιτέλους να αποτελέσει πλεονέκτημα και όχι ουδέτερο παράγοντα. Οφείλουμε με μία πολυεπίπεδη εξωτερική πολιτική να ενισχύσουμε την Κυπριακή Δημοκρατία διεθνώς. Αποτελεί...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε δύο λεπτά.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

...αναγκαιότητα η αναβάθμιση και η ενίσχυση των θεσμών μας, η προστασία της ίδιας της Κυπριακής Δημοκρατίας και η αντιμετώπιση των προσπαθειών αναβάθμισης του ψευδοκράτους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αυτό που απαιτείται σήμερα είναι προβληματισμός για τα επόμενα βήματα, αλλά πάνω από όλα απαιτούνται συλλογικότητα και ενότητα. Να προβληματιστούμε από τις αποτυχίες μας, αλλά να συνδιαμορφώσουμε μία νέα, σωστή στρατηγική. Αυτό που χρειαζόμαστε πάνω από όλα, ιδιαίτερα αν κατ' ευχήν επαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις, είναι ρεαλιστική διεκδικητικότητα. Να διεκδικήσουμε το δίκαιο του λαού μας, να υπερασπιστούμε τον κυπριακό ελληνισμό, να τιμήσουμε την ιστορία μας και όλους εκείνους που έπεσαν υπερασπιζόμενοι την ελευθερία και τη δημοκρατία, να τιμήσουμε το όραμα του λαού μας για ειρήνη και ευημερία.

Καλές γιορτές σε όλους!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλές γιορτές!

Ευχαριστούμε.

Παρακαλώ τώρα τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ κ. Άντρο Κυπριανού να προσέλθει στο βήμα, για να καταθέσει την ομιλία του.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι υπουργοί,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Πρώτα να μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω από μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις τους βουλευτές μέλη της επιτροπής Οικονομικών, αλλά και ιδιαίτερα τους λειτουργούς της για την πολύ σκληρή δουλειά που έκαναν, έτσι ώστε να μπορούμε σήμερα να συζητούμε τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2019.

Δέκα χρόνια μετά το ξέσπασμα της διεθνούς καπιταλιστικής κρίσης δύο είναι οι τάσεις στη διεθνή οικονομία: Η αυξανόμενη στροφή στον προστατευτισμό στο διεθνές εμπόριο από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και η συνεχιζόμενη αύξηση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Οι εξελίξεις, αγαπητοί συνάδελφοι, διαψεύδουν όλους όσοι ασπάστηκαν τυφλά το δόγμα του τέλους της ιστορίας. Δικαιώνουν όλους εμάς που προειδοποιούσαμε για τις παθογένειες και τους κινδύνους του νεοφιλελεύθερου μοντέλου ανάπτυξης και της νέας τάξης πραγμάτων.

Ως αποτέλεσμα των πολιτικών που εφαρμόζονται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο η έκθεση της Oxfam, που δημοσιεύτηκε στις αρχές του έτους, είναι αποκαλυπτική για τις εισοδηματικές ανισότητες. Το 2017 υπήρξε η μεγαλύτερη αύξηση στον αριθμό των δισεκατομμυριούχων στην ιστορία. Ένας επιπλέον δισεκατομμυριούχος κάθε δύο μέρες. Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους ο πλούτος τους αυξήθηκε κατά \$762 δις, ποσό ικανό να αντιμετωπίσει την ακραία φτώχεια παγκοσμίως επτά φορές. Το 1% των πιο πλουσίων κατέχει περισσότερο πλούτο από το υπόλοιπο 99%. Εξήντα ένα άτομα παγκοσμίως κατέχουν όσο πλούτο κατέχει το 50% των πιο φτωχών.

Η Κύπρος επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη-Συναγερμού ζει ένα παρόμοιο σκηνικό. Η οικονομία του τόπου όντως μεγαλώνει. Μαζί της όμως μεγαλώνουν και οι ανισότητες. Οι λίγοι και προνομιούχοι βλέπουν τα κέρδη να φουσκώνουν και τα εισοδήματά τους να αυξάνονται. Στην απέναντι πλευρά οι πολλοί, η πλειοψηφία της κοινωνίας συνεχίζει να σηκώνει στις πλάτες της τα βάρη και τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης. Αυτό είναι και το κύριο χαρακτηριστικό του προϋπολογισμού για το 2019. Μια από τα ίδια δηλαδή. Δίχως ορθολογικό αναπτυξιακό σχεδιασμό και με κουτσουρεμένη κοινωνική ευαισθησία. Δίχως όραμα και δίχως προοπτική για τη χώρα. Οι αναπτυξιακές δαπάνες και οι κοινωνικές παροχές παραμένουν στα ίδια μειωμένα επίπεδα των προηγούμενων ετών.

Ο προϋπολογισμός του 2019 συνεχίζει να στηρίζει ένα κοινωνικό μοντέλο που χαρακτηρίζεται από άδικη κατανομή του παραγόμενου πλούτου και απορρύθμιση της εργασίας. Ένα μοντέλο που, παρά τη μείωση του ποσοστού ανεργίας, οδηγεί σε χειρότερες εργασιακές συνθήκες, σε μειώσεις μισθών, ιδιαίτερα βέβαια στον ιδιωτικό τομέα, και στη μετατροπή μόνιμων θέσεων σε θέσεις μερικής και προσωρινής εργασίας.

Ο κ. Αναστασιάδης και ο Δημοκρατικός Συναγερμός επιμένουν να στηρίζουν ένα οικονομικό μοντέλο που γεννά φούσκες, που στηρίζεται στις συνταγές που οδήγησαν στην κρίση. Μετά το 2016 η συνολική παραγωγή ακολούθησε αυξητική πορεία. Παρ' όλα αυτά, οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες συνεχίζουν να παραμένουν δύσκολες για μεγάλη μερίδα της κοινωνίας. Το αναπτυξιακό μοντέλο στρέφεται ολοένα και περισσότερο σε επενδύσεις και δράσεις βραχυπρόθεσμου ορίζοντα. Αυξάνει την εξάρτηση από το εξωτερικό περιβάλλον και τις διεθνείς εξελίξεις, με αποτέλεσμα να παραμένει ευάλωτο και επιρρεπές σε φαινόμενα φούσκας. Η οικονομία των διαβατηρίων και της αρπαχτής ούτε επωφελής για τους πολλούς είναι ούτε έχει και μέλλον.

Στον φετινό προϋπολογισμό κυριαρχούν επίσης οι ιδεολογικές και δογματικές εμμονές της κυβέρνησης. Επιμένουν στην ιδιωτικοποίηση κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών όχι από ανάγκη αλλά από δογματική αγκύλωση. Την κυβέρνηση δεν την απασχολεί ο εξορθολογισμός της λειτουργίας αυτών των οργανισμών. Αν αυτός ήταν ο στόχος, θα εκσυγχρόνιζε το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας τους και τον τρόπο διορισμού των διοικητικών συμβουλίων. Αυτό που την ενδιαφέρει είναι να ξεπουλήσει τη δημόσια περιουσία. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του λιμανιού της Λεμεσού. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια, πριν από την ιδιωτικοποίηση, η Αρχή Λιμένων Κύπρου κατέβαλε στο κράτος μέρος από κέρδη ύψους €89 εκατομ., ενώ είχε αποθεματικό περίπου €250 εκατομ. Τώρα η Αρχή παρουσιάζει τρύπα σχεδόν ενός εκατομμυρίου ευρώ, ενώ έχει ξεμείνει από έσοδα εξαιτίας της ιδιωτικοποίησης του λιμανιού Λεμεσού. Τα έσοδα για το κράτος είναι πολύ λιγότερα από ό,τι προηγουμένως, παρ' όλες τις υποσχέσεις της κυβέρνησης για το αντίθετο.

Το να διαλύει κάθε κοινωνική κατάκτηση και να φορτώνει το κόστος στον κόσμο είναι η κακή συνήθεια της κυβέρνησης Αναστασιάδη-Συναγερμού. Τρανό παράδειγμα ο συνεργατισμός. Η διάλυσή του δεν προέκυψε· μεθοδεύτηκε με μια εγκληματική συμφωνία που τον παρέδωσε με κρατική επιδότηση στην Ελληνική Τράπεζα και φόρτωσε τα δισεκατομμύρια της ζημιάς στην κοινωνία. Οι χειρισμοί τους στο θέμα του συνεργατισμού, πέρα από σκανδαλώδεις, υπήρξαν πρόχειροι, ασυνάρτητοι και εντελώς ερασιτεχνικοί. Για πέντε ολόκληρα χρόνια φλόμωσαν το λαό με ψέματα. Μας έλεγαν ότι ο επαγγελματισμός αντικατέστησε τον ερασιτεχνισμό. «Υλοποιούνται όλοι οι στόχοι. Επιλέγονται οι ικανότεροι, οι άριστοι των αρίστων». Φανταζόμαστε εννοούσαν τους φίλους, κουμπάρους και συμμαθητές του Υπουργού Οικονομικών.

Στις υπόλοιπες τράπεζες η κυβέρνηση με τη στήριξη κάποιων κομμάτων φρόντισε να δώσει και άλλα εργαλεία, για να προχωρούν με πιο γρήγορες και άμεσες διαδικασίες για εκποιήσεις και πωλήσεις δανείων. Παρά τις κατά καιρούς δεσμεύσεις της για στήριξη των ευάλωτων δανειοληπτών, τελικά προχώρησε στην εκπόνηση του σχεδίου "Εστία", ενός σχεδίου που δε στηρίζει αυτούς που έχουν ανάγκη, αλλά έμμεσα επιδοτεί τις τράπεζες. Ακόμη χειρότερα, έμμεσα στηρίζει μέρος των στρατηγικών κακοπληρωτών, τους οποίους η κυβέρνηση έλεγε, όταν ήθελε να προετοιμάσει το σχέδιο, ότι ήθελε να κυνηγήσει. Είναι ηλίου φαεινότερον, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι τα προβλήματα στον τραπεζικό τομέα δυστυχώς εξακολουθούν να υπάρχουν. Και δυστυχώς δεν μπορούμε να εμπιστευόμαστε την κυβέρνηση στο πώς θα τα χειριστεί ούτε στο πώς θα χειριστεί τα περιουσιακά στοιχεία της πρώην Συνεργατικής Τράπεζας.

Δε θα κουραστούμε να επαναλαμβάνουμε ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού οδηγεί την κυπριακή κοινωνία στον γκρεμό. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε εντός και εκτός Βουλής, για να αποτρέψουμε αυτή την κατηφόρα, με στόχο τη συνεχή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της πλειοψηφίας της κοινωνίας.

Η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού πρέπει να κάνει, έστω και τώρα, ορισμένες ελάχιστες παραδοχές, εάν δε θέλει να παραδώσει συντρίμια, φεύγοντας. Πρώτον, αυτοί που θεωρούσε καλύτερους τραπεζίτες στον κόσμο κατέστρεψαν την κυπριακή οικονομία με τα εγκληματικά τους λάθη και τους σκανδαλώδεις χειρισμούς τους. Δυστυχώς, όχι μόνο δεν τιμωρήθηκαν, αλλά ούτε και έγιναν παράδειγμα προς αποφυγή για την κυβέρνηση. Δεύτερον, για να ανθίσει η οικονομία, πρέπει να βασίζεται στην ισονομία, τη δικαιοσύνη και τη χρηστή διοίκηση τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Τρίτον, η οικονομία πρέπει να προσφέρει ποιοτικές και μόνιμες θέσεις εργασίας και να σέβεται, να προστατεύει και να ενισχύει τα δικαιώματα των εργαζομένων. Αν αυτά δε γίνουν κατανοητά από τους κυβερνώντες, θα βυθίσουν ακόμα περισσότερο τον τόπο στο οικονομικό και κοινωνικό αδιέξοδο.

Ένα άλλο ταιριασμένο κεφάλαιο είναι οι μεταρρυθμίσεις. Μόνο ως ανέκδοτο ακούγονται σήμερα οι εξαγγελίες του κ. Αναστασιάδη κατά την προεκλογική εκστρατεία του 2013 για μεταρρυθμίσεις που θα πάτασσαν οριστικά τη γραφειοκρατία μέσα σε έξι μήνες από την εκλογή του. Ζήσαμε όλοι το φιάσκο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας. Στον δε εκπαιδευτικό τομέα όποιο βήμα έγινε επί διακυβέρνησης Χριστόφια ενταφιάστηκε από την κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού. Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης ακόμα μελετάται. Η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαιώνει ότι καμιά μεταρρύθμιση από αυτές που εξήγγειλε η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού δεν προχωρεί. Αυτό γιατί πολύ απλά δεν έχει όραμα. Έχει μόνο ιδεοληψίες και εμμονές, τις οποίες προσπαθεί να επιβάλει διά πυρός και σιδήρου με αυταρχισμό και αλαζονεία, στοιχεία που διέπουν όλη τη φιλοσοφία της διακυβέρνησής τους.

Η ιδεοληψία των κυβερνώντων δεν τους επιτρέπει να αντικρίσουν και την υγεία ως δημόσιο αγαθό. Επί διακυβέρνησής τους τα νοσοκομεία έπιασαν πάτο. Οι δαπάνες για τη δημόσια υγεία είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο μέσος όρος σε αυτήν είναι 7% επί του ΑΕΠ, ενώ στην Κύπρο δεν ξεπερνά δυστυχώς το 3%. Σε μια χώρα που ο πληθυσμός της δεν ξεπερνά το εκατομμύριο η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού κατάφερε να δημιουργήσει ανασφάλεια, εξαθλίωση και ουρές χιλιάδων που περιμένουν περίθαλψη. Ο λόγος είναι οι περικοπές εκατοντάδων εκατομμυρίων από τη δημόσια υγεία. Δαπάνες που είναι απαραίτητες για την εξυπηρέτηση των ασθενών, αλλά και για την αυτοномήση των δημόσιων νοσηλευτηρίων.

Μπροστά σε αυτή την εκρηκτική κατάσταση τι κάνει η κυβέρνηση; Αρκείται σε επικοινωνιακές παραστάσεις στα μέσα ενημέρωσης. Δεν πέρασε πολύς καιρός από τότε που ο κ. Αναστασιάδης θα αναλάμβανε δήθεν δράση για τη δημόσια υγεία, που απειλούσε ότι θα βάλει το δάχτυλο επί τον τύπον των ήλων, λες και δεν κυβερνούσε ο ίδιος τα προηγούμενα χρόνια. Αποτέλεσμα; Μηδέν στο πηλίκο! Για ακόμα

μια χρονιά το αρμόδιο υπουργείο δεν έχει προγραμματίσει ουσιαστικές βελτιώσεις. Καμία επένδυση σε υποδομές και εξοπλισμό των δημόσιων νοσηλευτηρίων. Ελάχιστες δαπάνες για στελέχωσή τους, την ώρα που φυλλορροούν. Πλήρης αδράνεια στην αντιμετώπιση του προβλήματος των λιστών αναμονής.

Ως ΑΚΕΛ θεωρούμε ότι το Γενικό Σύστημα Υγείας αποτελεί τη μεγαλύτερη κοινωνική κατάκτηση της εποχής μας. Είμαστε περήφανοι για το ρόλο που διαδραματίσαμε στην προώθησή του. Επιμένουμε στην εφαρμογή του. Η κυβέρνηση πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες της για υλοποίησή του και να σταματήσει να παριστάνει ότι αυτή την ευθύνη την έχουν άλλοι. Είναι προφανές, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι κάποιοι αγωνίζονται παρασκηνακά και άλλοι στο προσκήνιο, για να αλλάξει η φιλοσοφία του ΓΕΣΥ, για να οδηγήσουν σε πολυασφαλιστικό σχέδιο. Η κυβέρνηση έχει την ευθύνη να μεριμνήσει για την υλοποίησή του όπως έχει εγκριθεί ομόφωνα από τη Βουλή.

Πρόσφατα ο κ. Αναστασιάδης κατηγόρησε την αντιπολίτευση και ιδιαίτερα εμάς βέβαια ότι ζούμε σε ιδεατό κόσμο και πρέπει να ξυπνήσουμε. Μόνο μειδίαμα, να μου επιτρέψετε να πω, προκαλεί αυτή η δήλωση, αν αναλογιστεί κανείς ότι η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού, ζώντας σε μόνιμη σιέστα, ονειρεύεται ότι πέτυχε ένα success story.

Ας ξεκινήσουμε να μετρούμε "επιτυχίες": Είναι πρωτοφανής η προχειρότητα και ο ερασιτεχνισμός που η κυβέρνηση χειρίζεται σημαντικά θέματα, φορτώνοντας το κόστος στην κοινωνία. Αναφέρθηκε προηγουμένως στο θέμα του συνεργατισμού. Άλλο τρανό παράδειγμα είναι ο χειρισμός του φακέλου του χαλλουμιού.

Κεφάλαιο "Ενέργεια": Το ερευνητικό πρόγραμμα για εξεύρεση υδρογονανθράκων από τις εταιρείες οι οποίες είναι αδειοδοτημένες στην κυπριακή ΑΟΖ δεν απέφερε μέχρι στιγμής σημαντικά θετικά αποτελέσματα. Αντιθέτως, παρουσιάστηκαν επιπλέον προβλήματα με την απαράδεκτη συμπεριφορά της Τουρκίας. Σημειώνουμε επίσης το γεγονός ότι το μοναδικό επιβεβαιωμένο κοιτάσμα που διαθέτει η Κυπριακή Δημοκρατία παραμένει ακόμη αναξιοποίητο και συζητούμε εξ υπαρχής το συμβόλαιο έξι χρόνια μετά την ανακάλυψή του. Παρ' όλα αυτά, θεωρούμε ότι μια πετυχημένη γεώτρηση από την κοινοπραξία ExxonMobil-Qatar Petroleum θα δημιουργήσει νέα δεδομένα, θα δώσει ώθηση στο ερευνητικό πρόγραμμα και από άλλες εταιρείες και θα διευκολύνει την αξιοποίηση υφιστάμενων και μελλοντικών επιβεβαιωμένων κοιτασμάτων.

Από τις εξελίξεις φαίνεται ότι η θέση του ΑΚΕΛ για την ανάγκη μελέτης του ενδεχομένου κατασκευής τερματικού υγροποίησης φυσικού αερίου στην Κύπρο αξιοποιώντας και άλλα κοιτάσματα της περιοχής, είναι επίκαιρη όσο ποτέ. Και όμως η κυβέρνηση δεν έχει να παρουσιάσει κανέναν σχεδιασμό ολοκληρωμένης ενεργειακής στρατηγικής. Ό,τι έγινε επί διακυβέρνησης Χριστόφια ξηλώθηκε και από τότε μέχρι σήμερα οι κυβερνώντες περιορίζονται σε μεγάλα λόγια και μηδέν έργα.

Κεφάλαιο "Κοινωνία": Ποια ήταν η τελευταία φορά που οι κυβερνώντες επισκέφθηκαν δημόσια νοσοκομεία και χώρους εργαζομένων; Ποια ήταν η τελευταία φορά που κάποιος τους ενημέρωσε για το ύψος ή μάλλον για το βάθος του κατώτατου μισθού, το κόστος ζωής, το ύψος των ενοικίων για τους αστέγους;

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 20% περίπου των δαπανών πηγαίνει στην κοινωνική προστασία. Στην Κύπρο βρίσκεται κάτω από το 14%. Επί των ημερών του κ. Αναστασιάδη η Κύπρος κατακύλησε στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μεγαλύτερη αύξηση της φτώχειας. Το ποσοστό των εργαζόμενων φτωχών, δηλαδή των νοικοκυριών με πολύ χαμηλά εισοδήματα που δεν μπορούν να αποπληρώσουν λογαριασμούς και δάνεια, υπερδιπλασιάστηκε τα τελευταία χρόνια. Οι εργασιακές σχέσεις έχουν κυριολεκτικά αλωθεί. Οι κυβερνώντες παριστάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν ότι μια μεγάλη πλειοψηφία του κόσμου δουλεύει με υποκατώτατο μισθό, με συμβόλαια και ανασφάλιστη.

Το 2013 ο κ. Αναστασιάδης υποσχόταν άνοιξη. Το 2018 η Κύπρος, που ο πληθυσμός της δεν είναι μεγαλύτερος από μια συνοικία της Αθήνας, έχει αστέγους. Ενώ τα ενοίκια αυξήθηκαν μέχρι και 50%, το Ενιαίο Στεγαστικό Σχέδιο παραμένει στα συρτάρια. Για τη στέγαση των προσφύγων το 2018 απορροφήθηκε μόνο το 56% των κονδυλίων, ενώ τα κονδύλια για την ύπαιθρο πετσοκόβονται συνεχώς. Νεαρά ζευγάρια δεν μπορούν να ξεκινήσουν τη ζωή τους, γιατί δεν υπάρχει κανένα σχέδιο από πλευράς της κυβέρνησης για στέγαση. Το μόνο που αρκέστηκε να κάνει ήταν να εξαγγείλει αύξηση 10% του επιδόματος ενοικίου, μόνο για πρόσφυγες μάλιστα, δηλαδή περίπου €50. Σκέτη κοροϊδία!

Η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού δεν ενδιαφέρεται για τους ανθρώπους· απλώς βλέπει τους αριθμούς. Κανένα όραμα για κοινωνική πολιτική, καμία έγνοια για τους μισθούς που ακρωτηριάζονται, για τις άσχημες συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι.

Θέλουμε να επαναλάβουμε κάποιες από τις προτάσεις μας. Ελπίζουμε η κυβέρνηση να παραμερίσει τις ταξικές της παρωπίδες και να προβληματιστεί γι' αυτές. Νομοθετική ρύθμιση της υποχρέωσης των εργοδοτών για εφαρμογή των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Διασφάλιση ελάχιστων όρων απασχόλησης για όσους εργαζομένους δεν καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις, για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο των εργαζόμενων φτωχών. Μέτρα οικογενειακής πολιτικής που να στηρίζουν τα νεαρά χαμηλόμισθα ζευγάρια. Επενδύσεις από το κράτος σε υποδομές κοινωνικής προστασίας και στήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης για άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Μελέτη για κατάργηση του 12% στις συντάξεις στους χαμηλοσυνταξιούχους και στους εργαζομένους σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα. Δημιουργία νέας ξεχωριστής νομοθεσίας για τα

άτομα με αναπηρίες, που να συνάδει με τις αρχές της σύμβασης του ΟΗΕ γι' αυτά. Αύξηση του ύψους του ενοικίου που παραχωρείται στα άτομα που λαμβάνουν ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και στους πρόσφυγες με τρόπο που να ανταποκρίνεται στα σημερινά δεδομένα. Εκπόνηση σχεδίου επιδότησης ενοικίου για χαμηλόμισθες οικογένειες. Επαναφορά των στεγαστικών προγραμμάτων που καταργήθηκαν για πρόσφυγες και αυτόχθονες κατοίκους για απόκτηση στέγης. Ενεργοποίηση των προγραμμάτων του Κυπριακού Οργανισμού Ανάπτυξης Γης για τη δημιουργία σχεδίων κοινωνικής στέγασης.

Αν η κυβέρνηση πιστεύει πραγματικά αυτό που λέει, ότι δηλαδή εκτιμά τις θυσίες που έκανε ο λαός για αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης, ιδού πεδίο δόξης λαμπρόν! Ας τους το ανταποδώσει, έστω και τώρα.

Δυστυχώς, ούτε η παιδεία γλίτωσε από τις κυβερνητικές ιδεοληψίες. Το μεγαλύτερο έγκλημά της είναι ότι έξι ολόκληρα χρόνια δεν έκανε τίποτε απολύτως για την ειδική εκπαίδευση. Οι πολιτικές για τα άτομα με αναπηρίες δεν είναι επιλογή για την εκάστοτε κυβέρνηση· είναι χρέος και υποχρέωση. Ως ΑΚΕΛ καταθέσαμε ολοκληρωμένη πρόταση για την ειδική εκπαίδευση πριν από τέσσερα χρόνια. Οι κυβερνώντες μάς αγνόησαν παντελώς. Ούτε καν προβληματίστηκαν, για να διαμορφώσουν δική τους πολιτική. Στον τόπο μας βιώνουμε καθημερινά μικρές ανθρώπινες τραγωδίες για τα παιδιά με αναπηρία, λόγω της άρνησης των κυβερνώντων να εκσυγχρονίσουν και να ενισχύσουν την ειδική εκπαίδευση.

Πότε άραγε οι προβολείς από τα φαντασμαγορικά γκαλά στους κήπους του Προεδρικού και τις φιλανθρωπικές κοσμικές φιέστες θα φωτίσουν αυτές τις καθημερινές τραγωδίες με την ελπίδα να συγκινηθούν οι κυβερνώντες; Πότε θα ασχοληθούν με τα πιεστικά, τα ουσιαστικά προβλήματα της παιδείας και να σταματήσουν να δημιουργούν άλλα;

Οι εξετάσεις ανά τετράμηνο θα υποβαθμίσουν τον πραγματικό ρόλο που πρέπει να έχει το σχολείο, ενώ υποβάλλουν σε απίστευτη ταλαιπωρία και έξοδα χιλιάδες μαθητές και γονείς. Τα εσπερινά λύκεια και οι εσπερινές τεχνικές σχολές παραμένουν ξεχασμένα στις προδιαγραφές περασμένων δεκαετιών. Πολλά σχολεία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υλικοτεχνικής υποδομής λόγω των σοβαρών περικοπών από το 2013 με μεγαλύτερο θύμα την τεχνική εκπαίδευση. Για τα θέματα ασφάλειας και υγείας στα σχολεία δεν έχει ληφθεί κανένα σοβαρό μέτρο προς το παρόν. Η έρευνα και η καινοτομία αξιολογούνται πολύ χαμηλά στις προτεραιότητες των κυβερνώντων.

Περίπου τριακόσιοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι εργάζονταν πέρσι στα σχολεία μας βρέθηκαν στον δρόμο λόγω των αποφάσεων των κυβερνώντων. Ταυτόχρονα, επί ξύλου κρεμάμενοι παραμένουν οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται με αγορά υπηρεσιών στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιδόρφωσης, στα μουσικά και αθλητικά λύκεια, στα βραδινά και απογευματινά μαθήματα, στα ολοήμερα σχολεία και στα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Το Νέο Σύστημα Διορισμών στην Εκπαίδευση θυματοποίησε χιλιάδες νέους πτυχιούχους, σκοτώνοντας τα όνειρά τους για αξιοπρεπή εργασία. Η φοιτητική μέριμνα έγινε κομμάτι. Αναγκάζει χιλιάδες φοιτητές να εγκαταλείπουν τις σπουδές τους.

Σε ό,τι αφορά τον πολιτισμό, τι να πούμε; Τα καταθλιπτικά κονδύλια που διαθέτει η κυβέρνηση για αυτόν επιβεβαιώνουν πως τον θεωρεί φτωχό συγγενή. Οι τέχνες και τα γράμματα, το θέατρο, ο κινηματογράφος, η Κρατική Βιβλιοθήκη και άλλα έργα υποδομής δεν εμφανίζονται ούτε στον φεινικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, η ψήφιση ή η καταψήφιση του προϋπολογισμού δε σημαίνει απλώς στήριξη ή αποδοκιμασία της κυβέρνησης Αναστασιάδη-Συναγερμού. Είναι ξεκάθαρη πολιτική τοποθέτηση. Εμείς καλούμε όλες τις δυνάμεις, εντός και εκτός Βουλής, να πάρουν θέση χωρίς υποκρισίες, σοφιστείες και υπεκφυγές απέναντι στη διεύρυνση της φτώχειας, την αύξηση των ανισοτήτων, τη συρρίκνωση της μεσαίας τάξης, την ανισοκατανομή του πλούτου, την απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και την υποβάθμιση της καθημερινότητας των πολιτών.

Να μου επιτρέψετε όμως να πω ότι υπάρχει ένας τομέας ωστόσο στον οποίο η κυβέρνηση Αναστασιάδη-Συναγερμού διαπρέπει, ο τομέας της διαφθοράς, της διαπλοκής και των σκανδάλων. Επιχειρεί δε να συγκαλύψει τις ευθύνες της ισχυριζόμενη ότι για πρώτη φορά στέλνονται στα δικαστήρια υποθέσεις διαπλοκής και διαφθοράς. Ξεχνά η κυβέρνηση ότι συγκρούστηκε έντονα και με τους δύο θεσμούς οι οποίοι προώθησαν διάφορες υποθέσεις για διερεύνηση, και με τον Γενικό Εισαγγελέα και με τον Γενικό Ελεγκτή.

Ένα από τα σκάνδαλα που θα θυμάται ο τόπος για δεκαετίες είναι ο διορισμός του κ. Ρίκκου Ερωτοκρίτου στη θέση του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, διορισμός που είχε μέγιστη σημασία, γιατί εκείνη την περίοδο δεν υπήρχε Γενικός Εισαγγελέας. Από τον κ. Ερωτοκρίτου η κοινωνία ανέμενε απονομή δικαιοσύνης. Ο κ. Αναστασιάδης τον διόρισε, γιατί έπρεπε να ξοφλήσει προεκλογικό γραμμάτιο. Και προκαλώ τον οποιονδήποτε να πει ότι είναι διαφορετικά τα δεδομένα. Τελικά, αυτός που θα απένεμε δικαιοσύνη καταδικάστηκε σε φυλάκιση με βαριές κατηγορίες, έστω και αν τον υπερασπίστηκε στο δικαστήριο ο ίδιος ο Νίκος Αναστασιάδης.

Εκρός καταθέσεων πριν από το κούρεμα από το οικογενειακό περιβάλλον του Προέδρου. Οικόπεδο φιλέτο με ευνοϊκότατους όρους στην οικογένεια του Προέδρου από τον Αρχιεπίσκοπο. Οικογενειακές

επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ακινήτων και της πώλησης διαβατηρίων με σκανδαλώδη τρόπο, κάτι που συζητά όλη η Κύπρος. Υπόθεση συμβολαίου της κ. Χρυστάλλας Γιωρκάτζη. Διαρροές στις εξετάσεις διορισίμων. Αναξιοκρατία και βόλεμα ημετέρων από τις αντιπροσωπίες μας στις Βρυξέλλες μέχρι τον συνεργατισμό. Πολεοδομικές παρεκκλίσεις σε μεγαλοεπιχειρηματίες. Διαρροή εμπιστευτικών εγγράφων από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε λειτουργούς των μέσων ενημέρωσης. Λάθη στα συμβόλαια της ιδιωτικοποίησης του λιμανιού Λεμεσού που μας κοστίζουν εκατομμύρια ευρώ. Προαγωγές σε αστυνομικούς που εκκρεμούν εναντίον τους πειθαρχικές και ποινικές έρευνες. Η ίδια η αστυνομία ενημέρωσε υπόπτους ότι τους αναζητεί η Interpol. Αυτοκτονίες και βιασμοί στις φυλακές κατά συρροήν και βέβαια το σκάνδαλο των σκανδάλων, που φέρει πλήρως τη σφραγίδα της κυβέρνησης Αναστασιάδη και του ΔΗΣΥ: Η άλωση του συνεργατισμού και η μετέπειτα διάλυσή του.

Να σας παρακαλέσω να μου πείτε πόσο χρόνο έχω, κύριε Πρόεδρε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Έχετε ακόμα δεκαπέντε λεπτά.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Άφησα λοιπόν τελευταίο το Κυπριακό. Το κορυφαίο ζήτημα για τον τόπο μας. Ζήτημα ζωής ή θανάτου για τον λαό μας. Θέλουμε να δούμε την πατρίδα μας επανενωμένη. Δε θέλουμε τα παιδιά και τα εγγόνια μας να ζουν με τον κίνδυνο ενός νέου πολέμου. Σε αυτό τον αγώνα εμείς θεωρούμε τους Τουρκοκυπρίους που θέλουν λύση φυσιολογικούς μας συμμάχους.

Η τουρκική κατοχή είναι πηγή μόνιμης αστάθειας για την Κύπρο, τον κυπριακό λαό και την ευρύτερη περιοχή. Όσο παρέχεται ο χρόνος, ο εποικισμός απειλεί όλο και περισσότερο το μέλλον και των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων. Η Τουρκία προωθεί την οικονομική ενσωμάτωση των κατεχομένων μέσω χρηματοδοτήσεων σε διάφορους τομείς. Επιδιώκει σταθερά παρέμβαση στα κατεχόμενα. Επιχειρεί να αξιοποιήσει τη θρησκεία ως μέσο άσκησης μεγαλύτερου ελέγχου στην κοινωνία. Συνεχίζει τον στρατιωτικό έλεγχο της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Οι προοδευτικές δυνάμεις των Τουρκοκυπρίων αντιστέκονται, όμως δεν πρέπει να έχουμε αυταπάτες. Μια μικρή κοινότητα δεν μπορεί να αντιστέκεται για πάντα στην πανίσχυρη Τουρκία. Αν η ελληνοκυπριακή δεξιά και κυρίως η ακροδεξιά δεν κατανοήσουν αυτές τις πραγματικότητες, έστω και τώρα, θα πληγώσουν για δεύτερη φορά την Κύπρο και αυτή τη φορά δυστυχώς θα είναι ανεπανόρθωτη η πληγή η οποία θα γίνει.

«Η Κύπρος βρίσκεται σε ένα σημείο καμπής. Ή θα πάρουμε μαθήματα από το παρελθόν και θα ενοποιήσουμε την Κύπρο μέσα από μια ομοσπονδιακή λύση ή θα μονιμοποιηθεί η διχοτόμηση και θα έρθει μια μέρα που το νησί διά της διπλής Ένωσης θα προσαρτηθεί στην Τουρκία και την Ελλάδα». Δεν είναι δικά μου λόγια, θα πω ύστερα ποιου είναι. «Από το 1974 υπάρχει μια συγκεκριμένη διαδικασία στα βόρεια της Κύπρου. Με στόχο την εξαφάνιση του κυπριακού χαρακτήρα της "Βόρειας Κύπρου", μεταφέρθηκε και ακόμα μεταφέρεται πληθυσμός από έξω. Οι οικονομικές πολιτικές που μεταφέρονται από την Τουρκία προκαλούν την κατάρρευση της κοινότητας και την καταστροφή των κοινοτικών μας αξιών. Δολοφονείται μια ολόκληρη κοινοτική ύπαρξη, δολοφονείται μια ολόκληρη κοινοτική ταυτότητα. Θα μείνουμε μήπως απαθείς να παρακολουθούμε την πατρίδα μας να αλλάζει χέρια ή θα πούμε "αυτή η χώρα είναι δική μας και θα την υπερασπιστούμε";». Αυτά τα έλεγε ο Οζγκέρ Οζγκιούρ το 1989 και σε αυτά τα λόγια συμπυκνώνονται τα διλήμματα τα οποία εγείρει μπροστά μας το κυπριακό πρόβλημα.

Η εισβολή, η κατοχή και ο συνεχής εποικισμός απειλούν ευθέως την επιβίωση του κυπριακού λαού, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, στη γη που τους γέννησε. Ο εθνικισμός και ο σοβινισμός -και αυτό θα το λέμε πάντα εμείς, όσο και να ενοχλεί κάποιους- ρίχνουν το δηλητηριό τους σε ακριβείς δόσεις, με στόχο να διαιωνίσουν τη διαίρεση και να εξυπηρετήσουν τον σκοπό της διχοτόμησης.

Η ιστορία θα κρίνει πολύ αυστηρά τον κ. Αναστασιάδη, όχι μόνο γιατί δε στάθηκε αποφασιστικά απέναντι στον εθνικισμό και τον σοβινισμό στέλνοντας αυστηρά πολιτικά μηνύματα, αλλά και γιατί με την τακτική που ακολουθεί τον διευκολύνει. Από το 2011 ακόμα η εξαλλοσύνη και η υστερία που καλλιεργήθηκε στην κυπριακή κοινωνία με την ανοχή, αν όχι με την παρότρυνση του Δημοκρατικού Συναγερμού και άλλων, είχαν στο επίκεντρό τους και το Κυπριακό. Άνοιξαν τότε πόρτες που δεν έκλεισαν ποτέ. Γι' αυτό ας μην εκπλήσσει κανένας με τα κρούσματα εθνικισμού σε σχολεία, με τις επιθέσεις εναντίον Τουρκοκυπρίων, με την άνοδο της ακροδεξιάς. Το δυστύχημα είναι ότι ο κ. Αναστασιάδης και κάποιοι άλλοι νομίζουν ότι, αν συνεχίσουν να χαϊδεύουν το τέρας, θα ημερέψει και θα τους κάνει τα χατίρια.

Ναι, είναι γεγονός ότι η κύρια ευθύνη για τη συνέχιση της ντε φάκτο διχοτόμησης βαραίνει την Τουρκία με τις αδιάλλακτες θέσεις που στηρίζει, την επιθετικότητα και την προκλητικότητα που τη χαρακτηρίζει. Αυτό δεν απαλλάσσει τον κ. Αναστασιάδη ως προς τους λανθασμένους και πρόχειρους χειρισμούς που έγιναν. Πρόσφατα παραδείγματα το Μοντ Πελεράν και το Κραν Μοντανά. Δεν είναι αρκετό να λέμε το αφήγημά μας στην Κύπρο ότι η Τουρκία τίναξε στον αέρα τις διαπραγματεύσεις. Δυστυχώς, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Ευρωπαϊκή Ένωση δε συμμερίζονται αυτό το αφήγημα. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ στην έκθεσή του το Σεπτέμβριο του 2017 αποενοχοποιεί την Τουρκία λέγοντας ότι διαπίστωσε την ετοιμότητά της να

συνεργαστεί, για να ξεπεραστούν οι διαφωνίες και να φτάσουμε σε συμφωνία. Αντιθέτως, σε εμάς διαπίστωσε έλλειψη πολιτικής βούλησης. Αν η κυβέρνηση θεωρεί ότι το αφήγημά μας είναι σωστό, γιατί δε διαμαρτυρήθηκε τότε; Γιατί σιώπησε;

Μετά την πικρή καληνύχτα που απήθυσε σε "βόρειους" και "νότιους" ο κ. Γκουτέρες, μας κάλεσε να σκεφτούμε τι θέλουμε. Επί της ουσίας απαίτησε τη συνέχιση της διαπραγματευτικής διαδικασίας από το σημείο που είχε μείνει στο Κραν Μοντανά, στη βάση των συγκλίσεων που επιτεύχθηκαν, του Πλαισίου Γκουτέρες και του άτυπου εγγράφου για την εφαρμογή της συμφωνίας. Επί της διαδικασίας είπε να συνεχίσουμε με δύο τραπέζια. Στο ένα να συζητηθούν η ασφάλεια και οι εγγυήσεις και στο άλλο τα θέματα της εσωτερικής πτυχής. Τέλος, ήθελε να τον πείσουν όλοι ότι αυτή τη φορά θα είχαν την πολιτική βούληση να πάνε μέχρι το τέλος. Μας θωρακίζει το Πλαίσιο Γκουτέρες ή πρέπει να ανησυχούμε για τις πρόνοιές του; Ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης είπε ότι θα ήταν παράφρων, αν το απέρριπτε. Αναλύω στο κείμενό μου τι περιλαμβάνει το Πλαίσιο Γκουτέρες. Δε θα το διαβάσω για εξοικονόμηση χρόνου. Όποιος θέλει μπορεί να τα διαβάσει.

Σε ό,τι αφορά την πρόταση του κ. Αναστασιάδη για αποκεντρωμένη ομοσπονδία, δεν είμαστε εναντίον από θέση αρχής. Διερωτόμασε όμως γιατί την έθεσε τώρα ο κ. Αναστασιάδης. Είχε κάθε ευχέρεια να θέσει ζητήματα κατά τη διάρκεια της συζήτησης του Πλαισίου Γκουτέρες. Γιατί δεν περίμενε να το κάνει εκεί; Γιατί άνοιξε ένα κλειστό θέμα; Συνειδητοποιεί ότι αυτή η κίνησή του αποπροσανατολίζει από την προσπάθεια επανέναρξης των διαπραγματεύσεων, ότι όχι απλά και μόνο δεν επιλύει κανένα ζήτημα, αλλά ανοίγει και άλλα, ότι είναι έτοιμος να προβεί σε υποχωρήσεις δίχως ανταλλάγματα; Το χειρότερο από όλα είναι ότι μέχρι σήμερα δεν έχει πει τι εννοεί. Ανησυχούμε γι' αυτή τη μυστικοπάθεια, διότι υπάρχουν αρμοδιότητες που, αν μεταφερθούν στις συνιστώσες πολιτείες, τότε δε θα μιλάμε για ομοσπονδία, αλλά για συνομοσπονδία ή για δύο κράτη ή το λιγότερο για έντονα συνομοσπονδιακά στοιχεία, όπως τα θέματα της άμυνας και αμυντικής πολιτικής, ενιαίας οικονομίας, ΑΟΖ και μετανάστευσης.

Επαναλαμβάνουμε επίσης ότι από πολλές πλευρές ακούγεται έντονα η φημολογία ότι ο κ. Αναστασιάδης κινείται προς άλλες κατευθύνσεις. Είναι οι δηλώσεις του αναπληρωτή προέδρου της Συμμαχίας Πολιτών, η δημόσια παραδοχή του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, αρθρογραφία δημοσιογράφων που ποτέ δε διαψεύσθηκε, η κραυγή αγωνίας του κ. Χάσικου να αποφασίσουμε τι θέλουμε, την οποία έκανε viral ο κ. Νεοφύτου, τα "εθνικά τσουνάμια" του ίδιου του κ. Νεοφύτου.

Δυστυχώς, οι αλλοπρόσαλλοι χειρισμοί του κ. Αναστασιάδη και όλη η σύγχυση που προκάλεσαν έκαναν πολύ πιο γκρίζα τη λύση του Κυπριακού. Εκεί που είχαμε ένα ξεκάθαρο πλαίσιο μπροστά μας για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων, τώρα απαιτείται να συμφωνηθούν όροι αναφοράς. Μας ζητούν δηλαδή κάτι περισσότερο: Να συμφωνήσουμε ότι έχουμε την ίδια αντίληψη για το πού βρισκόμαστε, για το πού θέλουμε να πάμε και για το πώς θα πάμε εκεί.

Ως ΑΚΕΛ θέλω να ξεκαθαρίσω, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι δεν πρόκειται ποτέ να συναινέσουμε σε λύση συνομοσπονδίας ή δύο κρατών ούτε σε λύση που κάποιος θα επιχειρήσουν να παρουσιάσουν ως ομοσπονδία, αλλά θα έχει άλλο περιεχόμενο. Δεν πρόκειται ποτέ να κάνουμε το όραμα του Ραούφ Ντενκτάς πραγματικότητα. Κάτι τέτοιο συνιστά πολιτικό έγκλημα και προδοσία.

Ως ΑΚΕΛ θα εξακολουθήσουμε να αγωνιζόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις για απελευθέρωση και επανένωση της κοινής μας πατρίδας. Και ο μόνος εφικτός τρόπος για να το πετύχουμε είναι η εμμονή στη συμφωνημένη βάση, στη λύση δικαιοδικής διζωνικής ομοσπονδίας. Λύση βασισμένη στις αρχές του διεθνούς δικαίου και του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, στα σχετικά ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, στις συμφωνίες υψηλού επιπέδου και στις αρχές επί των οποίων εδράζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Λύση που θα οδηγήσει σε ενωμένο κράτος, συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ενωμένο κράτος με μία κυριαρχία, ιθαγένεια και διεθνή προσωπικότητα, με πολιτική ισότητα όπως ερμηνεύεται από τον ΟΗΕ. Λύση που θα μας απαλλάσσει από την κατοχή και τη δυνατότητα του οποιουδήποτε, πρωτίστως της Τουρκίας, να επεμβαίνει στα εσωτερικά μας.

Κάνω μια παρένθεση, για να πω ότι δε συμφωνούμε με την άποψη ότι απέτυχε το συγκεκριμένο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού ή η τακτική. Οι τακτικισμοί, ναι. Αντιθέτως, αυτό που απέτυχε είναι οι αντιφατικοί χειρισμοί, οι παλινδρομήσεις του κ. Αναστασιάδη. Τυχόν επιδίωξη απόρριψης ομοσπονδιακής λύσης ή αλλαγής της τακτικής θα μας οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στη διχοτόμηση. Είτε λοιπόν η διχοτόμηση συμφωνηθεί στο τραπέζι είτε έρθει ως αποτέλεσμα της παρέλευσης του χρόνου χωρίς ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο.

Αυτός που θα τολμήσει να ανοίξει την πόρτα στον Εφιάλτη πρέπει να έχει το θάρρος να εξηγήσει στο λαό τι σημαίνει διχοτόμηση. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα θα αφομοιωθεί πλήρως από την Τουρκία και θα εξαφανιστεί ως οντότητα. Το 40% των εδαφών και το 60% της ακτογραμμής μας θα παραχωρηθούν στην Τουρκία. Θα έχουμε σύνορα με την Τουρκία μέσα στη χώρα μας. Οι έποικοι θα παραμείνουν όλοι και θα πολλαπλασιάζονται με το πέρασμα του χρόνου. Σημαίνει να χαρίσουμε μια για πάντα στην Τουρκία τα εδάφη και τις περιουσίες μας. Σημαίνει να ζήσουν τα παιδιά και τα εγγόνια μας με τη μόνιμη απειλή της πλήρους κατάληψης της Κύπρου από την Τουρκία.

Συνεπώς, η Κύπρος δε θα τουρκοποιηθεί, αν λυθεί το Κυπριακό σωστά. Η Κύπρος θα τουρκοποιηθεί, αν δε λυθεί το Κυπριακό. Είτε λοιπόν θα καταφέρουμε να επανενώσουμε την Κύπρο με λύση διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας ή θα μας μείνει η διχοτόμηση.

Μας λυπεί ειλικρινά η προσπάθεια του κ. Αναστασιάδη να παρουσιάσει το ΑΚΕΛ ότι συμφωνεί με την όποια λύση. Έχω εδώ ένα απόσπασμα του τι έλεγε το 2017. Έλεγε ακριβώς το αντίθετο. Όταν έθεσα το θέμα στο Εθνικό Συμβούλιο, απάντησε λέγοντας ότι ουδέποτε είπε κάτι τέτοιο. Και ευτυχώς υπάρχουν τα πρακτικά, τα οποία ακυρώνουν αυτό που είπε προχθές δημόσια. Η στάση του αποτελεί καθαρή άμυνα στην αδυναμία του να απαντήσει στην ουσία της κριτικής μας. Κατηγορεί εμάς ως οπαδούς της όποιας λύσης ο μοναδικός Πρόεδρος που φλέρταρε ανοιχτά με την ιδέα της συνομοσπονδίας και των δύο κρατών. Κατηγορεί εμάς αυτός που κάποτε διαμαρτυρόταν, γιατί τάχα άλλοι δημιουργούσαν περιρρέουσα ατμόσφαιρα σε βάρος του. Εμείς τις ίδιες θέσεις που είχαμε πριν από δύο χρόνια τις έχουμε και σήμερα. Τότε έλεγε ότι το ΑΚΕΛ είναι πατριωτικό κόμμα. Σήμερα λέει ότι είμαστε οπαδοί της όποιας λύσης. Ας αναλογιστεί τι έλεγε ο ίδιος και τι λέει σήμερα. Αν το πράξει, δε θα του είναι δύσκολο να καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα για το ποιος μεταμορφώθηκε.

Επιμένουν ωστόσο να επικαλούνται την ενότητα, κατηγορώντας το ΑΚΕΛ ότι την торπιλίζει με τη στάση του. Ενότητα σημαίνει "ομοθυμία γύρω από κοινές αρχές και στόχους, συνέπεια στις διαχρονικές θέσεις του Εθνικού Συμβουλίου". Αυτές τις αρχές, τους στόχους και τις θέσεις είναι που εγκατέλειψε ο κ. Αναστασιάδης, πλήττοντας την ενότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε ακόμα ένα λεπτό.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Δώστε μου δύο λεπτά, αν γίνεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, βέβαια.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα εξουδετερώσουμε μια για πάντα ό,τι απειλεί την επιβίωσή μας, μόνο όταν καταφέρουμε να συμβιώσουμε στα πλαίσια μιας ομοσπονδίας, μόνο όταν ξεκινήσουμε ξανά να βάζουμε τα θεμέλια της κοινής ζωής, της κοινής κοινωνικής και πολιτικής δράσης. Γι' αυτό εξάλλου εμείς ανέκαθεν προσεγγίζαμε την ομοσπονδία ως πεδίο δημιουργικής συνεργασίας ισότιμων εταίρων και συμπατριωτών. Αυτό ασφαλώς δε σημαίνει ότι διαγράφονται οι ιστορικές σχέσεις των δύο κοινοτήτων με την Ελλάδα και την Τουρκία. Σημαίνει όμως ότι ο λαός μας, όλοι οι Κύπριοι μπορούμε να τα καταφέρουμε χωρίς κηδεμόνες, ότι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα έχουμε πια χειραφετηθεί και θα μπορούμε μαζί να εργαζόμαστε για το κοινό μας μέλλον.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Όσα λόγια και να πούμε, όσες ομιλίες και να γραφτούν, όσα επιχειρήματα και αν προβάλουμε, όλα καταλήγουν στο δίλημμα που έβαλε μπροστά μας το 1989 ο Οζγκέρ Οζγκιούρ, στο δίλημμα που βάζει μπροστά μας η ίδια η ζωή. Όλα καταλήγουν στο δίλημμα: Θα μείνουμε απαθείς να παρακολουθούμε την πατρίδα μας να αλλάζει χέρια ή θα πούμε ότι αυτή η χώρα είναι δική μας και θα την υπερασπιστούμε;

Ομολογώ ότι συχνά διερωτώμαι αν η παράταξη που δημιούργησε το κυπριακό πρόβλημα, η ακροδεξιά δηλαδή, θα καταφέρει ή θέλει να το λύσει, αν η παράταξη που δημιούργησε το κυπριακό πρόβλημα θυμάται ότι αναθεμάτιζε τις απόψεις του ΑΚΕΛ τη δεκαετία του '50 και τελικά μας οδήγησε στη Ζυρίχη, αν θυμάται ότι αναθεμάτιζε τις απόψεις του ΑΚΕΛ το '60 και βύθισε τον τόπο στο αίμα των δικαιοδικών ταραχών, αν θυμάται ότι αναθεμάτιζε τις απόψεις του ΑΚΕΛ το '70, έπιασε τα όπλα, για να επιβάλει τις δικές της, και έριξε τη μισή Κύπρο στον γκρεμό, γεμίζοντας την άλλη μισή με πρόσφυγες. Αν διδάχτηκε κάτι από τη σύγχρονη ιστορία του τόπου, οφείλει ως μια συμβολική συγγνώμη προς το λαό μας για τα δεινά που προκάλεσε με τις ιδεοληψίες, το φανατισμό και τις παραταξιακές της εμμονές να εργαστεί με ειλικρίνεια και συνέπεια για τη σωτηρία της Κύπρου. Αν όχι, πρέπει να θυμάται ότι η ιστορία πάντα κάνει ταμείο και όλοι θα κριθούμε στο τέλος.

Καλές γιορτές σε όλους, αγαπητοί συνάδελφοι, καλές γιορτές στον κυπριακό λαό πάνω απ' όλα και εύχομαι να ανατείλει το 2019 η Ανάσταση για την Κύπρο, παρ' όλο που θα γιορτάσουμε Χριστούγεννα και πρωτοχρονιά!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλώ στο βήμα τον Πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, τον κ. Αβέρωφ Νεοφύτου.

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εγώ θα συμφωνήσω σε ένα πράγμα με τον συνάδελφο, τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ, ότι ο τόπος μας δεν περνά μόνο κρίσιμες στιγμές, αλλά και οριακές. Από εκεί και πέρα, πόσο βοηθά τον τόπο μας και αυτές τις κρίσιμες και οριακές στιγμές αυτό το διχαστικό κλίμα τρεις μέρες πριν την έλευση της ειδικής αντιπροσώπου του γενικού γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και η αμφισβήτηση των θέσεων της δικής μας πλευράς; Σαράντα λεπτά άκουγα μια μηδενιστική προσέγγιση. Άκουσα και για την κυβέρνηση σκανδάλων. Την κυβέρνηση που οδήγησε την κάθε πράξη διαφθοράς και διαπλοκής στη δικαιοσύνη. Θα το ξαναπώ ακόμα μια φορά από αυτό το βήμα: Η παράταξη του Δημοκρατικού Συναγερμού δε θα βρεθεί ποτέ έξω από δικαστήρια, για να χαρακτηρίζει καταδικές σε πολιτικές διώξεις. Όσα έχετε αναφέρει για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τα λέγατε τα τελευταία πεντέμισι χρόνια. Ο λαός με τη λαϊκή του ετυμολογία άκουγε και στην προεκλογική περίοδο αυτά που είπατε και σήμερα και έδωσε την απάντηση.

Είναι εδώ και χαιρετίζω την παρουσία του Υπουργού Οικονομικών, του Υπουργού Δικαιοσύνης και της Υπουργού Μεταφορών. Αλλά να μου επιτρέψετε δυο κουβέντες να πω για τον Υπουργό Οικονομικών.

Αγαπητέ υπουργέ, πρέπει να νιώθεις περήφανος. Πήρες μια οικονομία σχεδόν υπό χρεοκοπία, στην κατηγορία σκουπιδιών, με την ανεργία στο 17%, με δημοσιονομικά ελλείμματα. Σήμερα ο κυπριακός λαός ζει σε συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης με πλεονάσματα ιστορικά. Όχι με ισολογισμένους προϋπολογισμούς αλλά πλεονασματικούς. Με την ανεργία από το 18% στο 7% και από την ύφεση του 5% και 6% σε ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης πέραν του 4% και από την κατηγορία των σκουπιδιών η οικονομία να είναι στην επενδυτική βαθμίδα. Αυτή είναι η μεγάλη εικόνα και είναι μικροψυχία για οποιονδήποτε αυτά να τα παραβλέπει!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είμαστε για ακόμα μια χρονιά ενώπιον της κορυφαίας πράξης του κοινοβουλίου, αυτής της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού. Μιας συζήτησης που φυσιολογικά, αν ήμασταν φυσιολογικό κράτος, θα έπρεπε να περιοριζόταν αποκλειστικά στην οικονομία, στην ανάπτυξη και στην κοινωνική συνοχή. Όμως δυστυχώς, οι καταστάσεις υπαγορεύουν εδώ και δεκαετίες η συζήτηση να περιστρέφεται, και δικαίως, πέραν του εθνικού μας προβλήματος, γιατί ακόμη η δική μας η πατρίδα είναι μοιρασμένη στα δυο και υπό κατοχή με τα οράματα του συνόλου του κυπριακού λαού, αριστερών, δεξιών, κεντρώων και σοσιαλιστών, να μένουν ανεκπλήρωτα. Για σαράντα τέσσερα χρόνια ο μαρτυρικός τόπος μας και ο κυπριακός λαός βιώνουν τις τραγικές συνέπειες της βάρβαρης τουρκικής εισβολής.

Πρόσφατα φίλος δημοσιογράφος μου έθεσε το εξής: Ήταν είκοσι οκτώ χρονών το 1974, πρόσφυγας από την Αμμόχωστο, και όντας σήμερα εβδομήντα τριών χρονών με ρώτησε αν πιστεύω ότι μπορεί να λυθεί το Κυπριακό και να ξαναπάει πίσω στην αγαπημένη μας Αμμόχωστο. Αυτή η απλή ερώτηση περιγράφει την τραγική πραγματικότητα του Κυπριακού μετά από τα σαράντα τέσσερα χρόνια βίαιης διαίρεσης της πατρίδας μας. Ταυτόχρονα αυτή η απλή ερώτηση τίθεται σε μια συγκυρία κατά την οποία τα δεδομένα όπως διαμορφώνονται αναδεικνύουν τους σοβαρότατους κινδύνους της μη λύσης, αλλά και μιας κακής λύσης.

Όσο ο χρόνος κυλά ατελέσφορα και όσο μεταξύ μας υπάρχει αυτό το κλίμα τόσο ψηλώνουν τα εμπόδια στον δρόμο της σωστής λύσης και της επανένωσης της πατρίδας μας. Η αδράνεια και η στασιμότητα μόνο τον εισβολέα βολεύει. Η Τουρκία παγιώνει τα τετελεσμένα της κατοχής: Οι έποικοι αυξάνονται, τα κατοχικά στρατεύματα ριζώνουν, οι περιουσίες των προσφύγων ξεπουλιούνται, οι γενιές που είχαν βιώματα στην κοινή συμβίωση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων φεύγουν και η τουρκοκυπριακή κοινότητα δίνει αγώνα, για να μην είναι η προέκταση της τουρκικής κοινωνίας.

Στην ελληνοκυπριακή πλευρά δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι η παρούσα ευημερία και το αίσθημα ασφάλειας που βιώνουμε είναι εύθραυστα, πάρα πολύ εύθραυστα, χωρίς την επίτευξη μιας λειτουργικής λύσης του Κυπριακού. Να μη θεωρούμε τη σημερινή ασφάλεια που βιώνουμε ως μόνιμη. Στη δική μας περίπτωση η διαίρεση μπορεί να αποτελέσει μελλοντικά πηγή νέων συγκρούσεων και πιο οδυνηρών συνεπειών για τον κυπριακό ελληνισμό. Γι' αυτό αποτελεί καθήκον μας να καταλήξουμε σε μια λειτουργική και βιώσιμη λύση, η οποία όμως -και αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο- δε θα αποτελέσει πηγή νέων συγκρούσεων, αλλά πηγή ευημερίας και ειρήνης για το σύνολο του λαού μας. Μια λύση που θα επανενώνει τη χώρα και τον λαό και θα επιτρέπει να οικοδομήσουμε μια κοινή πατρίδα συνεργασίας και σταθερότητας.

Είναι γι' αυτό που ως Δημοκρατικός Συναγερμός πιστεύουμε ότι ο μοναδικός εφικτός δρόμος για την εξεύρεση τέτοιας λύσης είναι οι διαπραγματεύσεις στη συμφωνημένη βάση της διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας. Το ξέρω, το γνωρίζω, το ζω καθημερινά. Για πολλούς Ελληνοκυπρίους και αρκετούς, πολλούς Τουρκοκυπρίους συμπατριώτες μας η διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία μπορεί να μην είναι η ιδανική λύση. Είναι όμως το μοναδικό μέχρι σήμερα συμφωνημένο πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να συναντηθούν και οι

ανησυχίες και οι προσδοκίες των δύο κοινοτήτων. Αν εγκαταλείψουμε, κύριε Πρόεδρε, αυτό το συμφωνημένο πλαίσιο, τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, θα μας μείνει η παγίωση των τετελεσμένων, που θα οδηγήσει στην ολοκληρωτική τουρκοποίηση των κατεχομένων και στην ενίσχυση των κινδύνων που απειλούν την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Στον τελευταίο κύκλο συνομιλιών έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος, όπως άλλωστε καταγράφεται και στις εκθέσεις του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Μεταξύ άλλων συμφωνήσαμε ότι η λύση θα είναι συμβατή με την ευρωπαϊκή υπόσταση της Κύπρου και αναγνωρίστηκε το αναφαίρετο δικαίωμα στην περιουσία. Διασφαλίσαμε την ελεύθερη διακίνηση και εγκατάσταση σε ολόκληρη την επικράτεια της Κύπρου μετά τη λύση, ενώ βρεθήκαμε σε ακτίνα συμφωνίας στο εδαφικό με την κατάθεση χαρτών και από τις δύο πλευρές. Συμφωνήσαμε κάτι που είναι σημαντικό για την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού, αλλά και τη διασφάλιση ότι εσαεί στην Κύπρο η συντριπτική πλειοψηφία, το 80% των κατοίκων θα παραμείνουν για πάντα Έλληνες Κύπριοι. Είναι η συμφωνία 4:1. Ως επιστέγασμα είχαμε την κατάθεση του πλαισίου του γενικού γραμματέα στο Κραν Μοντανά, το οποίο αναδεικνύει τη σημασία και την ανάγκη επιτέλους να γίνει η Κύπρος ένα φυσιολογικό κράτος. Η κορύφωση των προσπαθειών στο Κραν Μοντανά δυστυχώς δεν έφερε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Οι ειλικρινείς προσπάθειες του Προέδρου Αναστασιάδη προσέκρουσαν στην άρνηση της Τουρκίας να αποδεχθεί ότι στον 21^ο αι. δεν έχουν θέση προστάτες, ξένοι εγγυητές και κατοχικά στρατεύματα.

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης ορθώς επανέλαβε αρκετές φορές την ετοιμότητα να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά με το πλαίσιο Γκουτέρες. Πρέπει να συνεχίσουμε με κάθε ευκαιρία να επαναλαμβάνουμε τη βούλησή μας για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και να ζητούμε την ενεργοποίηση του διεθνούς παράγοντα. Και όσο για το μοντέλο της λύσης -που ακούστηκε και πριν λίγο αμφιβολία για το αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στηρίζει αυτό το πλαίσιο και τη διαδικασία- αναφέρθηκε ο φίλος γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ σε μια στιχομυθία του με τον Πρόεδρο στο Εθνικό Συμβούλιο. Επιβεβαιώνω την ορθότητα των όσων έχει πει ο Άντρος Κυπριανού. Αλλά εύχομαι να θυμάται ότι στην ίδια συνεδρία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μάς ενημέρωσε ότι στην τελευταία συνάντηση με την κ. Λουτ ήταν απαίτηση της δικής μας πλευράς στους όρους αναφοράς να γίνεται ρητή αναφορά για τη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία.

Χρειάζεται ενότητα μεταξύ μας και ιδιαίτερα τώρα, που σε τρεις ημέρες αναμένεται η άφιξη της απεσταλμένης του γενικού γραμματέα Τζέιν Χολ Λουτ στην Κύπρο για τον καθορισμό των όρων αναφοράς, προκειμένου να ξεκινήσουν ξανά οι διαπραγματεύσεις. Δύσκολη αποστολή και με συγκρατημένη πάρα πάρα πολύ αισιοδοξία, παρά τη μεγάλη μας θέληση να ξεκινήσει το συντομότερο δυνατό ο διάλογος.

Η πρόσφατη έκθεση του γενικού γραμματέα επιβεβαιώνει την άποψη πως το αμέσως επόμενο διάστημα θα κριθεί η δυνατότητα επανέναρξης των διαπραγματεύσεων. Είναι κρίσιμο σ' αυτή τη συγκυρία η ελληνοκυπριακή πλευρά να επιβεβαιώσει την εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών πως η προοπτική επίτευξης μιας συνολικής λύσης του Κυπριακού παραμένει ακόμα ζωντανή. Είναι για αυτό τον λόγο που εμείς, ως Δημοκρατικός Συναγερμός, θέσαμε ως προτεραιότητα την ενίσχυση της προσπάθειας του Προέδρου για επανέναρξη του διαλόγου. Με συνεχείς επαφές εντός και εκτός Κύπρου με διπλωμάτες, με κυβερνητικούς αξιωματούχους, αλλά και με το σύνολο της πολιτικής ηγεσίας των τουρκοκυπριακών κομμάτων. Το μήνυμά μας είναι απλό και ξεκάθαρο: Θέλουμε την επανένωση της πατρίδας μας και πιστεύουμε ακράδαντα ότι τα οφέλη από μια σωστή και λειτουργική λύση διζωνικής δικοινοτικής ομοσπονδίας μπορεί να είναι πολύ περισσότερα και για τους Ελληνοκυπρίους και για τους Τουρκοκυπρίους, αλλά και για την περιοχή ευρύτερα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα ήθελα παράλληλα να αναφερθώ και στην εισήγηση του Προέδρου της Δημοκρατίας για αποκέντρωση από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση στις συνιστώσες πολιτείες, κάτι που ακόμα και σήμερα από όλους τους πολιτικούς αρχηγούς αντιμετωπίστηκε από αρνητικά ως ασαφέστατη προσέγγιση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μια σημαντική μερίδα συμπολιτών μας εύλογα ανησυχούν για τη λειτουργικότητα της λύσης και για τις αλλαγές που αυτή θα φέρει στην καθημερινότητά τους. Ούτε τους αδικώ ούτε τους επικρίνω. Συγκρίνουν αυτό που βιώνουν σήμερα, όσο εύθραυστο και αν είναι, με το άγνωστο και τον φόβο μιας λύσης. Για να είμαστε πραγματιστές, μια συμφωνία στο Κυπριακό ποτέ δε θα μετατραπεί σε λύση του Κυπριακού, εάν δεν ψηφισθεί από την πλειοψηφία και των δύο κοινοτήτων. Δεν μπορούμε να έχουμε την τέλεια λύση. Αν είναι η τέλεια λύση για τους Ελληνοκυπρίους, θα είναι ένα "όχι" στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και στο τέλος θα μείνουμε με τη διχοτόμηση.

Αυτών λεχθέντων, επιβάλλεται να δούμε το σκεπτικό της αποκέντρωσης εξουσιών. Εμείς οι Ελληνοκύπριοι για τι ανησυχούμε; Να μη συμβεί ό,τι συνέβη το 1963, όπου τα βέτο των Τουρκοκυπρίων παρέλυσαν το κράτος. Και για τι ανησυχούν οι Τουρκοκύπριοι; Ότι χωρίς την αποτελεσματική συμμετοχή εμείς

οι Ελληνοκύπριοι θα έχουμε το πάνω χέρι, επειδή θα μείνουμε εμείς με την Κυπριακή Δημοκρατία και θα μείνουν και εκείνοι όπως από το 1963 απομονωμένοι.

Εάν διατηρήσουμε λοιπόν στο ομόσπονδο κράτος εκείνες τις εξουσίες και αρμοδιότητες οι οποίες διασφαλίζουν τη μία οντότητα, δηλαδή τη μία κυριαρχία, τη μία διεθνή προσωπικότητα, τη μία ιθαγένεια, εάν διασφαλίσουμε τις βασικές ελευθερίες και το ευρωπαϊκό κεκτημένο, τη μία ΑΟΖ, το ένα FIR, τη μία οικονομία, το ένα νόμισμα, τότε η αποκέντρωση στις συνιστώσες πολιτείες των υπόλοιπων εξουσιών όχι μόνο θα ενισχύσει τη λειτουργικότητα του κράτους, αλλά θα κάνει και την ομοσπονδιακή λύση ισχυρότατη, αφού θα περιοριστούν τα σημεία τριβής, αλλά θα ενισχύσει και το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών. Περιορίζοντας τα σημεία πιθανής τριβής, διασφαλίζεται ότι η καθημερινότητα των πολιτών δε θα διαφοροποιηθεί μετά τη λύση, που είναι ο κυριότερος φόβος τόσο των Ελληνοκυπρίων όσο και των Τουρκοκυπρίων.

Στόχος της αποκέντρωσης -και θέλω να το τονίσω- δεν είναι η αναίρεση της πολιτικής ισότητας των δύο κοινοτήτων όπως αυτή περιγράφεται στη συμφωνημένη βάση των διαπραγματεύσεων. Και θα το κάνω ξεκάθαρο: Αν αναιρέσουμε την πολιτική ισότητα, δεν μπορούμε να βρούμε λύση με ένα κράτος και μία οντότητα. Αναίρεση της πολιτικής ισότητας σημαίνει δύο κράτη και, όπως ακούσαμε από όλους τους συναδέλφους, δεν υπάρχει πολιτική δύναμη στον τόπο που θα μπορούσε να τη στηρίξει. Εμείς υιοθετούμε τη θέση στο πλαίσιο Γκουτέρες σύμφωνα με την οποία το θέμα της αποτελεσματικής συμμετοχής πρέπει να συζητηθεί περισσότερο σε ό,τι αφορά το ζήτημα της μιας θετικής ψήφου, το πότε, κάτω από ποιες συνθήκες και σε ποια ασκείται, καθώς και τους απαραίτητους, τους σχετικούς μηχανισμούς επίλυσης αδιεξόδων που έχουν συμφωνηθεί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Βρισκόμαστε μπροστά στην προοπτική ανακάλυψης σημαντικών ποσοτήτων φυσικού αερίου στην κυπριακή αποκλειστική οικονομική ζώνη. Αυτή η προοπτική μπορεί να αποτελέσει ευλογία για όλο τον κυπριακό λαό, ιδιαίτερα εάν αποτελέσει το καύσιμο για την εξεύρεση λύσης του Κυπριακού. Οι βάσεις έχουν ήδη τεθεί: Στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό έχει συμφωνηθεί ότι τα έσοδα από το φυσικό αέριο θα ανήκουν στο κεντρικό κράτος. Έχει επίσης συμφωνηθεί και ο τρόπος που θα μεταφέρονται αυτά τα έσοδα από την κεντρική κυβέρνηση στις δύο συνιστώσες πολιτείες.

Συνεπώς, εάν εξευρεθεί λύση και ικανοποιητικές ποσότητες υδρογονανθράκων, το σύνολο του κυπριακού λαού μπορεί να ωφεληθεί και η Κύπρος να διαδραματίσει έναν σημαντικό περιφερειακό ρόλο. Θέλω να στείλω και ένα μήνυμα, γιατί είμαστε η Βουλή της Κυπριακής Δημοκρατίας, του συνόλου του κυπριακού λαού, θέλω να στείλω ένα μήνυμα από αυτό το επίσημο βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τους συμπατριώτες μας Τουρκοκυπρίους: Και χωρίς λύση του Κυπριακού, τα έσοδα από το φυσικό αέριο θα ανήκουν στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Η εξεύρεση λύσης όμως δεν μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση, για να προχωρήσουμε στους ενεργειακούς μας σχεδιασμούς. Η κυβέρνηση, όπως και οι προηγούμενες κυβερνήσεις πολύ ορθά, προχωρήσαμε και προχωρούμε κανονικά με τους ενεργειακούς μας σχεδιασμούς, παρά τις απειλές και τις παρενοχλήσεις της τουρκικής πλευράς. Η ξεκάθαρη στήριξη των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας για εκμετάλλευση των φυσικών πόρων δεν είναι φραστική, αλλά ουσιαστική και στην πράξη, με τη συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα της Κυπριακής Δημοκρατίας κολοσσών από χώρες όπως είναι η Αμερική, η Ιταλία, η Γαλλία, που είναι η καλύτερη σφραγίδα για αναγνώριση των αναφαίρετων κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι παρενοχλήσεις και οι παράνομες όμως προκλήσεις της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ, γιατί παραμένω πραγματιστής, δεν πρόκειται δυστυχώς να εκλείψουν χωρίς τη λύση του Κυπριακού. Ούτε και θα πρέπει να αναμένουμε ότι η Τουρκία θα μείνει απαθής, παρακολουθώντας μας να μετατρέπομαστε σε ενεργειακό κόμβο. Θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί, να μην παρασυρθούμε στο παιχνίδι των εντάσεων που επιδιώκει η Άγκυρα. Διαφορετικά, διατρέχουμε τον κίνδυνο να μετατρέψουμε τον φυσικό μας πλούτο από μια ευλογία σε μια μεγάλη εθνική κατάρα.

Αν όλες οι πολιτικές δυνάμεις συμφωνούμε ότι βρισκόμαστε στο πιο κρίσιμο ίσως σταυροδρόμι στην ιστορία του Κυπριακού και συνεπώς στην ιστορία της πατρίδας μας, αποτελεί για μας ιστορική ευθύνη να επιδιώξουμε τη μεγαλύτερη ενότητα στο εσωτερικό. Να περιορίσουμε τις αντεγκλήσεις και τη μονοπώληση του πατριωτισμού. Τι μέλλον έχουμε αν πιστεύουμε ότι σε αυτό το κοινοβούλιο υπάρχουν πλεονέκτες πατριωτικές και μειοδοτικές, λιγότερο και περισσότερο πατριώτες; Καταραμένοι θα είμαστε από την ιστορία. Σε αυτή την εθνική αποστολή για την επανένωση της πατρίδας χρειάζεται η συμβολή όλων των πολιτικών δυνάμεων, διότι κανένας Πρόεδρος δε θα μπορέσει να προχωρήσει σε διαπραγμάτευση και να επιτύχει μια συμφωνία αποδεκτή από τους πολίτες, αν δεν έχει τη στήριξη των πολιτικών δυνάμεων και του λαού.

Η πατρίδα απαιτεί αυτές τις οριακές στιγμές εθνική ενότητα. Απαιτεί να εστιάσουμε στον εθνικό στόχο και να αφήσουμε στην άκρη τα δευτερεύοντα. Θέλω να είμαι ξεκάθαρος σε αυτό. "Εθνική ενότητα" δε σημαίνει ομογλωμία. Η ειλικρινής διαφωνία με ευπρέπεια και πολιτισμένο πολιτικό λόγο, η διαφορετική άποψη μπορούν και αυτές να προσφέρουν στον αγώνα μας. Και έτσι εμείς στον Δημοκρατικό Συναγερμό αντιμετωπίζουμε την κριτική και τις διαφορετικές απόψεις.

Γιατί εν κατακλείδι η απάντηση που οφείλουμε στον φίλο δημοσιογράφο που σήμερα είναι εβδομήντα τριών χρόνων είναι ότι θα κάνουμε ότι είναι δυνατόν, όλοι, αριστεροί και δεξιοί, κεντρώοι και σοσιαλιστές, πριν αποβιώσει, να ξαναπερπατήσει στα αγιασμένα χώματα της Αμμοχώστου σε μια επανενωμένη πατρίδα. Μια Κύπρο της ειρήνης, της συνεργασίας, της ευημερίας και της προκοπής.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αφιέρωσα τον περισσότερο μου λόγο στο Κυπριακό, αλλά ενώπιόν μας βρίσκεται ο προϋπολογισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας για το 2019. Ένας βιώσιμος, αναπτυξιακός και πλεονασματικός προϋπολογισμός. Ένας προϋπολογισμός που εκφράζει, ναι, την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Ναι, δέχτηκε η κυβέρνηση και απόψεις κομμάτων της αντιπολίτευσης και αναφέρομαι στο ΔΗΚΟ. Στόχος η εδραίωση της ανάπτυξης και η δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης προς όφελος του συνόλου των πολιτών. Ένας στόχος που είναι εφικτός με την προϋπόθεση ότι θα μείνουμε σοβαροί και πειθαρχημένοι στη μακροοικονομική σταθερότητα. Σημαντικό επίσης είναι να διατηρήσουμε και να ενισχύσουμε το επιχειρηματικό περιβάλλον, να βελτιώσουμε την ανταγωνιστικότητα, αλλά να συνεχίσουμε με πολλή αποφασιστικότητα το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα.

Η εμπιστοσύνη εδραιώνεται πλέον στην κυπριακή οικονομία. Ανάφερα στην αρχή τους δείκτες και την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας. Δε χρειάζεται να τους επαναλάβω. Η εμπιστοσύνη επέστρεψε και στις αγορές. Είπα και για τις αναβαθμίσεις που αποτελούν την ισχυρότερη ψήφο εμπιστοσύνης προς την κυπριακή οικονομία.

Υπάρχουν όμως ακόμα προβλήματα και στον χρηματοπιστωτικό τομέα με τα υψηλά ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων, αλλά υπάρχουν και προβλήματα στην κοινωνία, στους απλούς πολίτες, που πρέπει όλοι, κυβέρνηση και πολιτικά κόμματα, να δούμε πώς μπορούμε να στηρίξουμε. Όπως το σχέδιο "Εοστία", που η εφαρμογή του προβλέπεται στον προϋπολογισμό, ναι, δεν είναι το ιδανικό. Είναι όμως πέρα από αναγκαίο και για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και για την οικονομία και για τους δανειολήπτες που δεν μπορούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Το κράτος μας όμως έχει ξανά τη δυνατότητα να κάνει πολιτικές με πραγματικό όφελος για τον πολίτη, αφού βρισκόμαστε σήμερα σε συνθήκες ανάπτυξης, που οφείλεται πρωτίστως στις θυσίες των πολιτών, οφείλεται επίσης στην υπευθυνότητα της κυβέρνησης, αλλά και στην υπευθυνότητα που επέδειξαν κοινοβουλευτικά κόμματα. Το έλεγα, το λέω και θα το επαναλαμβάνω: Αγνώμονες δεν υπήρξαμε ποτέ και η στήριξη του Δημοκρατικού Κόμματος και του προέδρου του Νικόλα Παπαδόπουλου σε αυτή την προσπάθεια ήταν άκρως σημαντική, όπως και σε άλλες περιπτώσεις η στήριξη σε κρίσιμα νομοσχέδια για τη σωτηρία της χώρας από την ΕΔΕΚ και από το Κίνημα Αλληλεγγύη. Βρισκόμαστε σήμερα σε αυτές τις συνθήκες ανάπτυξης και έχουμε υποχρέωση, όπως βάλαμε πλάτες για τα σκληρά μέτρα, να συνεργαστούμε, ναι, σήμερα μαζί με την κυβέρνηση μας για το κοινωνικό μέρισμα που έχουμε υποχρέωση να δώσουμε πίσω στην κοινωνία. Γι' αυτό και το πακέτο των €100 εκατομ. και ευχαριστούμε την κυβέρνηση, τον Πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη, τον Υπουργό Οικονομικών. Ήδη ψηφίσαμε τη μείωση στον φόρο κατανάλωσης καυσίμων κατά πέντε σεντ του ευρώ στο λίτρο για ένα συνολικό όφελος του Κυπρίου πολίτη που ξεπερνά τα €50 εκατομ. Έχουμε το σχέδιο "Εοστία" για τους συνεπείς που εμπίπτουν στις κατηγορίες του "Εοστία" ύψους €33 εκατομ., καθώς και αύξηση των χαμηλών συντάξεων κατά τουλάχιστον €50 το μήνα με μια συνολική δαπάνη που θα ξεπεράσει τα €22 εκατομ.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τώρα είναι όμως η ώρα να συνεχίσουμε την πορεία των μεταρρυθμίσεων για ακόμα πιο σύγχρονο και φιλικό κράτος προς τους πολίτες. Άκουσα συναδέλφους από αυτό το βήμα να κατηγορούν την κυβέρνηση ότι δεν προέβη στη μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας. Από βουλευτές που καταψήφισαν τα κυβερνητικά νομοσχέδια για τη μεταρρύθμιση. Δε θα μείνω εκεί. Το προσπερνώ. Εγώ σημειώνω θετικά τη θέληση όλων των πολιτικών δυνάμεων να στηρίξουν τις μεταρρυθμίσεις. Γι' αυτό και καλώ την κυβέρνηση το συντομότερο δυνατό, από σήμερα -από αυτό το βήμα ακούστηκε από όλους τους πολιτικούς αρχηγούς ότι είναι έτοιμοι να στηρίξουν τις μεταρρυθμίσεις- να ξεκινήσουμε από τη μεταρρύθμιση στη δημόσια υπηρεσία. Το χρωστάμε στους πολίτες. Να πάψει το κράτος να τιμωρεί τους πολίτες, αλλά να είναι ένα κράτος υπηρέτης του λαού και των φορολογουμένων που πληρώνουν για τη συντήρησή του. Να συνεχίσουμε με τη μεταρρύθμιση στην τοπική αυτοδιοίκηση, εν γνώσει μας ότι θα υπάρξουν αντιδράσεις. Αλλά δεν μπορεί σε αυτό τον μικρό τόπο να έχουμε τριάντα δήμους στις ελεύθερες περιοχές, εννιά στις κατεχόμενες περιοχές και γύρω στις τριακόσιες οντότητες, κοινοτικές αρχές. Χρειάζεται ριζοσπαστική μεταρρύθμιση για το καλό των πολιτών. Να σταματήσουμε να βάζουμε τα μικροκομματικά, τις ψήφους και τα συμφέροντά μας, να κοιτάξουμε επιτέλους τον πολίτη. Να σταθούμε δίπλα από την κυβέρνηση στην υλοποίηση του ΓΕΣΥ, γιατί το οφείλουμε στους φορολογούμενους, αλλά και στον ασθενή. Είναι υποχρέωση του κράτους να κοιτάξει και τα μεσαία και χαμηλά

εισοδηματικά στρώματα. Είναι ώρα να δούμε μέσα από τη μεταρρύθμιση και την ψηφιακή τεχνολογία πώς μεταμορφώνουμε ένα σύστημα που μας παραδόθηκε το '60 χωρίς ουσιαστικές τομές και αλλαγές έκτοτε.

Αλλά και κάτι πάρα πολύ σημαντικό για την παιδεία: Ναι, είναι ο πιο σημαντικός τομέας και πρέπει όλοι να ενώσουμε τις δυνάμεις μας. Ναι, να ενισχύσουμε τον εκπαιδευτικό και την περηφάνια του, αλλά και την αξιοπρέπεια του. Και να πω και τη θέση του κόμματος. Εκεί που θέλεις να έχεις αποτελέσματα για την παιδεία, όπως στη Φινλανδία, οι εκπαιδευτικοί είναι από τους πιο υψηλά αμειβόμενους. Αλλά την ίδια ώρα θέλω και τη συνεργασία των εκπαιδευτικών, να κάμουμε μια ουσιαστική μεταρρύθμιση, που το παιδί του κάθε γονιού να πηγαίνει η ώρα οκτώ στο σχολείο, να σχολνάει, όπως στις χώρες που έχουν τα καλύτερα εκπαιδευτικά συστήματα, η ώρα τέσσερις και να ξέρει η μάνα και ο γονιός ότι το παιδί του πήγε, έμαθε τα σωστά γράμματα, έκανε το γεύμα του στο σχολείο, διάβασε και τα homework του και θα πάει στο σπíti, όχι για να τρέχει η μαμά από τις τρεις το απόγευμα μέχρι τις δέκα το βράδυ στα διάφορα φροντιστήρια, για να καλύψει τις αδυναμίες του συστήματος, να ταλαιπωρείται ολόκληρη η κοινωνία και την ίδια ώρα να έχουμε και τα πιο πεινιχρά αποτελέσματα. Δε μέμφομαι κανένα εκπαιδευτικό, γιατί όλοι γνωρίζουμε ότι τα πιο δυνατά μυαλά του τόπου γινόντουσαν δάσκαλοι και καθηγητές, γιατί εκεί έβρισκαν σίγουρη εργασία. Δεν μπορούμε αυτά τα πιο δυνατά μυαλά να τα κατηγορούμε για την αποτελεσματικότητα ενός συστήματος που όλοι ευθυνόμαστε για τα πεινιχρά του αποτελέσματα.

Ο Κύπριος πολίτης δικαιούται ένα σύγχρονο κράτος με σύγχρονες δομές. Σ' αυτή τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια πρέπει να γνωρίζουμε ότι μπορεί να υποστούμε και προσωρινό πολιτικό κόστος, αλλά να είστε σίγουροι ότι θα έχει μόνιμα και εσαεί οφέλη η κοινωνία και οι πολίτες. Γι' αυτό και καλούμε την κυβέρνηση με αποφασιστικότητα να προχωρήσει σε ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις και είμαι σίγουρος, είμαι βέβαιος ότι αυτό το κοινοβούλιο θα στηρίξει αυτή τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια.

Στόχος μας, κύριε Πρόεδρε, γιατί θέλω να είμαι ακριβώς στην ώρα μου...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Έχετε ακόμα τέσσερα λεπτά, τριάμισι.

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

...είναι να φτιάξουμε μια καλύτερη πατρίδα. Για μας η καλύτερη πατρίδα δεν μπορεί παρά να είναι μια επανενωμένη, ολόκληρη και όχι μοιρασμένη πατρίδα. Μια πατρίδα δημιουργική, παραγωγική και ευημερούσα για όλους τους πολίτες της. Πρέπει να προχωρήσουμε για την Κύπρο της ανάπτυξης και της δημιουργίας. Ενωμένοι όλοι μαζί μπορούμε να τα καταφέρουμε.

Με αυτές τις σκέψεις δηλώνω και τη θέση του κόμματός μου πως θα στηρίξουμε τον προϋπολογισμό, ευχαριστώντας το Δημοκρατικό Κόμμα και την Αλληλεγγύη για την τοποθέτησή τους για στήριξη του κρατικού προϋπολογισμού, αλλά και όλα τα υπόλοιπα κόμματα για την εποικοδομητική τους κριτική κατά την εξέταση των προϋπολογισμών.

Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω θερμά τη γραμματεία της επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Βουλής για την άποψη συνεργασία, αλλά και τη σκληρή δουλειά, αλλά και να τους ευχαριστήσω για μια εξαιρετική συνεργασία τα τελευταία δυόμισι χρόνια και να τους απολογηθώ, γιατί λόγω της έντασης πολλές φορές στην επιτροπή, αλλά και του άγχους μας για το καλύτερο της χώρας μας μπορεί άθελά μας και να στενοχωρήσαμε και να πληγώσαμε ανθρώπους που στήριξαν αυτή την προσπάθεια της επιτροπής. Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους στην επιτροπή Οικονομικών και όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα, τον φίλο Υπουργό Οικονομικών και τους συνεργάτες του για την άποψη συνεργασία, που ακόμα μια φορά έχουμε έναν προϋπολογισμό πλεονασματικό και αναπτυξιακό.

Σας ευχαριστώ και εύχομαι ολόψυχα καλές γιορτές και καλά Χριστούγεννα και ευτυχισμένο τον καινούριο χρόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καλές γιορτές!

Εδώ τέλειωσε η σημερινή συζήτηση. Η επόμενη συνεδρία της Βουλής ορίζεται για αύριο Πέμπτη, 13 Δεκεμβρίου 2018, στις 9.00 π.μ., με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

Ο περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμος του 2018.
(Αρ. Φακ. 23.01.059.182-2018).

(Συνέχιση της συζήτησης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: -----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: -----

Η συνεδρίαση δε χρειάζεται απαρτία. Να είστε στην ώρα σας, διότι θα ξεκινήσουμε στις 9 π.μ. ακριβώς.
Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ωρα λήξης: 9.04 μ.μ.)

**Παρόντες βουλευτές
(αλφαβητικά κατά κόμμα)**

ΔΗΣΥ

Αριστείδου Μαριέλλα	Κυριακίδου Στέλλα
Γεωργίου Γεώργιος	Κωνσταντίνου Κώστας
Δημητρίου Αννίτα	Μαυρίδης Μάριος
Δημητρίου Δημήτρης	Νεοφύτου Αβέρωφ
Δίπλαρος Ευθύμιος	Νουρής Νίκος
Ζαχαρίου Ζαχαρίας	Σταύρου Ελένη
Κάρουλλας Γιώργος	Τορναρίτης Νίκος
Κουλλά Ονούφριος	Χατζηγιάννης Κυριάκος
Κυπριανού Ανδρέας	

ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Γεωργίου Κ. Γιώργος	Κώστα Κώστας
Γεωργίου Τ. Γιώργος	Λουκαΐδης Γιώργος
Δαμιανού Άριστος	Μαύρου Ελένη
Καυκαλιάς Αντρέας	Σάββα Ευανθία
Κέττηρος Νίκος	Στεφάνου Στέφανος
Κουκουμά Κούτρα Σκεύη	Τζιοβάνης Χριστάκης
Κυπριανού Άντρος	Φακοντής Αντρέας

ΔΗΚΟ

Βότσης Άγγελος	Μυλωνάς Παύλος
Ερωτοκρίτου Χριστιάνα	Ορφανίδης Χρίστος
Κουλίας Ζαχαρίας	Παπαδόπουλος Νικόλας
Λεωνίδου Πανίκος	Πιπτοκοπίτης Χαράλαμπος
Μουσιούττας Μαρίνος	Προκοπίου Γεώργιος

ΚΣ ΕΔΕΚ

Ευσταθίου Κωστής	Σιζόπουλος Μαρίνος
Μυριάνθους Ηλίας	

Συμμαχία Πολιτών

Λιλλήκας Γιώργος

Αλληλεγγύη

Συλλούρης Δημήτρης (Πρόεδρος Βουλής)	Γιωργάλλας Μιχάλης
---	--------------------

Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Θεοπέμπτου Χαράλαμπος	Περδίκης Γιώργος
-----------------------	------------------

ΕΛΑΜ

Παπαγιάννης Λίνος

Χρίστου Χρίστος

Παρόντες αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων

Μούσας Γιαννάκης (Μαρωνιτών)

Μαχτεσιάν Βαρτκές (Αρμενίων)

Μαντοβάνη Αντωνέλλα (Λατίνων)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2019 Νόμος του 2018» και αγορεύσεις (Χρίστος Χρίστου, Γιώργος Πεردίκης, Μιχάλης Γιωργάλλας, Γιώργος Λιλλήκας, Μαρίνος Σιζόπουλος, Νικόλας Παπαδόπουλος, Άντρος Κυπριανού, Αβέρωφ Νεοφύτου).

Τιμή: €3,50